

การศึกษาคำกริยาแสดงอาการในภาษากะเหรี่ยงโปภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย
ตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์

STUDY OF ACTION VERBS AMONG THE PWO KAREN IN WESTERN THAILAND
FOLLOWING ETHNOSEMANTICS

ศิวาพร พิรอด

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2566

การศึกษาคำกริยาแสดงอาการในภาษากะเหรี่ยงโปภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย
ตามแนววรรณคดีชาติพันธุ์

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2566
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

STUDY OF ACTION VERBS AMONG THE PWO KAREN IN WESTERN THAILAND
FOLLOWING ETHNOSEMANTICS

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of DOCTOR OF ARTS
(Thai Language)

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

2023

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญาานิพนธ์
เรื่อง
การศึกษาคำกริยาแสดงอาการในภาษากะเหรี่ยงโบภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย
ตามแนววรรณศาสตร์ชาติพันธุ์
ของ
ศิวาพร พิรอด

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญาานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีญา กลิ่นน้ำหอม) (รองศาสตราจารย์ ดร.พิสิทธิ์ กอบบุญ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัค มหาวรากร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.พรพรรณ คุรุเนตร)

ชื่อเรื่อง	การศึกษาคำกริยาแสดงอาการในภาษากะเหรี่ยงไปภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย ตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์
ผู้วิจัย	ศิวาพร พิรอด
ปริญญา	ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต
ปีการศึกษา	2566
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัชนีญา กลิ่นน้ำหอม

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปภูมิภาคตะวันตก และ วิเคราะห์มโนทัศน์ที่สะท้อนจากคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปภูมิภาคตะวันตกตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ โดยเก็บข้อมูลคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปจากผู้พูดภาษากะเหรี่ยงไปภูมิภาคตะวันตก 3 พื้นที่ ประกอบด้วย ตำบลไลโว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ตำบลห้วยคลุ้ม อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี และ ตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษา พบคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไป 7 กลุ่มความหมาย ได้แก่ “ทำให้ขาด” 8 คำ “เอาไปหรือเอามาจากที่” 7 คำ “ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ” 5 คำ “ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ” 4 คำ “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเขนลงไป” 3 คำ “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก” 3 คำ และ “ทำให้สั่นแสง” 3 คำ รวมทั้งสิ้น 33 คำ คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปทั้ง 7 กลุ่มความหมายแตกต่างกันด้วยมิติความแตกต่างทางความหมาย 8 มิติ ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้การลงน้ำหนัก ผลของการกระทำ วัตถุประสงค์ ตำแหน่งของวัตถุ วัตถุที่ถูกกระทำ ลักษณะของแสง และวิธีทำให้สั่นแสง ด้านมโนทัศน์ที่สะท้อนจากคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไป พบว่าคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปสะท้อนมโนทัศน์ 7 ประการ ได้แก่ (1) ความมีเหตุผล และคำนึงถึงผู้อื่น (2) ความเป็นอยู่เรียบง่าย (3) การรู้จักประมาณตน (4) ความสำคัญเรื่องลำดับชั้น (5) ความเป็นเราและความเป็นเขา (6) ความพออยู่พอกิน และ (7) ความผูกพันกับธรรมชาติ ผลการศึกษาคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปแสดงให้เห็นมุมมองมโนทัศน์อันเป็นระบบวิธีคิด และวิถีปฏิบัติของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปภูมิภาคตะวันตกมากขึ้น

คำสำคัญ : กะเหรี่ยงไป, คำกริยาแสดงอาการ, อรรถศาสตร์ชาติพันธุ์, มโนทัศน์

Title	STUDY OF ACTION VERBS AMONG THE PWO KAREN IN WESTERN THAILAND FOLLOWING ETHNOSEMANTICS
Author	SIWAPORN PIROD
Degree	DOCTOR OF ARTS
Academic Year	2023
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Ratchaneeya Klinnamhom

The aim of this dissertation is to study the action verbs used among the Pwo Karen in the western region and to analyze the concepts reflected by the action verbs of Western Pwo Karen following ethnosemantics. By collecting data on Pwo Karen language verbs from Pwo Karen speakers in three western regions, consisting of Lai Wo Subdistrict, Sangkhlaburi District, Kanchanaburi Province, Huai Khlum Subdistrict, Suan Phueng District, Ratchaburi Province and Song Phi Nong Subdistrict, Kaeng Krachan District Phetchaburi Province. The findings of the study revealed that the Pwo Karen contained seven categories of meaningful verbs, including the following: "to cut" (eight words); "to keep" (seven words); "to wash" (five words); "to burn" (four words); "to hit" (three words); "to boil" (three words); and "to extinguish" (three words); for a total of 33. The verbs showed both the Pwo Karen expressions had seven groups of meanings differed by eight dimensions of semantic difference: tools used, weight, the results of the actions, objectives, and positions of objects. The object being treated, the nature of light and the method of extinguishing it. The conceptual aspects reflected in the Pwo Karen action verbs. It was found that the Pwo Karen verbs reflect seven concepts: (1) reasonableness and consideration for others; (2) simple living; (3) moderation; (4) importance of hierarchy; (5) our being and being them; (6) having enough to live on; and (7) bonding with nature. The findings of the action verb study in the Pwo Karen demonstrated a conceptual viewpoint, which is a methodical manner of thinking and discovered more about the customs of the Pwo Karen ethnic group in the western region.

Keyword : Pwo Karen, Action Verbs, Ethnosemantics, Concept

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีญา กลิ่นน้ำหอม อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา และตรวจแก้ปริญญาานิพนธ์อย่างละเอียดด้วยความเอาใจใส่ และอาจารย์ยังสละเวลาลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามกับผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยมีความมั่นใจในการเก็บข้อมูลมากยิ่งขึ้น จนกระทั่งปริญญาานิพนธ์เสร็จสิ้นอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปริญญาานิพนธ์ทุกท่านอันประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร. พิสิทธิ์ กอบบุญ ประธานกรรมการสอบปริญญาานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัค มหาวารากร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์ และอาจารย์ ดร.พรพรรณ ครุจนตร ที่กรุณาให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ทำให้ปริญญาานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณหลักสูตรศิลปศาสตรศึกษบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่มอบโอกาสให้ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ในหลักสูตรฯ ทุกท่านที่มอบความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย คอยให้คำปรึกษาทั้งในด้านวิชาการ รวมไปถึงแนวคิดในการทำงาน และการใช้ชีวิตแก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณรุ่นพี่รุ่นน้องนิสิตร่วมหลักสูตรฯ ที่คอยสนับสนุน ช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้กันตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณผู้บอกภาษาทั้ง 3 พื้นที่ ได้แก่ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ตำบลห้วยคด อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี และตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรีเป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลภาษากะเหรี่ยงไป ขอขอบคุณผู้นำชุมชนทุกพื้นที่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และชาวบ้านทุกคนที่ให้การช่วยเหลือทุกอย่างด้วยความจริงใจ ทำให้การเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นไปด้วยความราบรื่น

ขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ กัลยาณมิตรสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่คอยช่วยเหลือ และให้กำลังใจ ทำให้ผู้วิจัยสามารถเรียนและทำงานควบคู่กันไปได้อย่างราบรื่น ขอขอบคุณศิษย์สาขาวิชาภาษาไทย ที่น่ารักทุกคนที่ไปลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามกับครู ได้เรียนรู้การเก็บข้อมูลภาคสนามไปด้วยกัน และทำให้การเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

สุดท้ายขอขอบคุณกำลังใจอันยิ่งใหญ่จากพ่อแม่ และพี่ ๆ ทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจ คอยรับฟังปัญหา และช่วยแก้ไขปัญหาทุก ๆ เรื่อง รวมทั้งสนับสนุนทุกการตัดสินใจของผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยมีแรงกายแรงใจในการทำปริญญาานิพนธ์จนสำเร็จ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย	8
ความสำคัญของการวิจัย	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
1. กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไป	9
1.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไป	9
1.2 ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ศึกษา	26
1.3. ภาษากะเหรี่ยงไป.....	34
2. คำกริยาแสดงอาการ	41
3. มโนทัศน์	43
3.1 ความหมายของมโนทัศน์.....	43

3.2 มโนทัศน์กับภาษา	46
3.3 รูปภาษากับความหมาย.....	48
3.4 ภาษา มโนทัศน์ และวัฒนธรรม	49
4. แนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์.....	51
4.1 แนวคิดและความเชื่อพื้นฐาน	51
4.2 แนวทางในการศึกษา.....	53
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
3.1 การสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	59
3.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม	59
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
บทที่ 4 ผลการวิจัย	93
4.1 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโป.....	93
4.1.1 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโป	94
4.1.2 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโปกับพื้นที่	116
4.1.3 มิติความแตกต่างทางความหมายของแต่ละชุดคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโป.....	126
4.2 มโนทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปที่สะท้อนจากคำกริยาแสดงอาการ.....	149
4.2.1 ความมีเหตุผล และคำนึงถึงผู้อื่น	150
4.2.2 ความเป็นอยู่เรียบง่าย.....	154
4.2.3 การรู้จักประมาณตน.....	161
4.2.4 ความสำคัญเรื่องลำดับชั้น	166
4.2.5 ความเป็นเราและความเป็นเขา.....	170
4.2.6 ความพออยู่พอกิน.....	171

4.2.7 ความผูกพันกับธรรมชาติ	174
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	180
สรุปผลการวิจัย.....	180
อภิปรายผล	181
ข้อเสนอแนะ	185
1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	185
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	185
บรรณานุกรม	186
ภาคผนวก.....	192
ประวัติผู้เขียน.....	193

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 ระบบเสียงพยัญชนะภาษากะเหรี่ยงไปจังหวัดพะเยา	38
ตาราง 2 ระบบเสียงสระภาษากะเหรี่ยงไปจังหวัดพะเยา	38
ตาราง 3 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษากะเหรี่ยงไปจังหวัดพะเยา.....	39
ตาราง 4 ระบบเสียงพยัญชนะภาษากะเหรี่ยงไปบ้านค้ำใจ จ.แพร่.....	39
ตาราง 5 ระบบเสียงสระภาษากะเหรี่ยงไปบ้านค้ำใจ จ.แพร่	39
ตาราง 6 ระบบเสียงพยัญชนะภาษากะเหรี่ยงไป.....	40
ตาราง 7 ระบบเสียงสระภาษากะเหรี่ยงไป	40
ตาราง 8 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษากะเหรี่ยงไป.....	41
ตาราง 9 การวิเคราะห์ คำว่า “หม้อ” “กระทะ” “ซาม” และ “จาน	55
ตาราง 10 ชุดคำกริยาแสดงอาการจากแหล่งข้อมูล 3 แหล่ง	60
ตาราง 11 คำกริยาแสดงอาการที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 29 คำ	63
ตาราง 12 บัตรภาพที่ใช้ในการเก็บข้อมูลชุดคำกริยาแสดงอาการ	66
ตาราง 13 ตัวอย่างการหามิติความแตกต่างของคำที่มีความหมายว่า “ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ” ..	90
ตาราง 14 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปกลุ่มความหมาย “cut”	94
ตาราง 15 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปกลุ่มความหมาย “wash”	99
ตาราง 16 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปกลุ่มความหมาย “hit”	103
ตาราง 17 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปกลุ่มความหมาย “extinguish”	107
ตาราง 18 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปกลุ่มความหมาย “boil”	108
ตาราง 19 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปกลุ่มความหมาย “burn”	110
ตาราง 20 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปกลุ่มความหมาย “keep”	113
ตาราง 21 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปจำนวน 7 กลุ่มความหมาย	116

ตาราง 22 จำนวนคำกริยาแสดงอาการทั้ง 3 พื้นที่	119
ตาราง 23 ระบบเสียงพยัญชนะภาษากะเหรี่ยงโป.....	122
ตาราง 24 ระบบเสียงสระภาษากะเหรี่ยงโป	122
ตาราง 25 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษากะเหรี่ยงโป.....	123
ตาราง 26 หน่วยเสียงพยัญชนะภาษากะเหรี่ยงโป	123
ตาราง 27 หน่วยเสียงสระภาษากะเหรี่ยงโป	124
ตาราง 28 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษากะเหรี่ยงโป.....	124
ตาราง 29 มิติแห่งความแตกต่างทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้ขาด”.....	127
ตาราง 30 มิติแห่งความแตกต่างทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “เอาไปหรือเอามาจากที่”	133
ตาราง 31 มิติแห่งความแตกต่างทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ”.....	138
ตาราง 32 มิติแห่งความแตกต่างทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ”	140
ตาราง 33 มิติแห่งความแตกต่างทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป”	142
ตาราง 34 มิติแห่งความแตกต่างทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก”	145
ตาราง 35 มิติแห่งความแตกต่างทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้สีเข้มแสง” 147	
ตาราง 36 มิติความแตกต่างทางความหมายของคำกริยาแสดงอาการทั้ง 7 กลุ่มความหมาย... 149	
ตาราง 37 กลุ่มความหมายและมิติความแตกต่างทางความหมายที่สะท้อนทัศนคติความเหตุผลและคำนึงถึงผู้อื่น.....	150
ตาราง 38 กลุ่มความหมายและมิติความแตกต่างทางความหมายที่สะท้อนทัศนคติความเป็นอยู่เรียบง่าย.....	155

ตาราง 39 กลุ่มความหมายและมิติความแตกต่างทางความหมายที่สะท้อนมโนทัศน์การรู้จัก ประมาณตน	161
ตาราง 40 กลุ่มความหมายและมิติความแตกต่างทางความหมายที่สะท้อนมโนทัศน์ความสำคัญ เรื่องลำดับชั้น.....	166
ตาราง 41 กลุ่มความหมายและมิติความแตกต่างทางความหมายที่สะท้อนมโนทัศน์ความเป็นเรา และความเป็นเขา	170
ตาราง 42 กลุ่มความหมายและมิติความแตกต่างทางความหมายที่สะท้อนมโนทัศน์ความพออยู่ พอกิน.....	172
ตาราง 43 กลุ่มความหมายและมิติความแตกต่างทางความหมายที่สะท้อนมโนทัศน์ความพออยู่ พอกิน.....	175
ตาราง 44 ความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ของคนกะเหรี่ยงไปกับชุดคำกริยาแสดงอาการภาษา กะเหรี่ยงไป.....	178

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1	แผนที่กลุ่มชาติพันธุ์และภาษากะเหรี่ยงในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย	12
ภาพประกอบ 2	แผนที่การกระจายของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปจังหวัดกาญจนบุรี	13
ภาพประกอบ 3	แผนที่การกระจายของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปจังหวัดราชบุรี	14
ภาพประกอบ 4	แผนที่การกระจายของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปจังหวัดเพชรบุรี	15
ภาพประกอบ 5	ครอบครัวกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไป	17
ภาพประกอบ 6	ภาพรอยสักรูปดอกไม้บนหลังมือของหญิงชาวกะเหรี่ยงไปอายุ 80 ปี	18
ภาพประกอบ 7	เรือนรุ่นเก่าอายุประมาณ 50 ปี.....	19
ภาพประกอบ 8	โครงสร้างเรือนมีลักษณะเป็นเรือนเครื่องผูกแบบเก่า	20
ภาพประกอบ 9	บ้านของคนกะเหรี่ยงไปบ้านไล่โว่ อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี.....	20
ภาพประกอบ 10	การใช้ที่เอนทอผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไป	21
ภาพประกอบ 11	การแต่งกายของผู้หญิงกะเหรี่ยงไปในอดีต	22
ภาพประกอบ 12	การแต่งกายของคนกะเหรี่ยงไปในปัจจุบัน	22
ภาพประกอบ 13	วัดเก่ากะเหรี่ยงประจำหมู่บ้านสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี .	24
ภาพประกอบ 14	แสดงแผนที่ของบ้านไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี.....	27
ภาพประกอบ 15	ระยะทางจากอำเภอเมืองกาญจนบุรีถึงบ้านไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี	28
ภาพประกอบ 16	กลุ่มปลูกผักอินทรีย์บ้านไล่โว่ ภายใต้มูลนิธิบูรณดินทร์ ในพระบรมราชูปถัมภ์...	29
ภาพประกอบ 17	กลุ่มทอผ้าบ้านไล่โว่.....	29
ภาพประกอบ 18	โรงเรียนบ้านกองม่องทะ (สาขาไล่โว่).....	30
ภาพประกอบ 19	แผนที่ของบ้านห้วยคดุม อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี.....	30
ภาพประกอบ 20	ระยะทางจากอำเภอเมืองราชบุรีถึงบ้านห้วยคดุม อำเภอสวนผึ้ง	31
ภาพประกอบ 21	แผนที่บ้านสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี.....	32

ภาพประกอบ 22	ระยะทางจากอำเภอเมืองเพชรบุรีถึงบ้านสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน.....	32
ภาพประกอบ 23	การทอดผ้าของชาวกะเหรี่ยงไป บ้านสองพี่น้อง	33
ภาพประกอบ 24	แสดงความสัมพันธ์ทางเชื้อสายตระกูลภาษาจีน-ทิเบต	34
ภาพประกอบ 25	แสดงภาษากะเหรี่ยงในตระกูลภาษาย่อยทิเบต-พม่า (Tibeto-Burman)	35
ภาพประกอบ 26	แสดงกระบวนการเกิดมโนทัศน์	44
ภาพประกอบ 27	แสดงความสัมพันธ์ของมโนทัศน์และภาษา	45
ภาพประกอบ 28	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความหมายและรูปภาษา	46
ภาพประกอบ 29	แสดงองค์ประกอบของคำ	48
ภาพประกอบ 30	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาษา บริชาน กับวัฒนธรรม	50
ภาพประกอบ 31	ตัวอย่างบัตรภาพที่ใช้เก็บข้อมูลภาษากะเหรี่ยงไป	64
ภาพประกอบ 32	การสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาชาวกะเหรี่ยงไปบ้านห้วยคลุ้ม อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	87
ภาพประกอบ 33	การสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาชาวกะเหรี่ยงไปบ้านสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี	88
ภาพประกอบ 34	การสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาชาวกะเหรี่ยงไปบ้านไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี	88
ภาพประกอบ 35	วิธีดำเนินการวิจัย	92

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางภาษา นอกจากภาษาไทยมาตรฐานแล้ว ยังมีภาษาถิ่นและภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์หลายภาษา ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์ตามนโยบายภาษาแห่งชาติ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2561) จึงได้กำหนดนโยบาย ที่เน้นการปกป้องรักษาภาษาที่กำลังสูญหาย รวมถึงส่งเสริมภาษาท้องถิ่น วรรณกรรม และ ภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ โดยมีการนำภาษาท้องถิ่นซึ่งเป็นภาษาแม่ของผู้เรียนมาใช้ ร่วมกับภาษาไทยในระบบการศึกษาแบบทวิภาษา (bilingual education) หรือแบบพหุภาษา (multilingual education) นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการใช้ภาษาท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน สื่อสารมวลชน และการเข้าถึงบริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสนับสนุนบทบาทของภาษาท้องถิ่น ในการเชื่อมโยงกับภาษาของประเทศเพื่อนบ้านและภาษาราชการของประเทศในประชาคม อาเซียน ซึ่งมีภาษาและวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2549) กล่าวว่า ในประเทศไทยปัจจุบันมีอย่างน้อยถึง 14 ภาษาที่ กำลังอยู่ในภาวะวิกฤติใกล้สูญ และในจำนวนนี้มีหลายภาษาอยู่ในภาวะถดถอย กล่าวคือ เป็น ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ที่เจ้าของภาษารุ่นเยาว์ชนไม่นิยมพูดภาษากลุ่มชาติพันธุ์ของตนเป็นภาษาแม่ ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน แต่นิยมสื่อสารด้วยภาษาไทยมาตรฐานหรือภาษาไทยถิ่นมากกว่า สถานการณ์เช่นนี้เป็นสัญญาณหนึ่งที่บ่งบอกได้ว่าภาษากลุ่มชาติพันธุ์มีแนวโน้มเข้าไปสู่ สถานการณ์ภาษาในภาวะวิกฤติ (endangered language) ที่จะเป็นภาษาสูญ (language lost) หรืออาจจะเป็นภาษาตาย (language death) ในอนาคตได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมทรง นุราชพัฒน์ และคณะ (2554) เกี่ยวกับการใช้ภาษาและทัศนคติต่อภาษาและการท่องเที่ยว เชิงชาติพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทยแสดงให้เห็นแนวโน้มอย่าง ชัดเจนว่าผู้ใช้ภาษาในวัยหนุ่มสาวของกลุ่มชาติพันธุ์ของไทย เช่น มอญ ไทยโซ่ง/ไทดำ ไทยยวน ลาวเวียง กะเหรี่ยง ฯลฯ มีแนวโน้มในการใช้ภาษาชาติพันธุ์ของตนเองในการติดต่อสื่อสารในกลุ่ม น้อยลง แต่จะใช้ภาษาไทยกลาง หรือไทยมาตรฐานมากขึ้น ภาวะเช่นนี้จึงเป็นเหตุผลให้ นักภาษาศาสตร์โดยเฉพาะกลุ่มที่สนใจด้านภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์พยายามที่จะ ศึกษาวิจัยและหาหนทางที่จะช่วยดำรงรักษาและ สืบสานภาษาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไว้

ภาษากะเหรี่ยงไปเป็นหนึ่งในภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่น่าสนใจ เพราะกะเหรี่ยงเป็นชน ชาติเก่าแก่ชาติหนึ่ง มีความเป็นมาที่ยาวนานในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากกว่าชนเผ่าไต

เป็นชนชาติที่มีวัฒนธรรมและภาษาเฉพาะของตนเอง และมักถูกเรียกว่าเป็นชาวไทยภูเขากลุ่มหนึ่ง เพราะว่าโดยทั่วไปชาวกะเหรี่ยงชอบตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่เขตภูเขาสูงที่มีความอุดมสมบูรณ์ นักมานุษยวิทยาจัดให้ชนชาติกะเหรี่ยงอยู่ในกลุ่มตระกูลจีน-ทิเบต (Sino-Tibetan Stock) ภาษากะเหรี่ยง (Karenic) ก็ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มตระกูลภาษาจีน-ทิเบต (Sino-Tibetan Language Family) (พ็อน เปรมพันธุ์, 2561) ภาษากะเหรี่ยงไปเป็นภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไป ที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีถิ่นฐานกระจายอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในประเทศพม่าและไทย

จากการศึกษาของสุจิตลักษณ์ ตีผดุง และสรินยา คำเมือง (2540 : 5) กล่าวถึงถิ่นฐานดั้งเดิมของชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงสรุปได้ว่า กะเหรี่ยงมีถิ่นฐานอยู่ทางทิเบตตะวันออก ต่อมาจึงได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานในประเทศจีนเมื่อราว 733 ปี ก่อนพุทธกาล เมื่อถูกจีนรุกรานจึงย้ายถิ่นฐานมาอยู่ในบริเวณแม่น้ำแยงซีเกียง และต่อมาจึงค่อย ถอยร่นลงอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำโขงและสาละวินในประเทศพม่า และมาสู่ประเทศไทยตามลำดับ การอพยพทั้งหมดนี้สืบเนื่องจากภัยแห่งสงครามทั้งสิ้น กะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยนั้นมีถิ่นฐานอยู่แถบชายแดนตามภูเขาต่าง ๆ ก่อนที่ชนชาติไทยจะเข้ามาอยู่ แต่มีจำนวนไม่มากนัก มีหลักฐานที่บันทึกไว้ คือ ในสมัยพระนางจามเทวี เมืองหริภุญชัย ก็ได้มีการกล่าวถึงชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่รอบ ๆ เมืองเชียงใหม่โบราณแล้วเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 13

กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในประเทศไทยถูกแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มย่อย ดังนี้ 1) กะเหรี่ยงสะกอ 2) กะเหรี่ยงไป 3) กะเหรี่ยงคะยา และ 4) กะเหรี่ยงตองสู/ตองตู หรือปาโอ/พะโอ โดยกะเหรี่ยงสองกลุ่มแรกเป็นกะเหรี่ยงกลุ่มใหญ่ในประเทศไทยและกระจายตัวอยู่บริเวณภาคเหนือฝั่งตะวันตกลงไปจนถึงภาคตะวันตกและบางส่วนของภาคกลาง ในขณะที่สองกลุ่มหลัง คือ กะเหรี่ยงคะยา และกะเหรี่ยงตองสู/ตองตู หรือปาโอ/พะโอมีจำนวนประชากรไม่มาก โดยอาศัยอยู่บริเวณจังหวัดแม่ฮ่องสอน (สุริยา รัตนกุล, 2538)

โดยทั่วไปกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่รักสันโดษ ไม่ชอบสมาคมกับคนทั่วไป ใช้ชีวิตในชนบท มีชุมชนขนาดเล็ก และทำมาหากินในลักษณะเพื่อการยังชีพ อาชีพส่วนใหญ่จึงเป็นการเกษตรทั้งปลูกพืช ปลูกข้าวไร่ และเลี้ยงสัตว์

กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปมีวิถีชีวิตที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม ตามที่บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ (2545) นักมานุษยวิทยาที่ศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ กล่าวถึงกะเหรี่ยงไปว่ามีวัฒนธรรมที่เข้มแข็งและเรียบง่าย พวกเขาเป็นคนซื่อสัตย์ ไม่กดขี่กัน เคารพผู้อาวุโสและกฎระเบียบของสังคม ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมเรื่องการมีคู่ครองเดียว ความมั่นคงในการแต่งงานเป็นเรื่องสำคัญ การหย่าร้างถือเป็นเรื่องที่ไม่ปกติในสังคมของพวกเขา ชาวกะเหรี่ยงมีประเพณี

และวัฒนธรรมที่ต้องปฏิบัติตลอดทั้งปี โดยทุกคนในหมู่บ้านจะต้องเข้าร่วมงานตามเวลาที่กำหนด ชาวกะเหรี่ยงไปนับถือผีและเชื่อในวิญญาณ มีความเชื่อใน 'ผู้มีอำนาจสูงสุด' หรือ 'พระเจ้า' และ 'ผู้สร้างโลก' ผีหรือวิญญาณที่อาจก่ออันตรายต้องได้รับการเซ่นไหว้ด้วยการฆ่าสัตว์เพื่อให้สงบลง ผีบรรพบุรุษถือว่าสำคัญที่สุด ตามด้วยผีบ้าน และผู้คุ้มครองแผ่นดินและสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ เช่น ป่าเขา ลำน้ำ และไร่นา พิธีกรรมการไหว้ผีเพื่อขอความคุ้มครองและผลผลิตที่ดีจะดำเนินการโดยหัวหน้าหมู่บ้าน

นอกจากนี้วิถีการดำเนินชีวิตของกะเหรี่ยงไปยังสะท้อนผ่านบันทึกภาษาที่เป็นคำเตือนจากบรรพบุรุษชาวกะเหรี่ยงให้ลูกหลานเฝ้าระวังอันตราย 4 อย่างจะคือปลาน้ำจืดเข้ามาสร้างความเปลี่ยนแปลงจนเป็นเหตุให้ต้องเดือดร้อน วุ่นวาย ในชุมชนชาวกะเหรี่ยง คือ จงระวังงูใหญ่เลื้อยผ่านหมู่บ้าน จงระวังต้นเส้าออกดอก จงระวังคนเสียงดังเข้าหมู่บ้าน จงระวังมามีเขาเข้าหมู่บ้าน ปริศนา 4 อย่างที่บรรพชนได้เคยกล่าวเตือนไว้ด้วยความห่วงใยนั้น ปัจจุบัน คือ สัญลักษณ์ของความเจริญทางด้านวัตถุ ซึ่งสิ่งดังกล่าวได้เกิดขึ้นและกำลังคืบคลานผ่านยุคสมัยของโลกยุคใหม่ด้วยความรวดเร็ว ซึ่ง **งูใหญ่** หมายถึง ถนนที่ตัดผ่านหมู่บ้านอันเป็นเหตุแห่งความหลากหลายของธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม **ต้นเส้าออกดอก** หมายถึง เส้าไฟฟ้าที่จะนำมาซึ่งความทันสมัยอื่น ๆ อันเป็นเหตุแห่งความสุขสบายจนอาจหลงลืมวิถีชีวิตเดิม **คนเสียงดัง** หมายถึง รถขายสินค้าต่าง ๆ ที่จะชักนำให้เกิดการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย **มามีเขา** หมายถึง รถจักรยานยนต์เสียงดังที่คอยสร้างความวุ่นวาย (ศูนย์วัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง, 2564)

ภาษิตคำเตือนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตและมโนทัศน์ของคนกะเหรี่ยงที่มักอยู่อย่างสงบ มีความผูกพันกับธรรมชาติ และมีมโนทัศน์ที่มองความเจริญทางวัตถุจากสังคมภายนอกเป็นสิ่งที่อันตราย และต้องระมัดระวัง ซึ่งความเจริญจากสังคมภายนอกเหล่านั้นจะส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิต และความสงบสุขของชุมชน

อย่างไรก็ดีผลจากการวิจัยที่ศึกษากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในด้านมานุษยวิทยาที่ผ่านมาพบว่าวิถีการดำเนินชีวิตของกะเหรี่ยงไปได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลและความเจริญ เช่น ฝอบ นมะมาตร และคณะ (2536) ศึกษาเรื่องผ้าและการสืบทอดความรู้เรื่องผ้า : กรณีศึกษา กะเหรี่ยงโปว์ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี และสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่ามีเพียงผู้สูงอายุเท่านั้นที่ยังคงแต่งกายด้วยชุดประจำชนเผ่าในชีวิตประจำวัน ส่วนคนรุ่นใหม่จะแต่งการแบบคนพื้นราบ และทุกคนจะแต่งชุดกะเหรี่ยงเมื่อมีพิธีกรรมสำคัญเท่านั้น ส่วนในงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ กาญจนธนสิน (2559) ที่ศึกษาประเพณีการแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงโปว์: กรณีศึกษาบ้านขุนอมแฮดใน หมู่ที่ 5 ตำบลสบโขง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาเกี่ยวกับ

ประเพณีการแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงไปตั้งแต่ก่อนการแต่งงาน จนกระทั่งแต่งงานกัน ผลการศึกษาทำให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของประเพณีการแต่งงานของคนกะเหรี่ยงไป ทั้งนี้มีผลจากความทันสมัยและความสะดวกสบาย และการศึกษาที่ทำให้คนกะเหรี่ยงไปมีความคิดที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ในทำนองเดียวกัน เกิดศิริ นาคกร (2564) ศึกษาการรำตงกะเหรี่ยงปर्व โดยศึกษาความเป็นมา วิถีชีวิต ประเพณีและศิลปะการแสดงรำตงของชาวกะเหรี่ยงปर्वหมู่บ้าน กองม่องทะ ตำบลไลโว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เนื่องจากพบว่าการแสดงชุดรำตง กำลังเลือนหายไป และเจษฎา เนตะวงศ์ (2564) ศึกษาพลวัตการสร้างความเป็นชาติพันธุ์ กะเหรี่ยงในประเทศไทยศึกษาผ่านแนวคิดฟิลด์ของบูดีเยอร์ โดยศึกษากระบวนการสร้างความเป็นชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในประเทศไทยภายใต้การพัฒนาไปสู่ความทันสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นพลวัต ผลการศึกษาทำให้เห็นว่าเมื่อความทันสมัยเข้ามาสู่ชุมชนกะเหรี่ยงส่งผลให้กฎเกณฑ์ กติกา ระเบียบแบบแผน แนวปฏิบัติที่เคยปฏิบัติมาเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง ชุมชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ต่างก็มีการปฏิบัติที่แสดงให้เห็นการปรับตัว เพื่อให้ได้รับการยอมรับ และดำรงอยู่ร่วมกับการ พัฒนาไปสู่ความทันสมัยได้อย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี ตัวอย่างงานวิจัยดังกล่าวเป็นงานวิจัยที่ทำให้เห็นสภาพสังคม วัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนกะเหรี่ยงไปผ่านมุมมองของ นักมานุษยวิทยา

จากการที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาษากะเหรี่ยงไปเบื้องต้น ณ บ้านสองพี่น้อง ตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี พบว่าชุดคำกริยาแสดงอาการบางคำมีความน่าสนใจ เช่น คำว่า “ล้าง” เป็นคำกริยาที่จัดอยู่ในหมวดคำกริยาทำให้สะอาดหรือบริสุทธิ์ (นววรรณ พันธุเมธา, 2555) ใช้ได้กับทั้งอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ล้างมือ ล้างหน้า วัตถุและสิ่งของเครื่องใช้ เช่น ล้างรถ ล้างจาน รวมถึงสิ่งที่ไม่ใช่สิ่งของเครื่องใช้ เช่น ล้างผัก ล้างผลไม้ เป็นต้น ในขณะที่ ภาษากะเหรี่ยงไป คำที่มีความหมายเกี่ยวกับการทำให้สะอาด มีการใช้แตกต่างจากภาษาไทย กล่าวคือ คำว่า [siɽ⁴⁵ jeɽ⁴⁵] ความหมายคือ ล้าง ใช้กับอวัยวะทุกส่วนของร่างกายยกเว้น ใบหน้า เช่น

nə²¹ siɽ⁴⁵ jeɽ⁴⁵ kʰeŋ⁴⁵
ฉัน ล้าง เท่า

ซึ่งถ้าต้องการสื่อถึงการล้างหน้า ภาษากะเหรี่ยงไปจะใช้คำว่า [phle³⁴ mi²¹] เช่น

nə²¹ pʰle⁴⁵ mi²¹ se⁴⁵
ฉัน ล้าง หน้า

ซึ่งน่าจะสนใจว่าการใช้คำ ‘ล้าง’ ดังกล่าวอาจแสดงมุมมองที่มีต่อหน้าและเท้าต่างกัน โดยอาจมีความสำคัญต่างกัน

คำว่า [dur⁴⁵] และ [de²¹] คำกริยา 2 คำนี้มีความหมายชัดเจนในตัว กล่าวคือ [dur⁴⁵] หมายถึง การ “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเขนลงไป” โดยใช้มือในการกระทำ เช่น

phin³⁴ se⁴⁵ dur⁴⁵ thuj⁴⁵
เด็ก ดี สุนัข (โดยใช้มือ)

ในขณะที่ [de²¹] หมายถึง การ “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเขนลงไป” โดยใช้อุปกรณ์ เช่น

mu⁴⁵ de²¹ phu²¹ k^hwe⁵¹
แม่ ดี ลูกสาว (โดยใช้ไม้)

ซึ่งต่างจากภาษาไทยที่ไม่ว่าจะใช้อุปกรณ์หรือไม่ใช้อุปกรณ์ก็จะใช้คำว่า “ดี” เหมือนกัน จากตัวอย่างข้อมูลภาษากะเหรี่ยงไปที่กล่าวมาข้างต้นน่าจะเห็นว่าเหตุใดคำว่า “หน้า” และ คำว่า “เท้า” จึงใช้คำกริยาที่แตกต่างกัน หรือการใช้หรือไม่ใช้อุปกรณ์ในการกระทำกริยามีผลต่อการเลือกใช้คำอย่างไร การเลือกใช้คำดังกล่าวสะท้อนมโนทัศน์ มุมมอง และความคิดใดของคนกะเหรี่ยงไป

ในมุมมองทางภาษาศาสตร์ คำในภาษาสัมพันธ์กับมโนทัศน์ กล่าวคือ เมื่อมีมโนทัศน์เกิดขึ้นก็ย่อมต้องมีคำที่ใช้แทนมโนทัศน์นั้น ๆ เสมอ มนุษย์จะสร้างมโนทัศน์จากประสบการณ์ ทำให้คำต่าง ๆ มีความหมาย และความหมายเหล่านั้นจะมีคำในภาษาเป็นตัวแทน

พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ทั่วไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2560) อธิบายความหมายของคำว่า มโนทัศน์ ว่าหมายถึง ภาพรวมหรือความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีอยู่ในใจหรือระบบปริชาน (cognitive system) เช่น มโนทัศน์ “แมว” คือภาพหรือความคิดเกี่ยวกับแมวที่สรุปจากประสบการณ์ที่ได้เห็นแมวเป็นภาพหรือความคิดที่มีนัยยะทั่วไป

กล่าวได้ว่ามโนทัศน์คือ สิ่งที่เป็นนามธรรม อยู่ในระบบความคิดของมนุษย์ การจะทำความเข้าใจหรือมองเห็นมโนทัศน์ของคนหรือชุมชนใด เราจึงต้องศึกษาภาษาที่คนหรือชุมชนนั้น ๆ ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน แนวทางการศึกษาหนึ่งที่เชื่อมโยงภาษากับมโนทัศน์เข้าด้วยกัน คือ อรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ซึ่งมุ่งศึกษาระบบวิถีคิด มุมมอง ความคิดความเชื่อในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านภาษา นักภาษาที่สนใจศึกษาความสัมพันธ์ของภาษากับความคิด ได้เสนอ

แนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ โดยมีความคิดพื้นฐานว่าการศึกษารัฐศาสตร์ชาติพันธุ์สามารถทำให้เข้าถึงระบบความรู้ ความคิด และมโนทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2549) กล่าวว่า วิธีการทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์นี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์คำ เพราะคำเป็นตัวแทนของมโนทัศน์ในระบบปริชานและสิ่งที่อยู่ในโลก หากศึกษาคำก็จะทำให้เข้าใจถึงมโนทัศน์ และระบบมโนทัศน์ของมนุษย์ได้ ดังนั้นการศึกษาตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ เป็นวิธีที่จะเปิดเผยถึงระบบความรู้ ความคิด ค่านิยม และทัศนคติของคนในวัฒนธรรม แล้วนำความรู้ที่นั่นมาตีแผ่อย่างเป็นระบบ ที่ผ่านมามีผู้นำแนวทางนี้ไปใช้ศึกษามโนทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ และเสนอผลการศึกษาวิจัยที่น่าสนใจ เช่น ชุตติชล เอมดิษฐ์ (2551) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยา 'ตี' กับระบบปริชานของผู้พูดภาษาไทยและผู้พูดภาษาขมุ: การทดสอบสมมติฐานวอร์ฟ ผลการวิจัยพบว่า ผู้พูดภาษาขมูมีความใส่ใจความมีชีวิตของวัตถุว่าสิ่งที่ถูกกระทำมีชีวิตหรือไม่ ลักษณะการใช้มือ 'ตี' และการลงน้ำหนักในการ 'ตี' มากกว่าผู้พูดภาษาไทย ในขณะที่ผู้พูดภาษาขมุ และผู้พูดภาษาไทยต่างก็ไม่ได้ใส่ใจเรื่องทิศทางในการ 'ตี' ขนาด และรูปร่างของวัตถุ ผลการศึกษาทำให้เห็นว่าภาษามีอิทธิพลต่อระบบปริชาน ผู้พูดภาษาต่างกันย่อมมีระบบปริชานที่ต่างกัน ในงานวิจัยของ มนสิการ เสงสุวรรณ (2557) ที่ได้ศึกษาระบบคำเรียกผีและมโนทัศน์เรื่องผีในภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ พบว่าระบบคำเรียกผีสามารถสะท้อนโลกทัศน์ของคนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ ผลการวิจัยสะท้อนโลกทัศน์ของคนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวกับผีผ่านระบบคำเรียกผีว่ามีวิถีชีวิตและอุปนิสัยเหมือนมนุษย์ เป็นสมาชิกของสังคมมีอำนาจให้คุณให้โทษ เป็นสาเหตุของความเจ็บป่วย และเป็นสิ่งที่น่ากลัว จากตัวอย่างงานวิจัยที่กล่าวมาทำให้เห็นว่าแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ทำให้เห็นมโนทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่สะท้อนผ่านระบบคำในภาษานั้น ๆ

จากการทบทวนงานวิจัยพบว่ามีงานวิจัยที่ใช้แนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยที่หลากหลาย แต่งานวิจัยที่ใช้แนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์เพื่อศึกษามโนทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่ผ่านมามีการศึกษาไม่มากนัก โดยจะมุ่งศึกษามโนทัศน์ผ่านคำเรียกผี เช่น ศตนันต์ เชื้อมหาวัน (2541) ศึกษาคำเรียกผีและการรับรู้ผีของผู้พูดภาษาไทย ลัวะ ม้ง และ กะเหรี่ยงในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและพะเยา นฤมล ศิริพันธุ์ (2554) ศึกษาคำเรียกผีและทัศนคติที่มีต่อผีของผู้พูดชาวไทย กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาคำเรียกผีที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ทราบทัศนคติที่มีต่อผีของคนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ และคำเรียกผีสามารถสะท้อนความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ได้ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาระบบปริชานผ่านคำกริยา เช่น ฉัตรชนก จันทรย์แย้ม (2560) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง

ระบบความหมายของกลุ่มคำกริยา “ตัด” กับระบบปริธานของผู้พูดภาษาอังกฤษและผู้พูดภาษา
กะเหรี่ยงสะกอเหนือ: การทดสอบสมมติฐานภาษาสัมผัส ผลการวิจัยพบว่าผู้พูดภาษากะเหรี่ยง
สะกอเหนือจำแนกประเภทคำตามเครื่องมือที่ใช้ และการลงน้ำหนักในการ “ตัด” มากกว่าผู้พูด
ภาษาอังกฤษ และผู้พูดภาษากะเหรี่ยงสะกอเหนือใส่ใจการลงน้ำหนักในการ “ตัด” มากกว่าผู้พูด
ภาษาอังกฤษ

จากการศึกษาพบว่างานวิจัยที่ศึกษาภาษากะเหรี่ยงไปตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์
ยังมีไม่มากนัก นอกจากนี้จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามโนทัศน์ผ่านมุมมอง
ของอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่ศึกษาชุดคำกริยาของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไป
ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคำกริยาของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย
ซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น โดยจะมุ่งเน้นที่การศึกษา
คำกริยาแสดงอาการ เนื่องจากคำกริยาเป็นคำแสดงอาการที่ทำให้เห็นพฤติกรรมที่ผู้พูดแสดง
ออกมาผู้วิจัยจึงสนใจนำมาศึกษา โดยจะศึกษาตามแนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ซึ่งจะให้เห็น
มุมมองมโนทัศน์อันเป็นระบบวิธีคิดของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปภูมิภาคตะวันตกมากขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. วิเคราะห์คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปภูมิภาคตะวันตก
2. วิเคราะห์มโนทัศน์ที่สะท้อนจากคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปภูมิภาค
ตะวันตก

สมมติฐานการวิจัย

คำกริยาแสดงอาการ 7 กลุ่มคำของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปภูมิภาคตะวันตกของ
ประเทศไทย ซึ่งประกอบไปด้วยทำให้ขาดออกจากกัน เอาไปหรือเอามาจากที่ เอามือหรือไม้ฟาด
หรือเข่นลงไป ทำให้อ่อนหรือสุกด้วยไฟ ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ ทำให้อ่อนหรือสิ่งที่อยู่ใน
ของเหลวเดือดหรือสุก และ ทำให้สั่นแสง แตกต่างทางความหมายด้วยมิติแห่งความแตกต่าง
ได้แก่ มิติลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ มิติทิศทางการเคลื่อนที่ มิติการลงน้ำหนัก และมิติวัตถุประสงค์
ของการกระทำ แสดงมโนทัศน์ที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไป
ภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาคำกริยาแสดงอาการในภาษากะเหรี่ยงไปภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย ตามแนวบรรดาศาสตร์ชาติพันธุ์นี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากผู้พูดภาษากะเหรี่ยงไปที่อาศัยอยู่ที่ ภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย ได้แก่ บ้านไล่โว่ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี 10 คน บ้านห้วยคลุ้ม ตำบลห้วยคลุ้ม อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี 10 คน และบ้านสองพี่น้อง ตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี 10 คน รวม 30 คน โดยผู้บอกภาษาต้องมีอายุ 45 ปีขึ้นไป

2. การศึกษาครั้งนี้จะศึกษากลุ่มคำกริยาแสดงอาการ 7 กลุ่มคำ ได้แก่ ทำให้ขาดออกจากกัน เอาไปหรือเอามาจากที่ เอามือหรือไม้ฟาดหรือเขนลงไป ทำให้สูงหรือไหม้ด้วยไฟ ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก และ ทำให้สิ้นแสง

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาคำกริยาแสดงอาการในภาษากะเหรี่ยงไปภูมิภาคตะวันตก ตามแนวบรรดาศาสตร์ชาติพันธุ์ทำให้เข้าใจในทัศนคติจากคำกริยาแสดงอาการของภาษากะเหรี่ยงไป ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจระบบความคิดของผู้พูดกะเหรี่ยงไป อันจะทำให้เห็นความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. มโนทัศน์ หมายถึง ภาพรวมหรือความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีอยู่ในใจหรือในระบบ ปริธาน มโนทัศน์เกี่ยวข้องกับภาษาในแง่ที่มโนทัศน์จะต้องมีคำในภาษาเป็นตัวแทนเสมอ

2. คำกริยาแสดงอาการ หมายถึง คำกริยาที่อาจจะแสดงอาการที่เคลื่อนที่ หรืออาการที่อยู่กับที่ก็ได้ อาจมีผู้รับการกระทำปรากฏร่วมด้วยหรือไม่ก็ได้ ในบางกรณีผู้รับการกระทำ มิได้เปลี่ยนแปลงเพราะการกระทำนั้น ๆ แต่บางกรณีผู้รับการกระทำ อาจเปลี่ยนสภาพ เปลี่ยนสถานที่ หรือเปลี่ยนอาการ ในงานวิจัยนี้ศึกษาคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไป 7 กลุ่มคำ ได้แก่

2.1 ทำให้ขาดออกจากกัน เช่น [thəj⁴⁵] [den⁴⁵] [khok⁵¹]

2.2 เอาไปหรือเอามาจากที่ เช่น [k^hi⁴⁵] [ʔen⁵¹] [bɔɔ²¹]

2.3 เอามือหรือไม้ฟาดหรือเขนลงไป เช่น [duɾ⁴⁵] [de⁴⁵]

2.4 ทำให้หรือไหม้ด้วยไฟ เช่น [se⁴⁵ len²¹] [ʔen³⁴ bəŋ²¹] [ʔen³² k^huɾ⁴⁵]

2.5 ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ เช่น [siɾ⁴⁵ jeɾ⁴⁵] [p^hle⁴⁵ mi²¹] [ʔen⁵¹ lun³⁴]

2.6 ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก เช่น [dɔj²¹ len³⁴]

[dɔj²¹ ʔen³⁴]

2.7 ทำให้สิ้นแสง เช่น [ʔun⁴⁵ p^hɔj³⁴] [k^he³⁴ bɔj²¹]

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้มุ่งการศึกษาคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโป และศึกษามโนทัศน์ที่สะท้อนจากการใช้คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโปภูมิภาคตะวันตก ตามแนววรรณศาสตร์ชาติพันธุ์ ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนวรรณกรรมที่เป็นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโป
2. คำกริยาแสดงอาการ
3. มโนทัศน์
4. แนวคิดวรรณศาสตร์ชาติพันธุ์

1. กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโป

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโป เพื่อที่จะศึกษา และทำความเข้าใจความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโป โดยแบ่งเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

- 1.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโป
- 1.2 ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ศึกษา
- 1.3. ภาษากะเหรี่ยงโป

1.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโป

1.1.1 ชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโป

“กะเหรี่ยงโป” หรือ “โพล่ว” เป็นกลุ่มกะเหรี่ยงกลุ่มใหญ่ ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทย จากการศึกษาประวัติศาสตร์ชนชาติกะเหรี่ยงจะพบว่า ชนชาติกะเหรี่ยงอพยพเข้ามาประเทศไทยหลายครั้ง ครั้งสำคัญคือ การอพยพเข้ามาในสมัยพระเจ้าอลองพญาทำสงครามกวาดล้างชาวมอญ ซึ่งในช่วงนั้นชาวกะเหรี่ยงเป็นพันธมิตรกับมอญ และอีกคราวหนึ่งในปี ค.ศ. 1885 เมื่อจักรวรรดินิยมอังกฤษพยายามปราบปรามชาวกะเหรี่ยงที่ไม่ยอมรับอิทธิพลใด ๆ ของอังกฤษ

สุวัฒน์ เลี่ยมประวัติ (2547, น. 48) กล่าวถึงกะเหรี่ยงในเมืองไทยกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด คือ กะเหรี่ยงสะกอและกะเหรี่ยงโป ในภาคกลางโดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดราชบุรีและเพชรบุรีมีชาวกะเหรี่ยงทั้งสองกลุ่มอาศัยอยู่ร่วมกับคนไทยและกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ โดยชาวบ้านเรียกชาวกะเหรี่ยงโปว่า “กะเหรี่ยง” แต่เรียกชาวกะเหรี่ยงสะกอว่า “กะหรั่ง” นอกจากนี้ สมทรง บุรุษพัฒน์ (2554, กรกฎาคม-ธันวาคม) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า คนไทยในพื้นที่และชาวกะเหรี่ยง

ที่อยู่ในพื้นที่แต่เดิมจะเรียกชาวกะเหรี่ยงที่เคลื่อนย้ายเข้ามาอยู่ทีหลังว่า “กะเหรี่ยง” เช่นกัน อีกทั้งชาวกะเหรี่ยงยังถูกเรียกขานตามที่ตั้งถิ่นฐาน เช่น ชาวกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรีถูกเรียกว่า “ยางน้ำ” เนื่องจากตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ราบลุ่มระหว่างหุบเขา

ศุภย์มานุษยวิทยาสิรินธร (2566) กล่าวถึง โพล่ง ไว้ว่า เป็นคำใช้เรียกตนเองของกะเหรี่ยงกลุ่มหนึ่งที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตภาคตะวันตกและบางส่วนของภาคกลาง หากอาศัยอยู่ในเขตภาคเหนือจะเรียกพวกเขาว่า “กะเหรี่ยงโป” มีความหมายว่า “คน” ส่วนชาวพม่าจะเรียกกะเหรี่ยงกลุ่มนี้ว่า “ตะเลงคะยีน” นอกจากนี้ ยังมีชื่อเรียกที่ถูกใช้อย่างเป็นทางการในราชอาณาจักรไทย ช่วงการตั้งคณะกรรมการเพื่อสงเคราะห์ชาวเขา ที่เรียกชนกลุ่มนี้ว่า “กะเหรี่ยง”

สุริยา รัตนกุล (2538, น. 1) อธิบายว่าคำว่า ‘กะเหรี่ยง’ เป็นชื่อที่คนทั่วไปใช้เรียกกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่หนาแน่นในภาคเหนือและภาคตะวันตกของประเทศไทย ชื่อ ‘กะเหรี่ยง’ มาจากคำเรียกของชาวมอญว่า ‘กะเรง’ ชนกลุ่มนี้เรียกตัวเองว่า ‘ปกากะญอ’ (ยกเว้นกลุ่มตองสู) ซึ่งแปลว่า ‘คน’ ในภาคเหนือของไทยและรัฐฉานของพม่า กลุ่มนี้รู้จักกันในชื่อ ‘ยาง’ ส่วนในภาษาพม่าเรียกว่า ‘คะหยิ่น’ ซึ่งหมายถึงกะเหรี่ยงสะกอและกะเหรี่ยงโป นอกจากนี้ยังมีการใช้คำว่า ‘กะเหรี่ยงขาว’ เพื่อเรียกกะเหรี่ยงสะกอและกะเหรี่ยงโป ทางภาคตะวันตก เช่น จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ บางครั้งใช้คำว่า ‘กะเหรี่ยง’ เรียกกลุ่มชนกะเหรี่ยงในบริเวณนั้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโป พบว่ามีชื่อเรียกกลุ่มชาติพันธุ์นี้จากหลากหลายชนชาติ เช่น ชาวไทยจะเรียกว่า กะเหรี่ยงโป โพล่ง ยางน้ำ กะเหรี่ยงขาว หรือโปกะเรน ชาวพม่าจะเรียกว่า ยาง คะหยิ่น หรือ ตะเลงคะยีน ชาวมอญจะเรียกว่า กะเรง และชนกลุ่มนี้เรียกตัวเองว่า ปกากะญอ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะใช้คำที่สื่อถึงกลุ่มชาติพันธุ์นี้ว่า “กะเหรี่ยงโป”

1.1.2 การย้ายถิ่นและถิ่นที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโป

Audra (1996) กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของกะเหรี่ยงโปในภาคกลางของไทยว่าเป็นกลุ่มชนเผ่ากะเหรี่ยงที่พบตามแนวชายแดนระหว่างพม่าตะวันออกและภาคตะวันตกของไทย กะเหรี่ยงโปไทยตอนกลาง (Central Karen) เรียกตัวเองว่า “พลัว” ในภาษาไทยกำหนดให้ใช้คำว่า “กะเหรี่ยง” คำว่ากะเหรี่ยงคนไทยและชาวต่างชาติใช้เพื่ออ้างถึงทั้งชนชาติและภาษาชาวกะเหรี่ยงโปไทยตอนกลางอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลา 200 ปีแล้วตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 หลักฐานที่ชัดเจนครั้งแรกเกี่ยวกับความสัมพันธ์กะเหรี่ยง – ไทย พบได้ในพงศาวดารไทยในช่วงปลายศตวรรษที่สิบแปดและต้นศตวรรษที่สิบเก้า โดยเข้ามาตั้งรกรากในอำเภอสังขละบุรี และพวกเขาได้รับสิทธิในการตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย

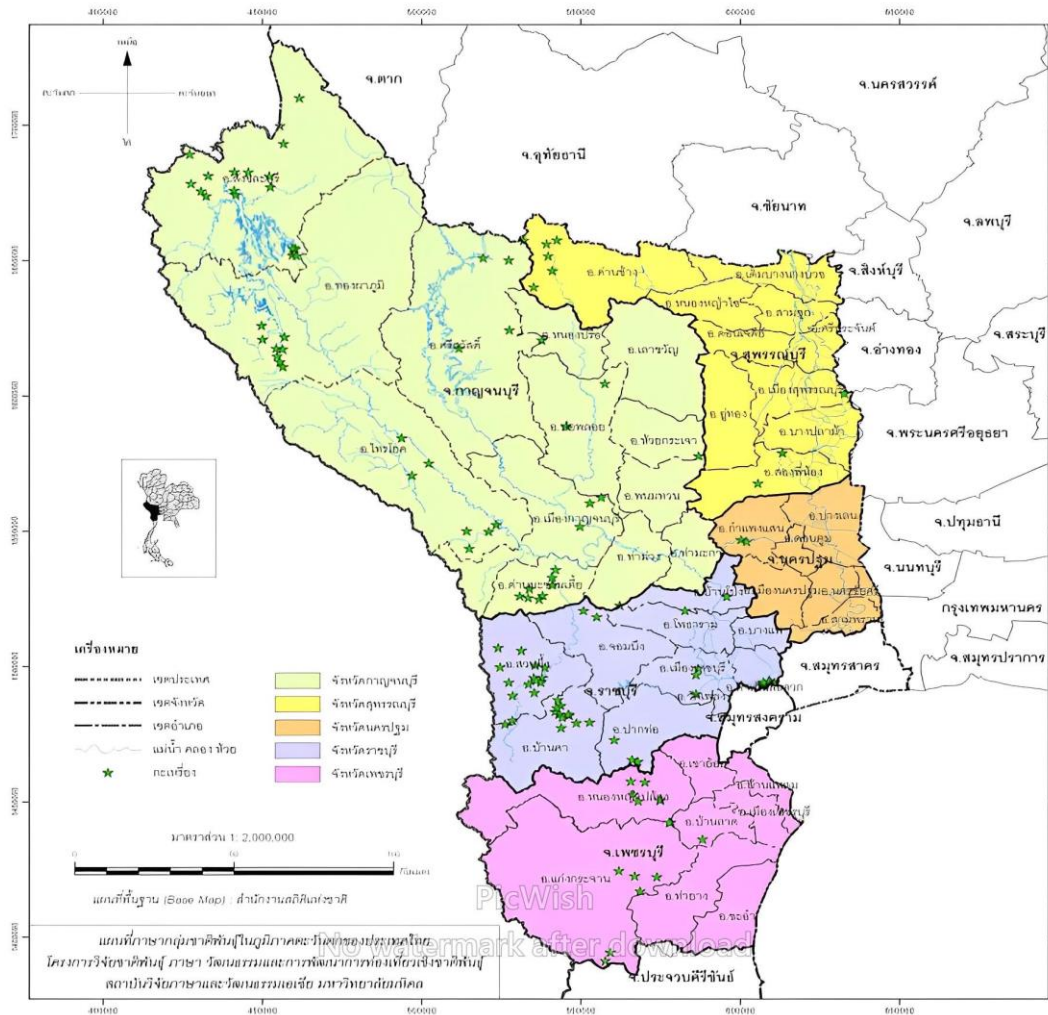
จากการศึกษาของ มณฑล คงแถมทอง (2538) ได้กล่าวถึงการอพยพของชาว กะเหรี่ยงมายังจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งน่าจะมีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นอย่างน้อย โดยมี รายละเอียดดังนี้ ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ชาวกะเหรี่ยงตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เมืองศรีสวัสดิ์ ซึ่งเป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญ ต่อมาในสมัยธนบุรี ชาวกะเหรี่ยงได้ย้ายมาอยู่ในบริเวณอำเภอสังขละบุรี ในช่วง ประมาณ พ.ศ. 2317-2318 จากบันทึกในสมุद्रาชาบุรีกล่าวว่ 'เมื่อแรกจะเข้ามาอยู่ในอำเภอวังกะ ประเทศสยามนั้น เดิมตั้งบ้านเรือนอยู่ที่เมกะวะ มอระหม่ง สหภาพพม่า และเข้ามาขึ้นแรก ประมาณ 100 คนเศษ มาตั้งทำมาหากินที่ห้วยช่องกะเลีย เรียกว่าบ้านพุ่องอยู่จนทุกวันนี้ ไม่มี ชาติอื่นปนเลย...' ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น การอพยพของชาวกะเหรี่ยงจากชายแดนด้าน ตะวันตกยังคงมีต่อเนื่อง และในปัจจุบันยังมีชาวกะเหรี่ยงอพยพเข้ามาอยู่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตาม แนวชายแดนด้านตะวันตก เนื่องจากหลบหนีภัยจากการสู้รบในประเทศเพื่อนบ้าน

สมทรง บุรุษพัฒน์ (2554) กล่าวว่า กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงจัดเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เคลื่อนย้ายจากประเทศพม่าเข้ามาอยู่ในบริเวณภูมิภาคตะวันตกมาช้านาน เป็นกลุ่มที่อยู่ใน พื้นที่บริเวณนี้มานานกว่ากลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่ตั้งถิ่นฐานใหม่ในประเทศไทย แบ่งได้เป็นสองสาย สายหนึ่งตั้งหลักแหล่งอยู่ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อีกสายหนึ่ง อยู่ทางตะวันตกของ จังหวัดแม่ฮ่องสอน กะเหรี่ยงที่อยู่ในภูมิภาคตะวันตกส่วนใหญ่เป็นกะเหรี่ยงโป ปัจจุบันชุมชนกลุ่ม ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงอาศัยอยู่ใน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี เพชรบุรี ราชบุรี นครปฐม และ สุพรรณบุรี

จังหวัดกาญจนบุรี และราชบุรีนับได้ว่าเป็นชุมชนกะเหรี่ยงดั้งเดิม ในอดีตประชากร กะเหรี่ยงในสองจังหวัดนี้ได้อพยพไปอยู่ในจังหวัดใกล้เคียง เช่น กะเหรี่ยงที่อำเภอด่านช้าง ในจังหวัดสุพรรณบุรีอพยพมาจากอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนกะเหรี่ยงในจังหวัด นครปฐมอพยพมาจากตำบลบ้องตี้ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี กะเหรี่ยงในจังหวัดเพชรบุรี ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่อำเภอหนองหญ้าปล้อง ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา และตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี มีชาวกะเหรี่ยงที่ตำบลยางหัก อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ให้ข้อมูลว่าได้อพยพมาจากจังหวัดเพชรบุรี และชาวกะเหรี่ยงที่ตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ให้ข้อมูลว่าบรรพบุรุษอพยพมาจากจังหวัดราชบุรี จึงนับว่า เป็นกะเหรี่ยงกลุ่มเดียวกัน

จากแผนที่กลุ่มชาติพันธุ์และภาษาในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย (สมทรง บุรุษพัฒน์, 2554, กรกฎาคม-ธันวาคม) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงและภาษา

กะเหรี่ยงในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย ใ้ดังนี้ กลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษากะเหรี่ยงอาศัยอยู่ใน 5 จังหวัด ได้แก่ กาญจนบุรี เพชรบุรี ราชบุรี นครปฐม และสุพรรณบุรี จังหวัดที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษากะเหรี่ยงอาศัยอยู่มากที่สุดคือ จังหวัดกาญจนบุรี และราชบุรี รองลงมาคือ จังหวัดเพชรบุรี สุพรรณบุรี และนครปฐมตามลำดับ

ภาพประกอบ 1 แผนที่กลุ่มชาติพันธุ์และภาษากะเหรี่ยงในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย

ที่มา: สมทรง บุรุษพัฒน์ (2554, กรกฎาคม-ธันวาคม)

อาภรณ์ สุนทรวาท (2551, น. 7) กล่าวถึงกะเหรี่ยงในจังหวัดราชบุรีว่าเข้ามาอยู่ตั้งแต่บรรพบุรุษ เนื่องจากภัยสงครามรัฐบาลพม่า จึงถอยร่นมาจากจังหวัดทวาย เข้ามา 3 อำเภอ คือ อำเภอสวนผึ้ง อำเภอ ปากท่อ และอำเภอบ้านคา กะเหรี่ยงในอำเภอสวนผึ้งเข้ามาก่อนที่อำเภอสวนผึ้งจะเป็นอำเภอ เมื่อปีพ.ศ. 2517 ปัจจุบันมี 2 กลุ่มชาติพันธุ์ คือ กะเหรี่ยงโป และกะเหรี่ยงสะกอ โดยกะเหรี่ยงโปมีมากกว่าเชื้อสายสะกอ กะเหรี่ยงในอำเภอสวนผึ้ง มีทั้งนับถือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ และยังรักษาศิลปวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมที่ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

จากการสำรวจเอกสารและงานวิจัย ผู้วิจัยพบการกระจายตัวของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปในภูมิภาคตะวันตกตามแผนที่ดังนี้

จังหวัดกาญจนบุรี มีชุมชนกะเหรี่ยงโปในอำเภอไทรโยค ตำบลลุ่มสุ่ม ตำบลวังกระแจะ ตำบลบ่อตั้ง ตำบลศรีมงคล อำเภอทองผาภูมิ ตำบลลิ้นถิ่น ตำบลหินดาด ตำบลชะแล ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอสังขละบุรี ตำบลหนองลู ตำบลปรังเผล ตำบลไล่โว่ตำบลวังกะ อำเภอศรีสวัสดิ์ ตำบลด่านแม่ฉลวย ตำบลนาสวน ตำบลเขาโจด ตำบลแม่กระบุง

ภาพประกอบ 2 แผนที่การกระจายของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปจังหวัดกาญจนบุรี

จังหวัดราชบุรีมีชุมชนกะเหรี่ยงไปในอำเภอสวนผึ้ง ตำบลสวนผึ้ง ตำบลตะนาวศรี
อำเภอบ้านคา ตำบลบ้านคา ตำบลบ้านบึง อำเภอปากท่อ ตำบลยางหัก

ภาพประกอบ 3 แผนที่การกระจายของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปจังหวัดราชบุรี

จังหวัดเพชรบุรีมีชุมชนกะเหรี่ยงไปในอำเภอแก่งกระจาน ตำบลสองพี่น้อง
อำเภอหนองหญ้าปล้อง ตำบลยางน้ำกัดเหนือ ตำบลยางน้ำกัดใต้

ภาพประกอบ 4 แผนที่การกระจายของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปจังหวัดเพชรบุรี

อย่างไรก็ดีกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษากะเหรี่ยงในภูมิภาคตะวันตกดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นกะเหรี่ยงโป แต่มีกะเหรี่ยงสะกออาศัยอยู่ด้วยในบางอำเภอของจังหวัดกาญจนบุรีที่อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีมีกะเหรี่ยงสะกอปะปนบ้างเล็กน้อย แต่อยู่ในหมู่บ้านชั่วคราวหรือในที่ที่ทางการจัดให้ กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในจังหวัดเพชรบุรี ส่วนมากจะอาศัยอยู่ใน 2 พื้นที่ในจังหวัดเพชรบุรี คือ อำเภอแก่งกระจาน (ตำบล ป่าแดง และสองพี่น้อง) และอำเภอหนองหญ้าปล้อง (ตำบลยางน้ำกลัดใต้ และยางน้ำกลัดเหนือ)

จากแผนที่การกระจายของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปทั้ง 3 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี และจังหวัดเพชรบุรี เห็นได้ว่าบริเวณที่มีกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปอาศัยอยู่นานส่วนใหญ่จะเป็นบริเวณที่มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา แสดงให้เห็นว่าหลังจากที่กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปอพยพย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานาน แม้ในอดีตจะมีการอพยพไปจังหวัดใกล้เคียงบ้าง แต่ส่วนมากยังคงตั้งรกรากอยู่ที่เดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงถิ่นที่อยู่อาศัย ทำให้เห็นถึงความมั่นคงของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโป

ที่ยังคงรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี รวมถึงภาษายังคงอยู่ด้วยเช่นกัน

1.1.3 วิถีชีวิต สังคม และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโป

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิถีชีวิต สังคม และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโป จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งการนำเสนอเป็นประเด็น ดังต่อไปนี้

1.1.3.1 รูปพรรณสัณฐาน

1.1.3.2 การประกอบอาชีพและการอยู่อาศัย

1.1.3.3 การแต่งกาย

1.1.3.4 ความเชื่อและการนับถือศาสนา

1.1.3.5 การแต่งงานและครอบครัว

1.1.3.1 รูปพรรณสัณฐาน

ชาวกะเหรี่ยงจะมีรูปร่างหน้าตาคล้ายชนชาติไต มีสีผิวตั้งแต่ผิวเหลืองจนถึงผิวสีน้ำตาลคล้ำ รูปร่างค่อนข้างเหลี่ยม หน้าแบน จมูกแบนกว้าง มักไม่มีสันจมูก โหนกแก้มสูง ตาหยีเล็กน้อย ผมสีดำเหยียดตรงเส้นผมใหญ่และหนา บางคนผมหยักศก ส่วนใหญ่ไม่นิยมไว้หวดเครา นอกจากหัวหน้า ผู้เป็นผู้นำในงานพิธีหรือพวกราชชาลีเท่านั้น (ฝ่ายอุทยานการศึกษา สำนักการศึกษาต่อเนื่องมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2563) และคนกะเหรี่ยงโปโดยเฉพาะผู้สูงอายุ ทั้งผู้ชายและผู้หญิงมักจะมีรอยสัก โดยผู้ชายนิยมสักยันต์เพื่อความคงกระพัน แคล้วคลาด ส่วนผู้หญิงนิยมสักเป็นรูปดอกไม้เพื่อความสวยงาม

ภาพประกอบ 5 ครอบครัวกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโป

ที่มา: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (2562)

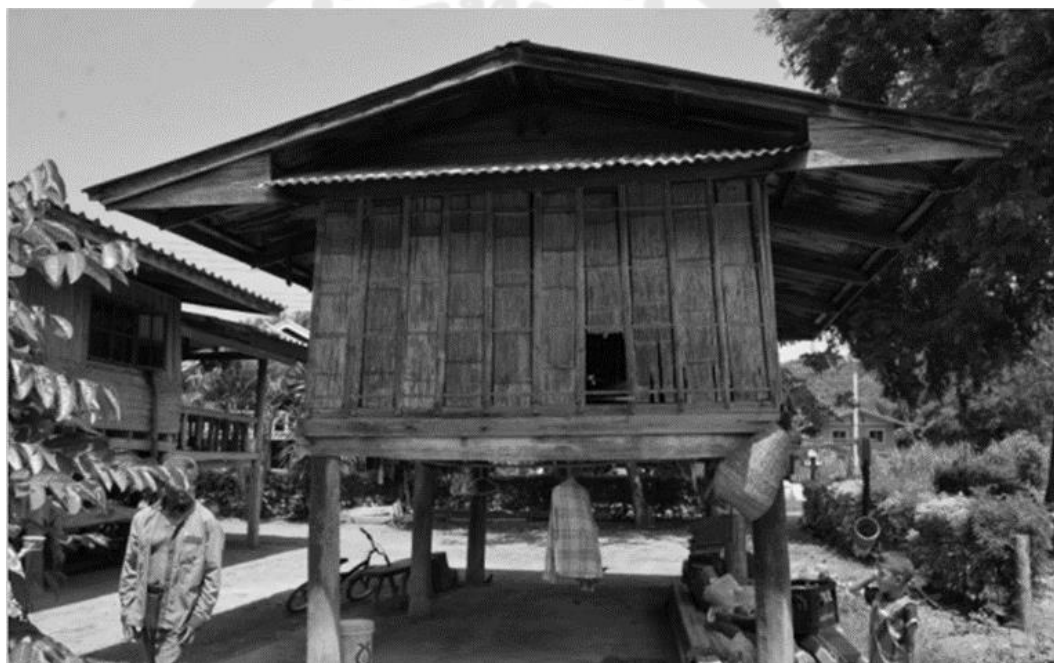
ภาพประกอบ 6 ภาพรอยสักรูปดอกไม้นบนหลังมือของหญิงชวกระเหรี่ยงไปอายุ 80 ปี

1.1.3.2 การประกอบอาชีพและการอยู่อาศัย

ในอดีตการประกอบอาชีพของชวกระเหรี่ยงไปนิยมทำการเพาะปลูกแบบย้ายที่หรือแบบไร่เลื่อนลอย ปัจจุบันได้เปลี่ยนมาปลูกแบบไร่หมุนเวียน โดยพืชที่ปลูกเป็นหลักคือ ข้าวไร่ ซึ่งเป็นข้าวที่ปลูกบนพื้นที่สูงหรือบนดอยเป็นส่วนมาก เป็นการใช้ภูมิประเทศที่เป็นทางลาดชันให้เกิดประโยชน์ โดยการปลูกข้าวไร่่นั้นเป็นการปลูกข้าวร่วมกับพืชชนิดอื่น ๆ และมีการหมุนเวียนการใช้ที่ดินในการเพาะปลูก นอกจากปลูกข้าวไร่แล้วชวกระเหรี่ยงไปส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมหาพืช ผัก จากแหล่งธรรมชาติมาบริโภค หากเหลือจากการบริโภค และแลกเปลี่ยนกันในชุมชนแล้ว ก็จะนำไปขายสร้างรายได้แก่ครัวเรือน พืชที่ปลูก เช่น ผักกูด ถั่ว มะเขือ กัลฉ่าย นอกจากประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักแล้ว ผู้หญิงชวกระเหรี่ยงไปยังได้รับการสืบทอดการทอผ้ามาจากบรรพบุรุษ แต่เดิมผู้หญิงชวกระเหรี่ยงไปทอผ้าเพื่อใช้นุ่งห่มเอง แต่ในปัจจุบันมีการตั้งกลุ่มทอผ้าเพื่อสร้างรายได้ โดยได้รับการสนับสนุนทั้งจากภาครัฐและเอกชน ส่วนคนชวกระเหรี่ยงไป

รุ่นใหม่ในปัจจุบันจะออกจากชุมชนเพื่อไปทำงานในตัวเมือง เช่น ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมหรือรับจ้างทั่วไป

ชมพูนุท โพธิ์ทองคำ (2541) ระบุว่าบ้านกะเหรี่ยงโปแบบดั้งเดิมมีลักษณะเป็นบ้านใต้ถุนสูง หลังคามุงด้วยหญ้าคาหรือใบกระพ้อ พื้นบ้านปูด้วยฟากไม้ ฝาบ้านทำจากไม้ไผ่ และเสาเป็นไม้เนื้อแข็ง ภายในบ้านจะกั้นห้องหนึ่งห้องเป็นห้องนอนของลูกสาว บริเวณระเบียงจะมีลูกกรงไม้ไผ่ใช้สำหรับต้อนรับแขก ส่วนห้องครัวอยู่ด้านหนึ่งของบ้าน โดยสร้างลดระดับลงต่ำกว่าพื้นระเบียงและห้องนอน และมีแท่นดินสำหรับวางเตาทำอาหาร อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันลักษณะบ้านเปลี่ยนไปมาก เนื่องจากการเข้ามาของเทคโนโลยีและความเจริญ ทำให้บ้านเปลี่ยนเป็นบ้านปูนและหลังคามุงด้วยกระเบื้องหรือสังกะสีมากขึ้น

ภาพประกอบ 7 เรือนรุ่นเก่าอายุประมาณ 50 ปี

ที่มา: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (2562)

ภาพประกอบ 8 โครงสร้างเรือนมีลักษณะเป็นเรือนเครื่องผูกแบบเก่า
ที่มา: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (2562)

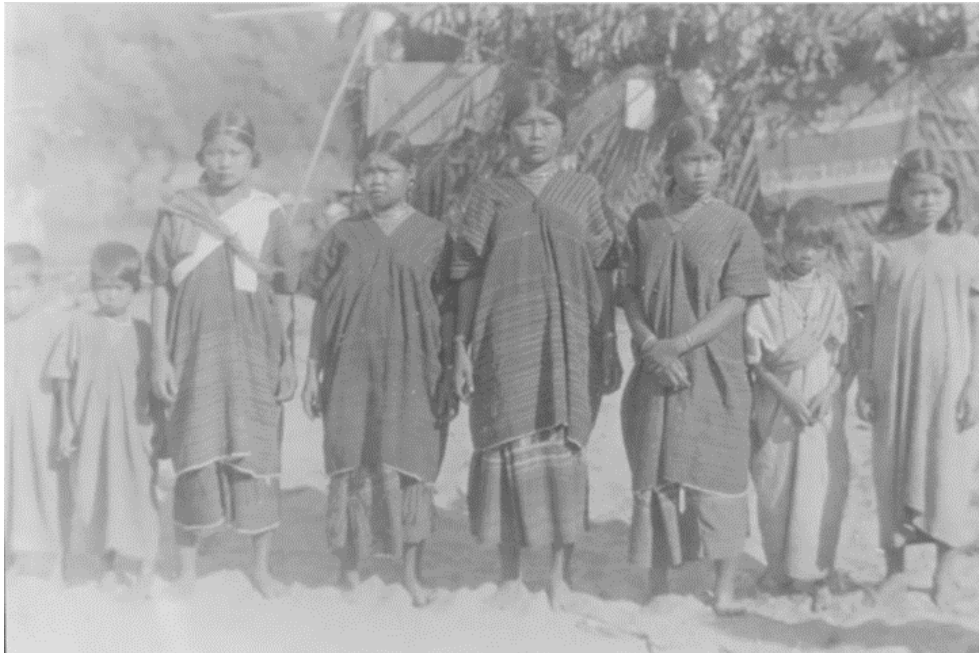
ภาพประกอบ 9 บ้านของคนกะเหรี่ยงไปบ้านไผ่ อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี

1.1.3.3 การแต่งกาย

ชาวกะเหรี่ยงจะทอผ้าใช้เอง ด้วยกี่เอว ซึ่งเป็นกี่ขนาดเล็ก กว้างไม่เกิน 150 เซนติเมตร เป็นนวัตกรรมที่นำมาใช้ทอผ้าแบบดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง ผู้ชายกะเหรี่ยงนิยมใส่เสื้อสีแดงบานเย็นหรือขาว ตอนล่างของเสื้อทอยกเป็นตาราง มีพู่ห้อยเป็นระยะ นุ่งโสร่งไม่เย็บติดเป็นถุง ส่วนผู้หญิงสาวที่ยังไม่แต่งงาน จะนุ่งกระโปรงยาวสีขาวยาว บางคนจะทอเป็นลวดลายสีแดงในแนวตั้ง ไม่ทอยกเป็นตาราง มีพู่ห้อยเป็นระยะ แขนเสื้อสั้น เป็นเสื้อคอแหลม หากเป็นหญิงที่แต่งงานแล้วจะใส่เสื้อผ้าสองท่อน คือใส่เสื้อแบบผู้ชายแล้วนุ่งผ้าขึ้น ทอยกดอกเป็นลายขวางมีสีเส้นสวยงาม (ฝ่ายอุทยานการศึกษา สำนักการศึกษาต่อเนื่องมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2563) ปัจจุบันคนกะเหรี่ยงไปนิยมแต่งตัวแบบคนพื้นราบ คือสวมกางเกงสำเร็จรูป เสื้อยืดหรือเสื้อเชิ้ต จะแต่งชุดประจำกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปในวันสำคัญเท่านั้น เช่น พิธีเวียนศาลา หรือ ประเพณีข้าวห่อกะเหรี่ยง

ภาพประกอบ 10 การใช้กี่เอวทอผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโป

ภาพประกอบ 11 การแต่งกายของผู้หญิงกะเหรี่ยงโปในอดีต
ที่มา: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (2562)

ภาพประกอบ 12 การแต่งกายของคนกะเหรี่ยงโปในปัจจุบัน

1.1.3.4 ความเชื่อและการนับถือศาสนา

ชาวกะเหรี่ยงโปมีความใกล้ชิดกับชาวมอญมาก่อนจึงได้รับอิทธิพลพุทธศาสนาจากชาวมอญ เกือบทุกหมู่บ้านจึงมีวัดประจำหมู่บ้านเพื่อเป็นที่พึ่งทางใจให้กับคนในพื้นที่ ส่วนวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่กับชนชาติดั้งเดิม จะนับถือผีและเทวดาหรือเทพเจ้าที่อยู่ในธรรมชาติรอบตัว เช่น เทพที่ให้ความคุ้มครองโลก (ผิชะโร) พระแม่ธรณี (ซ่งทะรี) พระแม่คงคา (โพโตกุ) เป็นต้น ซึ่งชาวกะเหรี่ยงจะเคร่งครัดมีธรรมเนียมปฏิบัติต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้ด้วยความเคารพเป็นประจำทุกปี (ฝ่ายอุทยานการศึกษา สำนักการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2563) สอดคล้องกับ วราภรณ์ มนต์ไทรเวศย์ (2564) ที่กล่าวว่า กะเหรี่ยงโปเชื่อและศรัทธาในพุทธศาสนา ลัทธิเจ้าวัด และคำสอนของบรรพบุรุษ พวกเขาเชื่อในศีล 5 และการไม่เบียดเบียนสัตว์ใหญ่ เชื่อว่าการทำผิดจะส่งผลทำให้เกิดบาปใหญ่ นอกจากนี้ยังเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ที่อยู่ตามธรรมชาติ เห็นได้จากการบูชาแม่โพสพ (พื๋อโหย่ว) การบูชาแม่พระธรณี การบูชาแม่คงคา การไหว้เตาไฟสำหรับทำอาหารและเครื่องมือเครื่องมือในการทำอาหารและการเกษตร

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (2566) ระบุว่าชาวกะเหรี่ยงโปให้ความสำคัญกับศาสนา โดยพวกเขา นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ และผี เกือบร้อยละ 90 นับถือผีที่สิงสถิตอยู่ในธรรมชาติ เช่น ป่า ไร่ นา และลำธาร ความเชื่อเรื่องผีและวิญญาณก่อให้เกิดคุณธรรมและค่านิยมหลายประการ เช่น การมีคู่ครองเดียวและไม่ประพฤติผิด ผีที่นับถือ ได้แก่ ผีบ้านและผีเรือน ผีบ้านคือผีเจ้าที่ที่คอยปกป้องหมู่บ้าน ส่วนผีเรือนเป็นวิญญาณบรรพบุรุษที่คอยดูแลลูกหลาน นอกจากนี้ยังมีผีไร่หรือผีนาค ที่ช่วยย้ให้พืชผลเจริญงอกงาม ดังนั้นจึงมีการทำพิธีเลี้ยงผีไร่หรือผีนาก่อนเริ่มปลูกข้าวหรือพืชไร่

ภาพประกอบ 13 วัดเก่ากะเหรี่ยงประจำหมู่บ้านสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

1.1.3.5 การแต่งงานและครอบครัว

ตามการศึกษาของ พิพัฒน์ เรืองงาม (2533) สังคมกะเหรี่ยงให้ความสำคัญกับระบบสายสกุลทางฝ่ายหญิงเป็นหลัก พิธีแต่งงานมักจัดขึ้นเมื่อฝ่ายหญิงมีอายุระหว่าง 14-30 ปี ชาวกะเหรี่ยงถือว่าหนุ่มสาวจะก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่เมื่อได้มีโอกาสร่วมขับร้องเพลง "ซอ" อย่างไพเราะในงานศพ ซึ่งเป็นเวทีสำคัญให้หนุ่มสาวได้พบปะกัน นอกจากนั้น การลงแรงช่วยเหลืองานเกษตรกรรม เช่น ปลูกและเก็บเกี่ยวข้าว ก็เป็นโอกาสให้หนุ่มสาวได้พบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนบทสนทนาแต่ต้องระมัดระวังไม่ให้มีการล่วงละเมิดทางเพศ เนื่องจากถือเป็นสิ่งต้องห้ามอย่างเคร่งครัด หากฝ่าฝืนมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานจะถูกลงโทษรุนแรงด้วยการขับไล่ออกจากหมู่บ้านและปรับไหม ต้องทำพิธีขอขมาต่อผีประจำตระกูลและผีประจำหมู่บ้าน เป็นกฎระเบียบที่ชุมชนยึดถือปฏิบัติมาอย่างเคร่งครัด หลังจากประกอบพิธีแต่งงานแล้ว คู่สมรสจะต้องจัดพิธีบอกกล่าวและเลี้ยงผีบรรพบุรุษเพื่อสืบสายวงศ์ตระกูลต่อไป

ตามการศึกษาของ โกศล มีคุณ (2535) ระบบครอบครัวชนเผ่ากะเหรี่ยงไปในอดีตนิยมแต่งงานภายในเผ่าพันธุ์เดียวกัน เนื่องจากมีความผูกพันทางวัฒนธรรม ภาษา และประเพณีร่วมกัน จึงมีข้อห้ามไม่ให้แต่งงานกับคนนอกเผ่า ส่งผลให้ครอบครัวมีลักษณะเป็นแบบเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่ โครงสร้างความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเป็นแบบเครือญาติและมีลำดับชั้น

วรรณะ ลูกหลานต้องเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ปฏิบัติกิจวัตรต่าง ๆ เช่น ปูที่นอน ล้างเท้าให้พ่อแม่ ภรรยาต้องดูแลสามีอย่างดี เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันชนกะเหรี่ยงไปมีการแต่งงานข้ามเผ่าพันธุ์มากขึ้น โดยพิธีการสมรสจะปรับใช้ตามเชื้อชาติของคู่สมรส ไม่มีการเรียกค่าสินสอด หลังแต่งงานจะอาศัยอยู่กับฝ่ายหญิงประมาณ 1 ปี ด้านการสืบทอดมรดก ส่วนใหญ่พ่อแม่จะแบ่งให้ลูก ๆ อย่างเท่าเทียมกัน แต่บางรายลูกคนโตจะได้รับมากกว่า ลูกหลานมักสืบทอดอาชีพตามรอยพ่อแม่ สายสัมพันธ์ญาติพี่น้องค่อนข้างแน่นแฟ้น แต่ก็เริ่มห่างเหินมากขึ้น เนื่องจากอิทธิพลของการศึกษา สื่อสมัยใหม่ และการทำงานนอกพื้นที่ โอกาสพบปะญาติพี่น้องจึงมีแค่วันเทศกาลสำคัญเท่านั้น ส่งผลให้ความใกล้ชิดในครอบครัวลดน้อยลง

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาวิถีชีวิตของคนกะเหรี่ยงไป เช่น นพรัตน์ ไชยชนะ (2557) ศึกษาการสืบสานวัฒนธรรมการกินของคนกะเหรี่ยงไปบ้านทิพเย ผลการวิจัยพบว่า ชาวกะเหรี่ยงไป บ้านทิพเย ตำบลชะแล อำเภอลำปาง จังหวัดกาญจนบุรี มีวิถีชีวิตเป็นสังคมเกษตรกรรมและหาของป่า ดำเนินชีวิตเรียบง่าย รักสงบ รักอิสระ สันโดษ พอใจในสิ่งที่มีอยู่ ยึดกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระบบเครือญาติ วิถีชีวิตยังคงเป็นสังคมเกษตรกรรม หาพืชผักจากแหล่งธรรมชาติมาบริโภค ใช้สมุนไพรในการรักษาโรค ดำรงชีวิตจากการพึ่งพาอาศัยฐานทรัพยากรท้องถิ่นด้วยการนำภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะ เป็นวิธีการใช้พืชมาเป็นอาหาร หรือยารักษาโรค เป็นเครื่องรางของขลังหรือไม่จะใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ รู้จักวิธีการปลูกพืชให้ผสมผสานกับการดำเนินชีวิต ซึ่งแสดงถึงอัตลักษณ์ของชุมชนแห่งนี้

พระมหาณัฐ สติเวปุลโล (2562) ศึกษาวิเคราะห์สันติวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงไป กรณีศึกษาหมู่บ้านสะเน่พ่อง ตำบลไล่โว่ อำเภอส่งขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาวิเคราะห์สันติวัฒนธรรมตามหลักพุทธสันติวิธีของชาวกะเหรี่ยงไป หมู่บ้านสะเน่พ่อง พบว่า 1) แนวคิดเกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิต สะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติตามหลักศีล 5 หลักสันโดษ หลักสราณียธรรม หลักการวตารธรรม และหลักฆราวาสธรรม 2) กลุ่มแนวความคิดและประเพณีที่เกี่ยวกับความเชื่อดั้งเดิม ได้แก่ ความเชื่อเรื่องไหว้ผีบรรพบุรุษสะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติตามหลักความกตัญญู 3) กลุ่มแนวความคิดและประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ แนวความคิดเกี่ยวกับการทำไร่ แนวความคิดเกี่ยวกับการบูชาต้นไม้ ประเพณีฟาดข้าว ประเพณีข้าวใหม่ ประเพณีผูกข้อมือ สะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติตามหลักความกตัญญู สราณียธรรม และหลักฆราวาสธรรม 4) กลุ่มแนวความคิดและประเพณีที่เกี่ยวข้องในพระพุทธศาสนา ได้แก่ ประเพณีทั้ง 12 เดือน และประเพณีการบวชต้นไม้ สะท้อนให้เห็นถึงการ

ปฏิบัติตามหลักศีล 5 หลักสรวาณียธรรม หลักการวาระธรรม มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นเหตุให้ทุกคนในชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและสันติสุข

การศึกษาของอภิญา จงพัฒนากร (2560) เกี่ยวกับเครือข่ายการเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์ข้าวไร่ในกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ผลวิจัยชี้ว่า ชุมชนตำบลแก่นมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี มีประชากรที่เป็นชาวกะเหรี่ยงไป พวกเขาสื่อสารกันด้วยภาษาถิ่น และมีความเชื่อในศาสนาพุทธและผี พร้อมด้วยประเพณีและวัฒนธรรมเฉพาะตัว ความสัมพันธ์ในชุมชนเป็นแบบเครือญาติ โดยคนในชุมชนรักในถิ่นฐานและไม่นิยมออกไปทำงานนอกพื้นที่ ประเพณีสำคัญของชุมชนรวมถึงการกินข้าวใหม่ การบูชาเจดีย์ พิธีสืบชะตา และการบูชาต้นโพธิ์ต้นไทร ชุมชนมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและสื่อสารกันผ่านทางประเพณีและวัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิมของกะเหรี่ยงไปเน้นการหาของป่าและการปลูกข้าวไร่และพริกกะเหรี่ยงเป็นหลัก แต่เมื่อความเจริญและการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืนเข้ามา การปลูกพืชเชิงเดี่ยวได้รับการส่งเสริม ส่งผลให้การปลูกข้าวไร่หลากหลายสายพันธุ์ลดลงเหลือเพียง 2 – 3 สายพันธุ์ อย่างไรก็ตาม ด้วยความเข้มแข็งของภูมิวัฒนธรรมและการแลกเปลี่ยนในวิถีชีวิต รวมถึงความห่วงใยในทรัพยากรท้องถิ่นของเยาวชน ทำให้สายพันธุ์ข้าวของกะเหรี่ยงไปยังคงอยู่

ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี (2539) ระบุว่า ชาวกะเหรี่ยงไปในหมู่บ้านเกรียงบอ ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก และหมู่บ้านจะแก ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี มีความเชื่อว่ามนุษย์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของระบบธรรมชาติที่ใหญ่กว่า พวกเขามีมุมมองว่าธรรมชาติมีผู้ปกปักรักษาอยู่ ดังนั้น มนุษย์ไม่สามารถครอบครองธรรมชาติได้ แต่สามารถขอใช้ประโยชน์ได้โดยต้องแสดงความเคารพต่อธรรมชาติ นอกจากนี้ ชาวกะเหรี่ยงไปเชื่อว่า การดำเนินชีวิตด้วยศีลธรรมเท่านั้นที่จะรักษาสมดุลระหว่างมนุษย์และธรรมชาติได้ ความรู้และมุมมองเช่นนี้ส่งผลให้การใช้ทรัพยากรของชาวกะเหรี่ยงเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.2 ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ศึกษา

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม 3 พื้นที่ ได้แก่ บ้านไล่โว่ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี บ้านห้วยคลุ้ม ตำบลห้วยคลุ้ม อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี และ บ้านสองพี่น้อง ตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไป ทำให้เชื่อได้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปในจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี และจังหวัดเพชรบุรี เป็นกลุ่มเดียวกัน โดยผู้วิจัยเลือกชุมชนที่มีชาวกะเหรี่ยงไปอาศัยอยู่หนาแน่น และยังคงรักษาเอกลักษณ์ทางภาษา วัฒนธรรมของตนได้เป็น

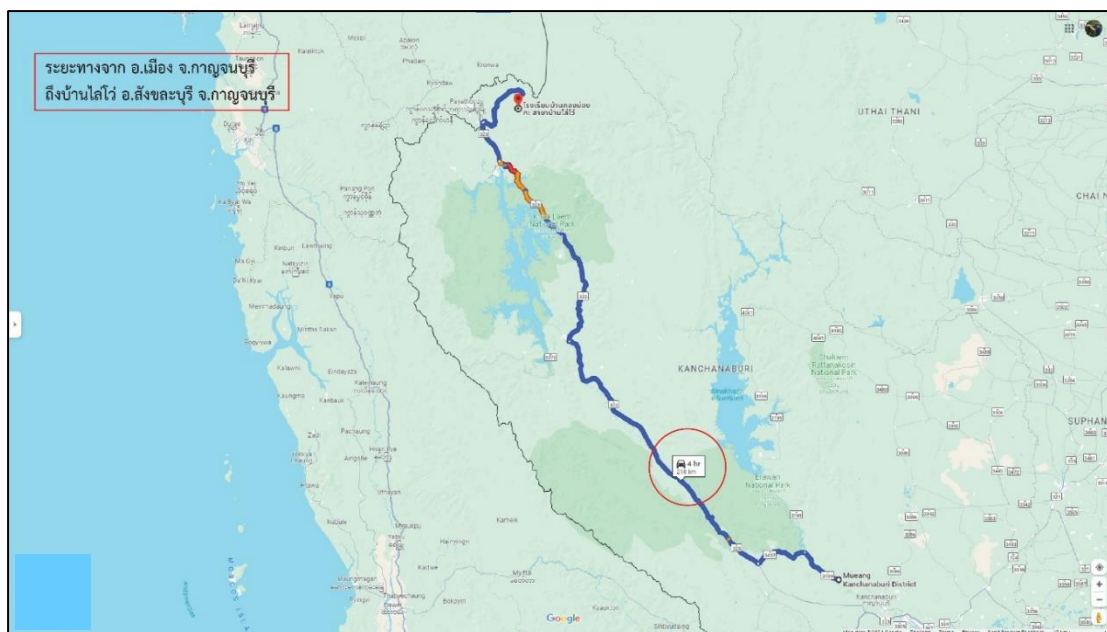
อย่างดี รวมถึงเป็นพื้นที่ที่ยังคงรักษาคำศัพท์เดิมในภาษากะเหรี่ยงไปได้ดี และยังคงใช้ภาษา
กะเหรี่ยงไปสื่อสารในชีวิตประจำวัน ซึ่งแต่ละพื้นที่มีข้อมูลสภาพทั่วไป ดังนี้

1.2.1 บ้านไลโว่ ตำบลไลโว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

บ้านไลโว่ ตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรด้านทิศตะวันตก จังหวัด
กาญจนบุรี คำว่า "ไลโว่" เป็นภาษากะเหรี่ยงมีความหมายว่า "หินแดงหรือผาแดง" บ้านไลโว่อยู่ห่าง
จากอำเภอเมืองกาญจนบุรีถึงบ้านไลโว่ อำเภอสังขละบุรี 218 กิโลเมตร ซึ่งมีระยะทางค่อนข้างไกล
และเดินทางลำบากมากกว่าอีก 2 พื้นที่ที่ศึกษา มีประชากรทั้งสิ้น 657 คน 65 ครัวเรือน ส่วนใหญ่
เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ลักษณะของชุมชนบ้านไลโว่ เป็นหมู่บ้านที่มีความใกล้ชิดกัน ส่วนใหญ่
คนในหมู่บ้านจะเป็นเครือญาติกัน มีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน เด็ก ๆ ชาวกะเหรี่ยงใน
หมู่บ้านเมื่อเลิกเรียนกลับบ้านไปช่วยพ่อแม่ทำงานบ้านเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะกลับมาเล่นที่โรงเรียน
วันหยุดก็จะมาเล่นที่โรงเรียน หรือเล่นกันภายในหมู่บ้าน ด้วยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล สิ่งอำนวยความสะดวก
สะดวกจึงยังไม่มากนัก ทุกบ้านไม่มีโทรทัศน์ ไม่มีสัญญาณอินเทอร์เน็ต จึงทำให้บ้านไลโว่ยังคง
รักษาความเป็นกะเหรี่ยงไปของตนไว้ได้อย่างดี

ภาพประกอบ 14 แสดงแผนที่ของบ้านไลโว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ภาพประกอบ 15 ระยะทางจากอำเภอเมืองกาญจนบุรีถึงบ้านไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี

ประชากรบ้านไล่โว่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ปลูกข้าวไร่ ปลูกผักเพื่อการเลี้ยงชีพ นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างรายได้ เช่น กลุ่มปลูกผักอินทรีย์บ้านไล่โว่ ภายใต้มูลนิธิภูดินทร์ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยมีสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา เป็นองค์ประธานกรรมการของมูลนิธิภูดินทร์ ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาชุมชนในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และอุทยานแห่งชาติในจังหวัดกาญจนบุรี โดยชุมชนที่เริ่มต้นโครงการคือบ้านศาละวะ และบ้านไล่โว่ ตำบลไล่โว่ หรือกลุ่มทอผ้าบ้านไล่โว่ โดยชาวกะเหรี่ยงมักจะทอผ้าใช้เองด้วยกี่เอว เป็นการทอผ้าแบบดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง ทั้งนี้การรวมกลุ่มเกิดขึ้นเพื่อให้ชาวบ้านมีอาชีพ และมีรายได้ที่แน่นอน เพียงพอต่อการดำรงชีวิตและทำให้ประชาชนในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ภาพประกอบ 16 กลุ่มปลูกผักอินทรีย์บ้านไล่โว่ ภายใต้มูลนิธิภูมิปัญญาดินทร์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาพประกอบ 17 กลุ่มทอผ้าบ้านไล่โว่

ด้านการศึกษา เนื่องจากบ้านไล่โว่ตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร การคมนาคมขนส่งค่อนข้างลำบาก บ้านไล่โว่จึงมีโรงเรียนระดับชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษาตั้งอยู่ในหมู่บ้าน 1 โรงเรียนคือ โรงเรียนบ้านกองม่องทะ (สาขาไล่โว่) เพื่อให้เยาวชนในชุมชนมีโอกาสได้รับการศึกษา โดยมีนักเรียนประมาณ 100 คน

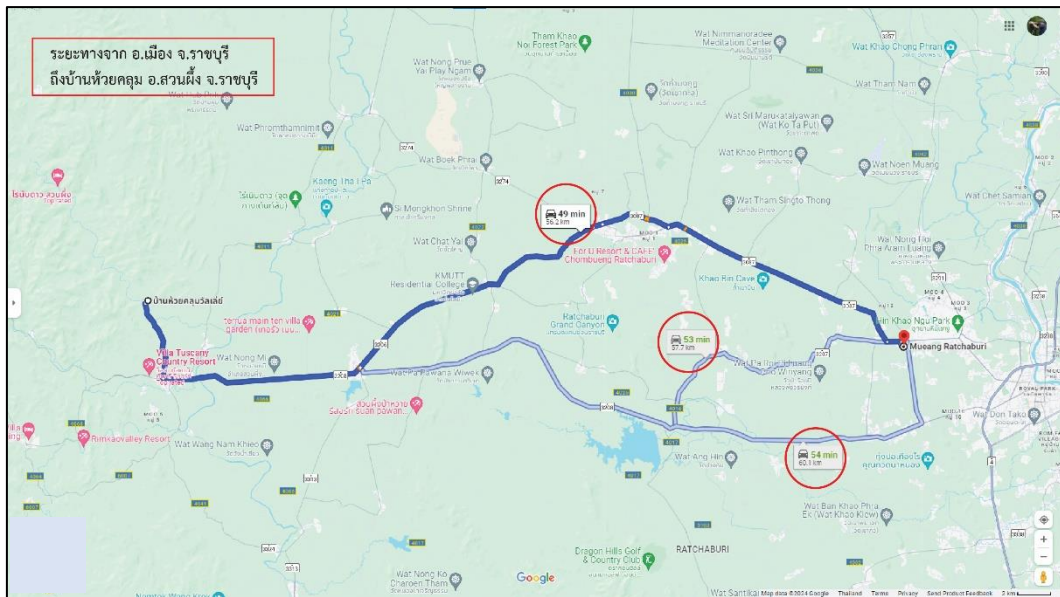

ภาพประกอบ 18 โรงเรียนบ้านกองม่งทะ (สาขาไล่วัว)

1.2.2 บ้านห้วยคลุม ตำบลห้วยคลุม อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

ภาพประกอบ 19 แผนที่ของบ้านห้วยคลุม อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

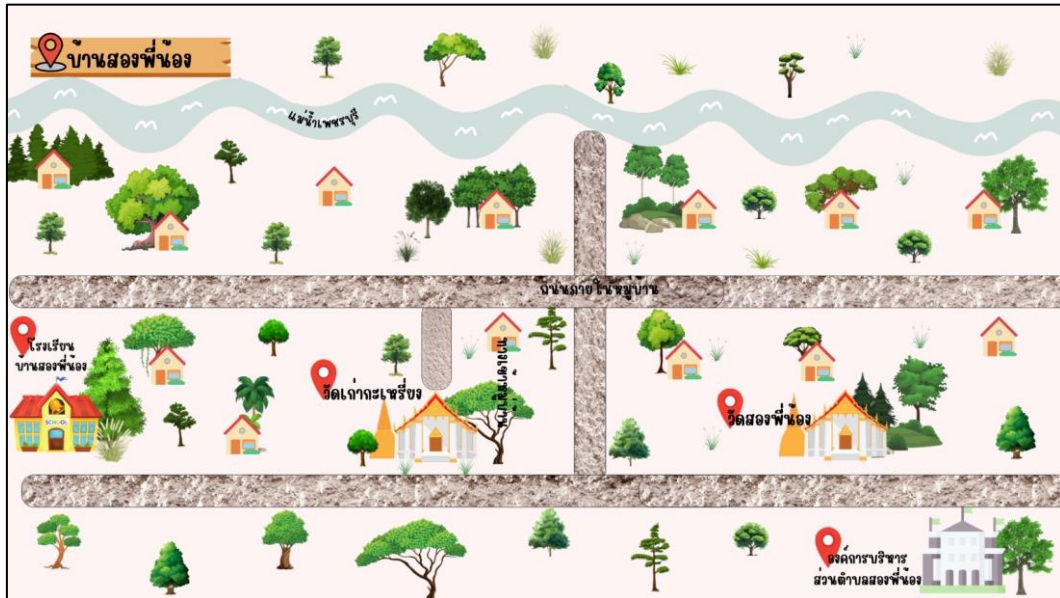

ภาพประกอบ 20 ระยะทางจากอำเภอเมืองราชบุรีถึงบ้านห้วยคลุม อำเภอสวนผึ้ง

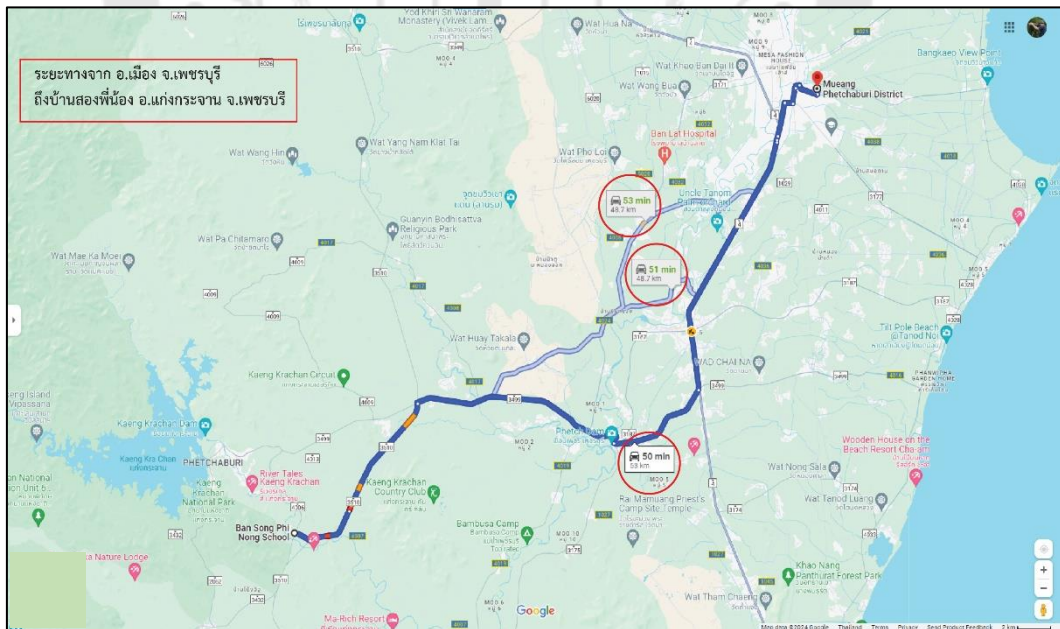
บ้านห้วยคลุม ตั้งอยู่หมู่ที่ ๖ ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ประมาณ 9.03 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา สลับที่ราบเชิงเขาเล็กน้อย บ้านห้วยคลุม มีระยะห่างจากอำเภอเมืองราชบุรี ประมาณ 56 กิโลเมตร มีประชากรทั้งสิ้น 427 คน 52 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยและชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง และผู้พลัดถิ่นชาวพม่า ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งประกอบด้วย การทำสวน และ ไม้ยืนต้น มีโรงเรียน 1 แห่ง คือ โรงเรียนชุมชนบ้านบ่อ(สาขาวังส้มป่อย)

ลักษณะการกระจายตัวของบ้านเรือนในบ้านห้วยคลุมจะมีความแตกต่างจากบ้านไร่ไถ่ และบ้านสองพี่น้อง กล่าวคือ บ้านไร่ไถ่และบ้านสองพี่น้องบ้านแต่ละหลังจะอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน ชาวบ้านสามารถเดินไปมาหาสู่กันได้ แต่ที่บ้านห้วยคลุมชุมชนค่อนข้างกระจายตัว บ้านแต่ละหลังอยู่ห่างไกลกัน มีทางหลวงชนบทแยกหมู่บ้านออกเป็น 2 ฝั่ง การไปมาหาสู่กันต้องใช้รถจักรยานหรือรถจักรยานยนต์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบ้านห้วยคลุมมีพื้นที่ค่อนข้างมาก แต่ความสัมพันธของคนในหมู่บ้านก็ยังแน่นแฟ้นเหมือนอีกสองหมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่เป็นเครือญาติกัน

1.2.3 บ้านสองพี่น้อง ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี

ภาพประกอบ 21 แผนที่บ้านสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี

ภาพประกอบ 22 ระยะทางจากอำเภอมืองเพชรบุรีถึงบ้านสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน

บ้านสองพี่น้อง ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน บ้านสองพี่น้องอยู่ห่างจาก อำเภอมืองเพชรบุรี 53 กิโลเมตร มีประชากรทั้งสิ้น 737 คน 224 ครัวเรือน โดยประชากรส่วนใหญ่ เป็น กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปที่อยู่มาจากประเทศพม่า ซึ่งได้มาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณบ้านสอง พี่น้องและเขตใกล้เคียงเป็นเวลานาน ลักษณะบ้านเรือนของหมู่บ้านสองพี่น้องจะอยู่รวมกันเป็น กลุ่ม สามารถเดินไปมาหาสู่กันได้ ช่วงเย็นผู้สูงอายุก็จะมานั่งพูดคุยกัน มีอาหารแลกเปลี่ยนกัน แต่ สิ่งที่ผู้วิจัยสังเกตเห็นในหมู่บ้านสองพี่น้อง คือ มีเด็กน้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ และเด็กเล็ก ชาวกะเหรี่ยงไปบ้านสองพี่น้องประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ ไร่ข้าวไร่ และไร่สวนเป็นหลัก พืชที่ ปลูกมักเป็น มะนาว กล้วย มะม่วง ส้มโอ ขนุน ผักกูด มะเขือ เป็นต้น และมีการรวมกลุ่มทอผ้า กะเหรี่ยงไปบ้านสองพี่น้อง ซึ่งผ้าทอกะเหรี่ยงไปสองพี่น้องถือเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่สืบทอด กันมาช้านาน

ภาพประกอบ 23 การทอผ้าของชาวกะเหรี่ยงไป บ้านสองพี่น้อง

ด้านการศึกษา ตำบลสองพี่น้องมีโรงเรียนประจำตำบล คือ โรงเรียนบ้านสองพี่น้อง เป็นโรงเรียนระดับอนุบาลถึงระดับประถมศึกษา ในอดีตเด็ก ๆ ในตำบลสองพี่น้องส่วนใหญ่ จะเรียนที่โรงเรียนนี้ แต่ในปัจจุบันการคมนาคมขนส่งมีความสะดวกสบายมากขึ้น และตำบลสองพี่น้องอยู่ไม่ไกลจากเมืองมากนัก ผู้ปกครองจึงนิยมให้ลูกหลานไปเรียนที่โรงเรียนในตัวอำเภอกำแพงกระเจานกันมากขึ้น โรงเรียนบ้านสองพี่น้องจึงมีนักเรียนประมาณ 50 คนเท่านั้น

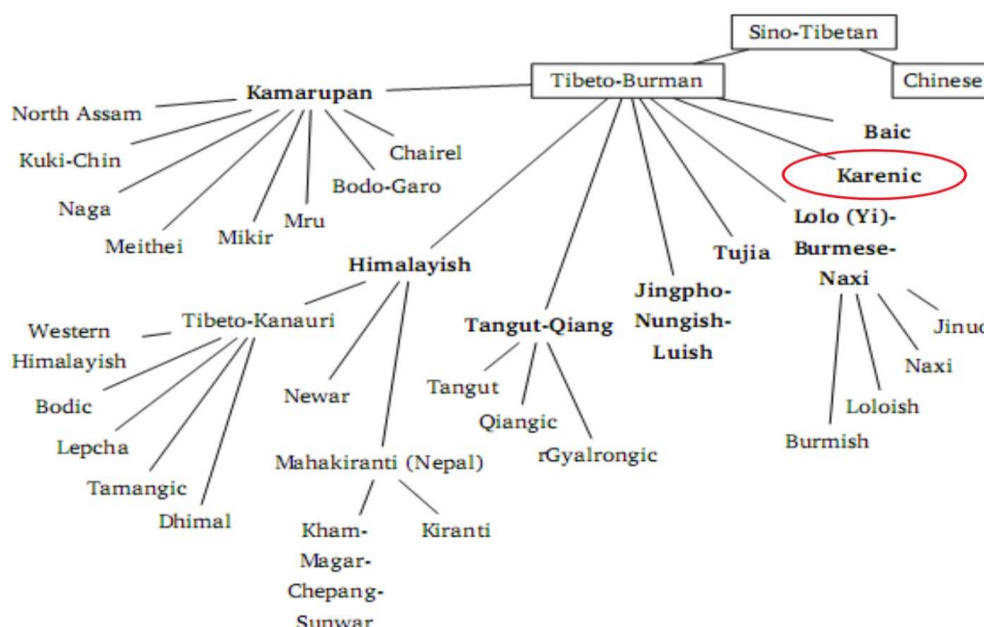
1.3. ภาษากะเหรี่ยงโป

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษามโนทัศน์ที่สะท้อนจากคำกริยาในภาษากะเหรี่ยงโป และจำเป็นต้องถ่ายทอดเสียงของคำในภาษาให้ถูกต้อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทบทวนเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาษากะเหรี่ยงโป 2 ประการ ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภาษากะเหรี่ยงโป และระบบเสียงภาษากะเหรี่ยงโป เพื่อนำมาใช้อ้างอิงในการถ่ายทอดเสียงของคำในภาษากะเหรี่ยงโป ดังนี้

1.3.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภาษากะเหรี่ยงโป

ภาษากะเหรี่ยงโปเป็นภาษาที่อยู่กันคนละตระกูลภาษากับภาษาไทย ภาษากะเหรี่ยงโปเป็นภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์โพล่ง ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (ออนไลน์ <https://ethnicity.sac.or.th/database-ethnic/192/>) กล่าวว่าคนนอกกลุ่มใช้ชื่อเรียกคนในกลุ่มชาติพันธุ์และภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์นี้หลายชื่อ ได้แก่ กะเหรี่ยงโป โป พล่อ โพล่ง ยางเค้ะแต่ ยางบ้าน ยางแดง ฮซู่ โปกะเรน กะหยิ่น ยางเปียง และตะเลงกะริน

นักภาษาศาสตร์จัดให้ภาษากะเหรี่ยงโปเป็นภาษาที่อยู่ในตระกูลภาษาย่อยทิเบต-พม่า (Tibeto-Burman) ซึ่งอยู่ในตระกูลภาษาจีน-ทิเบต (Sino-Tibetan) ตามแนวคิดของมาทิซอฟฟ์ (Matisoff, 1991 อ้างถึงใน กานตริตา เกิดผล, 2558) ดังแผนภาพ

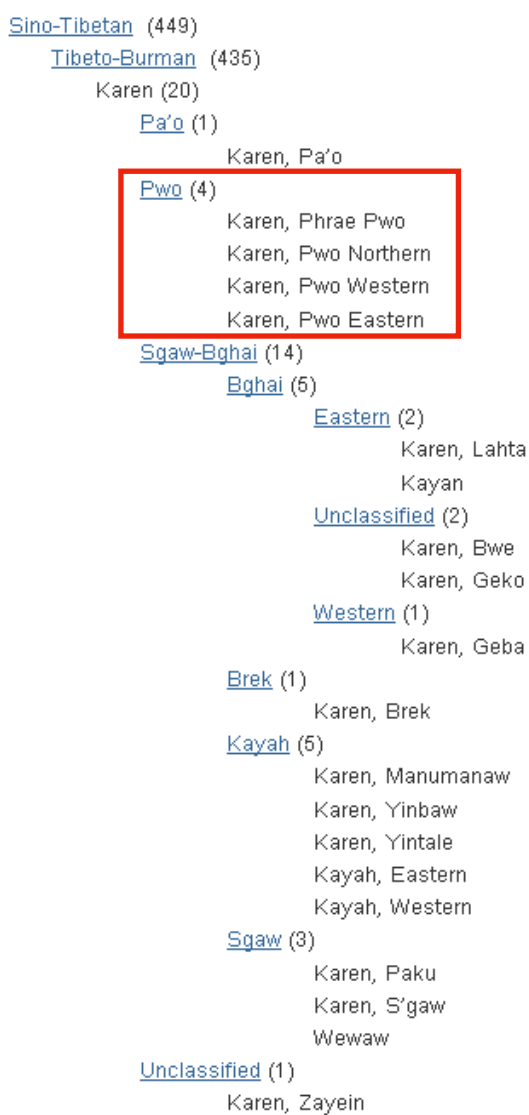
ภาพประกอบ 24 แสดงความสัมพันธ์ทางเชื้อสายตระกูลภาษาจีน-ทิเบต

ที่มา: (ดัดแปลงจาก Matisoff, 2008 อ้างถึงใน กานตริตา เกิดผล, 2558)

ภาษากะเหรี่ยงโปเป็นภาษาหนึ่งในกลุ่มภาษากะเหรี่ยงที่มีอยู่หลายภาษา ลูอิส (Lewis, 2009 อ้างถึงใน Pongprapunt, 2012) เสนอว่าภาษากะเหรี่ยงที่อยู่ในกลุ่มตระกูลภาษาย่อยทิเบต-พม่า (Tibeto-Burman) มีจำนวน 20 ภาษา นอกจากนี้ภาษากะเหรี่ยงโปยังจำแนกเป็นภาษาย่อยได้ 4 ภาษา ได้แก่ กะเหรี่ยงโปแพร่ (Phrae Pwo) กะเหรี่ยงโปเหนือ (Pwo Northern) กะเหรี่ยงโปตะวันตก (Pwo Western) และกะเหรี่ยงโปตะวันออก (Pwo Eastern) ดังแผนภาพ

Language Family Trees

Sino-Tibetan, Tibeto-Burman, Karen

ภาพประกอบ 25 แสดงภาษากะเหรี่ยงในตระกูลภาษาย่อยทิเบต-พม่า (Tibeto-Burman)

ที่มา: (ดัดแปลงจาก Lewis, 2009 อ้างถึงใน Pongprapunt, 2012)

เอทโนล็อก (Ethnologue ออนไลน์ <https://www.ethnologue.com/country/TH/>) อธิบายรายละเอียดภาษากะเหรี่ยงไปแต่ละกลุ่มในประเทศไทยดังนี้

กะเหรี่ยงไปแพร์ (Phrae Pwo) มีผู้พูดภาษานี้รวม 6,000 คนในจังหวัดแพร่ ลำปาง และเชียงใหม่ (Dawkins and Phillips 2009a) และอาจมีชื่อเรียกที่ต่างออกไปได้ เช่น กะเหรี่ยงไปภาคเหนือตะวันออก (Northeastern Pwo Karen) แพร์ (Phrae) แปร (Prae) แพร์ไป (Pwo Phrae)

กะเหรี่ยงไปเหนือ (Pwo Northern) มีผู้พูดภาษานี้จำนวน 60,000 คน (1983 SIL) ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ตาก และตำบลแม่สะเรียง ตำบลแม่เงา รว 15-25 หมู่บ้าน ซึ่งอยู่อาศัยบริเวณริมฝั่งแม่น้ำสาละวินในจังหวัดแม่ฮ่องสอน กะเหรี่ยงไปกลุ่มนี้อาจมีชื่อเรียกว่า โพลน โพล่ง

กะเหรี่ยงไปตะวันตก-กลาง (Karen, Pwo West-Central Thailand) เป็นภาษาที่ผู้ใช้ภาษาในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี สุพรรณบุรี และอุทัยธานี ในพื้นที่อำเภออุ้มผาง อำเภอพบพระ จังหวัดตาก มีจำนวนผู้พูด 50,000 คน และอาจมีชื่อเรียกที่ต่างออกไป เช่น โพล่ว (Phlou) กะเหรี่ยงไปใต้ (Southern Pwo Karen) อย่างไรก็ตาม นักวิชาการบางกลุ่มจัดให้กะเหรี่ยงไปตะวันออก (Pwo Eastern) อยู่ในกลุ่มนี้ด้วย ดังที่ กานตริดา เกิดผล (2558: 22) ได้อธิบายเกี่ยวกับกะเหรี่ยงไปว่าจำแนกได้เป็นกลุ่มย่อยได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มตะวันตก (พะสิม) พุดอยู่บริเวณลุ่มน้ำอิระวดีประเทศเมียนมา กลุ่มตะวันออก (มะละแหม่ง) และตะวันตก-กลางของไทย พุดอยู่ในรัฐกะเหรี่ยงและรัฐมอญ ประเทศเมียนมา และภาคตะวันตก-กลางของประเทศไทย และกลุ่มเหนือพุดอยู่ในภาคเหนือทางตะวันตกของประเทศไทย และอาจรวมกลุ่มย่อยคือกลุ่มแพร์ที่พุดอยู่ทางตะวันออก-เหนือของประเทศไทยไว้ด้วย

อาจกล่าวได้ว่ากะเหรี่ยงไปในประเทศไทยจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กะเหรี่ยงไปเหนือที่รวมกลุ่มแพร์ไว้ด้วย และอีกกลุ่มคือกะเหรี่ยงไปตะวันตก-กลาง

ในงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาภาษาภาษากะเหรี่ยงไปในพื้นที่ภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย ได้แก่ พื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ราชบุรีและกาญจนบุรี ซึ่งอยู่ในกลุ่มกะเหรี่ยงไปตะวันตก-กลาง (Karen, Pwo West-Central Thailand) ตามการจัดประเภทดังกล่าวข้างต้น ซึ่งในงานวิจัยนี้จะใช้ว่า ภาษาภาษากะเหรี่ยงไป เพื่อหมายถึงภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงในกลุ่มนี้

1.3.2. ระบบเสียงภาษากะเหรี่ยงโป

ตามรายละเอียดจากสุจริตลักษณ์ ดีผดุง และสรินยา คำเมือง (2540) ภาษากะเหรี่ยงโปจัดเป็นภาษาย่อยในสาขาภาษากะเหรี่ยง (Karenic) ซึ่งเป็นกลุ่มภาษาที่มีผู้พูดจำนวนมากในประเทศไทย โดยภาษากะเหรี่ยงโปแตกต่างจากภาษากะเหรี่ยงสะกออีกสาขาหนึ่งที่มีผู้พูดในประเทศไทย ทั้งในด้านระบบเสียงและคำศัพท์ ทำให้ผู้พูดภาษาทั้งสองสาขานี้ไม่สามารถสื่อสารกันได้อย่างไรก็ตาม ภาษากะเหรี่ยงทุกสาขาที่ใช้ในประเทศไทยและพม่า ล้วนจัดอยู่ในกลุ่มภาษากะเหรี่ยง ซึ่งเป็นสาขาย่อยหนึ่งของตระกูลภาษาทิเบต-พม่า (Tibeto-Burman) โดยมีลักษณะสำคัญที่แตกต่างจากภาษาในสาขาทิเบต คือ การเรียงลำดับคำในประโยคของภาษากะเหรี่ยงจะเป็นแบบประธาน-กริยา-กรรม ในขณะที่ภาษาทิเบตจะเรียงคำในประโยคเป็นแบบประธาน-กรรม-กริยา

การวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบคำกริยาแสดงอาการในภาษาไทย และภาษากะเหรี่ยงโปภูมิภาคตะวันตก ตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโป ดังนั้นผู้วิจัยต้องศึกษาระบบเสียงภาษากะเหรี่ยงโปเพื่อใช้ในการถ่ายเสียงพูดของผู้บอกภาษาเป็นสัทอักษร

สุจริตลักษณ์ ดีผดุง และ สรินยา คำเมือง (2540) ได้พูดถึงระบบเสียงภาษากะเหรี่ยงโปว่ามีพยัญชนะต้นเดี่ยวจำนวน 23 หน่วยเสียง รวมทั้งมีพยัญชนะควบกล้ำจำนวนมาก ทั้งที่ควบกับ /l/, /r/ และ /w/ เหมือนในภาษาไทย และควบกับ /j/ ได้ด้วย ส่วนเสียงสระเดี่ยวในภาษากะเหรี่ยงโป มีจำนวนเท่ากับเสียงสระเดี่ยวในภาษาไทย แต่ความสั้นยาวของเสียงสระในภาษากะเหรี่ยงโปจะไม่มีนัยสำคัญทางภาษาศาสตร์ นั่นคือไม่ทำให้เกิดความหมายที่แตกต่างกัน โดยสระในภาษากะเหรี่ยงโปมี 9 หน่วยเสียงคือ อี อี้, เอะ เอ, แอะ แอ, อะ อา, เออะ ออ, โอะ โอ, อู อู, อี้ อือ และ เออะ เออ นอกจากนี้เสียงสระเดี่ยวแล้วยังมีสระประสมอีก 5 หน่วยเสียง คือ อีย เอย เอะว อัย และ เออา

ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ (2558) ได้ศึกษาวิจัยและพัฒนาแบบฝึกอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อแก้ไขปัญหาการอ่านออกเสียงและการพูดภาษาไทยไม่ชัด โดยได้ศึกษาระบบเสียงของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดพะเยาจำนวน 10 กลุ่มชาติพันธุ์ พบว่าระบบเสียงภาษากะเหรี่ยงโปมีดังนี้

ตาราง 1 ระบบเสียงพยัญชนะภาษากะเหรี่ยงไปจังหวัดพะเยา

	Bilabial	Alveolar	Alveolo- palatal	Velar	Glottals
Stops	p ph b	t th d	c ch	k kh	ʔ
Nasals	m	n	ɲ	ŋ	
Fricatives	f	s	ɕ	x	ɣ h
Approximants	w		j	ɰ	
Lateral		l			
Trill		r			

พยัญชนะต้นควบกล้ำ 38 เสียง ได้แก่

pl pr	pj	pw	tr	tw	cw
kl kr	kj	kw	ʔw		
phl	phr	phj	phw	thw	chw
khl	KHR	khj	khw		
bl br	bw	dw			
ml mr	mj	mw	nw	ɲw	
swxw	hw	lj	lw	jw	

ตาราง 2 ระบบเสียงสระภาษากะเหรี่ยงไปจังหวัดพะเยา

	Front	Central	Back
High	i	ɨ	u
Mid	e	ə	o
Low	ɛ	a	ɔ

สระนาสิก

ĩ	ĩ	ũ
ẽ	õ	õ
ã	õ	

สระประสม

ai
ai
au

ตาราง 3 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษากะเหรี่ยงไปจังหวัดพะเยา

	คำเป็น	คำตาย
สูง	44	-
กลาง	33	35
ต่ำ	11	-
กลางตก	31	32

ส่วน ชมนาด อินทจามรวัช (2554) ศึกษาการแปรและการเปลี่ยนแปลงของสระและวรรณยุกต์ภาษากะเหรี่ยงไปบ้านค้ำใจ จ.แพร่ พบระบบเสียงภาษากะเหรี่ยงไปบ้านค้ำใจ ดังนี้

ตาราง 4 ระบบเสียงพยัญชนะภาษากะเหรี่ยงไปบ้านค้ำใจ จ.แพร่

	Bilabial	Alveolar	Alveolo-palatal	Velar	Glottals
Stops	p ph b	t th d	c ch	k kh	ʔ
Nasals	m	n		ŋ	
Fricatives		s		x	h
Approximants	w		j	ɰ	
Lateral		l			

ตาราง 5 ระบบเสียงสระภาษากะเหรี่ยงไปบ้านค้ำใจ จ.แพร่

สระเดี่ยว

	Front	Central	Back
High	i	ɨ	u
Mid	e	ə	o
Low	ɛ	a	ɔ

สระประสม

ai oi əi au

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาระบบเสียงภาษากะเหรี่ยงของ Audra Phillips (2018) ซึ่งเป็นนักภาษาศาสตร์ที่ศึกษาและเชี่ยวชาญเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย ซึ่งระบบเสียงภาษากะเหรี่ยงของ Audra Phillips มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 6 ระบบเสียงพยัญชนะภาษากะเหรี่ยง

	Bilabial	Dental	Alveolo-palatal	Palatal	Velar	Glottal
Voiceless unaspirated stops	p	t	tɕ		k	ʔ
Voiceless aspirated stops	p^h	t^h	tɕ^h		k^h	
Voiced implosives	ɓ	ɗ				
Nasals	m	n			ŋ	
Voiceless fricatives		s	ɕ		x	h
Approximants	w	ɹ		j	ɰ	
Lateral		l				

ที่มา: Audra Phillips, 2018

ตาราง 7 ระบบเสียงสระภาษากะเหรี่ยง

	Front	Central	Back	Diphthongs
Closed	i ī	ɨ ɨ̄	u ũ	
Closed-mid	e ě	ə ǝ̄	o ɔ̄	
Open-mid		e	ɔ̄	eⁱ ēⁱ eⁱ

ที่มา: Audra Phillips, 2018

ตาราง 8 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษากะเหรี่ยงโป

Tone name	Tone symbol	Tone number
High rise	/e̊/	45
Mid rise	/ē/	34
Low falling	/e̋/	21
High falling	/ê/	51
High glottalized	/eʔ/	45ʔ
Low glottalized	/eʔ/	21ʔ

ที่มา: Audra Phillips , 2018

ในการเก็บข้อมูลคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโปครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ระบบเสียงภาษากะเหรี่ยงโปของ Audra Phillips เนื่องจาก Audra Phillips ได้ศึกษาภาษากะเหรี่ยงโปในพื้นที่ภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย ซึ่งเป็นพื้นที่เดียวกับวิจัยเล่มนี้ และจากการเก็บข้อมูลเบื้องต้น ณ บ้านสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี พบว่าระบบเสียงภาษากะเหรี่ยงโปของ Audra Phillips มีความใกล้เคียงกับเสียงพูดของคนกะเหรี่ยงโปบ้านสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยจึงใช้ระบบเสียงภาษากะเหรี่ยงโปของ Audra Phillips ในการบันทึกเสียงในรูปแบบสัทอักษร

2. คำกริยาแสดงอาการ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษามโนทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทยที่สะท้อนผ่านการใช้คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโป ผู้วิจัยจึงศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดประเภทของคำกริยา เพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือกชุดคำเพื่อเก็บข้อมูลนววรรณ พันธุมธา (2558) อธิบายคำกริยาแสดงอาการ แบ่งออกได้ ดังนี้

1. คำกริยาแสดงอาการอาจจะแสดงอาการที่เคลื่อนที่ เช่น กระโจน กระโดด วิ่งถลาบิน หรืออาการที่อยู่กับที่ เช่น หัวเราะ นั่ง ก้ม ยืน ซึ่งคำกริยาแสดงอาการเคลื่อนที่นั้นจะแสดงการเคลื่อนที่ไปในทิศทางต่าง ๆ อาจแสดงการเคลื่อนขึ้น เช่น ปีนขึ้น แสดงการออกห่าง เช่น ผละ ออกแสดงการเคลื่อนเป็นวงกลม เช่น หมุนวน แสดงการเคลื่อนที่อย่างรวดเร็ว เช่น พุ่ง รี โผ แสดงการเคลื่อนที่อย่างช้า ๆ เช่น คลาน ไต่ ย่อง คำกริยาแสดงอาการปรากฏร่วมกับหน่วยนามที่หมายถึงถึง

ผู้ทำกริยานั้น ๆ ถ้าเป็นกริยาแสดงอาการที่อยู่กับที่ ก็อาจมีหน่วยนามที่หมายถึงสถานที่ที่เกิดกริยานั้นปรากฏอยู่ด้วย ถ้าเป็นกริยาแสดงอาการที่เคลื่อนที่ ก็อาจมีหน่วยนามที่หมายถึงจุดหมาย หรือแหล่งเดิมของกริยาปรากฏร่วมด้วย คำกริยาแสดงอาการบางคำมีหน่วยนามที่เสริมความหมายของคำกริยาปรากฏร่วม และบางคำก็มีหน่วยนามที่หมายถึงผู้ร่วมทำกริยาปรากฏร่วม เช่น น้องหัวเราะ คุณแม่อยู่บ้าน เด็ก ๆ ไปโรงเรียน คุณพ่อเดินจากบ้าน นักเรียนเรียนวิชาประวัติศาสตร์ พี่ทะเลาะกับน้อง

2. คำกริยาแสดงอาการบางคำหมายถึงการกระทำต่อผู้อื่นหรือสิ่งอื่น นอกจากจะต้องปรากฏร่วมกับผู้ทำกริยาแล้ว ยังต้องมีหน่วยนามที่หมายถึงผู้รับการกระทำปรากฏร่วมด้วย ในบางกรณีผู้รับการกระทำมิได้เปลี่ยนแปลงเพราะการกระทำนั้น ๆ แต่บางกรณีผู้รับการกระทำอาจเปลี่ยนสภาพ เปลี่ยนสถานที่ หรือเปลี่ยนอาการ เช่น นิดหากระบ้อง นิดหยิบกระบ้องจากถุง นิดทุบกระบ้องแตก

3. คำกริยาแสดงอาการบางคำมีผลทำให้บางสิ่งเกิดขึ้น คำกริยาแสดงอาการเหล่านั้น จะปรากฏร่วมกับหน่วยนามที่เป็นผู้ทำกริยา และหน่วยนามที่หมายถึงผลของการกระทำนั้น ๆ เช่น ฉันทเขียนนวนิยายเรื่องใหม่เสร็จแล้ว เขาसानตะกร้าแก่ง

4. คำกริยาแสดงอาการบางคำมีความหมายแสดงการติดต่อสัมผัส ทำให้ผู้ทำกริยานั้นเปลี่ยนแปลงประสบการณ์ กริยาแสดงอาการเหล่านั้น จึงปรากฏร่วมกับหน่วยนามที่เป็นผู้ทำกริยา และหน่วยนามที่หมายถึงสิ่งที่ผู้ทำกริยาได้สัมผัสและอาจมีกริยาแสดงการประสปรากฎร่วมด้วย เช่น นิดฟังเพลง (ได้ยิน) น้องดมดอกไม้ (ได้กลิ่น) เขาดูภาพ (เห็น)

5. คำกริยาแสดงอาการบางคำมีความหมายเกี่ยวกับการสื่อสาร จะมีหน่วยนามที่หมายถึงผู้ทำกริยาและหน่วยนามหรือประโยคที่บอกข้อความที่สื่อสารปรากฏร่วมด้วยและในบางประโยคก็มีหน่วยนามที่หมายถึงผู้รับการสื่อสารอยู่ด้วย เช่น นิดสาบานว่าเขาจะไม่ดื่มสุราอีกต่อไป นิดบอกความลับน้อย

นอกจากนี้วรรณ พันธุเมธา ยังได้จำแนกคำกริยาแสดงอาการเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. คำกริยาแสดงอาการที่กระทำโดยตั้งใจ ปรากฏได้ในประโยคที่ใช้สั่ง เช่น นั่งซีไปเถอะ ส่งมิดให้หน่อย ชุดหลุมตรงนี้นะ ฟังนะ บอกฉันเดี๋ยวนี้

2. คำกริยาแสดงอาการที่กระทำโดยไม่ตั้งใจ มักจะเป็นกริยาของสิ่งไม่มีชีวิต ถ้าผู้กระทำมีชีวิตก็เป็นกริยาที่เกิดขึ้นโดยผู้กระทำไม่อาจควบคุมได้

ส่วน Payne (1997) แบ่งประเภทของคำกริยาเป็น 14 ประเภท โดยมีคำกริยาที่เกี่ยวข้องกับกริยาแสดงอาการ 2 ประเภท คือ

1. Action Verbs หมายถึง กริยาที่อธิบายการกระทำโดยสมัครใจ แต่ไม่เกี่ยวข้องกับ ผู้ถูกกระทำที่ได้รับผลกระทบ เช่น เต็มร่ำ ร้องเพลง พุด นอน/พักผ่อน มอง อ่าน หลอกหลวง ดูแล ถือ สามารถพูดเพื่อแสดงการกระทำได้ สังเกตว่ากริยาแสดงการกระทำสามารถเป็นได้ทั้งกริยาที่มีการเคลื่อนที่ เช่น เช่น เต็มร่ำ ร้องเพลง พุด และไม่มีการเคลื่อนที่ เช่น พัก มอง เป็นต้น

2. Action-processes Verbs หมายถึง คำกริยาที่ผู้กระทำกริยามีความตั้งใจกระทำกริยานั้น และมีผู้ได้รับผลการกระทำที่ชัดเจน มักเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่รุนแรง เช่น ฆ่า แทะ ยิง เป็นต้น

จากคำอธิบายเรื่องคำกริยาแสดงอาการ (Action Verbs) ข้างต้น สรุปได้ว่า คำกริยาแสดงอาการ คือ คำกริยาที่อาจจะแสดงอาการที่เคลื่อนที่ หรืออาการที่อยู่กับที่ก็ได้ อาจมีผู้รับการกระทำปรากฏร่วมด้วยหรือไม่ก็ได้ ในบางกรณีผู้รับการกระทำมิได้เปลี่ยนแปลงเพราะการกระทำนั้น ๆ แต่บางกรณีผู้รับการกระทำอาจเปลี่ยนสภาพ เปลี่ยนสถานที่ หรือเปลี่ยนอาการ

3. มโนทัศน์

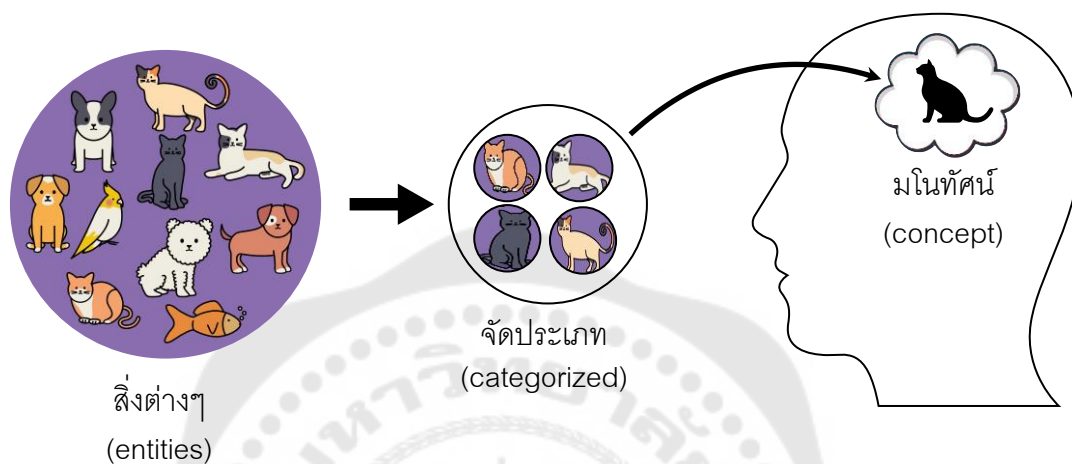
วิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ คือ วิเคราะห์มโนทัศน์ที่สะท้อนจากคำกริยาแสดงอาการภาษา กะเหรี่ยงโปภูมิภาคตะวันตก ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความรู้เกี่ยวกับมโนทัศน์ ได้แก่ ความหมายของมโนทัศน์ และมโนทัศน์ในทางภาษาศาสตร์

3.1 ความหมายของมโนทัศน์

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2554) ได้นิยามความหมายของคำว่า มโนทัศน์ ว่าตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า concept หมายถึง ภาพหรือสิ่งที่เห็นในใจ ซึ่งเป็นตัวแทนของสรรพสิ่งแต่ละชนิด เช่น ถ้าพูดถึงแมว คนก็จะคิดถึงมโนทัศน์ของแมวในใจ ซึ่งเป็นตัวแทนของภาพแมวทั้งหลาย ไม่เจาะจงว่าจะเป็นสีใด ขนาดใด หรือพันธุ์ใด มโนทัศน์ของสิ่งที่เป็นนามธรรมมีความชัดเจนน้อยกว่ามโนทัศน์ของสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น มโนทัศน์ของความดี อิศรภาพ ประชาธิปไตย จะอธิบายได้ยากกว่ามโนทัศน์ของสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น บ้าน แมว รถ เด็ก

ทศนีย์ เมฆถาวรวัฒนา (2553) อธิบายว่า มโนทัศน์ คือ ภาพที่อยู่ในความนึกคิดในสมองของคนเรา เป็นสิ่งนามธรรมที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของสิ่งต่าง ๆ บนโลก โดยมโนทัศน์จะทำหน้าที่เก็บรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับประเภท (categories) ของสิ่งต่าง ๆ (entities) ในโลก ทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เช่น ลักษณะทางกายภาพ (ลักษณะตา หู จมูก ปาก หาง) คุณสมบัติ (สีผม สีขน สีพื้นผิว กลิ่น)

จากคำนิยามดังกล่าวข้างต้น กล่าวได้ว่า มโนทัศน์ เป็นสิ่งที่มนุษย์ได้มาจากการจัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกันหรือเหมือนกันเข้าเป็นกลุ่มเดียวกัน แล้วสร้างความเข้าใจสิ่งนั้น ๆ ในระบบความคิด มโนทัศน์จึงเป็นภาพรวมของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันนั้น ดังแสดงได้ดังภาพ

ภาพประกอบ 26 แสดงกระบวนการเกิดมโนทัศน์

ที่มา: (อ้างอิงรูปภาพ Image by stockgiu on Freepik)

จากภาพอธิบายมโนทัศน์ได้ว่าเมื่อมนุษย์มองเห็นสิ่งต่าง ๆ รอบตัวในโลก ตัวอย่างในภาพคือมองเห็นสัตว์ชนิดต่าง ๆ มนุษย์ก็จะจัดกลุ่ม (categorized) ชนิดหรือประเภทต่าง ๆ ของสิ่งที่เห็นโดยนำสิ่งที่มีลักษณะทางกายภาพและคุณสมบัติเหมือนกันมาไว้ในกลุ่มเดียวกัน ในตัวอย่างเป็นการจัดประเภทของสัตว์ 4 รูปที่มีลักษณะทางกายภาพ คือ มีสี่ขา หางยาว หูตั้งและมีหนวด เข้าไว้ด้วยกัน แล้วสรุปเป็นความคิดรวบยอดหรือเป็นมโนทัศน์ (concept) ของสัตว์ชนิดนี้ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากสัตว์อื่นไว้ระบบความคิดที่เรียกว่าระบบปริชาน (cognitive system) ของมนุษย์ อย่างไรก็ตามภาพของสัตว์ชนิดนี้ในมโนทัศน์อาจจะไม่ได้อ้างอิงถึงสัตว์ตัวใดตัวหนึ่งใน 4 รูปนั้น หรืออาจจะอ้างอิงถึงสัตว์ตัวใดตัวหนึ่งใน 4 รูปนั้นก็ได้อันขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ต่างกันของแต่ละคน

การจัดประเภทสิ่งต่าง ๆ แล้วสรุปความคิดรวบยอดหรือมโนทัศน์เกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ แล้วนำไปจัดเก็บไว้ในระบบปริชานของมนุษย์นั้น อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2549) เรียกกระบวนการนี้ว่า “กระบวนการสร้างมโนทัศน์” (conceptualization)

การดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่ได้เรียนรู้ พบเห็นสิ่งแปลกใหม่และมีประสบการณ์อันหลากหลายส่งผลให้มนุษย์สร้างมโนทัศน์ต่อสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมอยู่เสมอ ดังนั้นในระบบปริชานของมนุษย์จึงมีมโนทัศน์เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวจำนวนมาก นอกจากนี้มนุษย์แต่ละคนอาจมีมโนทัศน์ต่อสิ่งต่าง ๆ ที่ต่างกัน เนื่องจากกระบวนการสร้างมโนทัศน์ของมนุษย์ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และวัฒนธรรม หากมนุษย์มีประสบการณ์และวัฒนธรรมที่ต่างกันก็จะมีมโนทัศน์ต่อสิ่งเดียวกันที่ต่างกันออกไปได้

อย่างไรก็ดี เมื่อมนุษย์มีมโนทัศน์จำนวนมากในระบบปริชาน และต้องการจะสื่อสาร แลกเปลี่ยนหรือถ่ายทอดมโนทัศน์เหล่านั้นให้ผู้อื่นได้รับทราบก็จะไม่สามารถทำได้เพราะมโนทัศน์เป็นสิ่งที่อยู่ในระบบปริชานซึ่งเป็นความรู้ ความคิด ที่เป็นนามธรรม ดังนั้นมนุษย์จึงต้องสร้างเครื่องมือที่จะใช้สื่อสารมโนทัศน์ที่เรียกว่า “ภาษา” ภาษาเป็นระบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด อารมณ์ และความรู้สึกไปยังผู้อื่น (ทัศนีย์ เมฆถาวรวัฒนา, 2553) นักภาษากล่าวว่า “มโนทัศน์เกี่ยวข้องกับภาษาในแง่ที่มโนทัศน์จะต้องมีคำในภาษาเป็นตัวแทนเสมอ” (ราชบัณฑิตยสภา, 2560) ความสัมพันธ์ของมโนทัศน์แสดงได้ดังภาพ

ภาพประกอบ 27 แสดงความสัมพันธ์ของมโนทัศน์และภาษา

จากภาพมนุษย์มีมโนทัศน์ ที่อยู่ในระบบปริชานจะต้องใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียกแทนมโนทัศน์นั้น ๆ จากตัวอย่างเป็นตัวอย่างภาษาไทย ผู้พูดภาษาไทยจะใช้ภาษาว่า “แมว” ดังนั้นเมื่อผู้พูดภาษาไทยพูดว่า “แมว” ก็จะสื่อถึงสัตว์ประเภทหนึ่งที่มีสี่ขา หางยาว

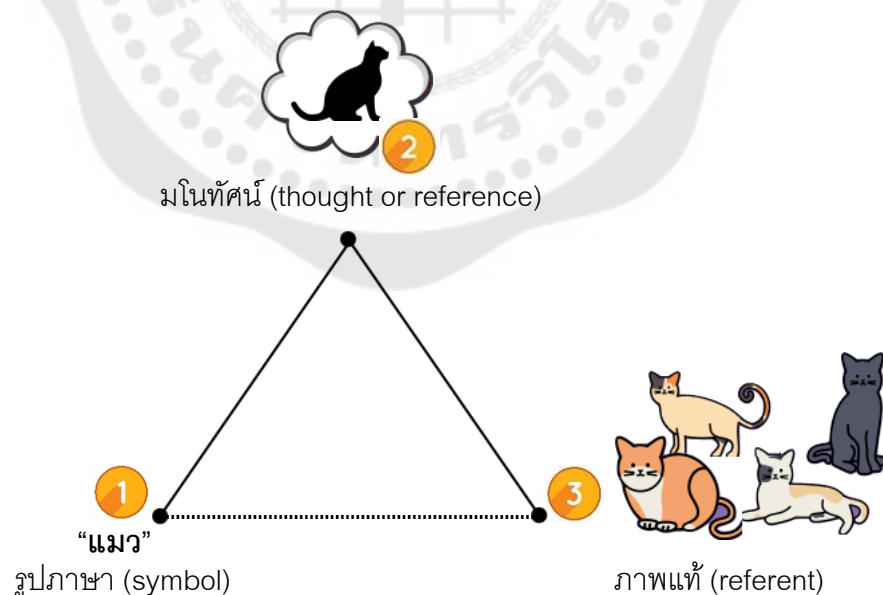
หูตั้งและมีหนวด ในขณะที่ผู้ฟังก็จะเข้าใจมโนทัศน์ของผู้พูดได้โดยไม่ต้องเห็นแมวตัวเป็น ๆ อยู่ตรงหน้า แต่เข้าใจได้ผ่านภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยพูดออกมา

3.2 มโนทัศน์กับภาษา

จากการอธิบายความหมายของมโนทัศน์ที่ได้กล่าวไว้ใน 3.1 ข้างต้น กล่าวได้ว่า ภาษาเป็นสัญลักษณ์หรือตัวแทนที่ใช้เรียกมโนทัศน์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่ามโนทัศน์อยู่ในภาษาดังที่ สุริยา รัตนกุล (2560) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของมโนทัศน์กับภาษาว่า “มโนทัศน์ คือ สิ่งที่อยู่ในจิตสัญลักษณ์ทางภาษาซึ่งได้แก่คำในภาษาที่สามารถสื่อความหมายได้” โดยสรุปคือ มโนทัศน์คือความหมายของคำในภาษาที่อยู่ระบบปริชานของมนุษย์

นักภาษาที่สนใจศึกษาความหมายของภาษาได้อธิบายความสัมพันธ์ของภาษากับความหมายไว้หลากหลายมุมมอง หนึ่งในมุมมองที่ได้รับการยอมรับและนำมาใช้อ้างอิงอย่างกว้างขวางคือแนวคิด “The Semantic Triangles of Ogden and Richards” (Ogden & Richards, 1923, 1946)

ออกเด็นและริชาร์ดส์ (Ogden & Richards, 1972:11 อ้างถึงใน เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์, 2526: 295) อธิบายว่าความหมายและรูปภาษามีความสัมพันธ์เป็น 3 มิติ ได้แก่ รูปภาษา (symbol) มโนทัศน์ (thought หรือ reference) และภาพแท้ (referent) โดยแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพประกอบ 28 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความหมายและรูปภาษา

จากแผนภาพออกเดินและริชาร์ด อธิบายว่าองค์ประกอบทั้งสามองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กัน กล่าว กล่าวคือ ① ‘รูปภาพ’ (symbol) ในแผนภาพคือคำว่า “แมว” เป็นสัญลักษณ์ที่ใช้อ้างถึง ② ‘มโนทัศน์ หรือภาพในความคิด’ (reference หรือ concept) ซึ่งมโนทัศน์หรือภาพในความคิดนั้นสามารถนำไปใช้ อ้างถึง ③ ‘ภาพแท้’ ในแผนภูมิแสดงด้วยแมวสายพันธุ์ต่าง ๆ กล่าวคือมโนทัศน์ที่เรามีสามารถนำไปใช้อ้างถึงแมวตัวใดก็ได้ที่มีอยู่จริงในโลกซึ่งแมวทุกตัวมีลักษณะทางกายภาพและคุณสมบัติร่วมกันซึ่งอยู่ในมโนทัศน์

เพียรศิริ วงศ์วิธานนท์ (2526: 296) อธิบายแนวคิดของออกเดินและริชาร์ดส์ว่า “ในการศึกษาเรื่องความหมายนั้น ความสำคัญอยู่ที่ความหมายเชิงมโนภาพหรือมโนทัศน์มากกว่าภาพแท้ ดังนั้นเวลาพูดถึงความหมายโดยทั่วไปแล้วมักจะหมายถึงความหมายที่เป็นมโนทัศน์มากกว่าความหมายที่เป็นภาพแท้ ด้วยเหตุนี้พวกเขาจึงใช้เส้นประเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาพกับภาพแท้ และใช้เส้นทึบแสดง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาพกับความหมายที่เป็นมโนทัศน์”

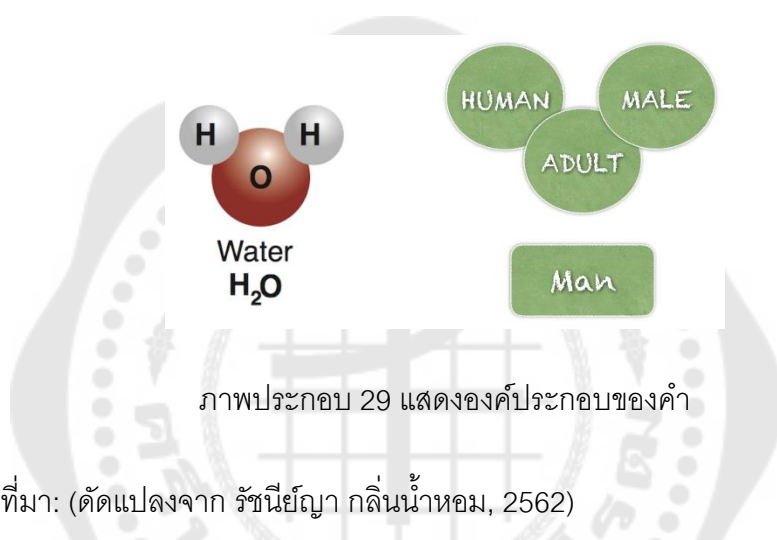
กล่าวโดยสรุป มโนทัศน์เป็นสิ่งที่อยู่ในความคิด สามารถสะท้อนความเข้าใจผ่านทางภาษา การสื่อสารด้วยการใช้ภาษาและเข้าใจความหมายได้นั้นขึ้นอยู่กับมโนทัศน์ที่อยู่ในความคิดของผู้ใช้ภาษาแต่ละคน ทั้งนี้ มโนทัศน์กับรูปภาพนั้นมีความสัมพันธ์กันโดยตรง ส่วนรูปภาพกับสิ่งที่อ้างถึงไม่ใช่ความสัมพันธ์โดยตรง ดังตัวอย่างที่กล่าวไปข้างต้น มโนทัศน์กับภาษาเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างมาก เพราะภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแสดงออกเกี่ยวกับความคิดและความรู้สึกของมนุษย์ มโนทัศน์เป็นกระบวนการในการคิดและวิเคราะห์ปรากฏการณ์ต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นไปที่ความคิดและความเข้าใจในระดับลึก ซึ่งอาจทำให้เรามองเห็นโลกในมุมมองที่แตกต่างออกไป

ในงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาคำริยาแสดงอาการในภาษากะเหรี่ยงไป และศึกษามโนทัศน์ที่สะท้อนจากคำริยาเหล่านั้น โดยศึกษาตามแนวทางการวิเคราะห์ความหมายของคำตามแนวคิดพื้นฐานดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นซึ่งเชื่อว่าคำเป็นตัวแทนของมโนทัศน์ ดังนั้นหากวิเคราะห์ความหมายของคำก็จะช่วยให้เห็นมโนทัศน์ที่อยู่ในระบบความคิดหรือระบบบริหารของผู้ใช้ภาษากะเหรี่ยงไปได้ชัดเจนขึ้น

3.3 ภาษากับความหมาย

นักภาษาศาสตร์วิเคราะห์ความหมายของคำโดยมีความเชื่อพื้นฐานว่าความหมายของคำหนึ่ง ๆ นั้นประกอบด้วยความหมายย่อย ๆ ประกอบกัน การวิเคราะห์ความหมายของคำ เรียกว่า 'การวิเคราะห์อรรถลักษณะ (componential analysis)'

ศิริพร ปัญญาเมธีกุล (2550: 82-83) กล่าวว่า 'นักอรรถศาสตร์กลุ่มโครงสร้างเชื่อว่าคำไม่ใช่ส่วนที่เล็กที่สุดของความหมาย คำยังแตกเป็นส่วนประกอบย่อยลงไปเหมือนกับสสารที่แตกย่อยเป็นอะตอม' คำอธิบายของศิริพร ปัญญาเมธีกุล แสดงได้ดังภาพ

จากภาพเราจะเห็นว่าน้ำ (H₂O) เป็นสสารที่ประกอบด้วยไฮโดรเจน (H) 2 อะตอม และออกซิเจน (O) 1 อะตอมรวมกัน นักอรรถศาสตร์มีความเชื่อเช่นเดียวกับนักวิทยาศาสตร์และอธิบายความหมายของคำ Man (ผู้ชาย) ว่าประกอบไปด้วยส่วนประกอบของความหมายย่อย ๆ มารวมกัน ในที่นี้คือส่วนของความหมายย่อย [HUMAN] (มนุษย์), [ADULT] (ผู้ใหญ่) และ [MALE] (ผู้ชาย) ความหมายย่อยทั้ง 3 ความหมายนี้ทำให้เกิดความหมายของ MAN ได้ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถแยกความแตกต่างระหว่าง 'MAN' กับ 'BOY' ได้ เพราะทั้งสองคำมีความหมายย่อยที่ต่างกัน กล่าวคือ MAN มีความหมายย่อย [+ADULT] ในขณะที่ BOY ไม่มีความหมายย่อย [-ADULT] ดังแสดงได้ดังนี้

MAN	BOY
[+HUMAN]	[+HUMAN]
[+ADULT]	[- ADULT]
[+MALE]	[+MALE]

‘ความหมายย่อยของคำ’ เรียกว่า ‘อรรถลักษณะ’ (semantic component หรือ semantic feature) นักอรรถศาสตร์กำหนดให้อรรถลักษณะมีคุณสมบัติ 2 ค่า (binary features) กล่าวคือ ‘+’ และ ‘-’ เช่น [+HUMAN] หมายถึง เป็นมนุษย์ และในทางตรงกันข้าม [- HUMAN] หมายถึง ไม่เป็นมนุษย์ การวิเคราะห์ความหมายย่อยช่วยแยกความแตกต่างของ MAN กับ BOY ซึ่งอยู่ในกลุ่มความหมาย “ความเป็นมนุษย์เพศชาย” ออกจากกันได้

กล่าวโดยสรุป ความหมายของคำหนึ่ง ๆ นั้นประกอบด้วยความหมายย่อย ๆ ประกอบกันและความหมายเหล่านั้นจะไม่ใช่ความหมายเฉพาะของคำใดคำหนึ่งเท่านั้นแต่อาจเป็นความหมายย่อย ๆ ของคำอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กันด้วยมิติความแตกต่างขององค์ประกอบทางความหมายของคำ มิติทางความหมายหรือองค์ประกอบทางความหมายเหล่านั้นจะช่วยสะท้อนให้เห็นมุมมองหรือมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาผ่านคำในภาษาเหล่านั้นได้

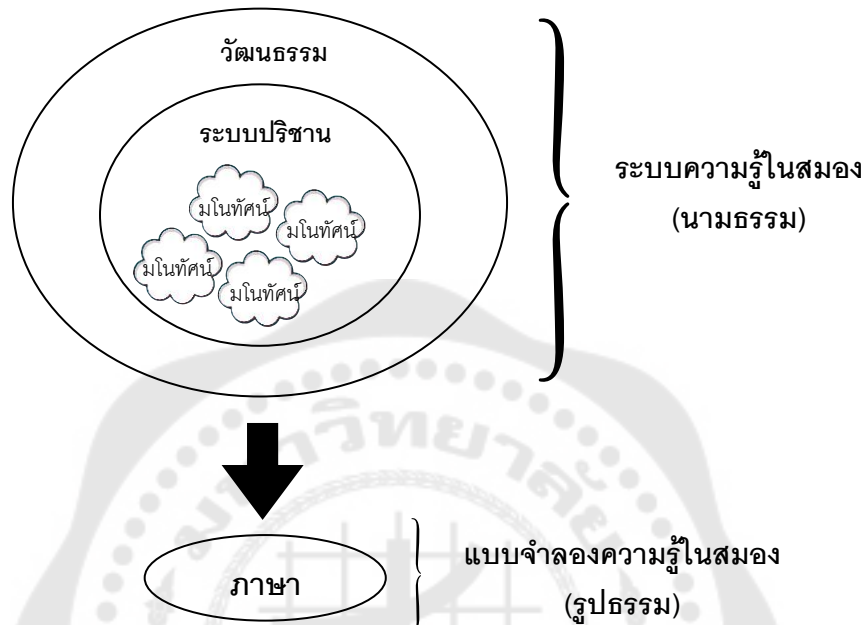
ในงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาคำกริยาแสดงอาการในภาษากะเหรี่ยงไปโดยรวบรวมข้อมูลคำกริยาที่อยู่ในกลุ่มความหมายเดียวกันหรือสัมพันธ์กัน จากนั้นนำคำเหล่านั้นมาศึกษามิติความแตกต่างทางความหมายแล้ววิเคราะห์มโนทัศน์หรือมุมมองที่สะท้อนผ่านมิติความแตกต่างทางความหมายของคำกริยาเหล่านั้นตามลำดับ

3.4 ภาษา มโนทัศน์ และวัฒนธรรม

จากการทบทวนที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ทราบว่าภาษาเป็นตัวแทนของมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษานั้น ๆ การศึกษาความหมายของภาษาจะช่วยให้เห็นมโนทัศน์ได้ อย่างไรก็ตามนักภาษาที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของภาษากับมโนทัศน์ ยังคงมีคำถามเกี่ยวกับมโนทัศน์มีที่มาอย่างไรและผู้ใช้ภาษาต่างกันจะมีมโนทัศน์ที่ต่างกันหรือไม่อย่างไร

ทศนีย์ เมฆถาวรวัฒนา (2553) อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภาษา มโนทัศน์ที่อยู่ในระบบปริชานและวัฒนธรรมว่า ภาษา ปริชาน และวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น กล่าวคือ ผู้ที่พูดภาษาต่างกันจะมีกระบวนการสร้างมโนทัศน์ในระบบปริชานที่ต่างกันทำให้มีวิถีคิดและการมองโลกที่ต่างกัน และภาษาที่ต่างกันนั้นก็จะเป็นไปตามข้อกำหนดหรือวิถีปฏิบัติ

ที่มีวัฒนธรรมเป็นกรอบในการใช้ภาษาด้วย ความสัมพันธ์ของภาษา ทัศนคติและวัฒนธรรมแสดง
ได้ดังภาพ

ภาพประกอบ 30 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาษา ทัศนคติ กับวัฒนธรรม

ที่มา: (ดัดแปลงจาก ทศนีย์ เมฆถาวรวัฒนา (2553))

จากแผนภาพแสดงให้เห็นว่าในระบบปริชานของเราจะมีมโนทัศน์ต่อสิ่งต่าง ๆ ในโลก
จำนวนมาก กระบวนการสร้างมโนทัศน์เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยมีประสบการณ์และวัฒนธรรมเป็น
สิ่งที่ช่วยกำหนดในการสร้าง มโนทัศน์เหล่านั้น งานวิจัยจำนวนมาก เช่น การศึกษาคำเรียกดี
การศึกษาคำเรียกญาติ หรือการศึกษาคำเรียกอาหาร ต่างช่วยสนับสนุนให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษาต่าง ๆ
มีมโนทัศน์ต่างกันและมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน อย่างไรก็ตาม ภาษา เป็นหลักฐานที่เป็นรูปธรรมที่ช่วย
แสดงความรู้หรือสิ่งที่อยู่ระบบคิดซึ่งเป็นนามธรรมภายในสมองของมนุษย์ซึ่งประกอบไปด้วย
มโนทัศน์ในระบบปริชานและวัฒนธรรมด้วย

การศึกษาวิเคราะห์คำกริยาแสดงอาการในภาษากะเหรี่ยงไปจะช่วยให้เห็นมโนทัศน์
ในระบบความคิดของชาวกะเหรี่ยงไปและอาจช่วยให้เข้าใจวัฒนธรรมซึ่งเป็นวิถีปฏิบัติของชาว
กะเหรี่ยงไปมากยิ่งขึ้นด้วย

4. แนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์

4.1 แนวคิดและความเชื่อพื้นฐาน

ตามที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2555) กล่าวถึงแนวคิดด้านอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ซึ่งเริ่มต้นขึ้นราวทศวรรษที่ 1950 จากการรวมตัวของนักมานุษยวิทยาในกลุ่มหนึ่งที่มีความเชื่อว่าการเข้าใจวัฒนธรรมใด ๆ นั้น จำเป็นต้องเข้าใจวัฒนธรรมของเจ้าของภาษานั้น ๆ ด้วย ภาษาจึงถือเป็นเครื่องมือในการศึกษาวัฒนธรรม แนวคิดนี้เคยเรียกว่า "ชาติพันธุ์ศาสตร์" (ethnoscience) ก่อนที่จะมีผู้ให้คำนิยามใหม่ว่า "อรรถศาสตร์ชาติพันธุ์" (ethnosemantics) หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า "มานุษยวิทยาปริชาน" (cognitive anthropology) โดยมีหลักการสำคัญคือการวิเคราะห์ความหมายในภาษา เพื่อนำไปสู่การเข้าใจวัฒนธรรมนั้น ๆ

ตามที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2549) กล่าวไว้ จุดมุ่งหมายของการศึกษาอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์คือการเข้าถึงระบบปริชาน (cognitive system) ซึ่งหมายถึงระบบความคิด ความรู้ และมโนทัศน์ของกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่ง โดยศึกษาผ่านการวิเคราะห์ความหมายของคำในภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากภาษาเป็นตัวแทนสำคัญของโลกมนุษย์ ได้แก่ มโนทัศน์ (concept) และสรรพสิ่ง (thing) โดยมนุษย์จะจัดสรรพสิ่งทั้งรูปธรรมและนามธรรมออกเป็นประเภท (category) ที่เรียกว่ามโนทัศน์ไว้ในระบบปริชาน จากนั้นจึงสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากการรวมมโนทัศน์ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบเข้าด้วยกัน ซึ่งเรียกว่าระบบปริชาน ดังนั้น ภาษาจึงเป็นเครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์เพื่อเข้าถึงมโนทัศน์และระบบปริชานของผู้คนในสังคมนั้น ๆ ได้

การวิเคราะห์ข้อมูลทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์มีหลักการสำคัญที่เราควรพิจารณาด้วยความสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. คำในภาษาเป็นตัวแทนของมโนทัศน์ ซึ่งการวิเคราะห์คำช่วยให้เราเข้าใจและเห็นภาพมโนทัศน์ที่สร้างขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจระบบความรู้ ความคิด และวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาได้อย่างชัดเจน
2. ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ต้องมาจากแหล่งที่เชื่อถือได้และเป็นวัตถุที่เป็นไปได้ในธรรมชาติ
3. การวิเคราะห์ต้องเน้นความหมายของคำอย่างเป็นระเบียบ เพื่อให้เข้าใจถูกต้องและลึกซึ้ง
4. ผู้วิเคราะห์ต้องใช้วิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์เพื่อความเชื่อถือได้ เช่น การทดลอง การสำรวจ หรือการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีหลักฐานและเชื่อถือได้
5. เป้าหมายของการวิเคราะห์คือการสืบสานและตีแผ่ระบบความรู้จากมุมมองของชาวบ้าน และไม่ใช้จากมุมมองของผู้วิเคราะห์เอง

จากการศึกษางานวิจัยพบว่าม้งงานวิจัยหลายชิ้นที่ใช้แนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ เพื่อทำความเข้าใจมโนทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เช่น ชูติซล เอมดิษฐ (2551) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยา 'ตี' กับระบบปริธานของผู้พูดภาษาไทยและผู้พูดภาษาขมุ พบว่าผู้พูดภาษาขมุมีความใส่ใจความมีชีวิตของวัตถุ ลักษณะการใช้มือ และน้ำหนักมากกว่าผู้พูดภาษาไทย สรุปได้ว่าภาษาที่มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมทางปริธานของผู้พูด สนับสนุนสมมติฐานวอร์ฟที่ว่าภาษาที่แตกต่างกันส่งผลให้ผู้พูดมีระบบปริธานแตกต่างกัน ขณะที่ จัตรชนก จันทร์แย้ม (2560) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระบบความหมายของกลุ่มคำกริยา "ตัด" กับระบบปริธานของผู้พูดภาษาอังกฤษและผู้พูดภาษากะเหรี่ยงสะกอเหนือ โดยมุ่งทดสอบสมมติฐานภาษาสัมพันธ์ที่ว่าภาษาที่แตกต่างกันทำให้ความคิดของผู้ใช้ภาษาแตกต่างกันด้วย ผลวิจัยพบว่าภาษากะเหรี่ยงสะกอเหนือจำแนกกลุ่มคำกริยา "ตัด" ตามเครื่องมือที่ใช้ตัดและการลงน้ำหนัก ซึ่งแตกต่างจากภาษาอังกฤษ และผลการทดสอบส่วนใหญ่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่าผู้พูดภาษากะเหรี่ยงสะกอเหนือมีพฤติกรรมความใส่ใจและการจำแนกประเภทตามเกณฑ์เหล่านี้มากกว่าผู้พูดภาษาอังกฤษ

งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นเป็นงานวิจัยที่ใช้แนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์โดยศึกษาผ่านการใช้คำกริยา นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกต่าง ๆ โดยใช้แนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็น คำเรียกสี เช่น ศตวรรษที่ เข็มหวาน (2541) ศึกษาคำเรียกสีและการรับรู้สีของผู้พูดภาษาไทยคือ ลัวะ ม้ง และกะเหรี่ยง สุภมาส เองจ้วน (2543) ศึกษาคำเรียกสีและมโนทัศน์เรื่องสีของคนไทยสมัยสุโขทัยและปัจจุบัน และนฤมล ศิริพันธุ์ (2554) ศึกษาคำเรียกสีและทัศนคติที่มีต่อสีของผู้พูดชาวไทย กะเหรี่ยงโป มอญ และขมุ ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาสามารถสะท้อนเรื่องราวความเชื่อเรื่องพลังอำนาจ ความบริสุทธิ์ โชคลาภ การเปลี่ยนวัย การเปลี่ยนสถานภาพ ศาสนา และเพศ ซึ่งปรากฏในพิธีกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโป มอญ และขมุ

การศึกษาคำเรียกชื่อพืช เช่น วาทิต พุ่มอยู่ (2560, มกราคม-มิถุนายน) ศึกษาคำเรียกข้าวและโลกทัศน์เกี่ยวกับข้าวในภาษาเวียดนาม ผลการศึกษาพบว่าภาษาเวียดนาม มีการแยกความแตกต่างทางความหมายของคำเรียกข้าวโดยมิติแห่งความแตกต่างที่สำคัญ คือ มิติเรื่องความเป็นพืช และมิติเรื่องความเป็นอาหาร ซึ่งสะท้อนโลกทัศน์ของผู้พูดภาษาเวียดนามที่มองว่าข้าวที่มีรูปร่างลักษณะแตกต่างกัน เป็นสิ่งของคนละสิ่งกัน เห็นได้จากการที่มีคำเรียกข้าวบอกหมวดหลายคำ อุมาภรณ์ สังขมาน (2562, มกราคม-มิถุนายน) ศึกษาการจำแนกทางความหมายของชื่อผักพื้นบ้านในภาษาไทยคือ แคว้นสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน

ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์ของชาวไทยเชื้อเรื่องผักพื้นบ้านที่ใช้เป็นอาหาร การจัดประเภททางความหมายยังไม่ซับซ้อนเพราะชื่อส่วนใหญ่เป็นชื่อทั่วไปในระดับชื่อพืช

คำเรียกวิธีการประกอบอาหาร เช่น โกลีนาทร์ ปัญญาอธิสิน (2552) ศึกษาคำเรียกการทำอาหารในภาษาถิ่นเหนือตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์” จากการศึกษาวิเคราะห์มิติแห่งความแตกต่าง ทำให้สามารถสังเคราะห์ระบบการทำอาหารและภาพรวมขั้นตอนการทำอาหารของชาวล้านนา และชาวล้านนามีมโนทัศน์เรื่องการสุกโดยไม่ต้องผ่านความร้อน อาหารประเภทนี้เป็นสัญลักษณ์ของค่านิยมความเป็นชาย และสุพรรณิ เรื่องสงค์ และ อรพัช บวรรักษา (2563, กรกฎาคม - ธันวาคม) ศึกษาคำศัพท์เกี่ยวกับการปรุงอาหารในภาษาไทยใหญ่: ตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมาย (Componential Analysis) ผลการศึกษาด้านวัฒนธรรมด้านอาหารของชาวไทยใหญ่มี 4 ประเด็น ได้แก่ 1) ชาวไทยใหญ่นิยมนำพืชผัก ที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาเป็นวัตถุดิบหลัก ซึ่งสะท้อนถึงวิถีการดำรงชีวิตที่มีความเรียบง่าย 2) ถั่วเน่าเป็นสิ่งที่นำมาปรุงรสอาหารไทยใหญ่เกือบทุกชนิด 3) ลักษณะของการปรุงอาหารพบว่ามีการปรุงทั้งแบบใช้เพียงกรรมวิธีเดียว และต้องผ่านหลายกรรมวิธีจึงจะกลายเป็นอาหาร และนิยมใช้ความร้อนในการปรุงอาหาร 4) ความเชื่อ เกี่ยวกับอาหาร พบว่าคำศัพท์เกี่ยวกับการปรุงอาหารและวัตถุดิบบางชนิด สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อของชาวไทยใหญ่

งานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เห็นมุมมองและการศึกษาด้านอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นศาสตร์ที่มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อการเข้าถึงระบบความคิด โลกทัศน์รวมทั้งความรู้ของชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งผ่านภาษาที่นักอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์เชื่อว่าภาษาสะท้อนความคิดและโลกทัศน์ของผู้ใช้ภาษาโดยการพิจารณาจากคำศัพท์ที่ปรากฏใช้ในภาษานั้น ๆ

4.2 แนวทางในการศึกษา

การศึกษาวเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์พบว่ามีวิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบ (componential analysis) การจำแนกประเภท (categorization) การจัดจำพวกแบบชาวบ้าน (folk taxonomy) การสร้างกฎนัยทั่วไป (generalization rule) การวิเคราะห์เอติก (etic) และอีมิค (emic) โดยในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (componential analysis) ซึ่งจะทำให้เห็นระบบของคำกริยาแสดงอาการในภาษาไทยและภาษากะเหรี่ยงไปได้อย่างชัดเจน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การวิเคราะห์องค์ประกอบ

แนวคิดพื้นฐานของการวิเคราะห์องค์ประกอบภาษา คือความเชื่อที่ว่าความหมายของแต่ละคำนั้นสามารถแยกย่อยออกเป็นหน่วยความหมายย่อย ๆ หรือที่เรียกว่า

ลักษณะทางความหมาย (semantic traits) ได้ ลักษณะเหล่านี้ไม่ได้จำเพาะเจาะจงกับคำใดคำหนึ่ง แต่อาจปรากฏในคำอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน การศึกษาองค์ประกอบจึงดำเนินไปโดยการเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของลักษณะทางความหมายระหว่างคำต่าง ๆ ซึ่งจะสะท้อนความสัมพันธ์ของคำศัพท์ในภาษานั้น ๆ กล่าวคือ คำที่มีลักษณะทางความหมายคล้ายคลึงกันส่วนใหญ่จะถือว่ามีความใกล้ชิดกัน แต่หากคำใดมีลักษณะทางความหมายแตกต่างจากคำอื่น ๆ ในกลุ่มเดียวกัน ก็จะมีความสัมพันธ์ทางความหมายที่ห่างไกลหรือไร้ความสัมพันธ์กัน (นันทนา วงษ์ไทย, 2562, น. 81-87)

ในด้า (1979, p. 54-61) อ้างใน นันทนา วงษ์ไทย (2563, น. 83-84) กล่าวถึงขั้นตอนในการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คือการคัดเลือกกลุ่มคำที่มีความเชื่อมโยงทางความหมายที่ใกล้ชิด หรืออยู่ในสนามความหมายเดียวกัน เช่น father, mother, son, daughter, brother, sister, uncle, aunt, nephew, niece และ cousin ซึ่งล้วนมีความสัมพันธ์เกี่ยวกับมนุษย์ครอบครัว และสายสัมพันธ์ทางสายเลือด

ขั้นตอนที่ 2 คือการระบุสิ่งที่คำเหล่านั้นอ้างถึง (referents) จากความหมายของคำในกลุ่มเดียวกัน เช่น father และ mother อ้างถึงบุคคลเพียงคนเดียว ในขณะที่ uncle, aunt, nephew, niece และ cousin อาจอ้างถึงได้หลายคน

ขั้นตอนที่ 3 คือการระบุลักษณะทางความหมาย (semantic traits) ที่บางคำมีร่วมกัน แต่บางคำไม่มี เช่น ลักษณะเพศหญิงที่พบใน mother, daughter, sister, aunt, niece จากนั้นให้ค้นหาลักษณะทางความหมายอื่น ๆ เช่น อายุ และระดับความสัมพันธ์ทางสายเลือด

ขั้นตอนที่ 4 คือการระบุลักษณะทางความหมายหลักของแต่ละคำ เช่น mother + เพศหญิง + อายุมาก + สายเลือดโดยตรง, uncle + เพศชาย + อายุมาก + พี่ชาย/คู่สมรสพี่สาว

ขั้นตอนที่ 5 คือการทวนสอบผลการวิเคราะห์ในขั้นแรก ๆ อีกครั้ง เพื่อตรวจสอบว่าสามารถใช้คำนั้นกับสิ่งที่คำอ้างถึงที่มีลักษณะทางความหมายดังกล่าวได้หรือไม่ ซึ่งเป็นการยืนยันความถูกต้องของลักษณะทางความหมาย

ขั้นตอนสุดท้าย คือการนำเสนอลักษณะทางความหมายในรูปแบบแผนภาพต้นไม้หรือตาราง เพื่อแสดงความสัมพันธ์และโครงสร้างของข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ไว้

ทำนองเดียวกับศิริพร ปัญญาเมธิกุล (2550) ได้กล่าวถึงหลักในการวิเคราะห์ อรรถลักษณะว่ามีหลักการดังนี้

1. ค้นหาส่วนความหมายย่อยของคำ ซึ่งเรียกว่า อรรถลักษณะ โดยพิจารณาว่าคำนั้น ๆ มีความหมายตรง หรือความหมายแฝง หรือขอบเขตของการใช้คำนั้น ๆ

2. พิจารณาว่าคำนั้น ๆ อยู่ในหมวดใด และอาจนำคำมาเปรียบเทียบ เพื่อให้เห็นความแตกต่างหรือความเหมือนของคำนั้น ๆ

3. อรรถลักษณะแต่ละประการที่ประกอบขึ้นเป็นความหมายของคำ จะมีใช้พบในคำเพียงคำเดียว ดังนั้น อรรถลักษณะจะช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ของความหมายของคำต่าง ๆ ได้

ตัวอย่าง การวิเคราะห์ คำว่า “หม้อ” “กระทะ” “ชาม” และ “จาน” เราพิจารณาความหมายย่อย โดยดูความหมายตรง คือ “เป็นภาชนะ” และพิจารณาวัตถุประสงค์ในการใช้รูปร่างลักษณะ เราจะพบอรรถลักษณะของทั้ง 4 คำ ซึ่งปรากฏในตาราง ดังนี้

ตาราง 9 การวิเคราะห์ คำว่า “หม้อ” “กระทะ” “ชาม” และ “จาน”

ความหมาย ของคำ	ความหมายตรง								
	รูปคำ	ภาชนะ	วัตถุประสงค์			รูปร่างลักษณะ			
			การใช้		ประเภท ของ อาหาร	รูปทรง	ขอบ สูง	ที่จับ	ฝา
			ทำอาหาร	ใส่อาหาร เพื่อ รับประทาน					
หม้อ	+	+	-	น้ำ	ทรงสูง	+	หู	+	
กระทะ	+	+	-	แห้ง	ทรง แบน	+	หู ด้าม	-	
ชาม	+	-	+	น้ำ	ทรงสูง	+	-	-	
จาน	+	-	+	แห้ง	ทรง แบน	-	-	-	

จากตารางสามารถเขียนเป็นอรรถลักษณะได้ดังนี้

"หม้อ" [+ภาชนะ] [+ทำอาหาร] [+อาหารประเภทน้ำ] [+ทรงสูง] [+ขอบสูง] [+ที่จับ] [+ฝา]
 "กระทะ" [+ภาชนะ] [+ทำอาหาร] [-อาหารประเภทน้ำ] [+ทรงแบน] [+ขอบสูง] [+ที่จับ] [-ฝา]
 "ชาม" [+ภาชนะ] [+ใส่อาหาร] [+อาหารประเภทน้ำ] [+ทรงสูง] [+ขอบสูง] [-ที่จับ] [-ฝา]
 "จาน" [+ภาชนะ] [+ใส่อาหาร] [-อาหารประเภทน้ำ] [+ทรงแบน] [-ขอบสูง] [-ที่จับ] [-ฝา]

การวิจัยองค์ประกอบทางความหมายเป็นวิธีวิทยาที่ช่วยสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างความหมายของคำต่าง ๆ เนื่องจากหน่วยย่อยของความหมายหรือลักษณะทางความหมายที่รวมกันเป็นความหมายของแต่ละคำนั้น มิได้ปรากฏเฉพาะในคำคำนั้นเท่านั้น แต่อาจพบได้ในคำอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน ซึ่งส่งผลให้เห็นลักษณะความเชื่อมโยงของคำ เช่น คำที่มีลักษณะทางความหมายส่วนใหญ่คล้ายคลึงกันจะมีความใกล้ชิดกันทางความหมาย ในทางกลับกัน คำที่มีลักษณะทางความหมายแตกต่างกันก็จะมีความสัมพันธ์ทางความหมายที่ห่างไกลออกไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการจำแนกหรือจัดกลุ่มคำ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การศึกษาองค์ประกอบทางความหมายสามารถสะท้อนระดับความสัมพันธ์ทางความหมายของคำในภาษาที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน

ตามที่ นันทนา วงษ์ไทย (2563) ได้กล่าวไว้ว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายสามารถสะท้อนระดับความสัมพันธ์ทางความหมายของคำในภาษาได้อย่างชัดเจน เนื่องจากลักษณะทางความหมายแต่ละลักษณะที่รวมกันเป็นความหมายของแต่ละคำนั้น มิได้เป็นลักษณะที่พบได้ในคำคำเดียว แต่อาจพบร่วมกันในคำอื่น ๆ ด้วย คำที่มีลักษณะทางความหมายส่วนใหญ่คล้ายคลึงกันจะมีความใกล้ชิดกันทางความหมาย ในทางตรงกันข้าม คำที่มีลักษณะทางความหมายแตกต่างจากคำอื่น ๆ ในกลุ่มก็จะมีความสัมพันธ์ทางความหมายที่ห่างไกลหรือไร้ความสัมพันธ์เลย

ตัวอย่างงานวิจัยที่ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ (componential analysis) เช่น มนสิการ เสงสุวรรณ (2557) ศึกษาคำเรียกผีและมนต์ส่นเรื่องผีในภาษาตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ภาษาพม่า ภาษาลาว ภาษาเขมร ภาษามาเลย์ คำเรียกผีทั้งหมดแยกออกจากกันด้วยมิติแห่งความแตกต่างทางความหมาย 11 มิติ คือ มิติอำนาจเหนือธรรมชาติ มิติตัวตน มิติดีร้าย มิติหน้าที่ มิติที่อยู่ มิติสถานภาพ มิติลักษณะการตาย มิติเพศ มิติอายุ มิติอาหาร และมิติลักษณะเฉพาะ ส่วนผลการตีความโลกทัศน์ของคนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่สะท้อนจากระบบคำเรียกผี พบว่า ผีมีวิถีชีวิต และอุปนิสัยเหมือนมนุษย์ เป็นสมาชิกของสังคม มีอำนาจให้คุณให้โทษ เป็นสาเหตุของความเจ็บป่วย และเป็นสิ่งที่น่ากลัว

สุณี คำนวนศิลป์ (2562, มกราคม-มิถุนายน) ศึกษา “ภูมิรู้และวัฒนธรรมการทำ ตาลโตนดของคนเพชรบุรีที่สะท้อนผ่านภาษา” วิเคราะห์ผลโดยประยุกต์ใช้วิธีการทางภาษาศาสตร์ ชาติพันธุ์ คือ การจำแนกแบบชาวบ้านและการวิเคราะห์องค์ประกอบความหมาย ผลการวิจัย พบว่า การทำตาลเพื่อเก็บน้ำตาลโตนดจากต้น (น้ำตาลใส) ผู้ทำตาลโดยเฉพาะคนขึ้นตาลต้องมีความรู้ความชำนาญ ตั้งแต่การจำแนกเพศตาลและส่วนต่าง ๆ ของช่อดอกตาล การที่มีคำเรียกสิ่ง เกี่ยวกับตาลจำนวนมากสะท้อนให้เห็นความรู้ละเอียดเป็นพิเศษของคนทำตาล และขั้นตอนการ เก็บน้ำตาลที่ซับซ้อน พิถีพิถัน นอกจากนี้เทคนิควิธีทำตาล การดูลักษณะสภาพของตาลระหว่าง กระบวนการทำตาล ชนิดผลผลิตจากน้ำตาลโตนดสด และวิธีจำแนกสิ่งเกี่ยวกับตาลของชาวบ้าน แสดงให้เห็นได้จากความหมายของคำและชื่อเรียก

จตุพร โคมไพรวัลย์ (2555) ศึกษาเปรียบเทียบระบบคำเรียกญาติในภาษาไทย และภาษาเมียน(เย้า) ผลการศึกษาพบว่าคำเรียกญาติในภาษาไทยถูกจำแนกออกจากกันด้วยมิติ แห่งความแตกต่าง 9 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด ฝ่ายพ่อหรือแม่ เพศ อายุ การแต่งงาน การแต่งงานใหม่ ฝ่ายสามีหรือภรรยาและคำรึ้นหู ส่วนคำเรียกญาติ ในภาษาเมียนถูกจำแนกออก จากกันด้วยมิติแห่งความแตกต่าง 11 ประการ ได้แก่ รุ่นอายุ สายเลือด ฝ่ายพ่อหรือแม่ เพศ อายุ การแต่งงาน การแต่งงานใหม่ เพศของผู้พูด ฝ่ายสามีหรือภรรยา ญาติเกี่ยวดอง และฝ่ายชายหรือ หญิง วัฒนธรรมที่สะท้อนจากระบบคำเรียกญาติในภาษาไทยมี 4 ประการ คือ การให้ความสำคัญ กับระบบอาวุโส การนับญาติทั้งสองฝ่ายแต่เน้นฝ่ายแม่ การเน้นญาติที่สัมพันธ์กันทางสายเลือด และการให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส ส่วนภาษาเมียนให้ความสำคัญกับการแยกความแตกต่าง ระหว่างเพศชายและเพศหญิง การนับญาติทั้งสองฝ่ายแต่เน้นฝ่ายพ่อ การให้ความสำคัญกับ เครือญาติ และการแต่งงาน

กิตติศักดิ์ ใจอารีย์ (2543) ศึกษาวิเคราะห์อรรถลักษณะของคำกริยาบอกการ เคลื่อนที่ของวัตถุในภาษาไทยโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาความแตกต่างทางความหมายของคำกริยา บอกการเคลื่อนที่ของวัตถุในแต่ละคำ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทาง ความหมายที่ประกอบเป็นคำแต่ละคำ เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจการใช้คำกริยาบอกการเคลื่อนที่ของ วัตถุอย่างถูกต้อง แนวความคิดที่ใช้ได้แก่ทฤษฎีการจัดกลุ่มความหมาย (Semantic fields) ใช้เพื่อ รวบรวมคำให้อยู่ในกลุ่มความหมายเดียวกัน และใช้การวิเคราะห์อรรถลักษณะ (Componential Analysis) เพื่อวิเคราะห์ความหมายของคำกริยาบอกการเคลื่อนที่ของวัตถุ ออกเป็นองค์ประกอบ ย่อย ๆ และใช้การเปรียบเทียบองค์ประกอบต่างเพื่อหาองค์ประกอบที่ทำให้คำแต่ละคำมีความหมาย แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่าคำกริยาบอกการเคลื่อนที่ของวัตถุต้องมีองค์ประกอบหลักที่เป็น

ฐานสำคัญ 4 ประการ คือ 1. การใช้วैयाวะหรืออุปกรณในมือ 2. ลักษณะของวัตถุ 3. ลักษณะการเคลื่อนที่ 4. ผลของการเคลื่อนที่ โดยแต่ละองค์ประกอบหลักจะมีองค์ประกอบย่อยที่ทำให้คำแต่ละคำแตกต่างกันไป วิธีการศึกษานี้ทำให้สามารถเข้าใจความหมายและความแตกต่างของคำแต่ละคำที่อยู่ในกลุ่มความหมายเดียวกันที่มีความหมายใกล้เคียงกันได้ชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า การใช้คำกริยาบอกการเคลื่อนที่ของวัตถุเพื่อตอบสนองกับการดำรงชีวิตประจำวันของไทย ได้แก่ การเพาะปลูก การจับปลา การต่อสู้และ การล่าสัตว์ การละเล่น และการกีฬา เป็นต้น

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ดังกล่าว ทำให้เข้าใจวิธีการวิเคราะห์ภาษาด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมาย เพื่อหาความเหมือนและความต่างของคำ ทั้งนี้งานวิจัยดังกล่าวสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปภูมิภาคตะวันตกตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ และจากการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์พบว่ายังไม่ม้งานวิจัยเกี่ยวกับคำกริยาในภาษา กะเหรี่ยงไป โดยใช้แนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคำกริยาแสดงอาการภาษา กะเหรี่ยงไปภูมิภาคตะวันตกตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาคำกริยาแสดงอาการในภาษากะเหรี่ยงไปภูมิภาคตะวันตก ตามแนว
อรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

- 3.1 การสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 3.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม
- 3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.4 การเรียบเรียงผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

3.1 การสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไป คำกริยาแสดง
อาการ มโนทัศน์ และแนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย

3.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม

ในการเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อให้ได้คำกริยาแสดงอาการที่จะนำมาศึกษาระบบวิธีคิด
ของผู้ใช้ภาษาชาวกะเหรี่ยงไป ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 2 ส่วน ได้แก่

- 3.2.1 การเตรียมการก่อนลงพื้นที่
- 3.2.2 การลงพื้นที่เก็บข้อมูล

3.2.1 การเตรียมการก่อนลงพื้นที่

ในการเตรียมการก่อนลงพื้นที่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการต่าง ๆ ได้แก่ รวบรวมคำ พื้นที่เก็บ
ข้อมูล ผู้บอกภาษา และการบันทึกข้อมูล ดังมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1.1 รวบรวมคำ

ก่อนลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลภาษา คำกริยาแสดงอาการนั้น ต้องมีชุดคำกริยา
สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ในงานวิจัยนี้ได้เตรียมชุดคำศัพท์โดยรวบรวมคำศัพท์พื้นฐาน 3 แหล่ง
ได้แก่ (1) ชุดคำศัพท์พื้นฐานของ มอริส สวาเดช (Swadesh, 1971) เป็นชุดคำศัพท์พื้นฐานที่รู้จัก
กันอย่างแพร่หลาย (2) ชุดคำศัพท์พื้นฐานของเจมส์ มาทิสอฟฟ์ (Matisoff, 1978) ซึ่งได้รับการ
ยอมรับและนำมาใช้ศึกษาภาษาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และ (3) ชุดคำจากบทความ
เรื่อง “A View on Proto-Karen Phonology and Lexicon” (Theraphan Luangthongkum, 2019)

ซึ่งเป็นชุดคำที่ใช้เพื่อศึกษาระบบเสียงและระบบคำของภาษากะเหรี่ยงดั้งเดิม (Proto-Karen) หลังจากนั้น คัดเลือกคำกริยาแสดงอาการ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำนิยามของคำกริยาแสดงอาการของนววรรณ พันธุเมธา (2558) ที่กล่าวไว้ว่า กริยาที่แสดงอาการอาจจะแสดงอาการที่เคลื่อนที่ หรืออาการที่อยู่กับที่ คำกริยาแสดงอาการปรากฏร่วมกับหน่วยนามที่หมายถึงผู้ทำกริยานั้น ๆ คำกริยาแสดงอาการบางคำหมายถึงการกระทำต่อผู้อื่นหรือสิ่งอื่น ซึ่งต้องมีหน่วยนามที่หมายถึงผู้รับการกระทำปรากฏร่วมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Thomas E. Payne (1997) ที่ให้คำจำกัดความของ Action-processes verb ไว้ว่า เป็นคำกริยาที่ผู้กระทำกริยามีความตั้งใจกระทำกริยานั้น และมีผู้ได้รับผลการกระทำที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเก็บข้อมูลแล้วทำแบบเก็บข้อมูล และทำบัตรภาพเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

ในงานวิจัยนี้ คำกริยาแสดงอาการ คือคำที่มีคุณสมบัติ 3 ประการ ดังนี้

- (ก) เป็นคำแสดงอาการ ทั้งที่เคลื่อนที่และไม่เคลื่อนที่
- (ข) ปรากฏร่วมกับคำนามที่เป็นผู้กระทำ ซึ่งไม่มีความตั้งใจกระทำกริยานั้น
- (ค) ปรากฏร่วมกับคำนามที่เป็นผู้รับผลของกริยา

จากนิยาม คำกริยา กิน เช่น น้องกินข้าว จะนำมาใช้เป็นข้อมูลศึกษาแต่จะไม่นำคำว่า ไถล ในประโยค รถไถลลงจากถนน มาใช้ในงานวิจัยนี้

จากการรวบรวมคำจาก 3 ชุดคำ ผู้วิจัยนำมาจำแนกในรูปแบบตาราง ดังต่อไปนี้

ตาราง 10 ชุดคำกริยาแสดงอาการจากแหล่งข้อมูล 3 แหล่ง

Swadesh (1971)	Matisoff (1978)	Theraphan Luangthongkum (2019)
1. bite**	1. bite**	1. bite**
2. blow**	2. blow**	2. blow (a fire)**
3. drink**	3. drink**	3. drink**
4. dig**	4. dig**	4. dig**
5. eat**	5. eat**	5. eat**
6. rub**	6. rub**	6. rub**, clean, polish, scrub
7. sew**	7. sew**	7. sew**
8. squeeze**	8. squeeze**	8. squeeze**, massage
9. tie**	9. tie**	9. tie (a string)**

ตาราง 10 (ต่อ)

Swadesh (1971)	Matisoff (1978)	Theraphan Luangthongkum (2019)
10. wash**	10. wash**	10. wash (the face)** wash (clothes)**
11. burn*	11. burn*	11. braid
12. count	12. boil*	12. boil*
13. fight	13. buy *	13. buy*
14. cut*	14. cut*	14. close (one' eyes)
15. flow	15. extinguish*	15. extinguish*
16. give*	16. give*	16. comb
17. hit*	17. cook	17. hit hard (with a fist)*
18. hunt*	18. hunt*	18. dip up (water)
19. kill*	19. kill*	19. embrace, hug
20. freeze	20. lick *	20. lick*
21. pull*	21. grind	21. pull up*
22. push*	22. kick	22. push*
23. hold	23. let go	23. carry (on the back)
24. scratch*	24. scratch*	24. crush
25. spit*	25. put	25. spit*
26. play	26. sell *	26. sell*
27. split*	27. shoot*	27. broken, split*, separate split* (bamboo strip)
28. stab	28. steal*	28. shoot*
29. swell	29. weave*	29. steal*
30. throw		30. weave (cloth), loom* weave (basket)*

ตาราง 10 (ต่อ)

Swadesh (1971)	Matisoff (1978)	Theraphan Luangthongkum (2019)
31. suck*		31. suck*
32. wipe		32. listen to
		33. look after (thing)
		34. open (the mouth)
		35. pound
		36. put on, wear
		37. put on (a necklace), wear
		38. raise, feed (animal)
		39. roast (by stuffing into fresh bamboo sections)
		40. shove (with the foot)
		41. spray
		42. spread out (a mat)
		43. sway, swing
		44. tread
		45. wear (a shoulder bag)

* คำปรากฏร่วมกัน 2 ชุด

** คำปรากฏร่วมกัน 3 ชุด

จากการรวบรวมคำกริยาแสดงอาการจากชุดคำทั้ง 3 ชุด พบว่ามีทั้งคำกริยาแสดงอาการที่ไม่ปรากฏร่วมกัน คำกริยาแสดงอาการที่ปรากฏร่วมกัน 2 แหล่งที่มาของคำศัพท์ และคำกริยาแสดงอาการที่ปรากฏร่วมกันทั้ง 3 แหล่งที่มาของคำศัพท์ ผู้วิจัยได้คัดเลือกคำกริยาแสดงอาการเฉพาะคำที่ปรากฏร่วมกัน 2 ชุด และ 3 ชุดเท่านั้นมาศึกษา จะไม่เลือกคำกริยาแสดงอาการที่ไม่ปรากฏร่วมกันเลยทั้ง 3 แหล่งที่มาของคำ เช่น คำลำดับที่ 23 hold ปรากฏในชุดคำของ Swadesh เท่านั้น let go ปรากฏในชุดคำของ Matisoff เท่านั้น และ carry (on the back) ปรากฏ

ในชุดคำของ Theraphan Luangthongkum เท่านั้น ผลจากการคัดเลือกทำให้ได้คำกริยาแสดงอาการที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 29 คำ ดังนี้พบว่ามีคำกริยาแสดงอาการ

ตาราง 11 คำกริยาแสดงอาการที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 29 คำ

ที่	คำศัพท์	ที่	คำศัพท์
1	bite	16	pull
2	blow	17	push
3	boil	18	rub
4	burn	19	scratch
5	buy	20	sell
6	cut	21	sew
7	dig	22	shoot
8	drink	23	spit
9	eat	24	split
10	extinguish	25	steal
11	give	26	suck
12	hit	27	tie
13	hunt	28	wash
14	kill	29	weave
15	lick		

โดยผู้วิจัยได้นำไปสร้างเป็นบัตรภาพเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาษา
กะเหรี่ยงโป ดังตัวอย่าง

ภาพประกอบ 31 ตัวอย่างบัตรภาพที่ใช้เก็บข้อมูลภาษากะเหรี่ยงโป

3.2.1.2 พื้นที่เก็บข้อมูล

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาคำกริยาในภาษากะเหรี่ยงโป ในภูมิภาคตะวันตก พื้นที่ในการเก็บข้อมูลจึงเป็นพื้นที่ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย โดยอ้างอิงระบบการแบ่งแบบ 6 ภูมิภาคตามคณะกรรมการภูมิศาสตร์แห่งชาติที่แบ่งให้ภูมิภาคตะวันตกประกอบไปด้วยจังหวัดตาก จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโป ทำให้เชื่อได้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปในจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี และจังหวัดเพชรบุรี เป็นกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมานาน และเป็นกลุ่มกะเหรี่ยงโปเดียวกัน ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงเก็บข้อมูลใน 3 พื้นที่กลุ่มเดียวกัน ที่มีชาวกะเหรี่ยงโปอาศัยอยู่หนาแน่น และยังคงรักษาเอกลักษณ์ทางภาษาวัฒนธรรมของตนได้เป็นอย่างดี รวมถึงเป็นพื้นที่ที่ยังคงรักษาคำศัพท์เดิมในภาษากะเหรี่ยงโปไว้ได้ดี พื้นที่เก็บข้อมูลทั้ง 3 แห่ง ได้แก่

- (1) บ้านไร่ไร่ ตำบลไร่ไร่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
- (2) บ้านห้วยคลุ่ม ตำบลห้วยคลุ่ม อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
- (3) บ้านสองพี่น้อง ตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

3.2.1.3 ผู้บอกภาษา

ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้บอกภาษา เพื่อให้ได้ผู้บอกภาษาที่สามารถให้ข้อมูลภาษากะเหรี่ยงไปได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ ดังนี้

1) ผู้บอกภาษาต้องเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไป และมีภูมิลำเนาอยู่ในชุมชนกะเหรี่ยงไปมาแต่กำเนิด และไม่เคยย้ายภูมิลำเนามาก่อน เนื่องจากหากผู้บอกภาษาเคยย้ายถิ่นฐานมาก่อนอาจได้รับการสัมผัสภาษาอื่น ๆ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการแบ่งภาษาของกะเหรี่ยงไปได้

2) ผู้บอกภาษาต้องอยู่ในครอบครัวที่มีเชื้อสายกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไป กล่าวคือ มีบิดา มารดา และบรรพบุรุษเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปทั้งหมด เนื่องจากหากผู้บอกภาษามีบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งที่ไม่ได้เป็นกะเหรี่ยงไป ผู้บอกภาษาคนนั้นก็จะเป็นผู้รู้สองภาษา และในการสื่อสารอาจมีการปนภาษาได้

3) ผู้บอกภาษาต้องเป็นผู้ใช้ภาษากะเหรี่ยงไปสื่อสารในชีวิตประจำวัน และรู้คำศัพท์คำกริยาแสดงอาการเป็นอย่างดี

4) ผู้บอกภาษาเป็นเพศหญิงและเพศชายที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป

5) ผู้บอกภาษาต้องเต็มใจและมีเวลาเพียงพอสำหรับการให้ข้อมูลจากการกำหนดพื้นที่และกำหนดจำนวนผู้บอกภาษาพื้นที่ละ 10 คน รวม 30 คน เมื่อกำหนดคุณสมบัติของผู้บอกภาษา ทำให้ได้ผู้บอกภาษา ดังนี้

(1) พื้นที่บ้านไล่โว่ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ได้ผู้บอกภาษา 10 คน เป็น ชาย 2 คน หญิง 8 คน

(2) บ้านห้วยคลุ้ม ตำบลห้วยคลุ้ม อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

ได้ผู้บอกภาษา 10 คน เป็น ชาย 1 คน หญิง 9 คน

(3) บ้านสองพี่น้อง ตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ได้ผู้บอกภาษา 10 คน เป็น ชาย 4 คน หญิง 6 คน

อย่างไรก็ดี แม้ในแต่ละพื้นที่จะมีผู้บอกภาษาเป็นผู้ชายและผู้หญิงจำนวนแตกต่างกัน แต่ในงานวิจัยนี้ไม่นำเรื่องเพศมาเป็นปัจจัยในการวิเคราะห์ด้วย

3.2.1.4 การบันทึกข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษา ณ จุดเก็บข้อมูลที่กำหนดไว้ด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการวิจัยได้แก่ (1) บัตรภาพ และ (2) แบบบันทึกคำกริยาภาษากะเหรี่ยงไป เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูล และเพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้ครบถ้วนถูกต้อง ดังนี้

(1) บัตรภาพคำกริยาแสดงอาการสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยนำภาพคำกริยาทั้ง 29 คำไปสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาชาวกะเหรี่ยงไป ตัวอย่างบัตรภาพที่ใช้ในการเก็บข้อมูลชุดคำกริยาแสดงอาการมีดังนี้

ตาราง 12 บัตรภาพที่ใช้ในการเก็บข้อมูลชุดคำกริยาแสดงอาการ

ลำดับ	คำกริยาแสดงอาการ	รูปภาพ
1.	bite	

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับ	คำกริยาแสดงอาการ	รูปภาพ
		
2.	blow	
3.	boil	

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับ	คำกริยาแสดงอาการ	รูปภาพ
4.	burn	
5.	buy	
6.	cut	

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับ	คำกริยาแสดงอาการ	รูปภาพ
		 A watercolor illustration of a young girl with dark hair and bangs, wearing a pink protective cape. She is sitting in a chair, and a hairdresser's hands are visible, using scissors to cut her hair. The background is a soft mix of pink and green.
		 A watercolor illustration of a woman with dark hair, wearing a blue long-sleeved shirt with a yellow collar and a white flower on the chest. She is sitting and sewing a piece of red fabric with a needle and thread. The background is a soft green wash.
		 A watercolor illustration of a hand with blue nail polish. A pair of pink nail clippers is being used to trim the thumb nail. There are small yellow and green stars around the clippers, suggesting a bright or happy moment. The background is a soft pink wash.

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับ	คำกริยาแสดงอาการ	รูปภาพ
		
7.	dig	
8.	drink	

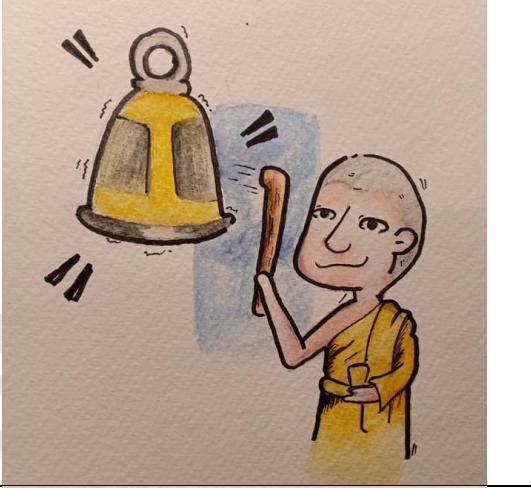
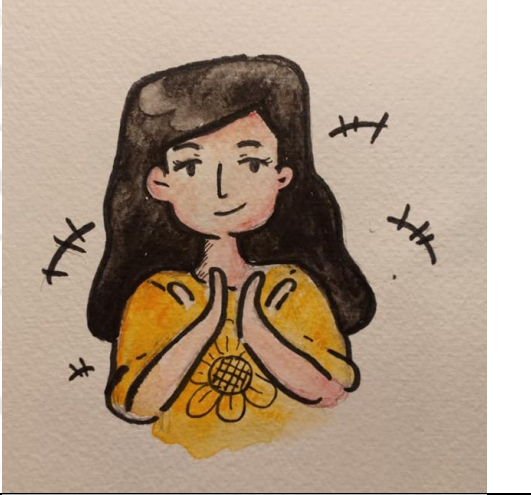

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับ	คำกริยาแสดงอาการ	รูปภาพ
9.	eat	
10.	extinguish	
11.	give	

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับ	คำกริยาแสดงอาการ	รูปภาพ
12.	hit	
		
		

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับ	คำกริยาแสดงอาการ	รูปภาพ
		
		
13.	hunt	

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับ	คำกริยาแสดงอาการ	รูปภาพ
		
14.	kill	
15.	lick	

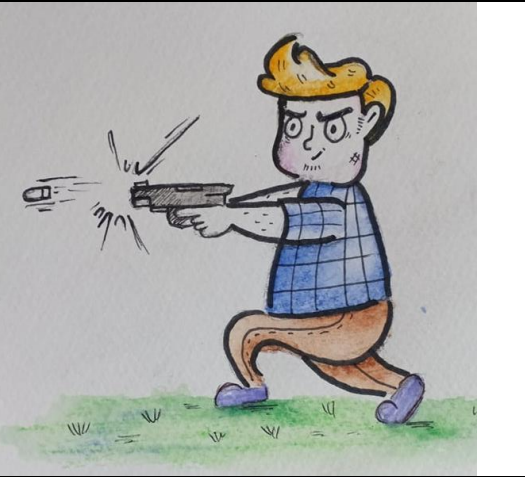
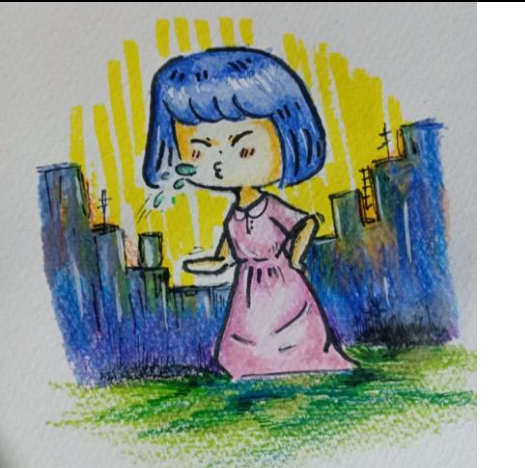
ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับ	คำกริยาแสดงอาการ	รูปภาพ
16.	pull	 <p>A hand is shown pulling a thick purple rope. The rope is taut, and there are blue motion lines and a yellow starburst effect around the hand, indicating the action of pulling.</p>
17.	push	 <p>A young girl with dark hair, wearing a red and white striped shirt, is pushing a door open. The door is pink with yellow polka dots. The girl's hand is on the door handle, and the door is slightly ajar.</p>
		 <p>A young girl with brown hair, wearing a pink shirt, is pushing a young boy. The boy has black hair and is wearing a blue and yellow shirt. He is being pushed back, and there are motion lines around him, indicating the action of pushing.</p>

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับ	คำกริยาแสดงอาการ	รูปภาพ
18.	rub	 <p>A hand-drawn illustration of a woman with long black hair, wearing a red tank top and black pants, mopping a floor. She is holding a long-handled mop with a white head. There are small green star-like marks on the floor around her, suggesting she is cleaning or polishing.</p>
19.	scratch	 <p>Two hand-drawn illustrations. The top one shows a girl with blonde hair and a blue shirt scratching her head with her hand, with yellow and orange flames or sparks around her head, indicating irritation or pain. The bottom one shows a yellow cat with a red collar scratching its back against a surface, with blue and white sparks or motion lines around it.</p>
20.	sell	 <p>Two hand-drawn illustrations. The top one shows a girl with blue hair and an orange shirt holding up a pink 100-baht banknote and a purple shopping bag. The bottom one shows a boy with orange hair and a purple apron holding a large ice cream cone with three scoops of different colors (green, pink, yellow).</p>

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับ	คำกริยาแสดงอาการ	รูปภาพ
21.	sew	
22.	shoot	
23.	spit	

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับ	คำกริยาแสดงอาการ	รูปภาพ
24.	split	 <p>A hand is shown splitting a log on a tree stump. The log is being split into two pieces, with motion lines indicating the action. The stump is brown and textured.</p>
25.	steal	 <p>A thief wearing a yellow hard hat and sunglasses is running away from the viewer. He is carrying a large sack of money. Several banknotes and coins are flying through the air behind him, indicating he is stealing.</p>
26.	suck	 <p>A child with orange hair is drinking from a cup with a straw. The child's face is shown in profile, with the straw in their mouth. The cup is pink and has a straw sticking out. There are some blue and green splashes around the cup.</p>

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับ	คำกริยาแสดงอาการ	รูปภาพ
27.	tie	 A hand-drawn illustration showing a pair of hands with yellow fingers and black outlines, in the process of tying the laces of a purple high-top shoe. The shoe has a brown sole and is shown from a side profile. The background is a light grey textured surface.
28.	wash	 A hand-drawn illustration of two hands being washed. Blue water is splashing over the hands, which are shown in a reddish-brown color. There are small brown specks representing dirt or soap being washed away. The background is a light brown textured surface.
		 A hand-drawn illustration of a young girl with long black hair, wearing a blue shirt, washing vegetables. She is holding a red strawberry. In front of her is a red bowl filled with green leafy vegetables and a carrot. To the right, there is a pineapple, an orange, and a bunch of purple grapes. The background is a light brown textured surface.

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับ	คำกริยาแสดงอาการ	รูปภาพ
		
		
29.	weave	

(2) แบบบันทึกคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโป เป็นแบบบันทึกที่สร้างขึ้นเพื่อใช้บันทึกคำกริยาแสดงอาการในภาษากะเหรี่ยงโปที่ได้รับการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา โดยในแบบบันทึกจะประกอบไปด้วยข้อมูลเบื้องต้นของผู้บอกภาษาแต่ละคน ได้แก่ ชื่อ นามสกุล อายุ เพศ และที่อยู่ของผู้บอกภาษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล รูปภาพคำกริยาแสดงอาการแต่ละชุดคำที่ตรงกับบัตรภาพที่ให้ผู้บอกภาษาดู และช่องว่างสำหรับบันทึกคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโป โดยบันทึกโดยใช้สัญลักษณ์ระบบเสียงภาษากะเหรี่ยงโป

อย่างไรก็ดี เมื่อทดลองนำบัตรภาพซึ่งเป็นภาพวาดไปเก็บข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าการใช้บัตรภาพที่เป็นภาพวาดทำให้ผู้บอกภาษาซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุไม่เข้าใจว่าภาพนั้นต้องการสื่ออะไร ผู้วิจัยจึงต้องอธิบายเพิ่มเติมหรือทำท่าทางประกอบ ดังนั้นในการเก็บข้อมูลคำกริยาภาษากะเหรี่ยงโปทั้ง 3 พื้นที่ ผู้วิจัยจึงใช้บัตรภาพที่เป็นภาพถ่ายแทนเพื่อให้สื่อความหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ตัวอย่างแบบบันทึกคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโป

คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโป
กลุ่มความหมายที่ 5 ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ

ผู้บอกภาษา.....อายุ.....เพศ.....
ที่อยู่ ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ลำดับ	รูปภาพ	คำกริยาภาษา กะเหรี่ยงโป
1		

ลำดับ	รูปภาพ	คำกริยาภาษา กะเหรี่ยงโป
2		
3		
4		

ลำดับ	รูปภาพ	คำกริยาภาษา กะเหรี่ยงโป
5		
6		
7		

ลำดับ	รูปภาพ	คำกริยาภาษา กะเหรี่ยงโป
8		
9		
10		

ลำดับ	รูปภาพ	คำกริยาภาษา กะเหรี่ยงโป
11		
12		

ลำดับ	รูปภาพ	คำกริยาภาษา กะเหรี่ยงโป
13		
14		
15		

3.2.2 การลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม

ในการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่หนึ่ง ในการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาครั้งแรก ผู้วิจัยจะแนะนำตัว พูดคุยเพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง หลังจากนั้นผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ขั้นตอนในการสัมภาษณ์ให้ผู้บอกภาษาทราบ และขอความยินยอมจากผู้บอกภาษา

ขั้นที่สอง ผู้วิจัยขออนุญาตผู้บอกภาษาเพื่อบันทึกเสียงการสนทนา และแจ้งผู้บอกภาษาว่าเสียงที่บันทึกไว้จะใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น จะไม่นำไปเผยแพร่เด็ดขาด

ขั้นที่สาม ให้ผู้บอกภาษาดูบัตรภาพแล้วถามว่า “เห็นอะไรจากภาพนี้บ้าง” “คนในภาพกำลังทำอะไร” พูดออกมาตามที่ผู้บอกภาษาเห็นโดยไม่มีการชี้นำจากผู้วิจัย หากผู้บอกภาษาไม่เข้าใจบัตรภาพที่ผู้วิจัยให้ดู ผู้วิจัยจะแสดงอาการหรือท่าทางเพิ่มเติม

ขั้นที่สี่ ผู้บอกภาษาพูดเป็นประโยคเพื่อดูความสัมพันธ์ทางวากยสัมพันธ์ด้วย เช่น ครูตีเด็ก และ คนตีหมา เพื่อสังเกตการปรากฏร่วมกับคำอื่น ๆ

ขั้นที่ห้า ผู้วิจัยสังเกตว่าเมื่อดูบัตรภาพแล้วผู้บอกภาษาพูดถึงสิ่งใดบ้างในภาพ พูดถึงสิ่งใดก่อนและหลัง และจดบันทึกเป็นข้อมูล

ขั้นที่หก ผู้วิจัยบันทึกประโยคที่ผู้บอกภาษาพูดออกมาในรูปแบบบันทึกและบัตรคำ โดยใช้รหัสอักษรระบบเสียงภาษากะเหรี่ยงไป

ภาพประกอบ 32 การสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาชาวกะเหรี่ยงไปบ้านห้วยคลุม
อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

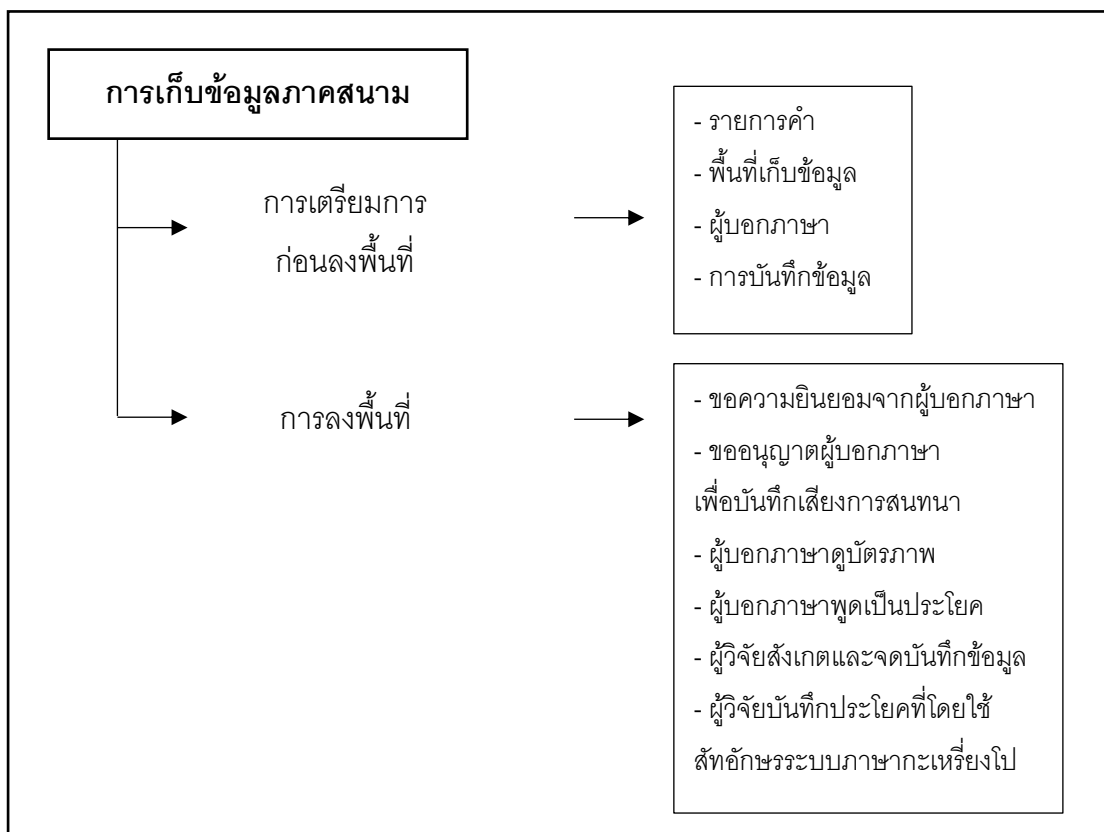

ภาพประกอบ 33 การสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาชาวกะเหรี่ยงที่บ้านสองพี่น้อง
อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ภาพประกอบ 34 การสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาชาวกะเหรี่ยงที่บ้านไผ่ไฉ่
อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ในการดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามดังกล่าวข้างต้น แสดงได้ดังแผนภาพ ดังนี้

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการวิเคราะห์เป็น 3 ลำดับ คือ ลำดับแรก การวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้บอกภาษาเพื่อให้ได้คำกริยาแสดงอาการและจัดกลุ่มคำกริยานั้น ลำดับที่ 2 คำกริยาแสดงอาการ เพื่อหามิติความแตกต่างของคำกริยาที่อยู่ในความหมายเดียวกัน โดยใช้การวิเคราะห์อรรถลักษณะ และลำดับที่ 3 การวิเคราะห์มิติศัพท์คำกริยาที่อยู่ในวงความหมายเดียวกัน โดยใช้มิติทางความหมายของคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไป

ตัวอย่างการวิเคราะห์ลำดับที่ 1

เมื่อผู้บอกภาษาดูภาพจากบัตรภาพ 29 คำ แล้วระบุคำภาษากะเหรี่ยงไปไว้ ผู้วิจัยจะนำคำเหล่านั้นมาจัดกลุ่ม และคัดเลือกคำที่ 1 คำพื้นฐาน แต่มีหลายคำใช้ในภาษากะเหรี่ยงซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางความหมายของคำที่มีร่วมกัน เช่น cut ที่หมายถึง ทำให้ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ ในภาษากะเหรี่ยงไปมีคำที่แสดงความหมายทำให้วัตถุขาดออกจากกัน 4 คำ ได้แก่

เมื่อได้มิติแห่งความแตกต่างแล้ว จะระบุวรรณลักษณะในแต่มิติ โดยพิจารณาจากข้อมูล คำกริยาแสดงอาการในภาษาว่ามิตินั้น ๆ จะมีวรรณลักษณะแบบใด ตัวอย่างการระบุวรรณลักษณะ คำที่มีความหมายว่า “ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ”

$\text{วท}^{34}\text{si}^{45}\text{je}^{45}$ $\left[\begin{array}{c} +\text{สิ่งของ} \\ +\text{อวัยวะ} \\ +\text{เท้า} \end{array} \right]$	$\text{p}^{\text{h}}\text{le}^{45}\text{mi}^{21}$ $\left[\begin{array}{c} -\text{สิ่งของ} \\ +\text{อวัยวะ} \\ +\text{ใบหน้า} \end{array} \right]$
$\text{วท}^{34}\text{lu}^{34}\text{ti}^{51}$ $\left[\begin{array}{c} -\text{สิ่งของ} \\ +\text{อวัยวะ} \\ +\text{ลำตัว} \end{array} \right]$	$\text{วท}^{34}\text{p}^{\text{h}}\text{li}^{45}$ $\left[\begin{array}{c} -\text{สิ่งของ} \\ +\text{อวัยวะ} \\ +\text{ศีรษะ} \end{array} \right]$

การวิเคราะห์ลำดับที่ 3

การวิเคราะห์ลำดับที่ 3 เป็นการวิเคราะห์และสรุปมโนทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นจากการใช้คำกริยาแสดงอาการ ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลของคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไป โดยวิเคราะห์จากองค์ประกอบและมิติทางความหมายของคำกริยาแสดงอาการ เพื่อทำความเข้าใจมโนทัศน์ของผู้พูดภาษากะเหรี่ยงไปในภูมิภาคตะวันตก สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ตัวอย่างการวิเคราะห์ลำดับที่ 3

จากชุดคำ wash พบว่ามีคำกริยาในภาษากะเหรี่ยงไป 4 คำ ซึ่งมีความแตกต่างกันที่สิ่งของที่ถูกล้าง และอวัยวะ ทำให้เห็นมุมมองว่า ชาวกะเหรี่ยงไปแยกตนเองจากสิ่งอื่น ๆ เช่น วัตถุหรือสิ่งของ เพราะมีคำเฉพาะกับร่างกาย และอวัยวะของร่างกายก็มีความไม่เท่าเทียมกัน กล่าวคือ เท้ามีลักษณะเป็นสิ่งของ เพราะใช้คำกริยาเดียวกัน ในขณะที่หน้า ลำตัว และศีรษะ ก็มีคำแตกต่างกัน ชาวกะเหรี่ยงไปมีมโนทัศน์เกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญของสิ่งต่าง ๆ เช่น ใบหน้า สำคัญกว่า เท้า เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ในวิธีดำเนินการวิจัยนี้ได้ดำเนินการตามลำดับ ดังแผนภาพ

ภาพประกอบ 35 วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 4 ผลการวิจัย

4.1 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโป

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาคำกริยาแสดงอาการในภาษากะเหรี่ยงโปภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย ตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ โดยศึกษาคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโปในพื้นที่ 3 แห่งในภูมิภาคตะวันตก และ วิเคราะห์ห้วงทัศน์ที่สะท้อนจากมิติทางความหมายของคำกริยาเหล่านั้น

ในบทนี้ผู้วิจัยจะเสนอผลศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลคำกริยาภาษากะเหรี่ยงโป 3 ประเด็น ได้แก่

4.1.1 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโป

4.1.2 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโปกับพื้นที่

4.1.3 มิติความแตกต่างทางความหมายของแต่ละชุดคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโป

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามในชุมชนกะเหรี่ยงโป ตำบลสองพี่น้อง อำเภอกำแพงกระเจาน จังหวัดเพชรบุรี ในรายวิชา THL711 กระบวนทัศน์การวิจัยภาษาศาสตร์ภาษาไทย ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลภาษากะเหรี่ยงโปที่น่าสนใจ กล่าวคือ คำกริยาบางคำใช้ต่างจากภาษาไทย เช่น “ล้าง” ในภาษาไทยใช้ได้กับทุกสิ่ง ทั้งการล้างวัตถุ ล้างรถ ล้างหน้า ล้างมือ ล้างเท้า แต่ในภาษากะเหรี่ยงโปคำที่มีความหมายว่า “ล้าง” มีหลายคำศัพท์ และใช้ต่างกัน ผลจากการศึกษาเบื้องต้น คำกริยาภาษากะเหรี่ยงโปจึงมีความน่าสนใจว่าคนกะเหรี่ยงโปมีมุมมอง หรือแยกความแตกต่างของคำอย่างไร และสะท้อนการมองโลกอย่างไร ในงานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโป

ผู้วิจัยใช้ชุดคำศัพท์จากแหล่งข้อมูลดังนี้ ชุดคำศัพท์พื้นฐานของ มอริส สวาเดช (Swadesh, 1971) ชุดคำศัพท์พื้นฐานของ เจมส์ มาติซอฟฟ์ (Matisoff, 1978) และชุดคำจากบทความเรื่อง “A View on Proto-Karen Phonology and Lexicon” (Theraphan Luangthongkum, 2019) ผู้วิจัยเลือกคำกริยาแสดงอาการที่ปรากฏซ้ำกัน 2 ชุดคำขึ้นไป ทำให้ได้คำกริยาแสดงอาการทั้งสิ้น 29 คำ ได้แก่ bite blow boil burn buy cut dig drink eat extinguish give hit hunt kill lick pull push rub scratch sell sew shoot spit split steal suck tie weave และ wash จากนั้นนำคำทั้ง 29 คำไปสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา

4.1.1 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโป

พื้นที่ลงภาคสนามในการเก็บรวบรวมคำกริยาแสดงอาการจากผู้บอกภาษากะเหรี่ยงโปภูมิภาคตะวันตกมี 3 พื้นที่ ได้แก่ ตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี 10 คน ตำบลห้วยคด อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี 10 คน และ ตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี 10 คน รวมผู้บอกภาษาทั้งสิ้น 30 คน

ผลจากการศึกษาพบว่าจากคำกริยา 29 คำ มีคำกริยา 6 คำที่มีคำกริยาที่อยู่ในกลุ่มความหมายเดียวกัน ได้แก่

1. cut ในภาษากะเหรี่ยงโปมีคำกริยาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการทำให้สิ่งที่ถูกกระทำถูกตัด ตัด ฉีก โดยใช้อุปกรณ์หรือมือ มี 8 คำ ได้แก่ “t^hej⁴⁵” “dɛŋ⁴⁵” “bu³⁴ k^he³⁴” “k^hɔk⁵¹” “kok²¹” “p^hiɽ²¹” “jiɽ⁴⁵” “xɛŋ⁴⁵”

ตาราง 14 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโปกลุ่มความหมาย “cut”

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
กลุ่มความหมาย “ทำให้ขาด”	(1) t ^h ej ⁴⁵	
		nə ²¹ t ^h ej ⁴⁵ tɕ ^h uŋ ³⁴ miɽ ⁴⁵ คุณ ตัด เล็บ

ตาราง 14 (ต่อ)

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
	(2) den ⁴⁵	 <p data-bbox="938 936 1318 1032"> nə²¹ <u>den⁴⁵</u> tɕ^heɹ²¹ duɹ²¹ คุณ ตัด ผัก </p>
		 <p data-bbox="927 1527 1331 1624"> nə²¹ <u>den⁴⁵</u> teɹ²¹ kuj³⁴ se⁵¹ คุณ ตัดกล้วย </p>

ตาราง 14 (ต่อ)

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงไป	ภาพประกอบ
	(3) buʔ ³⁴ kʰe ³⁴	 <p data-bbox="906 972 1347 1070"> nə²¹ <u>buʔ³⁴ kʰe³⁴</u> tʰuʔ²¹ se⁵¹ คุณ ตัด ถั่ว </p>
	(4) kʰɔk ⁵¹	 <p data-bbox="995 1615 1257 1713"> nə²¹ <u>kʰɔk⁵¹</u> səj⁵¹ คุณ ตัด ตัดไม้ </p>

ตาราง 14 (ต่อ)

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
	(5) <u>kok</u> ²¹	 <p data-bbox="1007 869 1246 958"> <u>nə</u>²¹ <u>kok</u>²¹ <u>bin</u>⁵¹ คุณ ตัด ข้าว </p>
	(6) <u>phir</u> ²¹	 <p data-bbox="999 1435 1254 1525"> <u>nə</u>²¹ <u>phir</u>²¹ <u>nen</u>⁴⁵ คุณ ตัด หญ้า </p>

ตาราง 14 (ต่อ)

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
	(7) <u>jiɿ</u> ⁴⁵	 <p data-bbox="948 972 1222 1070"> nə²¹ <u>jiɿ</u>⁴⁵ t^hu je⁴ คุณ ตัด หมู </p>
	(8) <u>xen</u> ⁴⁵	 <p data-bbox="979 1621 1279 1722"> nə²¹ <u>xen</u>⁴⁵ t^hu je⁴ คุณ ตัด หมู </p>

2. wash ในภาษากะเหรี่ยงไปคำกริยาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการทำให้สิ่งที่
 ถูกกระทำนั้นถูกทำให้หมดสิ้นไปโดยใช้น้ำเพื่อชะล้าง ชำระล้าง ล้างกลิ่น ล้างคว ล้างถู มีจำนวน
 5 คำ ได้แก่ “siʔ⁴⁵ jeʔ⁴⁵” “p^hle⁴⁵ mi²¹” “ʔeŋ⁵¹ luŋ³⁴ tiʔ⁵¹” “ʔeŋ³⁴ p^hliʔ⁴⁵”
 “c^hoŋ⁵¹ c^hu⁴⁵”

ตาราง 15 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปกลุ่มความหมาย “wash”

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงไป	ภาพประกอบ
กลุ่มความหมาย “ทำให้สะอาดโดย ใช้น้ำ”	(1) siʔ ⁴⁵ jeʔ ⁴⁵	 <p>nə²¹ siʔ⁴⁵ jeʔ⁴⁵ tɕ^heʔ²¹ duʔ²¹ คุณ ล้าง ผัก</p>
		 <p>nə²¹ siʔ⁴⁵ jeʔ⁴⁵ je⁴⁵ คุณ ล้าง ปลา</p>

ตาราง 15 (ต่อ)

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
		 <p data-bbox="954 913 1305 1003"> nə²¹ <u>siɿ⁴⁵ jeɿ⁴⁵</u> k^hɛŋ⁴⁵ คุณ ล้างเท้า </p>
		 <p data-bbox="954 1473 1305 1563"> nə²¹ <u>siɿ⁴⁵ jeɿ⁴⁵</u> t^huej⁴⁵ คุณ ล้างจาน </p>

ตาราง 15 (ต่อ)

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
	(2) p ^h le ⁴⁵ mi ²¹	 <p data-bbox="975 913 1302 1010">nə²¹ <u>p^hle⁴⁵ mi²¹</u> se⁴⁵ คุณ ล้าง หน้า</p>
	(3) ʁeŋ ⁵¹ lun ³⁴ tɕij ⁵¹	 <p data-bbox="967 1476 1294 1572">nə²¹ <u>ʁeŋ⁵¹ lun³⁴ tɕij⁵¹</u> คุณ ล้างตัว</p>

ตาราง 15 (ต่อ)

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
		 <p data-bbox="917 907 1340 1008"> $n\text{ə}^{21}$ ʁen^{51} lun^{34} t^hij^{45} t^huj^{45} คุณ ล้างตัวสุนัข </p>
	<p data-bbox="550 1019 774 1064">(4) ʁen^{34} $p^hliʔ^{45}$</p>	 <p data-bbox="997 1556 1260 1657"> $n\text{ə}^{21}$ ʁen^{34} $p^hliʔ^{45}$ คุณ ล้างผ้า </p>

ตาราง 15 (ต่อ)

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
	(5) $ts^h\text{on}^{51}ts^h\text{u}^{45}$	
		$n\text{e}^{21} \underline{ts^h\text{on}^{51}ts^h\text{u}^{45}}$ คุณ ล้างปาก

3. hit ในภาษากะเหรี่ยงโป คำกริยาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับกรทำให้ผู้ถูกกระทำถูกเอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป แผลให้แบน หรือทำให้เกิดเสียง มีจำนวน 3 คำ ได้แก่ “ $du\text{?}^{45}$ ” “ de^{21} ” “ naj^{45} ”

ตาราง 16 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโปกลุ่มความหมาย “hit”

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
กลุ่มความหมาย “เอามือหรือไม้ฟาด หรือเข่นลงไป”	(1) $du\text{?}^{45}$	
		$j\text{e}^{21} \underline{du\text{?}^{45}} t^h\text{uj}^{45}$ ฉั้น ตี หมา

ตาราง 16 (ต่อ)

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
		 <p data-bbox="927 965 1326 1055">mu⁴⁵ du⁴⁵ phu²¹ k^hwe⁵¹ แม่ ตี ลูกสาว</p>
		 <p data-bbox="991 1570 1262 1659">nə²¹ du⁴⁵ pow⁴⁵ คุณ ตี กลอง</p>

ตาราง 16 (ต่อ)

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
	(2) <u>de</u> ²¹	 <p data-bbox="938 891 1318 981"> mu^{45} <u>de^{21}</u> phu^{21} k^hwe^{51} แม่ <u>ตี</u> ลูกสาว </p>
		 <p data-bbox="911 1525 1350 1615"> sen^{21} k^he^{45} <u>de^{21}</u> re^{34} k^hen^{34} พระสงฆ์ <u>ตี</u> ระฆัง </p>

ตาราง 16 (ต่อ)

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
		 <p data-bbox="1007 920 1246 1010">jə²¹ de⁴⁵ t^huj⁴⁵ จิ้น ตี หมา</p>
(3) naj ⁴⁵		 <p data-bbox="1007 1503 1246 1592">nə²¹ naj⁴⁵ kwi⁴⁵ คุณ ตี มีด</p>

4. extinguish ในภาษากะเหรี่ยงไปคำกริยาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการทำให้ผู้ถูกกระทำคือไฟลั่นแสงลง มีจำนวน 3 คำ ได้แก่ “me²¹ p^həj⁵¹” “k^he⁴⁵ bəj²¹” “tə^huŋ⁵¹ p^həj⁵¹”

ตาราง 17 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปกลุ่มความหมาย “extinguish”

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงไป	ภาพประกอบ
กลุ่มความหมาย “ทำให้ลั่นแสง”	(1) me ²¹ p ^h əj ⁵¹	 <p>jə²¹ me²¹ p^həj⁵¹ pe²¹ ne^j⁵¹ ฉั่น ดับ เที่ยน</p>
	(2) k ^h e ⁴⁵ bəj ²¹	 <p>ne²¹ k^he³⁴ bəj²¹ mi⁴⁵ คุณ ดับ ไฟ</p>

ตาราง 17 (ต่อ)

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
	(3) tɕ ^h uŋ ⁵¹ p ^h əj ⁵¹	
		nə ²¹ tɕ ^h uŋ ⁵¹ p ^h əj ⁵¹ mi ³⁴ คุณ ดับ ไฟ

5. boil ในภาษากะเหรี่ยงโป คำกริยาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการทำให้ผู้ถูกกระทำที่เป็นของเหลว หรือสิ่งอยู่ในของเหลวร้อน เดือด หรือสุก มีจำนวน 3 คำ ได้แก่ “เวŋ³⁴ khuj³⁴” “เวŋ³⁴ p^həŋ⁵¹” “dɔŋ²¹”

ตาราง 18 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโปกลุ่มความหมาย “boil”

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
กลุ่มความหมาย “ทำให้ของเหลวหรือ สิ่งที่อยู่เดือดหรือสุก”	(1) ʋeŋ ³⁴ khuj ³⁴	
		nə ²¹ ʋeŋ ³⁴ khuj ³⁴ tɕ ^h er ²¹ du ²¹ คุณ ต้ม ผัก

ตาราง 18 (ต่อ)

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
	(2) $\text{we}^{34} \text{p}^{\text{h}}\text{we}^{51}$	
		$\text{ne}^{21} \text{we}^{34} \text{p}^{\text{h}}\text{we}^{51} \text{mi}^{21}$ คุณ ต้ม ข้าว
		
		$\text{ne}^{21} \text{we}^{34} \text{p}^{\text{h}}\text{we}^{51} \text{t}^{\text{h}}\text{e}^{51}$ คุณ ต้ม ไก่

ตาราง 18 (ต่อ)

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
	(3) don^{21}	
		$no^{21} \underline{don^{21}} \underline{thi^{45}}$ คุณ ต้ม น้ำ

6. burn ในภาษากะเหรี่ยงโป คำกริยาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการทำให้ผู้ถูกกระทำถูกทำให้ร้อนหรือสุกด้วยไฟ หรือทำให้หมดไป มีจำนวน 4 คำ ได้แก่ “ $weŋ^{51} beŋ^{21}$ ” “ $weŋ^{32} kʰe^{34}$ ” “ $te^{hok^{21}}$ ” “ $kʰuŋ^{34}$ ”

ตาราง 19 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโปกลุ่มความหมาย “burn”

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
กลุ่มความหมาย “ทำให้สุกหรือไหม้ ด้วยไฟ”	(1) $weŋ^{51} beŋ^{21}$	
		$je^{21} \underline{weŋ^{51} beŋ^{21}} \underline{je^{45}}$ ฉิ้น เผา ปลา

ตาราง 19 (ต่อ)

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
	(2) $\text{ɣeŋ}^{32} \text{k}^{\text{h}}\text{e}^{34}$	 <p data-bbox="954 864 1283 958"> jə^{21} <u>$\text{ɣeŋ}^{32} \text{k}^{\text{h}}\text{e}^{34}$</u> je^{45} ฉั้น เผา ปลา </p>
	(3) $\text{tə}^{\text{h}}\text{ɔk}^{21}$	 <p data-bbox="954 1420 1283 1514"> jə^{21} <u>$\text{tə}^{\text{h}}\text{ɔk}^{21}$</u> $\text{səj}^{51} \text{lə}^{34}$ ฉั้น เผา ไปไม้ </p>

ตาราง 19 (ต่อ)

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
		 <p data-bbox="906 869 1331 958">jə²¹ tɕ^hɔk²¹ keɽ²¹ mi⁴⁵ ni⁴⁵ ฉั้น เฒ่า คน(ศพ)</p>
	(4) k ^h uŋ ³⁴	 <p data-bbox="943 1435 1294 1525">jə²¹ k^huŋ³⁴ səj⁵¹ miŋ³⁴ ฉั้น เฒ่า พี่น</p>

นอกจากคำที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน 6 กลุ่มความหมายดังกล่าวข้างต้น ใน 29 คำ มีคำ
 ว่า “hunt” ที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการนำบางสิ่งไป หรือเอามาจากอีกที่หนึ่ง แต่เป็นคำกริยาที่
 เกี่ยวข้องกับสัตว์หรือสิ่งมีชีวิต จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาไม่พบคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับ “hunt”
 แต่มีคำศัพท์ในกลุ่มความหมายของคำว่า “keep” หมายถึง การทำให้สิ่งที่ถูกกระทำนั้นถูกเอาไป
 หรือเอามาจากที่ มีทั้งหมด 7 คำ ได้แก่ “เวŋ⁵¹ c^hu²¹” “เวŋ⁵¹ t^həŋ⁵¹” “ตวŋ²¹”
 “k^həj⁴⁵” “เวŋ⁴⁵ loŋ³⁴” “เวŋ⁵¹ ma²¹” “เวŋ⁵¹ ki⁵¹”

ตาราง 20 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปกลุ่มความหมาย “keep”

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงไป	ภาพประกอบ
กลุ่มความหมาย “เอาไปหรือเอามา จากที่”	(1) ʔeŋ ⁵¹ tɕ ^h u ²¹	
		<p>no²¹ ʔeŋ⁵¹ tɕ^hu²¹ meʔ⁴⁵ noʔ⁴⁵ kleŋ²¹ คุณ เก็บ มะนาว</p>
	(2) ʔeŋ ⁵¹ t ^h eŋ ⁵¹	
		<p>no²¹ ʔeŋ⁵¹ t^heŋ⁵¹ ka²¹ pew³⁴ คุณ เก็บ กระเป๋า</p>

ตาราง 20 (ต่อ)

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
	(3) <u>tɔŋ</u> ²¹	 <p data-bbox="938 1099 1321 1189"> nə²¹ <u>tɔŋ</u>²¹ k^hu⁴⁵ tɕ^he⁴⁵ คุณ เก็บ มะม่วง </p>
	(4) k ^h əj ⁴⁵	 <p data-bbox="970 1666 1294 1756"> nə²¹ <u>k^həj</u>⁴⁵ ke³⁴ t^hiⁿ⁴⁵ คุณ เก็บ กระถิน </p>

ตาราง 20 (ต่อ)

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
	(5) $\text{ꨀꨣ}^{45} \text{ꨀꨣ}^{34}$	 <p data-bbox="954 1003 1302 1099"> $\text{ꨀ}^{21} \text{ꨀꨣ}^{45} \text{ꨀꨣ}^{34} \text{ꨀꨣ}^{34}$ คุณ เก็บ ผ้า </p>
	(6) $\text{ꨀꨣ}^{51} \text{ꨀ}^{21}$	 <p data-bbox="928 1570 1331 1666"> $\text{ꨀ}^{21} \text{ꨀꨣ}^{51} \text{ꨀ}^{21} \text{ꨀꨣ}^{51} \text{ꨀ}^{34}$ คุณ เก็บ ฟืน </p>

ตาราง 20 (ต่อ)

ความหมาย	คำภาษากะเหรี่ยงโป	ภาพประกอบ
	(7) ʔeŋ ⁵¹ ki ⁵¹	
	nɔ ²¹ ʔeŋ ⁵¹ ki ⁵¹ tɕ ^h e ²¹ biŋ ³⁴ su ²¹ คุณ เก็บ ขยะ	

4.1.2 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโปกับพื้นที่

จากการเก็บข้อมูลภาคสนามใน 3 พื้นที่ พบคำกริยาแสดงอาการดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 21 คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโปจำนวน 7 กลุ่มความหมาย

ชุดคำกริยาแสดงอาการ	คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโป		
	เพชรบุรี	ราชบุรี	กาญจนบุรี
กลุ่มความหมายที่ 1	t ^h ɔj ⁴⁵	t ^h ɛj ⁴⁵	t ^h ɛj ⁴⁵
ทำให้ขาด	deŋ ⁴⁵	deŋ ⁴⁵	doŋ ⁴⁵
การทำให้ผู้ถูกกระทำถูกดึง	buɾ ³⁴ k ^h e ³⁴	buɾ ³⁴ k ^h e ³⁴	buɾ ³⁴ k ^h e ³⁴
ตัด ฉีก โดยใช้อุปกรณ์	k ^h ɔk ⁵¹	k ^h ɔk ⁵¹	k ^h ɔk ⁵¹
หรือมือ	kok ²¹	kɔɾ ²¹	kɔɾ ²¹
	p ^h iɾ ²¹	p ^h iɾ ²¹	p ^h iɾ ²¹
	jiɾ ⁴⁵	jiɾ ⁴⁵	jiɾ ⁴⁵
	xɛŋ ⁴⁵	x ^h ɛŋ ⁴⁵	xɛŋ ⁴⁵
	klɔŋ ⁴⁵		

ตาราง 21 (ต่อ)

ชุดคำกริยาแสดงอาการ	คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโป		
	เพชรบุรี	ราชบุรี	กาญจนบุรี
กลุ่มความหมายที่ 2			
เอาไปหรือเอามาจากที่	เวŋ ⁵¹ tɕ ^h u ²¹	เวŋ ⁵¹ tɕ ^h u ²¹	วอŋ ⁵¹ tɕ ^h u ²¹
การทำให้ผู้ถูกกระทำถูกเอา	เวŋ ⁵¹ t ^h əŋ ⁵¹	เวŋ ⁵¹ t ^h əŋ ⁵¹	วอŋ ⁵¹ t ^h əŋ ⁵¹
ไปหรือเอามาจากที่ เช่น เก็บ	toŋ ²¹	toŋ ²¹	toŋ ²¹
ผลไม้ เก็บผ้า หรือเอาเข้าที่	k ^h əj ⁴⁵	k ^h əj ⁴⁵	k ^h əj ⁴⁵
เอาสิ่งของที่ตกหล่นอยู่ขึ้นมา	เวŋ ⁴⁵ loŋ ³⁴	เวŋ ⁴⁵ loŋ ³⁴	วอŋ ³⁴ loŋ ³⁴
	เวŋ ⁵¹ ma ²¹	เวŋ ⁵¹ ma ²¹	วอŋ ³⁴ ma ²¹
	เวŋ ⁵¹ ki ⁵¹	เวŋ ⁵¹ ki ⁵¹	
กลุ่มความหมายที่ 3			
เอามือหรือไม้ฟาดหรือ	du ⁴⁵	du ⁴⁵	du ⁴⁵
เข่นลงไป	de ²¹	de ²¹	de ²¹
การทำให้ผู้ถูกกระทำถูกเอา	naj ⁴⁵	naj ⁴⁵	naj ⁴⁵
มือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป			juŋ ⁵¹
แผ่ให้แบน หรือทำให้เกิด			
เสียง			
กลุ่มความหมายที่ 4			
ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ	เวŋ ⁵¹ bəŋ ²¹	เวŋ ⁵¹ bəŋ ²¹	วอŋ ³⁴ bəŋ ²¹
การทำให้ผู้ถูกกระทำถูกทำ	k ^h uŋ ³⁴	k ^h uŋ ³⁴	k ^h uŋ ³⁴
ให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ หรือ	tɕ ^h ok ²¹	tɕ ^h ok ²¹	duaj ⁴⁵
ทำให้หมดไป	se ⁴⁵	เวŋ ³² k ^h e ³⁴	วอŋ ³² k ^h e ³⁴
กลุ่มความหมายที่ 5			
ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ	si ⁴⁵ je ⁴⁵	si ⁴⁵ je ⁴⁵	วอŋ ³⁴ si ⁴⁵ je ⁴⁵
การทำให้ผู้ถูกกระทำถูกทำ	p ^h le ⁴⁵ mi ²¹	p ^h le ⁴⁵ mi ²¹	p ^h le ⁴⁵ mi ²¹
ให้หมดสิ้นไปโดยใช้น้ำ	เวŋ ⁵¹ luŋ ³⁴ tij ⁵¹	เวŋ ⁵¹ luŋ ³⁴ tij ⁵¹	วอŋ ³⁴ luŋ ³⁴ tij ⁵¹
เพื่อชะล้าง ขำละล้าง	เวŋ ³⁴ p ^h li ⁴⁵	เวŋ ³⁴ p ^h li ⁴⁵	วอŋ ³⁴ p ^h li ⁴⁵
ล้างกลืน ล้างคว ล้างถู	tɕ ^h oŋ ⁵¹ tɕ ^h u ⁴⁵	เวŋ ³⁴ tɕ ^h u ⁴⁵	tɕ ^h ə ⁵¹ tɕ ^h u ⁴⁵
		tɕ ^h uŋ ³⁴	

ตาราง 21 (ต่อ)

ชุดคำกริยาแสดงอาการ	คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโป		
	เพชรบุรี	ราชบุรี	กาญจนบุรี
กลุ่มความหมายที่ 6 ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่ อยู่ในของเหลวเดือด หรือสุก การทำให้ผู้ถูกกระทำที่เป็น ของเหลว หรือสิ่งอยู่ใน ของเหลวร้อน เดือด หรือสุก	เวŋ ³⁴ k ^h uj ³⁴ เวŋ ³⁴ p ^h วŋ ⁵¹ ดวŋ ²¹	เวŋ ³⁴ k ^h uj ³⁴ เวŋ ³⁴ p ^h วŋ ⁵¹ ดวŋ ²¹	ววŋ ³⁴ เวŋ ³⁴ k ^h uj ³⁴ ววŋ ³⁴ p ^h วŋ ⁵¹ ดวŋ ²¹
กลุ่มความหมายที่ 7 ทำให้สิ้นแสง การทำให้ผู้ถูกกระทำคือไฟ สิ้นแสงลง	me ²¹ p ^h əj ⁵¹ k ^h e ⁴⁵ bəj ²¹ tɕ ^h uŋ ⁵¹ p ^h əj ⁵¹	me ²¹ p ^h əj ⁵¹ k ^h e ⁴⁵ bəj ²¹ tɕ ^h uŋ ⁵¹ p ^h əj ⁵¹	me ²¹ p ^h əj ⁵¹ k ^h e ⁴⁵ b əj ²¹ tɕ ^h uŋ ⁵¹ p ^h əj ⁵¹

จากการวิเคราะห์ความเหมือนและความแตกต่างของคำกริยาแสดงอาการภาษา
กะเหรี่ยงโป 7 กลุ่มความหมาย ในพื้นที่ 3 จังหวัดในภูมิภาคตะวันตก พบว่าในแต่ละพื้นที่ผู้บอก
ภาษาใช้คำกริยาแสดงอาการโดยส่วนใหญ่เหมือนกัน แต่อาจมีความแตกต่างกันบ้างในเรื่อง
ของจำนวนคำในแต่ละกลุ่มความหมาย รวมถึงการออกเสียงบางคำที่มีความแตกต่างทั้งเรื่องเสียง
พยัญชนะต้น เสียงพยัญชนะท้าย เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ ทั้งนี้อาจเกิดจากการแปรของ
ภาษาจากปัจจัยเรื่องอายุของผู้บอกภาษา หรือเกิดจากการสัมผัสภาษากับภาษาไทยในแต่ละพื้นที่
ภาษากะเหรี่ยงโปในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน 2 ประเด็น ได้แก่ ด้านจำนวน
และด้านระบบเสียง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ด้านจำนวนคำกริยาแสดงอาการ

จากการศึกษาคำกริยาภาษากะเหรี่ยงโปทั้ง 3 พื้นที่ พบว่าในแต่ละพื้นที่มี
จำนวนคำกริยาแสดงอาการ ดังตารางนี้

ตาราง 22 จำนวนคำกริยาแสดงอาการทั้ง 3 พื้นที่

ชุดคำ	เพชรบุรี	ราชบุรี	กาญจนบุรี
กลุ่มความหมายที่ 1 ทำให้ขาด	9	8	8
กลุ่มความหมายที่ 2 เอาไปหรือเอามาจากที่	7	7	6
กลุ่มความหมายที่ 3 ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ	5	6	5
กลุ่มความหมายที่ 4 ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ	4	4	4
กลุ่มความหมายที่ 5 เอามือหรือไม้ฟาดหรือเขนลงไป	3	3	4
กลุ่มความหมายที่ 6 ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ใน ของเหลวเดือดหรือสุก	3	3	3
กลุ่มความหมายที่ 7 ทำให้ลึนแสง	3	3	3
รวม	34	34	33

โดยในแต่ละชุดคำมีความเหมือนและความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ดังรายละเอียดต่อไป

กลุ่มความหมายที่ 1 ทำให้ขาด

ในด้านจำนวนคำพบว่าคำภาษากะเหรี่ยงไปที่มีความหมายว่า “ทำให้ขาด” ในจังหวัดเพชรบุรีพบ 9 คำ ได้แก่ “t^həj⁴⁵” “den⁴⁵” “bu³⁴ k^he³⁴” “k^hok⁵¹” “kok²¹” “p^hi²¹” “ji²¹” “x^hen⁴⁵” และ “k^hoŋ⁴⁵” ส่วนจังหวัดราชบุรีพบ 8 คำ ได้แก่ “t^h ej⁴⁵” “den⁴⁵” “bu³⁴” “k^he³⁴” “k^hok⁵¹” “kw²¹” “p^hi²¹” “ji²¹” และ “x^hen⁴⁵” และกาญจนบุรีพบ 8 คำ ได้แก่ “t^h ej⁴⁵” “d^oŋ⁴⁵” “bu³⁴” “k^he³⁴” “k^hok⁵¹” “kw²¹”

“p^hir²¹” “ji^r45” และ “xen⁴⁵” โดยคำที่พบในจังหวัดเพชรบุรีที่แตกต่างจากอีก 2 พื้นที่ ได้แก่ คำว่า “klon⁴⁵”

กลุ่มความหมายที่ 2 เอาไปหรือเอามาจากที่

ในด้านจำนวนคำพบว่าคำภาษากะเหรี่ยงไปที่มีความหมายว่า “เอาไปหรือเอามาจากที่” ในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดราชบุรีพบ 7 คำ ได้แก่ “xen⁵¹ tɛ^hu²¹” “xen⁵¹ t^həŋ⁵¹” “ton²¹” “k^həj⁴⁵” “xen⁴⁵ lon³⁴” “xen⁵¹ ma²¹” และ “xen⁵¹ki⁵¹” ส่วนจังหวัดกาญจนบุรี พบ 6 คำ ได้แก่ “von⁵¹ tɛ^hu²¹” “von⁵¹ t^hə⁵¹” “ton²¹” “k^həj⁴⁵” “von³⁴ lon³⁴” และ “von³⁴ ma²¹” โดยจังหวัดกาญจนบุรีไม่พบคำว่า “xen⁵¹ki⁵¹”

กลุ่มความหมายที่ 3 ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ

ในด้านจำนวนคำพบว่าคำภาษากะเหรี่ยงไปที่มีความหมายว่า “ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ” ในจังหวัดเพชรบุรีและกาญจนบุรี พบ 5 คำ โดยเพชรบุรีพบคำว่า “si^r45 je^r45” “p^hle⁴⁵ mi²¹” “xen⁵¹ lun³⁴ tij⁵¹” “xen³⁴ p^hli^r45” “tɛ^hon⁵¹ tɛ^hu⁴⁵” กาญจนบุรีพบคำว่า “von³⁴si^r45 je^r45” “p^hle⁴⁵ mi²¹” “von³⁴lun³⁴ tij⁵¹” “von³⁴p^hli^r45” และ “tɛ^hə⁵¹tɛ^hu⁴⁵” โดยคำที่พบในจังหวัดเพชรบุรีและกาญจนบุรีมีการแปรของเสียงในบางคำ แต่จากการเก็บข้อมูลทำให้ยืนยันได้ว่าเป็นคำเดียวกัน ส่วนจังหวัดราชบุรีพบ 6 คำ โดยในจังหวัดราชบุรีพบคำว่า “tɛ^hun³⁴” ซึ่งไม่พบในจังหวัดเพชรบุรีและกาญจนบุรี

กลุ่มความหมายที่ 4 ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ

ในด้านจำนวนคำพบว่าคำภาษากะเหรี่ยงไปที่มีความหมายว่า “ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ” ทั้ง 3 พื้นที่พบจำนวนคำเท่ากันคือ 4 คำ ดังนี้ เพชรบุรีพบคำว่า “xen⁵¹ bəŋ²¹” “k^hun³⁴” “tɛ^hok²¹” และ “se⁴⁵” ราชบุรีพบคำว่า “xen⁵¹ bəŋ²¹” “k^hun³⁴” “tɛ^hok²¹” และ “xen³² k^he³⁴” กาญจนบุรีพบคำว่า “von³⁴” “bəŋ²¹” “k^hun³⁴” “duaj⁴⁵” และ “von³² k^he³⁴” แต่มีความแตกต่างกันกล่าวคือ คำว่า “tɛ^hok²¹” พบการใช้ในจังหวัดเพชรบุรี และราชบุรี ไม่พบที่จังหวัดกาญจนบุรี ส่วนคำว่า “duaj⁴⁵” พบการใช้ในจังหวัดกาญจนบุรี ไม่พบในจังหวัดเพชรบุรีและราชบุรี ส่วนคำว่า “se⁴⁵” พบการใช้ในจังหวัดเพชรบุรี ไม่พบในจังหวัดราชบุรีและกาญจนบุรี

กลุ่มความหมายที่ 5 เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป

ในด้านจำนวนคำพบว่าคำภาษากะเหรี่ยงไปที่มีความหมายว่า “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป” ในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดราชบุรีพบ 3 คำ ได้แก่ “du^r45” “de²¹” และ “naj⁴⁵” ส่วนจังหวัดกาญจนบุรีพบ 4 คำ โดยพบคำว่า “jun⁵¹” เพิ่มเติมจากอีก 2 พื้นที่ ซึ่ง

“juŋ⁵¹” หมายถึง “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเขนลงไป” ที่ลงน้ำหนักรุนแรงมาก หากสิ่งที่ถูกกระทำเป็นคนอาจทำให้เสียชีวิตได้

กลุ่มความหมายที่ 6 ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก

คำภาษากะเหรี่ยงโปที่มีความหมายว่า ทำให้ร้อนหรือสุกด้วยไฟ ทั้ง 3 พื้นที่พบจำนวนคำเท่ากันคือ 3 คำ ได้แก่คำว่า “เวŋ³⁴ k^huj³⁴” “เวŋ³⁴” “p^hoŋ⁵¹ dɔŋ²¹”

กลุ่มความหมายที่ 7 ทำให้สิ้นแสง

คำภาษากะเหรี่ยงโปที่มีความหมายว่า ทำให้สิ้นแสง ทั้ง 3 พื้นที่พบจำนวนคำเท่ากันคือ 3 คำ คือ “me²¹ p^həj⁵¹” “k^he⁴⁵ bəj²¹” “t^huŋ⁵¹ p^həj⁵¹”

นอกจากนี้ยังพบว่าในบางกลุ่มความหมายมีคำกริยาแสดงอาการมากกว่ากลุ่มความหมายอื่น เช่น กลุ่มความหมายคำ “ทำให้ขาด” กลุ่มความหมายคำ “เอาไปหรือเอามาจากที่” และกลุ่มความหมาย “ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ” สันนิษฐานได้ว่าชุดคำเหล่านี้เป็นคำกริยาแสดงอาการพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนกะเหรี่ยงโป คนกะเหรี่ยงโปมีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับคำกริยาแสดงอาการเหล่านี้มากกว่ากลุ่มความหมายอื่น ๆ

ทั้งนี้จากข้อมูลคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโปที่พบทั้งหมด ผู้วิจัยจะศึกษามิติความแตกต่างทางความหมาย และวิเคราะห์หรือรรถลักษณะคำที่ปรากฏร่วมกันทั้ง 3 พื้นที่เท่านั้น เพื่อวิเคราะห์หมโนทัศน์ที่มีลักษณะร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้

2) ด้านระบบเสียง

ข้อมูลภาษากะเหรี่ยงโปที่ได้มาจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม พบว่าระบบเสียงภาษากะเหรี่ยงโปภูมิภาคตะวันตกทั้ง 3 พื้นที่พบว่ามีระบบเสียงที่เหมือนกันทั้งระบบเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ โดยงานวิจัยนี้อ้างอิงระบบเสียงภาษากะเหรี่ยงโปภูมิภาคตะวันตกที่ Audra Phillips (2018) ได้ศึกษาไว้ ดังตารางนี้

ตาราง 23 ระบบเสียงพยัญชนะภาษากะเหรี่ยงโป

	Bilabial	Dental	Alveolo- palatal	Palatal	Velar	Glottal
Voiceless unaspirated stops	p	t	tɕ		k	ʔ
Voiceless aspirated stops	p^h	t^h	tɕ^h		k^h	
Voiced implosives	ɓ	ɗ				
Nasals	m	n			ŋ	
Voiceless fricatives		s	ɕ		x	h
Approximants	w	ɹ		j	ɰ	
Lateral		l				

ที่มา: Audra Phillips, 2018

ตาราง 24 ระบบเสียงสระภาษากะเหรี่ยงโป

	Front	Central	Back	Diphthongs
Closed	i ī	ɨ ɨ̄	u ũ	
Closed-mid	e ě	ə ẽ	o õ	
Open-mid		e	õ	eⁱ ěⁱ eⁱ

ที่มา: Audra Phillips, 2018

ตาราง 25 ระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษากะเหรี่ยงโป

Tone name	Tone symbol	Tone number
High rise	/ě/	45
Mid rise	/ē/	34
Low falling	/e̋/	21
High falling	/ê/	51
High glottalized	/eʔ/	45ʔ
Low glottalized	/eʔ/	21ʔ

ที่มา: Audra Phillips , 2018

จากการรวบรวมคำกริยาภาษากะเหรี่ยงโปทั้ง 3 พื้นที่ พบการแปรของเสียงพยัญชนะ สระ แต่ไม่พบการแปรของเสียงวรรณยุกต์ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 26 หน่วยเสียงพยัญชนะภาษากะเหรี่ยงโป

จังหวัดเพชรบุรี	จังหวัดราชบุรี	จังหวัดกาญจนบุรี
/t ^h /	/t ^h /	/t ^h /
/j/	/j/	/j/
/d/	/d/	/d/
/ŋ/	/ŋ/	/ŋ/
/b/	/b/	/b/
/ʋ/	/ʋ/	/ʋ/
/k ^h /	/k ^h /	/k ^h /
/k/	/k/	/k/
/p ^h /	/p ^h /	/p ^h /
/x/	/kʌ/	/x/
/kʌ/	/tɕ ^h /	/kʌ/
/tɕ ^h /	/t/	/tɕ ^h /

ตาราง 26 (ต่อ)

จังหวัดเพชรบุรี	จังหวัดราชบุรี	จังหวัดกาญจนบุรี
/t/	/l/	/t/
/l/	/m/	/l/
/m/	/d/	/m/
/d/	/b/	/d/
/b/	/x ^h /	/b/
/p ^h /	/p ^h /	/p ^h /

ตาราง 27 หน่วยเสียงสระภาษากะเหรี่ยงโป

จังหวัดเพชรบุรี	จังหวัดราชบุรี	จังหวัดกาญจนบุรี
/ə/	/ə/	/ə/
/e/	/e/	/e/
/u/	/u/	/u/
/ɔ/	/ɔ/	/ɔ/
/o/	/o/	/o/
/i/	/i/	/i/

ตาราง 28 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษากะเหรี่ยงโป

จังหวัดเพชรบุรี	จังหวัดราชบุรี	จังหวัดกาญจนบุรี
High rise (45)	High rise (45)	High rise (45)
High falling (51)	High falling (51)	High falling (51)
Mid rise (34)	Mid rise (34)	Mid rise (34)
Low falling (21)	Low falling (21)	Low falling (21)

ผลการศึกษาและถ่ายถอดเสียงคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโป พบว่ามี การแปรของเสียงพยัญชนะ และสระในแต่ละพื้นที่ ดังนี้

(1) การแปรเสียงพยัญชนะต้น จากข้อมูลคำกริยาแสดงอาการภาษา กะเหรี่ยงโป พบการแปรเสียงพยัญชนะต้น ได้แก่

$$/x/ \rightarrow [x] \text{ และ } [x^h]$$

พบในคำว่า $x\eta\eta^{45}$ และ $x^h\eta\eta^{45}$ กล่าวคือ หน่วยเสียงพยัญชนะ $/x/$ ภาษากะเหรี่ยงโปจังหวัดเพชรบุรี และกะเหรี่ยงโปจังหวัดกาญจนบุรีออกเสียงเป็น $[x]$ ในขณะที่ ภาษากะเหรี่ยงโปจังหวัดราชบุรีออกเสียงเป็น $[x^h]$

(2) การแปรเสียงพยัญชนะท้าย จากข้อมูลคำกริยาแสดงอาการภาษา กะเหรี่ยงโป พบการแปรเสียงพยัญชนะท้าย ได้แก่

$$/\eta/ \rightarrow [\eta] \text{ และ } [\text{ʔ}]$$

พบในคำว่า “ $th\eta\eta^{51}$ ” และ “ $th\eta^{51}$ ” กล่าวคือ ภาษากะเหรี่ยงโป จังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดราชบุรีออกเสียง $[\eta]$ ท้ายพยางค์ ในขณะที่ภาษากะเหรี่ยงโปจังหวัด กาญจนบุรีออกเสียง $[\text{ʔ}]$ ท้ายพยางค์

$$/k/ \rightarrow [k] \text{ และ } [\text{ʔ}]$$

พบในคำว่า “ kok^{21} ” และ “ $ko\text{ʔ}^{21}$ ” กล่าวคือ ภาษากะเหรี่ยงโปจังหวัด เพชรบุรี ออกเสียง $[k]$ ท้ายพยางค์ ในขณะที่ภาษากะเหรี่ยงโปจังหวัดราชบุรี และจังหวัด กาญจนบุรีออกเสียง $[\text{ʔ}]$ ท้ายพยางค์

(3) การแปรเสียงสระ จากข้อมูลคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโป พบ การแปรเสียงสระ ได้แก่

$$/ə/ \rightarrow [ə] \text{ และ } [e]$$

พบในคำว่า “ $t^həj^{45}$ ” และ “ $t^h e j^{45}$ ” กล่าวคือ ภาษากะเหรี่ยงโปจังหวัด เพชรบุรี ออกเสียงเป็น $[ə]$ ในขณะที่ภาษากะเหรี่ยงโปจังหวัดราชบุรี และจังหวัดกาญจนบุรีออก เสียงเป็น $[e]$ และ คำว่า “ $phəj^{51}$ ” และ “ $ph e j^{51}$ ” กล่าวคือ ภาษากะเหรี่ยงโปจังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดราชบุรีออกเสียง $[ə]$ ในขณะที่ภาษากะเหรี่ยงโปจังหวัดกาญจนบุรีออกเสียง $[e]$

/o/ → [o] และ [ɔ]

พบในคำว่า “don²¹” และ “don²¹” กล่าวคือ ภาษากะเหรี่ยงไปจังหวัดกาญจนบุรีออกเสียง [ɔ] ในขณะที่ภาษากะเหรี่ยงไปจังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดราชบุรีออกเสียง [o] และคำว่า “k^hok⁵¹” และ “k^hɔk⁵¹” กล่าวคือภาษากะเหรี่ยงไปจังหวัดราชบุรีออกเสียง [o] ในขณะที่ภาษากะเหรี่ยงไปจังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดกาญจนบุรีออกเสียง [ɔ]

/e/ → [e] และ [ɔ]

พบในคำว่า “weŋ⁵¹” และ “weŋ³⁴” กล่าวคือ ภาษากะเหรี่ยงไปจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดราชบุรีออกเสียง [e] ในขณะที่ภาษากะเหรี่ยงไปจังหวัดกาญจนบุรีออกเสียง [ɔ] และคำว่า “weŋ³²khe³⁴” และ “weŋ³²khe³⁴” กล่าวคือ ภาษากะเหรี่ยงไปจังหวัดราชบุรีออกเสียง [e] ในขณะที่ภาษากะเหรี่ยงไปจังหวัดกาญจนบุรีออกเสียง [ɔ] ส่วนภาษากะเหรี่ยงไปจังหวัดเพชรบุรีไม่พบการใช้คำนี้

/o/ → [o] และ [ə]

พบในคำว่า “te^hoŋ⁵¹chu⁴⁵” และ “te^hə⁵¹chu⁴⁵” กล่าวคือ ภาษากะเหรี่ยงไปจังหวัดเพชรบุรีออกเสียง [o] ในขณะที่ภาษากะเหรี่ยงจังหวัดกาญจนบุรีออกเสียงสระ [ə] ในขณะที่ภาษากะเหรี่ยงไปจังหวัดราชบุรีใช้คำว่า “weŋ³⁴ te^hu⁴⁵”

4.1.3 มิติความแตกต่างทางความหมายของแต่ละชุดคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไป

จากการศึกษาคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไป จำนวน 7 กลุ่มความหมาย พบว่าคำชุดความหมายเดียวกันมีการใช้ที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์มิติความแตกต่างทางความหมายแต่ละกลุ่มความหมายว่าคำแต่ละคำแตกต่างกันด้วยมิติใดบ้าง เมื่อได้มิติแห่งความแตกต่างทางความหมายแล้ว นำคำแต่ละคำมาระบุอรรถลักษณะ หรือองค์ประกอบทางความหมาย เพื่อแสดงความหมายที่ต่างกัน ทำให้ทราบและเข้าใจระบบการจำแนกคำอย่างเป็นระบบ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 29 มิติแห่งความแตกต่างทางความหมายของคำกริยาก่อความหมาย “ทำให้ขาด”

มิติแห่งความแตกต่าง	มิติเครื่องหมาย		มิติเครื่องหมายนำหน้า			มิติผลของการกระทำ			มิติวัตถุประสงค์			
อรรถลักษณะ คำศัพท์	๓๕๕๓๕๓+ ๓๕๕๓๕๓ ๓๕๕๓๕๓-		๓๕๕๓๕๓	๓๕๕๓๕๓	๓๕๕๓๕๓	๓๕๕๓๕๓	๓๕๕๓๕๓	๓๕๕๓๕๓	๓๕๕๓๕๓	๓๕๕๓๕๓	๓๕๕๓๕๓	๓๕๕๓๕๓
			๓๕๕๓๕๓	๓๕๕๓๕๓	๓๕๕๓๕๓	๓๕๕๓๕๓	๓๕๕๓๕๓	๓๕๕๓๕๓	๓๕๕๓๕๓	๓๕๕๓๕๓	๓๕๕๓๕๓	๓๕๕๓๕๓
t ^h e ^j 45			-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
deŋ45			+	-	-	-	-	-	+	-	-	-
buɹ34 k ^h e34			+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
k ^h ok 51			-	-	-	+	-	-	-	-	-	-
kɔɹ21			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
p ^h iɹ21			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
jiɹ45			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
x ^h eŋ45			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

จากตารางมิติต่างต่างทางความหมายมีรายละเอียด ดังนี้

(1) **มิติต่างต่างของเครื่องมือที่ใช้** ภาษากะเหรี่ยงไปจําแนกคำกริยาที่มีความหมายว่า “ทำให้ขาด” โดยลักษณะของเครื่องมือ “ทำให้ขาด” แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะแรก คือ ใช้เครื่องมือ (+เครื่องมือ) ประกอบด้วยมิติต่างต่างย่อย 2 มิติต คือ เครื่องมือดั้งเดิม และ เครื่องมือทันสมัย กล่าวคือ เครื่องมือดั้งเดิม หมายถึงเครื่องมือที่ไม่มีกลไกในการใช้งานที่ซับซ้อน และเป็นเครื่องมือที่อยู่ในวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงไปมาแต่เดิม ได้แก่ มีดทำครัว มีดโค้ง มีดยาว ขวาน และจอบ เครื่องมือทันสมัย หมายถึง เครื่องมือที่มีกลไกในการใช้งานที่ซับซ้อน และอาจมีเครื่องยนต์เป็นส่วนประกอบ นับเป็นเครื่องมือสมัยใหม่ซึ่งไม่ได้อยู่ในวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงไปมาแต่เดิม ได้แก่ กรรไกร กรรไกรตัดเล็บ และเครื่องตัดหญ้า

ลักษณะที่สอง คือ ไม่ใช้เครื่องมือ (-เครื่องมือ) หมายถึง การกระทำกริยาที่ทำให้สิ่งที่ถูกกระทำขาด หรือแยกออกจากกันโดยไม่ได้ใช้อุปกรณ์ ในที่นี้หมายถึง การใช้มือทำกริยาเท่านั้น

ซึ่งหากเปรียบเทียบกับคำในภาษาไทยคือ คำว่า “ตัด” ผู้ใช้ภาษาไทย ไม่ได้ใช้มิติต่างต่างด้านเครื่องมือในการจำแนกคำกริยา โดยในภาษาไทยจะใช้คำว่า “ตัด” เหมือนกัน เช่น ฉันทัดผม ฉันทัดผัก ซึ่งให้ความหมายว่าเป็นการกระทำกริยาโดยใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือ แต่ไม่ได้จำแนกว่าเป็นเครื่องมือที่ทันสมัยหรือไม่ แต่ในภาษากะเหรี่ยงไปใช้คำที่มีความหมายทำให้ขาดต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับเครื่องมือที่ใช้ว่าเป็นเครื่องมือที่มีใช้มาแต่ดั้งเดิมหรือเครื่องมือทันสมัย โดยไม่ต้องระบุในประโยคว่าทำให้ขาดโดยเครื่องมือประเภทใด ตัวอย่างเช่น

nə²¹ t^hej⁴⁵ k^hu⁴⁵
คุณ ตัด ผม

nə²¹ den⁴⁵ tɛ^ha^{/21} du²¹
คุณ ตัด ผัก

จากตัวอย่างจะเห็นว่ากรทำทำให้ขาดในภาษากะเหรี่ยงไปจะใช้คำว่า “t^hej⁴⁵” และ “den⁴⁵” ที่หมายถึง “ตัด” เหมือนกัน แต่ทั้งสองคำแสดงความหมายว่าใช้เครื่องมือที่ต่างกัน โดย “t^hej⁴⁵” เป็นคำที่แสดงความหมายว่าใช้เครื่องมือที่เป็นกรรไกร ในขณะที่ “den⁴⁵” เป็นการตัดที่ใช้มีด อย่างไรก็ตาม “den⁴⁵” อาจมีความหมายคล้ายกับคำว่า “นั้น” ในภาษาไทย

(2) **มิตีการลงน้ำหนัก** ภาษากะเหรี่ยงไปจําแนกคำกริยาที่มีความหมายว่า “ทำให้ขาด” ด้วยการลงน้ำหนักเพื่อทำให้วัตถุหรือสิ่งที่ถูกทำให้ขาด หรือแยกออกจากกัน ซึ่งจำแนกได้

เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ ลงน้ำหนักน้อย ลงน้ำหนักปานกลาง และลงน้ำหนักมาก กล่าวคือ “ลงน้ำหนักน้อย” หมายถึง เมื่อกระทำกริยานี้ผู้กระทำจะต้องใช้แรง หรือกำลังในการกระทำต่อสิ่งที่ถูกกระทำ ส่วน “ลงน้ำหนักปานกลาง” หมายถึง ผู้กระทำกริยาใช้แรง หรือกำลังในการกระทำกริยาต่อสิ่งที่ถูกกระทำระดับปานกลาง คือ มากกว่าระดับน้อยแต่ไม่หนักมาก และ “ลงน้ำหนักมาก” หมายถึง ผู้กระทำกริยาใช้แรง หรือกำลังในการกระทำต่อสิ่งที่ถูกกระทำอย่างหนัก ซึ่งการลงน้ำหนักจะสัมพันธ์กับการใช้เครื่องมือด้วย ดังจะเห็นได้จากคำว่า “buʔ³⁴ k^he³⁴” เป็นคำกริยาเพียงคำเดียวที่ใช้กับการลงน้ำหนักน้อย ซึ่งสัมพันธ์กับเครื่องมือที่ทำให้ขาด คือ มือ ไม่ได้ใช้อุปกรณ์ใด ๆ เพื่อให้ขาด ตัวอย่างความแตกต่างของการใช้คำกริยาที่ต่างกันตามมิติการลงน้ำหนัก เช่น

nə²¹ k^hɔk⁵¹ səj⁴⁵
คุณ ตัด ตัดต้นไม้(ใหญ่)

nə²¹ den⁴⁵ te²¹ kuj³⁴ se⁴⁵
คุณ ตัด กลัวย(จากเครือ)

nə²¹ buʔ³⁴ k^he³⁴ ke²¹ tɛ^het²¹
คุณ ตัด ผักกระเฉด

จากตัวอย่างประโยคข้างต้นจะเห็นได้ว่าการลงน้ำหนักในการทำให้ขาดต่างกัน ทำให้การใช้คำแตกต่างกันด้วย กล่าวคือ การตัดต้นไม้ใหญ่ ต้องลงน้ำหนักในการตัดมาก ใช้คำว่า “k^hɔk⁵¹” การตัดกลัวยออกจากเครือใช้น้ำหนักปานกลางในการตัด ใช้คำว่า “den⁴⁵” และการใช้มือให้การเด็ดหรือหักใช้น้ำหนักน้อย ใช้คำว่า “buʔ³⁴ k^he³⁴” อย่างไรก็ตามคำว่า “k^hɔk⁵¹” สื่อความหมายคล้ายคำว่า “ฟัน” ในภาษาไทย และ คำว่า “buʔ³⁴ k^he³⁴” สื่อความหมายคล้ายคำว่า “เด็ด” ในภาษาไทย

(3) **มิติผลของการกระทำกริยา** ภาษากะเหรี่ยงไปจำแนกคำกริยาที่มีความหมายว่า “ทำให้ขาด” โดยใช้ผลลัพธ์ของการกระทำทำให้ขาด ได้แก่ เป็นขึ้นหรือแผ่น (+ขึ้นหรือแผ่น) และไม่เป็นขึ้นหรือแผ่น (-ขึ้นหรือแผ่น) โดยเป็นขึ้นหรือแผ่น หมายถึง เมื่อกระทำกริยาแล้วทำให้สิ่งที่ถูกกระทำเปลี่ยนสภาพเป็นขึ้นหรือแผ่น ซึ่งการเป็นขึ้นหรือแผ่นก็สามารถแบ่งย่อยตามลักษณะของวัตถุที่ถูกทำให้ขาด คือ เป็นขึ้นบาง เป็นขึ้นหนา และเป็นท่อน ส่วนการไม่เป็นขึ้นหรือแผ่น หมายถึง เมื่อกระทำกริยาแล้วทำให้สิ่งที่ถูกกระทำเปลี่ยนสภาพเป็นลักษณะละเอียด ตัวอย่างเช่น

nə²¹ t^hej⁴⁵ ke²¹ de²¹

คุณ ตัด กระดาษ

nə²¹ k^hɔk⁵¹ səj⁵¹

คุณ ตัด ต้นไม้

nə²¹ den⁴⁵ t^hɛʔ²¹ duʔ²¹

คุณ ตัด ผัก

nə²¹ x^hen⁴⁵ t^hu je⁴⁵

คุณ ตัด หมู

nə²¹ jiʔ⁴⁵ t^hu je⁴⁵

คุณ ตัด หมู

จากตัวอย่างประโยคข้างต้นจะเห็นได้ว่าผลลัพธ์ของการทำให้ขาดต่างกันทำให้การใช้คำแตกต่างกันด้วย กล่าวคือ ถ้าผลของการทำให้ขาดมีลักษณะเป็นขึ้นหรือแผ่น โดยไม่ว่าวัตถุที่ถูกทำให้ขาดจะมีลักษณะบางหรือหนา ใช้คำว่า “t^hej⁴⁵” ถ้าผลของการทำให้ขาดมีลักษณะเป็นขึ้นหรือแผ่น โดยวัตถุที่ถูกทำให้ขาดจะมีลักษณะเป็นท่อน ใช้คำว่า “den⁴⁵” หรือ k^hɔk⁵¹ ถ้าผลของการทำให้ขาดมีลักษณะเป็นขึ้นหรือแผ่น โดยวัตถุที่ถูกทำให้ขาดจะมีลักษณะเป็นขึ้นหนา ใช้คำว่า “x^hen⁴⁵” อย่างไรก็ตามใช้คำว่า “x^hen⁴⁵” สื่อความหมายคล้ายคำว่า “หั่น” ในภาษาไทย เช่น หั่นหมู และ ถ้าผลของการทำให้ขาดมีลักษณะไม่เป็นขึ้นหรือแผ่น โดยวัตถุที่ถูกทำให้ขาดมีลักษณะละเอียด ใช้คำว่า “jiʔ⁴⁵” อย่างไรก็ตามใช้คำว่า “jiʔ⁴⁵” สื่อความหมายคล้ายคำว่า “สับ” ในภาษาไทย

(4) มิติวัตถุประสงค์ ภาษากะเหรี่ยงไปจำแนกคำกริยาที่มีความหมายว่า “ทำให้ขาด” ด้วยวัตถุประสงค์ของการ “ทำให้ขาด” ซึ่งจำแนกได้เป็น 3 ประการ ได้แก่ เพื่อการเกษตร เพื่อการทำอาหารและเพื่อการใช้ชีวิตประจำวัน กล่าวคือ เพื่อการเกษตร หมายถึง การกระทำกริยาทำให้ขาดมีวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น ตัดต้นไม้อ ตัดหญ้า ตัดอ้อย เพื่อการทำอาหาร หมายถึง การกระทำกริยาทำให้ขาดมีวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการทำอาหาร เช่น หั่นผัก สับหมู แล่ปลา และเพื่อการใช้ชีวิตประจำวัน หมายถึง การกระทำกริยาทำให้ขาดมีวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวันของคนกะเหรี่ยงไป เช่น ตัดผม ตัดผ้า ตัดกระดาษ ตัวอย่างเช่น

nə²¹ kwɔ̄²¹ biŋ⁵¹

คุณ ตัด ข้าว

nə²¹ jiɔ̄⁴⁵ tʰu je⁴⁵

คุณ ตัด หมู

nə²¹ tʰej⁴⁵ tɕeŋ⁴⁵ miŋ⁴⁵

คุณ ตัด เล็บ

จากตัวอย่างประโยคข้างต้นจะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของการทำให้ขาดต่างกัน ทำให้การใช้คำแตกต่างกันด้วย กล่าวคือ ถ้าวัตถุประสงค์ของการทำให้ขาด คือ เพื่อการเกษตร ใช้คำว่า “kwɔ̄²¹” หมายถึง การตัดข้าว อย่างไรก็ตาม คำว่า “kwɔ̄²¹” สื่อความหมายคล้ายคำว่า “เกี่ยว” ในภาษาไทย เช่น เกี่ยวข้าว นอกจากนี้ยังมีคำที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการเกษตร ได้แก่ den⁴⁵ “kʰɔk⁵¹” และ “pʰiɔ̄²¹” ถ้าวัตถุประสงค์ของการทำให้ขาดคือเพื่อการทำอาหาร ใช้คำว่า “jiɔ̄⁴⁵” และคำอื่นๆ ได้แก่ “buɔ̄³⁴ kʰe³⁴” “den⁴⁵” และ “xʰeŋ⁴⁵” และถ้าวัตถุประสงค์ของการทำให้ขาดคือเพื่อใช้ชีวิตประจำวัน ใช้คำว่า “tʰej⁴⁵”

จากการวิเคราะห์มิติความแตกต่างทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้ขาด” พบว่ามิติความแตกต่างของคำแต่ละคำมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เช่น มิติการลงน้ำหนักสัมพันธ์กับมิติวัตถุประสงค์ในการตัด กล่าวคือ หากวัตถุประสงค์ในการตัดคือเพื่อการทำอาหาร มิติการลงน้ำหนักจะเป็นการลงน้ำหนักน้อยหรือลงน้ำหนักปานกลางจะไม่ปรากฏการลงน้ำหนักมากเพื่อการทำอาหาร ในขณะที่เดียวกันหากเป็นวัตถุประสงค์เพื่อการเกษตร การลงน้ำหนักมักจะเป็นการลงน้ำหนักมาก ทั้งนี้เป็นเพราะวัตถุประสงค์ที่ทำให้ขาดที่ใช้เพื่อทำอาหาร เช่น ผัก หรือเนื้อสัตว์ ไม่ได้มีเนื้อสัมผัสที่แข็งมากจึงไม่ต้องใช้แรงในการทำให้ขาดมาก ในขณะที่วัตถุประสงค์เพื่อการเกษตรวัตถุประสงค์ที่ทำให้ขาดมีความแข็ง เช่น ต้นไม้ จึงต้องใช้แรงมากในการทำให้ขาด

องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้ขาด”

<p>t^hej⁴⁵</p> <p>เครื่องมือทันสมัย</p> <p>ลงน้ำหนักปานกลาง</p> <p>เป็นชั้นบาง</p> <p>เพื่อใช้ชีวิตประจำวัน</p>	<p>bu³⁴ k^he³⁴</p> <p>มือ</p> <p>ลงน้ำหนักน้อย</p> <p>เป็นท่อน</p> <p>เพื่อการทำอาหาร</p>	<p>k^hok⁵¹</p> <p>เครื่องมือดั้งเดิม</p> <p>ลงน้ำหนักมาก</p> <p>เป็นท่อน</p> <p>เพื่อการเกษตร</p>
<p>p^hi?²¹</p> <p>เครื่องมือดั้งเดิม</p> <p>ลงน้ำหนักมาก</p> <p>เป็นท่อน</p> <p>เพื่อการเกษตร</p>	<p>kw²¹</p> <p>เครื่องมือดั้งเดิม</p> <p>ลงน้ำหนักปานกลาง</p> <p>เป็นท่อน</p> <p>เพื่อการเกษตร</p>	<p>den⁴⁵</p> <p>เครื่องมือดั้งเดิม</p> <p>ลงน้ำหนักปานกลาง</p> <p>เป็นท่อน</p> <p>เพื่อการทำอาหาร</p>
<p>ji?⁴⁵</p> <p>เครื่องมือดั้งเดิม</p> <p>ลงน้ำหนักปานกลาง</p> <p>ละเอียด</p> <p>เพื่อการทำอาหาร</p>	<p>x^hen⁴⁵</p> <p>เครื่องมือดั้งเดิม</p> <p>ลงน้ำหนักปานกลาง</p> <p>เป็นชั้นหนา</p> <p>เพื่อการทำอาหาร</p>	

ตาราง 30 มิติแห่งความแตกต่างทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “เอาไปหรือเอามาจากที่”

มิติแห่งความแตกต่าง	มิติเครื่องมือที่ใช้		มิติตำแหน่งของวัตถุ		มิติวัตถุประสงค์				
	ใช้เครื่องมือ	ใช้มือ	บนพื้น	บนที่สูง	เพื่อเป็นอาหาร	เพื่อเอาไป	เพื่อเก็บเข้าที่	เพื่อเก็บผ้า	เพื่อหยิบขึ้น
อรรถลักษณะ									
คำศัพท์									
วเญ ⁵¹ te ^h u ²¹	-	+	-	+	+	-	-	-	-
วเญ ⁵¹ theŋ ⁵¹	-	+	+	-	-	-	-	-	+
วเญ ⁵¹ ki ⁵¹	-	+	+	-	-	-	+	-	-
ton ²¹	+	-	-	+	+	-	-	-	-
k ^h əj ⁵¹	-	+	-	+	+	-	-	-	-
วเญ ⁵¹ loŋ ⁵¹	-	+	-	+	-	-	-	+	-
วเญ ⁵¹ me ³⁴ ni ³⁴	-	+	+	-	-	+	-	-	-

จากตารางมิติความแตกต่างทางความหมายมีรายละเอียด ดังนี้

(1) มิติเครื่องมือที่ใช้ ภาษากะเหรี่ยงไปจำแนกคำกริยาที่มีความหมายว่า “เอาไปหรือเอามาจากที่” โดยลักษณะของเครื่องมือ “เอาไปหรือเอามาจากที่” แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะแรก คือ ใช้เครื่องมือ (+เครื่องมือ) หมายถึง การกระทำกริยาเอาไปหรือเอามาจากที่โดยใช้อุปกรณ์ในการกระทำกริยา ลักษณะที่สอง คือ ไม่ใช้เครื่องมือ (-เครื่องมือ) หมายถึง การกระทำกริยาที่เอาไปหรือเอามาจากที่โดยไม่ได้ใช้อุปกรณ์ ในที่นี้หมายถึง การใช้มือทำกริยาเท่านั้น ตัวอย่างความแตกต่างของการใช้คำกริยาที่ต่างกันตามมิติเครื่องมือที่ใช้ ตัวอย่างเช่น

nə²¹ ton²¹ k^hu²¹ se⁴⁵
คุณ เก็บ มะม่วง

je²¹ wəŋ⁵¹ te^h u²¹ te^h ə³⁴ ke³⁴

ฉัน เก็บ พริก

no²¹ ɾeŋ⁵¹ tʰəŋ⁵¹ ka²¹ pew³⁴
คุณ เก็บ กระเป๋

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าเครื่องมือที่ใช้ต่างกันทำให้การใช้คำกริยาแตกต่างกันด้วย กล่าวคือ หากเป็นการเอาไปหรือเอามาจากที่โดยใช้เครื่องมือจะใช้คำว่า “ton²¹” ซึ่ง “ton²¹” เป็นคำกริยาเพียงคำเดียวที่ใช้เครื่องมือในการกระทำกริยา “เอาไปหรือเอามาจากที่” การใช้เครื่องมือ หรือไม่ใช้เครื่องมือสัมพันธ์กับตำแหน่งของวัตถุที่ถูกกระทำด้วย เนื่องจากหากวัตถุที่ถูกเอาไปหรือเอามาจากที่อยู่ในตำแหน่งสูง ผู้กระทำกริยาไม่สามารถใช้มือกระทำกริยาได้ จึงต้องใช้เครื่องมือในการกระทำกริยา อย่างไรก็ตาม ไรก็ดี “ton²¹” อาจมีความหมายคล้ายกับคำว่า “สอย” ในภาษาไทย ส่วนคำกริยาแสดงอาการที่มีความหมายว่าเอาไปหรือเอามาจากที่คำอื่น ๆ ล้วนเป็นการ “เอาไปหรือเอามาจากที่” โดยใช้มือทั้งสิ้น ทั้งนี้จะใช้แตกต่างกันไปตามมิติต่าง ๆ ได้แก่ มิติวัตถุประสงค์ และมิติวัตถุประสงค์

(2) มิติตำแหน่งของวัตถุ ภาษากะเหรี่ยงไปจำแนกคำกริยาที่มีความหมายว่า “เอาไปหรือเอามาจากที่” โดยตำแหน่งของวัตถุที่ถูก “เอาไปหรือเอามาจากที่” แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ วัตถุอยู่บนพื้น หมายถึง วัตถุที่ถูก “เอาไปหรือเอามาจากที่” อยู่บนพื้น ผู้กระทำกริยาต้องก้มลงไปเพื่อ “เอาไปหรือเอามาจากที่” และ วัตถุอยู่บนที่สูง หมายถึง วัตถุที่ถูกกระทำไม่ได้อยู่บนพื้น แต่อยู่ในระดับที่สูงขึ้นในระดับที่ผู้กระทำกริยาสามารถ “เอาไปหรือเอามาจากที่” ได้ ทั้งโดยการใช้มือ และใช้เครื่องมือในการกระทำกริยา ตัวอย่างความแตกต่างของการใช้คำกริยาที่ต่างกันตามมิติตำแหน่งของวัตถุ ตัวอย่างเช่นหากวัตถุที่ถูก “เอาไปหรือเอามาจากที่” อยู่บนพื้น พบคำกริยา 3 คำ ได้แก่ “ɾeŋ⁵¹ tʰəŋ⁵¹” “ɾeŋ⁵¹ me³⁴” และ “ɾeŋ⁵¹ ki⁵¹” ตัวอย่างเช่น

no²¹ ɾeŋ⁵¹ tʰəŋ⁵¹ ka²¹ pew³⁴
คุณ เก็บ กระเป๋

no²¹ ɾeŋ⁵¹ ma²¹ səj⁵¹ mi³⁴
คุณ เก็บ พื้น

no²¹ ɾeŋ⁵¹ ki⁵¹ tʰe^{h/21} bij³⁴ su²¹
คุณ เก็บ ขยะ

คำกริยาแสดงอาการที่มีความหมายว่า “เอาไปหรือเอามาจากที่” ทั้งสามคำนี้ วัตถุที่ถูกกระทำแล้วแต่อยู่บนพื้นทั้งสิ้น

หากวัตถุที่ถูกกระทำอยู่บนที่สูงพบคำกริยา 4 คำ ได้แก่ “ʔeŋ⁵¹ tɕ^h u²¹” “ton²¹” “k^həj⁵¹” และ “ʔeŋ⁵¹ lon⁵¹” ตัวอย่างเช่น

nə²¹ ʔeŋ⁵¹ tɕ^h u²¹ meɿ⁴⁵ nəw⁴⁵ klen²¹
คุณ เก็บ มะนาว

jə²¹ k^həj⁵¹ ke³⁴ t^hin⁴⁵
ฉัน เก็บ กระถิน

nə²¹ ʔeŋ⁵¹ lon⁵¹
คุณ เก็บผ้า

nə²¹ ton²¹ k^hu²¹ se⁴⁵
คุณ เก็บ มะม่วง

คำกริยาแสดงอาการที่มีความหมายว่า “เอาไปหรือเอามาจากที่” ทั้งสี่คำนี้วัตถุที่ถูกกระทำแล้วแต่อยู่สูงกว่าพื้น แต่จะใช้คำแตกต่างกันออกไปตามมิติเครื่องมือที่ใช้ และวัตถุประสงค์ของการ “เอาไปหรือเอามาจากที่”

(3) **มิติวัตถุประสงค์** ภาษากะเหรี่ยงไปจำแนกคำกริยาที่มีความหมายว่า “เอาไปหรือเอามาจากที่” โดยตำแหน่งของวัตถุที่ถูก “เอาไปหรือเอามาจากที่” แบ่งได้ 5 ประการ ดังนี้ วัตถุประสงค์เพื่อเป็นอาหาร หมายถึง ผู้กระทำกริยา “เอาไปหรือเอามาจากที่” เพื่อนำวัตถุที่ได้ไปเป็นอาหาร เช่น การเก็บผักหรือผลไม้ วัตถุประสงค์เพื่อเอาไป หมายถึง ผู้กระทำกริยาต้องการนำวัตถุไปจากตรงนั้น วัตถุประสงค์เพื่อเก็บเข้าที่ หมายถึง ผู้กระทำกริยา “เอาไปหรือเอามาจากที่” ต้องการนำวัตถุไปไว้ในตำแหน่งเดิม หรือตำแหน่งที่วัตถุนั้นควรอยู่ วัตถุประสงค์เพื่อเก็บผ้า หมายถึง ผู้กระทำกริยา “เอาไปหรือเอามาจากที่” เก็บผ้าที่ตากไว้และแห้งแล้วจากราวตากผ้า และ วัตถุประสงค์เพื่อหยิบขึ้น หมายถึง วัตถุที่ถูกกระทำตกอยู่บนพื้น ผู้กระทำกริยาจึงหยิบขึ้นมา ตัวอย่างเช่น

$jə^{21}$ $ʔen^{51}$ $tə^h$ u^{21} $tə^hə^{34}$ ke^{34}
 ฉัน เก็บ พริก

$nə^{21}$ $ʔen^{51}$ ma^{21} $səj^{51}$ mi^{34}
 คุณ เก็บ ฟีน

$nə^{21}$ $ʔen^{51}$ ki^{51} $tə^he^{/21}$ bij^{34} su^{21}
 คุณ เก็บ ชยะ

$jə^{21}$ $ʔen^{51}$ lon^{51}
 ฉัน เก็บผ้า

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าหากวัตถุประสงค์ของการ “เอาไปหรือเอามาจากที่” แตกต่างกัน คำกริยาที่ใช้ก็จะแตกต่างกันด้วย

จากการวิเคราะห์มิติความแตกต่างทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “เอาไปหรือเอามาจากที่” พบว่ามิติความแตกต่างของคำแต่ละคำมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เช่น มิติตำแหน่งของวัตถุที่ถูกเก็บสัมพันธ์กับมิติวัตถุประสงค์ กล่าวคือ หากตำแหน่งของวัตถุที่ถูกเก็บอยู่บนที่สูงวัตถุประสงค์ของการเก็บมักจะเป็นเพื่อเป็นอาหาร เช่นในคำว่า “ $ʔen^{51}$ $tə^h$ u^{21} ” “ $k^həj^{51}$ ” และ “ $təŋ^{21}$ ” ซึ่งหากเปรียบเทียบกับคำในภาษาไทยคือ คำว่า “เก็บ” ผู้ใช้ภาษาไทยไม่ได้ใช้มิติความแตกต่างด้านเครื่องมือ ตำแหน่งของวัตถุ และวัตถุประสงค์ในการจำแนกคำกริยา โดยในภาษาไทยจะใช้คำว่า “เก็บ” เหมือนกัน เช่น ฉันเก็บมะม่วง ฉันเก็บฟีน ฉันเก็บกระเป๋าคันเก็บชยะ หรือ ฉันเก็บฟีน

องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยากุ่มความหมาย “เอาไปหรือเอามาจากที่”

<p>วหญ⁵¹ tɕ^hu²¹</p> <p>ใช้มือ</p> <p>บนที่สูง</p> <p>เพื่อเป็นอาหาร</p>	<p>วหญ⁵¹ t^həŋ⁵¹</p> <p>ใช้มือ</p> <p>บนพื้น</p> <p>เพื่อหยิบขึ้น</p>	<p>k^həŋ⁵¹</p> <p>ใช้มือ</p> <p>บนที่สูง</p> <p>เพื่อเป็นอาหาร</p>
<p>təŋ²¹</p> <p>ใช้อุปกรณ์</p> <p>บนที่สูง</p> <p>เพื่อเป็นอาหาร</p>	<p>วหญ⁵¹ loŋ⁵¹</p> <p>ใช้มือ</p> <p>บนที่สูง</p> <p>เพื่อเก็บผ้า</p>	<p>วหญ⁵¹ ma³⁴</p> <p>ใช้มือ</p> <p>บนพื้น</p> <p>เพื่อเอาไป</p>
	<p>วหญ⁵¹ ki⁵¹</p> <p>ใช้มือ</p> <p>บนพื้น</p> <p>เพื่อเก็บเข้าที่</p>	

ตาราง 31 มิติแห่งความแตกต่างทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ”

มิติแห่งความแตกต่าง อรรถลักษณะ คำศัพท์	มิติวัตถุที่ถูกกระทำ										
	-ร่างกาย						+ ร่างกายมนุษย์				
	ผัก	เนื้อสัตว์	เสื้อผ้า	สิ่งของ	สัตว์เลี้ยง	สิ่งก่อสร้าง	ศีรษะ	ปาก	หน้า	ลำตัว	เท้า
วอญ ³⁴ สิร ⁴⁵ เจว ⁴⁵	+	+	-	+	-	+	+	-	-	-	+
ph ^{le} ⁴⁵ mi ²¹	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
วอญ ³⁴ ลุน ³⁴ ติจ ⁵¹	-	-	-	-	+	-	-	-	-	+	-
วอญ ³⁴ ph ^{li} ⁴⁵	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
te ^{hə} ⁵¹ te ^{hu} ⁴⁵	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-

จากตารางมิติความแตกต่างทางความหมายมีรายละเอียด ดังนี้

(1) มิติวัตถุที่ถูกกระทำ ภาษากะเหรี่ยงไปจำแนกคำกริยาที่มีความหมายว่า “ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ” โดยวัตถุที่ถูก “ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ” แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ วัตถุที่ไม่ใช่ส่วนของร่างกาย (-ร่างกาย) และ วัตถุที่เป็นส่วนของร่างกาย (+ร่างกาย) วัตถุที่ไม่ใช่ส่วนของร่างกาย (-ร่างกาย) หมายถึง วัตถุที่ถูกกระทำกริยา ไม่ใช่ข้อวัวยะที่เป็นส่วนประกอบของร่างกาย แต่เป็นวัตถุอื่น ๆ เช่น สิ่งของเครื่องใช้ อาหาร เสื้อผ้า ส่วนวัตถุที่เป็นส่วนของร่างกาย (+ร่างกาย) หมายถึง วัตถุที่ถูกกระทำกริยาเป็นข้อวัวยะที่เป็นส่วนประกอบของร่างกาย ตัวอย่างความแตกต่างของการใช้คำกริยาที่ต่างกันตามมิติวัตถุที่ถูกกระทำ ตัวอย่างเช่น

nə²¹ ph^{le}⁴⁵ mi²¹ se⁴⁵
คุณ ล้าง หน้า

nə²¹ si^r⁴⁵ je^w⁴⁵ k^{hə}⁴⁵
คุณ ล้าง เท้า

ph^{ij}⁵¹ วอญ³⁴ลุน³⁴ติจ⁵¹
ยาย ล้างตัว

phin³⁴ se⁴⁵ te^ho⁵¹ te^hu⁴⁵
 เด็ก ล้างปาก

จากตัวอย่างข้างต้นทำให้เห็นการเลือกใช้คำกริยาแสดงอาการที่มีความหมายว่า “ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ” ที่ใช้กับวัตถุที่เป็นส่วนประกอบของร่างกาย พบว่าอวัยวะต่างกันคำที่ใช้ก็แตกต่างกันด้วย อย่างไรก็ตาม “วอญ³⁴ lun³⁴ tij⁵¹” อาจมีความหมายคล้ายกับคำว่า “อาบน้ำ” และ “te^ho⁵¹ te^hu⁴⁵” อาจมีความหมายคล้ายกับคำว่า “ล้างปาก” ในภาษาไทย

ในขณะที่หากวัตถุที่ถูก “ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ” ไม่ใช่อวัยวะที่เป็นส่วนประกอบของร่างกาย ได้แก่ ผัก เนื้อสัตว์ทุกประเภท สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ และสิ่งก่อสร้าง จะใช้คำว่า “วอญ³⁴ sir⁴⁵ jer⁴⁵” เหมือนกัน ตัวอย่างเช่น

no²¹ sir⁴⁵ jer⁴⁵ te^her²¹ du²¹
 คุณ ล้าง ผัก
 no²¹ sir⁴⁵ jer⁴⁵ je⁴⁵
 คุณ ล้าง ปลา

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าในภาษากะเหรี่ยงไปคำที่มีความหมายว่า “ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ” จะใช้คำที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับว่าวัตถุที่ถูกทำให้สะอาดนั้นคืออะไร ซึ่งต่างจากภาษาไทยที่ไม่ว่าสิ่งที่ถูกทำให้สะอาดโดยใช้น้ำจะเป็นวัตถุใดก็จะใช้คำว่า “ล้าง” เหมือนกัน กล่าวคือ คำว่า “ล้าง” ใช้ได้กับทั้งอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ล้างมือ ล้างหน้า วัตถุและสิ่งของเครื่องใช้ เช่น ล้างรถ ล้างจาน รวมถึงสิ่งที่ไม่ใช่สิ่งของเครื่องใช้ เช่น ล้างผัก ล้างผลไม้

องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ”

$\text{วณ}^{34}\text{si}^{45}\text{je}^{45}$ $\left[\begin{array}{c} +\text{สิ่งของ} \\ +\text{อวัยวะ} \\ +\text{เท้า} \end{array} \right]$	$\text{p}^{\text{h}}\text{le}^{45}\text{mi}^{21}$ $\left[\begin{array}{c} -\text{สิ่งของ} \\ +\text{อวัยวะ} \\ +\text{ใบหน้า} \end{array} \right]$	$\text{วณ}^{34}\text{lu}\text{ง}^{34}\text{ti}\text{ง}^{51}$ $\left[\begin{array}{c} -\text{สิ่งของ} \\ +\text{อวัยวะ} \\ +\text{ลำตัว} \end{array} \right]$
$\text{วณ}^{34}\text{p}^{\text{h}}\text{li}^{45}$ $\left[\begin{array}{c} -\text{สิ่งของ} \\ +\text{อวัยวะ} \\ +\text{ศีรษะ} \end{array} \right]$	$\text{t}\text{e}^{\text{h}}\text{e}^{51}\text{t}\text{e}^{\text{h}}\text{u}^{45}$ $\left[\begin{array}{c} -\text{สิ่งของ} \\ +\text{อวัยวะ} \\ +\text{ปาก} \end{array} \right]$	

ตาราง 32 มิติแห่งความแตกต่างทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ”

มิติแห่งความแตกต่าง	มิติวัตถุประสงค์ของการทำกริยา			
อรรถลักษณะ คำศัพท์	เป็นอาหาร		ทำให้สลายไปหรือหมดไป	นำมาใช้เป็นเชื้อเพลิง
	ใช้เบตองรอง	ใช้เบตองทอด		
$\text{วณ}^{51}\text{be}\text{ง}^{21}$	-	+	-	-
$\text{k}^{\text{h}}\text{u}\text{ง}^{34}$	-	-	-	+
$\text{t}\text{e}^{\text{h}}\text{v}\text{k}^{21}$	-	-	+	-
$\text{วณ}^{32}\text{k}^{\text{h}}\text{e}^{34}$	+	-	-	-

จากตารางมิติต่างความแตกต่างทางความหมายมีรายละเอียด ดังนี้

(1) **มิติวัตถุประสงค์ของการทำกริยา** ภาษากะเหรี่ยงไปจำแนกคำกริยาที่มีความหมายว่า “ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ” โดยวิัตถุประสงค์ของการทำกริยา แบ่งได้ 3 ประการ คือ เพื่อเป็นอาหาร หมายถึง เมื่อผู้กระทำกริยา ทำกริยา “ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ” แล้วก็จะนำวิัตถุที่ถูกกระทำไปรับประทาน ประกอบด้วยมิติต่างความแตกต่างย่อย 2 มิตี คือ ใช้ใบตองรอง และ ใช้ใบตองห่อ ตัวอย่างเช่น

nə²¹ weŋ⁵¹ bəŋ²¹ je⁴⁵
คุณ เผา ปลา

nə²¹ weŋ³² kʰe³⁴ je⁴⁵
คุณ เผา ปลา

จากตัวอย่าง คำว่า “weŋ⁵¹ bəŋ²¹” หมายถึง การ “ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ” โดยใช้ใบตองรองอาหารที่จะ “ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ” ในขณะที่ “weŋ³² kʰe³⁴” หมายถึง การ “ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ” โดยใช้ใบตองห่ออาหารที่ต้องการทำให้สุกหรือไหม้

เพื่อทำให้สลายไปหรือหมดไป หมายถึง ผู้กระทำกริยาทำกริยา “ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ” เพื่อให้สิ่งที่ถูกกระทำนั้นสลายหรือหมดไป ตัวอย่างเช่น

nə²¹ tɕʰok²¹ səj⁴⁵ le⁴⁵
คุณ เผา ใบไม้

je²¹ tɕʰok²¹ keʔ²¹ mi⁴⁵ niŋ⁴⁵
ฉัน เผา คน(ศพ)

เพื่อนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิง หมายถึง ผู้กระทำกริยาทำกริยา “ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ” และสิ่งที่ถูกกระทำนั้นไม่ได้สลายหรือหมดไป แต่เปลี่ยนสภาพเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ตัวอย่างเช่น

nə²¹ kʰuŋ³⁴ səj⁴⁵ miŋ⁴⁵
คุณ เผา ถ่าน

องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ”

เวญ ⁵¹ บอญ ²¹	k ^h un ³⁴	tə ^h ok ²¹
[เป็นอาหาร ใช้ใบตองห่อ]	[นำมาใช้เป็นเชื้อเพลิง]	[ทำให้สลายหรือหมดไป]
เวญ ³² k ^h e ³⁴		
[เป็นอาหาร ใช้ใบตองรอง]		

ตาราง 33 มิติแห่งความแตกต่างทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป”

มิติแห่งความแตกต่าง	มิติเครื่องมือที่ใช้		มิติการลงน้ำหนัก			มิติวัตถุประสงค์		
	ใช้มือ	ใช้เครื่องมือ	ลงน้ำหนักน้อย	ลงน้ำหนักปานกลาง	ลงน้ำหนักมาก	เพื่อให้เจ็บ	เพื่อให้เกิดเสียง	เพื่อให้แบน
อรรถลักษณะ								
คำศัพท์								
du ⁴⁵	+	-	+	+	+	+	+	-
de ²¹	-	+	+	+	+	+	+	-
naj ⁴⁵	-	+	-	-	+	-	-	+

จากตารางมิติความแตกต่างทางความหมายมีรายละเอียด ดังนี้

(1) **มิติอุปกรณ์ที่ใช้** ภาษากะเหรี่ยงไปจำแนกคำกริยาที่มีความหมายว่า “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป” โดยลักษณะของเครื่องมือ “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป” แบ่งได้ 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะแรก คือ ใช้เครื่องมือ (+เครื่องมือ) หมายถึง การกระทำกริยาเอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไปโดยใช้อุปกรณ์ในการกระทำกริยา ลักษณะที่สอง คือ ไม่ใช้เครื่องมือ (-เครื่องมือ) หมายถึง การกระทำกริยาเอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไปโดยไม่ได้ใช้อุปกรณ์ ในที่นี้หมายถึง การใช้มือทำกริยาเท่านั้น ตัวอย่างความแตกต่างของการใช้คำกริยาที่ต่างกันตามมิติเครื่องมือที่ใช้ ตัวอย่างเช่น

mu⁴⁵ de²¹ phu²¹ k^hwe⁵¹

แม่ ตี ลูกสาว

34 45 45 45
phij se du⁴⁵ thuj

เด็ก ตี สุนัข

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าเครื่องมือที่ใช้ต่างกันทำให้การใช้คำกริยาแตกต่างกัน กล่าวคือ หากเป็นการ “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป” โดยใช้เครื่องมือจะใช้คำว่า “de²¹” หากเป็นการ “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป” โดยไม่ใช้เครื่องมือ คือ ใช้มือในการกระทำกริยาจะใช้คำว่า “du⁴⁵” โดยไม่ต้องระบุในรูปประโยคก็เข้าใจทันทีว่ากระทำกริยาด้วยเครื่องมือใด หากเปรียบเทียบกับภาษาไทย ไม่ว่าจะใช้เครื่องมือหรือใช้มือในการกระทำกริยาจะใช้คำว่า “ตี” โดยอาจต้องขยายความในประโยคว่าใช้เครื่องมือใดในการ “ตี” เช่น แม่ใช้มือตีลูกสาว หรือ เด็กตีสุนัขโดยใช้ไม้ เพื่อให้สื่อความได้ชัดเจน

(2) **มิติการลงน้ำหนัก** ภาษากะเหรี่ยงไปจำแนกคำกริยาที่มีความหมายว่า “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป” ด้วยการลงน้ำหนัก ซึ่งจำแนกได้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ ลงน้ำหนักน้อย ลงน้ำหนักปานกลาง และลงน้ำหนักมาก กล่าวคือ “ลงน้ำหนักน้อย” หมายถึง เมื่อกระทำกริยานี้ผู้กระทำจะต้องใช้แรง หรือกำลังในการกระทำต่อสิ่งที่ถูกกระทำ ส่วน “ลงน้ำหนักปานกลาง” หมายถึง ผู้กระทำกริยาใช้แรง หรือกำลังในการกระทำกริยาต่อสิ่งที่ถูกกระทำระดับปานกลาง คือ มากกว่าระดับน้อยแต่ไม่หนักมาก และ “ลงน้ำหนักมาก” หมายถึง ผู้กระทำกริยาใช้แรงหรือกำลังในการกระทำต่อสิ่งที่ถูกกระทำอย่างหนัก ซึ่งการลงน้ำหนักจะสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการ “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป” ด้วยว่าผู้กระทำกริยาทำกริยาด้วยวัตถุประสงค์ใดดังจะเห็นได้จากคำว่า “naj⁴⁵” เป็นคำกริยาที่ใช้กับการลงน้ำหนักมาก ซึ่งสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์เพื่อให้สิ่งที่ถูกกระทำมีลักษณะแบน จึงต้องใช้การลงน้ำหนักมากในการกระทำกริยา ตัวอย่างเช่น

nə²¹ naj⁴⁵ kwi⁴⁵

คุณ ตี มีด

(3) **มิติวัตถุประสงคฺ์ในทำกริยา** ภาษากะเหรี่ยงโปจําแนกคำกริยาที่มี ความหมายว่า “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป” โดยวัตถุประสงคฺ์ของการทำกริยา โดยแบ่งเป็น 3 ประการ คือ เพื่อให้ผู้ถูกกระทำเจ็บ หมายถึง ผู้กระทำกริยามีเจตนาให้ผู้ถูกกระทำได้รับบาดเจ็บ อาจจะเจ็บมากหรือเจ็บน้อย ขึ้นอยู่กับการลงน้ำหนักในการกระทำกริยา ได้แก่คำว่า “dur⁴⁵” และ “de²¹” ในขณะที่เดียวกันคำว่า “dur⁴⁵” และ “de²¹” ยังใช้ในวัตถุประสงคฺ์เพื่อให้เกิดเสียง อีกด้วย ตัวอย่างเช่น

seŋ²¹ kʰe⁴⁵ de²¹ re³⁴ kʰeŋ³⁴

พระสงฆ์ ตี ระฆัง

ส่วนคำว่า “naj⁴⁵” ผู้บอกภาษากะเหรี่ยงโปทั้ง 3 พื้นที่ให้ข้อมูลตรงกันว่าใช้เพื่อ วัตถุประสงคฺ์เพื่อให้วัตถุมีลักษณะแบน เช่น ตีมีด ตีเหล็ก

นอกจากนี้มีมิติวัตถุประสงคฺ์ในการ “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป” ภาษา กะเหรี่ยงโปจังหวัดกาญจนบุรีพบคำว่า “jun⁵¹” เพิ่มเติมจากอีก 2 พื้นที่ ซึ่ง “jun⁵¹” ผู้บอกภาษา ชาวกะเหรี่ยงโป อธิบายว่าหมายถึง “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป” ที่ลงน้ำหนักรุนแรงมาก วัตถุประสงคฺ์คือต้องการให้สิ่งที่ถูกกระทำซึ่งหากเป็นคนอาจทำให้เสียชีวิตได้

องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป”

du ⁴⁵	de ²¹	naj ⁴⁵
ใช้มือ	ใช้อุปกรณ์	ใช้อุปกรณ์
ลงน้ำหนักปานกลาง	ลงน้ำหนักปานกลาง	ลงน้ำหนักมาก
ทำให้บาดเจ็บ	ทำให้บาดเจ็บ	ทำให้แบน

ตาราง 34 มิติแห่งความแตกต่างทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก”

มิติแห่งความแตกต่าง อรรถลักษณะ	มิติวัตถุประสงค์		
	เพื่อกินเป็นอาหาร	เพื่อให้สุก	เพื่อต้ม
คำศัพท์			
เวญ ³⁴ k ^h uj ³⁴	-	+	-
เวญ ³⁴ p ^h ๑j ⁵¹	+	-	-
ด๑j ²¹	-	-	+

จากตารางมิติความแตกต่างทางความหมายมีรายละเอียด ดังนี้

(1) มิติวัตถุประสงค์ ภาษากะเหรี่ยงไปจำแนกคำกริยาที่มีความหมายว่า “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป” โดยวัตถุประสงค์ของการทำกริยา โดยแบ่งเป็น 3 ประการ ได้แก่ เพื่อกินเป็นอาหาร หมายถึง “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก” ใช้สำหรับการนำวัตถุดิบที่ต้องการให้สุก เช่น ผัก ไข่ ข้าวโพด ใสลงไปใต้น้ำเดือดเพื่อให้วัตถุดิบสุก และนำวัตถุดิบนั้นออกจากน้ำและนำไปรับประทาน เพื่อให้สุก หมายถึง “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก” ใช้สำหรับการนำวัตถุดิบที่ต้องการให้สุกใสลงไปใต้น้ำเดือดจนสุก และรับประทานทั้งวัตถุดิบและน้ำ เช่น ข้าวต้ม ต้มจืด และเพื่อต้ม หมายถึง “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก” ใช้สำหรับการทำน้ำให้เดือด เพื่อนำน้ำเดือดไปต้มหรือเพื่อนำไปใช้สำหรับวัตถุประสงค์อื่น ๆ

จากการวิเคราะห์ที่มีตีความแตกต่างทางความหมายของคำกริยาแสดงอาการกลุ่ม ความหมาย “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก” พบว่าภาษากะเหรี่ยงมีคำกริยา แสดงอาการ “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก” ทั้งสิ้น 3 คำ ได้แก่ “**เวญ³⁴ khuj³⁴**” “**เวญ³⁴ phoŋ⁵¹**” และ “**ดง²¹**” ซึ่งแต่ละคำแตกต่างกันตามมิติแห่งความแตกต่าง 1 ประการ ได้แก่ มิติวัตถุประสงค์ของการต้ม โดยจะแยกชัดเจนว่าการ “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก” มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร ดังนี้ เพื่อให้สุก เช่น การต้มข้าวโพด การต้มไก่ การต้มผัก เพื่อกินเป็นอาหาร เช่น การต้มข้าว และเพื่อดื่ม เช่น การต้มน้ำดื่ม เช่น

นอ²¹ เวญ³⁴ khuj³⁴ เมจ⁴⁵
 ฉั้น ต้ม ไหม

นอ²¹ เวญ³⁴ phoŋ⁵¹ มิ²¹
 ฉั้น ต้ม ข้าว

นอ²¹ ดง²¹ ตี้⁵¹
 ฉั้น ต้ม น้ำ

หากเปรียบเทียบกับภาษาไทยจะพบว่าในภาษาไทยไม่ว่าจะ “ทำให้ของเหลว หรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก” เพื่อวัตถุประสงค์ใดก็จะใช้คำว่า “ต้ม” เหมือนกัน เช่น ต้มน้ำ ต้มข้าว ต้มไข่ หรือต้มผัก

องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก”

เวญ³⁴ khuj³⁴	เวญ³⁴ phoŋ⁵¹	ดง²¹
[เพื่อให้สุก]	[เพื่อกินเป็นอาหาร]	[เพื่อดื่ม]

ตาราง 35 มิติแห่งความแตกต่างทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้ลึ้นแสง”

มิติแห่งความแตกต่าง อรรถลักษณะ คำศัพท์	มิติลักษณะของแสง		มิติวิธีทำให้ลึ้นแสง		
	ธรรมชาติ	ไฟฟ้า	ใช้ลมพัด	ใช้น้ำ	ใช้แรงคน
me ²¹ p ^h əj ⁵¹	+	-	+	-	-
k ^h e ⁴⁵ b əj ²¹	-	+	-	-	+
ch ^u ŋ ⁵¹ p ^h əj ⁵¹	+	-	-	+	-

จากตารางมิติความแตกต่างทางความหมายมีรายละเอียด ดังนี้

(1) มิติลักษณะของแสง ภาษากะเหรี่ยงไปจ๋านักคำกริยาที่มีความหมายว่า “ทำให้ลึ้นแสง” โดยลักษณะของแสง โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ แสงที่เป็นธรรมชาติ หมายถึง แสงที่ถูก “ทำให้ลึ้นแสง” เป็นแสงตามธรรมชาติ ในที่นี้หมายถึง เปลวไฟ ที่เกิดเองตามธรรมชาติ หรือมนุษย์ทำให้เกิดขึ้น และแสงที่เป็นไฟฟ้า หมายถึง แสงที่ถูก “ทำให้ลึ้นแสง” เป็นแสงที่เกิดจาก กระแสไฟฟ้า ซึ่งคนกะเหรี่ยงไปแยกแสง 2 ประเภทนี้อ่างชัดเจน กล่าวคือ คำกริยาที่มีความหมายว่า “ทำให้ลึ้นแสง” ที่ใช้กับแสงที่มีลักษณะต่างกันก็จะใช้คำแตกต่างกันด้วย ตัวอย่างเช่น

nə²¹ k^he⁴⁵ bəj²¹ mi³⁴
 ฉั้น ดับ ไฟ (ไฟฟ้า)

nə²¹ te^huŋ⁵¹ p^həj⁵¹ mi³⁴
 ฉั้น ดับ ไฟ (ไฟธรรมชาติ)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าหากลักษณะของแสงที่ถูก “ทำให้ลึ้นแสง” เป็นแสงที่เกิดจากกระแสไฟฟ้าจะใช้คำว่า “k^he⁴⁵ bəj²¹” หากลักษณะของแสงที่ถูก “ทำให้ลึ้นแสง” เป็นแสงที่เกิดจากธรรมชาติจะใช้คำว่า “me²¹ p^həj⁵¹ mi³⁴” หรือ “te^huŋ⁵¹ p^həj⁵¹ mi³⁴” ขึ้นอยู่กับว่า “ทำให้ลึ้นแสง” ด้วยวิธีใด

(2) มิติวิธีทำให้ลึ้นแสง ภาษากะเหรี่ยงไปจ๋านักคำกริยาที่มีความหมายว่า “ทำให้ลึ้นแสง” โดยวิธีทำให้ลึ้นแสง โดยแบ่งเป็น 3 วิธี ได้แก่ ใช้ลม หมายถึง การ “ทำให้ลึ้นแสง”

โดยใช้ลม เช่น การเป่า ใช้น้ำ หมายถึง การ “ทำให้สั่นแสง” โดยใช้น้ำทำให้สั่นแสง และใช้แรงคน หมายถึง คนเป็นผู้ทำให้สั่นแสง ในที่นี้ใช้กับการทำให้แสงที่เกิดจากกระแสไฟฟ้า โดยหากวิธี “ทำให้สั่นแสง” ต่างกันการใช้คำกริยาก็จะแตกต่างกันด้วย ตัวอย่างเช่น

nə²¹ me²¹ p^həj⁵¹ mi³⁴
คุณ ดับ ไฟ (ใช้ลม)

nə²¹ tə^huŋ⁵¹ p^həj⁵¹ mi³⁴
คุณ ดับ ไฟ (ใช้น้ำ)

nə²¹ k^he⁴⁵ bəj²¹ mi³⁴
ฉัน ดับ ไฟ (ใช้แรงคน)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าหากวิธี “ทำให้สั่นแสงต่างกัน” คำกริยาที่ใช้ก็แตกต่างกันด้วย กล่าวคือ หาก “ทำให้สั่นแสง” โดยใช้ลมจะใช้คำว่า “me²¹ p^həj⁵¹” หาก “ทำให้สั่นแสง” โดยใช้น้ำจะใช้คำว่า “tə^huŋ⁵¹ p^həj⁵¹” และหาก “ทำให้สั่นแสง” โดยใช้แรงคน จะใช้คำว่า “k^he⁴⁵ bəj²¹”

องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้สั่นแสง

me ²¹ p ^h əj ⁵¹	k ^h e ⁴⁵ b əj ²¹	tə ^h uŋ ⁵¹ p ^h əj ⁵¹
ธรรมชาติ	ใช้น้ำ	ธรรมชาติ
ใช้ลม	ใช้น้ำ	ใช้น้ำ

จากการศึกษาคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโป ทำให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างของคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโปในแต่ละพื้นที่ในภูมิภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัด เพชรบุรี จังหวัดราชบุรี และจังหวัดกาญจนบุรี ทั้งในด้านระบบเสียง จำนวนคำกริยาแสดงอาการที่พบในแต่ละชุดคำว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรบ้าง รวมถึงได้ศึกษาวิเคราะห์คำกริยาแสดงอาการทั้ง 7 กลุ่มความหมายว่ามีมิติความแตกต่างทางความหมายอย่างไรบ้างตามตารางนี้

ตาราง 36 มิติความแตกต่างทางความหมายของคำกริยาแสดงอาการทั้ง 7 กลุ่มความหมาย

ชุดคำศัพท์	มิติแห่งความแตกต่างทางความหมาย
ทำให้ขาดออกจากกัน	มิติเครื่องมือที่ใช้ มิติการลงน้ำหนัก มิติผลของการกระทำ มิติวัตถุประสงค์ในการทำให้ขาด
เอาไปหรือเอามาจากที่	มิติเครื่องมือที่ใช้ มิติตำแหน่งของวัตถุ มิติวัตถุประสงค์
ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ	มิติวัตถุที่ถูกกระทำ
ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ	มิติวัตถุประสงค์
เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป	มิติอุปกรณ์ที่ใช้ มิติน้ำหนักที่ใช้ มิติวัตถุประสงค์
ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ใน ของเหลวเดือดหรือสุก	มิติวัตถุประสงค์
ทำให้ลึนแสง	มิติลักษณะของแสง และมิติวิธีทำให้ลึนแสง

การวิเคราะห์มิติความแตกต่างทางความหมาย ทำให้เห็นวิถีคิดของคนกะเหรี่ยงไป ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ที่กล่าวว่า การศึกษาภาษาจะทำให้เห็นวิถีคิด โลกทัศน์ มโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงมโนทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปภูมิภาค ตะวันตกที่สะท้อนจากการใช้คำกริยาแสดงอาการในบทที่ 5

4.2 มโนทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปที่สะท้อนจากคำกริยาแสดงอาการ

ผลการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบทางความหมายของคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไป ภูมิภาคตะวันตก ทำให้ทราบว่าคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปแต่ละกลุ่มความหมายมีความแตกต่างกันด้วยมิติความแตกต่างทางความหมาย ซึ่งมิติความแตกต่างทางความหมายสามารถสะท้อนมโนทัศน์ของคนกะเหรี่ยงไปได้ตามแนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์

ในบทนี้ผู้วิจัยจึงจะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์มโนทัศน์ของคนกะเหรี่ยงไป จากมิติความแตกต่างทางความหมายที่พบ ผลการศึกษาพบว่า มิติความแตกต่างทางความหมายของคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปสะท้อนมโนทัศน์ของคนกะเหรี่ยงไป 7 ประการ ได้แก่

- 4.2.1 ความมีเหตุผล และคำนึงถึงผู้อื่น
- 4.2.2 ความเป็นอยู่เรียบง่าย
- 4.2.3 การรู้จักประมาณตน
- 4.2.4 ความสำคัญเรื่องลำดับชั้น

4.2.5 ความเป็นเราและความเป็นเขา

4.2.6 ความพออยู่พอกิน

4.2.7 ความผูกพันกับธรรมชาติ

4.2.1 ความมีเหตุผล และคำนึงถึงผู้อื่น

จากการศึกษามิติความแตกต่างทางความหมายของคำกริยาแสดงอาการภาษา
กะเหรี่ยงไป พบว่าการทำกริยาต่าง ๆ จะมีมิติที่บ่งชี้ว่ากริยาหนึ่งต่างจากคำกริยาหนึ่งด้วย
จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน ได้แก่ “มิติวัตถุประสงค์” ซึ่งมิติความแตกต่างนี้ต่างสะท้อน
ให้เห็นว่าผู้กระทำกริยาอ้อมตระหนักถึงเหตุผลในการกระทำนั้น ๆ จึงกล่าวได้ว่า ในการดำเนินชีวิต
ของคนกะเหรี่ยงไป นั้นจะมีเหตุผลในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ว่าทำไปเพื่ออะไรอยู่ในความหมายของ
คำนั้น ๆ ด้วย ส่วน “คำนึงถึงผู้อื่น” เป็นมโนทัศน์ที่สะท้อนผ่านมิติความแตกต่างทางความหมาย
คือ “มิติผลของการกระทำ” ซึ่งมีผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนกะเหรี่ยงไปที่เมื่อจะทำการ
ใดสักอย่างหนึ่งถึงผลของการกระทำเสมอ ว่าเมื่อทำอะไรแล้ววัตถุหรือคนที่ถูกกระทำจะได้รับผลของการ
กระทำอย่างไร

มิติผลของการกระทำ และมิติวัตถุประสงค์พบในคำกริยากลุ่มความหมาย 5 กลุ่ม
ได้แก่ “ทำให้ขาด” “เอาไปหรือเอามาจากที่” “ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ” “เอามือหรือไม้ฟาดหรือ
เช่นลงไป” และ “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก” สะท้อนให้เห็นว่าคน
กะเหรี่ยงไปมีเหตุผล และคำนึงถึงผู้อื่นเสมอ ดังตาราง

ตาราง 37 กลุ่มความหมายและมิติความแตกต่างทางความหมายที่สะท้อนมโนทัศน์ความเหตุผล
และคำนึงถึงผู้อื่น

กลุ่มความหมาย	มิติผลของการกระทำ	มิติวัตถุประสงค์
ทำให้ขาด	✓	✓
เอาไปหรือเอามาจากที่		✓
ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ		✓
เอามือหรือไม้ฟาดหรือเช่นลงไป		✓
ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ใน ของเหลวเดือดหรือสุก		✓

(1) กลุ่มความหมาย “ทำให้ขาด” มิติผลของการกระทำ และมิติวัตถุประสงค์ สะท้อนให้เห็นมุมมองนี้ กล่าวคือ

มิติผลของการกระทำในการทำกริยา “ทำให้ขาด” คนกะเหรี่ยงไปคำนึงผลของการกระทำกริยา “ทำให้ขาด” โดยจำแนกคำกริยาจากผลของการกระทำกริยาว่าทำให้วัตถุที่ถูกกระทำเป็นลักษณะเป็นขึ้น หรือไม่เป็นขึ้น หากเป็นขึ้น จะเป็นขึ้น บาง หนา หรือเป็นท่อน หรือหากไม่เป็นขึ้น คือ วัตถุมีลักษณะละเอียด

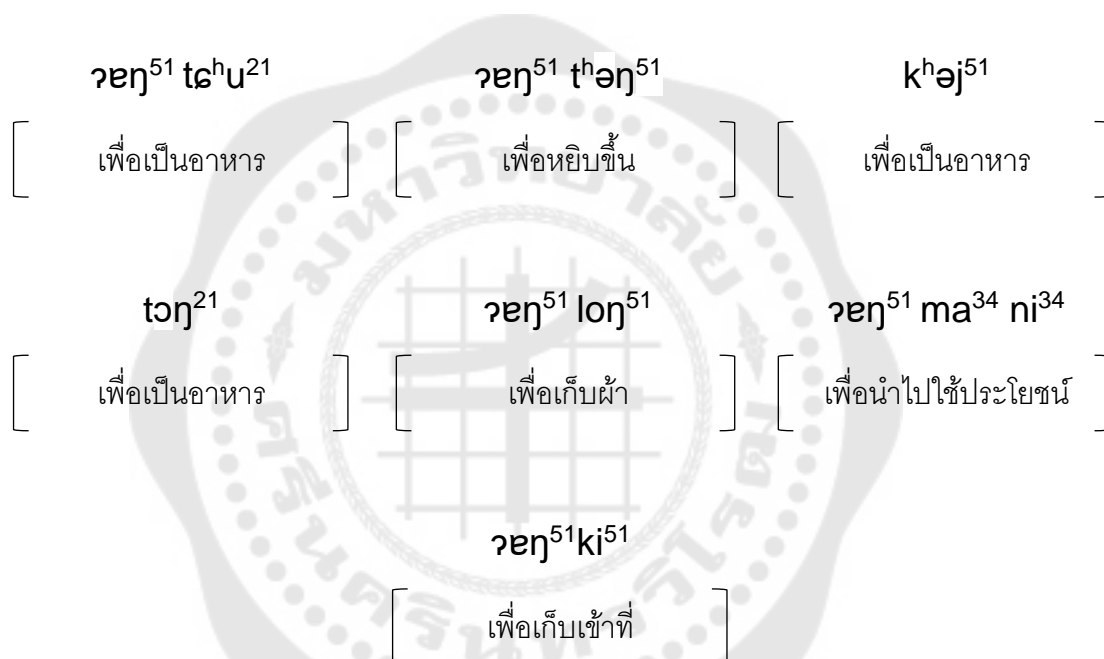
มิติวัตถุประสงค์ของการกระทำกริยา “ทำให้ขาด” ในการกระทำกริยาคนกะเหรี่ยงไปคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการกระทำกริยา ว่าทำเพื่อวัตถุประสงค์ใด โดยจำแนกคำกริยาจากวัตถุประสงค์ ได้แก่ เพื่อการเกษตร เพื่อการทำอาหาร และเพื่อการใช้ชีวิตประจำวัน ดังองค์ประกอบทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้ขาด” ต่อไปนี้

องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้ขาด”

t ^h ej ⁴⁵	buɹ ³⁴ k ^h e ³⁴	k ^h ɔk ⁵¹
[เป็นขึ้นบาง เพื่อใช้ชีวิตประจำวัน]	[เป็นท่อน เพื่อการทำอาหาร]	[เป็นท่อน เพื่อการเกษตร]
p ^h iɹ ²¹	kɔɹ ²¹	den ⁴⁵
[เป็นท่อน เพื่อการเกษตร]	[เป็นท่อน เพื่อการเกษตร]	[เป็นท่อน เพื่อการทำอาหาร]
jiɹ ⁴⁵	x ^h en ⁴⁵	
[ละเอียด เพื่อการทำอาหาร]	[เป็นขึ้นหนา เพื่อการทำอาหาร]	

(2) กลุ่มความหมาย “เอาไปหรือเอามาจากที่” สะท้อนให้เห็นมุมมองนี้ผ่านมิติ วัตถุประสงค์ กล่าวคือ คนกะเหรี่ยงไปคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการกระทำกรรมว่าทำเพื่อ วัตถุประสงค์ใด โดยจำแนกคำกริยาที่มีความหมายว่า “เอาไปหรือเอามาจากที่” จากวัตถุประสงค์ ได้แก่ เพื่อเป็นอาหาร เพื่อเอาไป เพื่อเก็บเข้าที่ เพื่อเก็บผ้า และเพื่อหยิบขึ้น ดังองค์ประกอบทาง ความหมายคำกริยากลุ่มความหมาย “เอาไปหรือเอามาจากที่” ต่อไปนี้

องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “เอาไปหรือเอามาจากที่”

(3) กลุ่มความหมาย “ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ” มีมิติวัตถุประสงค์ ซึ่งสะท้อนให้เห็น มุมมองนี้ กล่าวคือ คนกะเหรี่ยงไปคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการกระทำกรรมว่าทำเพื่อ วัตถุประสงค์ใด โดยจำแนกคำกริยาที่มีความหมายว่า “ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ” จาก วัตถุประสงค์ ได้แก่ เพื่อเป็นอาหาร เพื่อให้สลายไปหรือหมดไป และเพื่อนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิง ดังองค์ประกอบทางความหมายคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ” ต่อไปนี้

องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ”

<p>ว๑๗⁵¹ บ๑๗²¹</p> <p>[เป็นอาหาร]</p>	<p>khun³⁴</p> <p>[นำมาใช้เป็น เชื้อเพลิง]</p>	<p>tɕʰɔk²¹</p> <p>[ทำให้สลายหรือ หมดไป]</p>
---	--	--

ว๑๗³² khɛ³⁴

[เป็นอาหาร]

(4) กลุ่มความหมาย “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป” สะท้อนให้เห็นมุมมองความมีเหตุผลผ่านมิติวัตถุประสงค์ กล่าวคือ คนกะเหรี่ยงไปคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการกระทำกริยาในกลุ่มความหมาย “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป” ว่าทำเพื่อวัตถุประสงค์ใด โดยจำแนกคำกริยาในกลุ่มความหมายนี้จากวัตถุประสงค์ ได้แก่ เพื่อให้เจ็บ เพื่อให้เกิดเสียง และเพื่อให้แบน ดังองค์ประกอบทางความหมายคำกริยากลุ่มความหมาย “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป” ต่อไปนี้

องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป”

<p>du⁴⁵</p> <p>[ทำให้บาดเจ็บ ทำให้เกิดเสียง]</p>	<p>de²¹</p> <p>[ทำให้บาดเจ็บ ทำให้เกิดเสียง]</p>	<p>naj⁴⁵</p> <p>[ทำให้แบน]</p>
---	---	---

(5) กลุ่มความหมาย “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก” มีมิติวัตถุประสงค์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นมุมมองนี้ กล่าวคือ คนกะเหรี่ยงไปคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการกระทำกริยาเสมอ ว่าทำเพื่อวัตถุประสงค์ใด โดยจำแนกคำกริยาที่มีความหมายว่า “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก” จากวัตถุประสงค์ ดังนี้ เพื่อกินเป็นอาหาร เพื่อทำ

ให้สุก และเพื่อต้ม ดังองค์ประกอบทางความหมายคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก” ต่อไปนี้

องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก”

$\text{เวญ}^{34} \text{ k}^{\text{huj}^{34}}$ [เพื่อให้สุก]	$\text{เวญ}^{34} \text{ p}^{\text{h๑ง}^{51}}$ [เพื่อกินเป็นอาหาร]	ด๑ง^{21} [เพื่อต้ม]
--	--	-----------------------------------

จากมิติตความแตกต่างทางความหมาย และองค์ประกอบทางความหมาย ของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้ขาด” “เอาไปหรือเอามาจากที่” “ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ” “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป” และ “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก” ที่กล่าวมา จะเห็นว่าปัจจัยหนึ่งที่คนกะเหรี่ยงไปใช้จำแนกคำกริยาแสดงอาการ คือ ผลของการกระทำ และวัตถุประสงค์ของการกระทำ ทำให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงไปมักจะคำนึงถึงผลของการกระทำเสมอ นั่นอาจสะท้อนได้ว่าคนกะเหรี่ยงไปดำเนินชีวิตด้วยเหตุและผล การจะทำอะไรสักอย่างต้องคำนึงถึงสิ่งที่จะตามมาเสมอว่าหากกระทำกริยาเช่นนี้จะส่งผลต่อสิ่งที่ถูกกระทำอย่างไร จากข้อมูลภาษาจะเห็นว่าคนกะเหรี่ยงไปไม่ได้มองถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับตัวเอง แต่ให้ความสำคัญกับผลที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งรอบตัวมากกว่า จึงสรุปได้ว่า คนกะเหรี่ยงไปดำเนินชีวิตแบบมีเหตุผล และคำนึงถึงผู้อื่นเสมอ

4.2.2 ความเป็นอยู่เรียบง่าย

จากการศึกษามิติตความแตกต่างทางความหมายของคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไป พบว่าการทำกริยาต่าง ๆ จะมีมิติที่บ่งชี้ว่ากริยาหนึ่งต่างจากคำกริยาหนึ่งด้วยจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน ได้แก่ “มิติตวัตถุประสงค์” และ “มิติตเครื่องมือที่ใช้” ที่สะท้อนให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงไปมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย เห็นได้จากเครื่องมือที่ใช้ในการกระทำกริยาในชีวิตประจำวัน

ความเป็นอยู่เรียบง่าย หมายถึง การมีวิถีชีวิตที่ไม่ซับซ้อน ไม่ได้พึ่งพาเทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน การทำกริยามักทำด้วยมือ และการให้ความสำคัญกับความพอดีกับกำลังและความสามารถของตนเอง ผลการวิเคราะห์มิติตความแตกต่างทางความหมายและการวิเคราะห์

อรรถลักษณะของชุดคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโปสะท้อนให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงโปมีความเป็นอยู่เรียบง่าย

มิติวัตถุประสงค์ และมิติเครื่องมือที่พบในคำกริยากลุ่มความหมาย 3 กลุ่ม ได้แก่ “ทำให้ขาด” “เอาไปหรือเอามาจากที่” และ “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก” สะท้อนให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงโปมีความเป็นอยู่เรียบง่าย ดังตาราง

ตาราง 38 กลุ่มความหมายและมิติความแตกต่างทางความหมายที่สะท้อนมิติทัศนคติความเป็นอยู่เรียบง่าย

กลุ่มความหมาย	มิติวัตถุประสงค์	มิติเครื่องมือที่ใช้
ทำให้ขาด	✓	
เอาไปหรือเอามาจากที่		✓
ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก	✓	

(1) กลุ่มความหมาย “ทำให้ขาด” เป็นชุดคำกริยาแสดงอาการที่สามารถสะท้อนให้เห็นได้ว่าการที่คนกะเหรี่ยงโปมีความเป็นอยู่เรียบง่าย เห็นได้จากตัวอย่างจากการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายดังนี้

องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยา “ทำให้ขาด”

buʔ ³⁴ k ^h e ³⁴	den ⁴⁵
[เป็นท่อน]	[เป็นท่อน]
[เพื่อการทำอาหาร]	[เพื่อการทำอาหาร]
x ^h en ⁴⁵	jiʔ ⁴⁵
[ละเอียด]	[เป็นชิ้นหนา]
[เพื่อการทำอาหาร]	[เพื่อการทำอาหาร]

buɿ³⁴ kʰe³⁴ หมายถึง การใช้มือเด็ดเป็นท่อน

den⁴⁵ หมายถึง การใช้มีดหั่นเป็นท่อน

jiɿ⁴⁵ หมายถึง การใช้มีดสับให้ละเอียด

x^hen⁴⁵ หมายถึง การใช้มีดหั่นเป็นชิ้นหนา

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยาแสดงอาการกลุ่มความหมาย “ทำให้ขาด” ในมิติวัตถุประสงค์เพื่อทำอาหาร จะเห็นได้ว่าคำกริยาที่มีความหมายทำให้ขาดเพื่อการทำอาหารมี 4 คำ ได้แก่ “bu³⁴ khe³⁴” “den⁴⁵” “x^hen⁴⁵” และ “ji⁴⁵” คำดังกล่าวทำให้วัตถุประสงค์ถูกกระทำมีลักษณะเป็นท่อน เป็นชิ้นหนา และละเอียด สะท้อนให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงไปมีวิธีการทำอาหารที่ไม่ความซับซ้อน กินง่ายอยู่ง่าย ทำให้อาหารด้วยวิธีง่าย ๆ ไม่ต้องประคุดประคอย หรือประณีตในการทำให้ขาด

(2) กลุ่มความหมาย “เอาไปหรือเอามาจากที่” สามารถสะท้อนให้เห็นได้ว่าคนกะเหรี่ยงไปมีความเป็นอยู่เรียบง่าย เห็นได้จากตัวอย่างจากการนำข้อมูลที่ได้มาหาองค์ประกอบทางความหมาย ดังนี้

องค์ประกอบทางความหมาย “เอาไปหรือเอามาจากที่”

$\text{ʋeŋ}^{51} \text{c}^h \text{u}^{21}$	$\text{ʋeŋ}^{51} \text{t}^h \text{əŋ}^{51}$	$\text{k}^h \text{əŋ}^{51}$
[ใช้มือ]	[ใช้มือ]	[ใช้มือ]
təŋ^{21}	$\text{ʋeŋ}^{51} \text{ləŋ}^{51}$	$\text{ʋeŋ}^{51} \text{ma}^{34} \text{ni}^{34}$
[ใช้อุปกรณ์]	[ใช้มือ]	[ใช้มือ]
	$\text{ʋeŋ}^{51} \text{ki}^{51}$	
	[ใช้มือ]	

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยาแสดงอาการ “เอาไปหรือเอามาจากที่” พบว่าภาษากะเหรี่ยงมีคำกริยาแสดงอาการ “เอาไปหรือเอามาจากที่” ในมิติเครื่องมือที่ใช้ “เอาไปหรือเอามาจากที่” มีเพียงคำเดียวที่ใช้เครื่องมือในการ “เอาไปหรือเอามาจากที่” คือคำว่า “ təŋ^{21} ” ส่วนคำที่เหลือเป็นการ “เอาไปหรือเอามาจากที่” โดยใช้มือทั้งสิ้น

(3) กลุ่มความหมาย “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก” สามารถสะท้อนให้เห็นได้ว่าคนกะเหรี่ยงไปมีความเป็นอยู่เรียบง่าย เห็นได้จากตัวอย่างจากการนำข้อมูลที่ได้มาหาองค์ประกอบทางความหมาย ดังนี้

องค์ประกอบทางความหมาย “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก”

ว๑η ³⁴ k ^h uj ³⁴	ว๑η ³⁴ p ^h ๑η ⁵¹	d๑η ²¹
[เพื่อให้สุก]	[เพื่อกินเป็นอาหาร]	[เพื่อต้ม]

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของคำกริยา “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก” ในมิติวัตุประสงค์พบว่าคนกะเหรี่ยงโปมีวัตุประสงค์ในการ “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก” ที่ชัดเจน และไม่ซับซ้อน กล่าวคือ วัตุประสงค์ในการ “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก” เพื่อจำแนกคำกริยาว่า “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก” เพื่ออะไร ได้แก่ ต้มเพื่อให้สุก เช่น ต้มผัก(เพื่อให้ผักสุก) ต้มใหม่ ต้มเพื่อกินเป็นอาหาร เช่น ต้มข้าว ต้มไก่ และต้มเพื่อต้ม ซึ่งก็คือต้มน้ำ ตัวอย่างเช่น

ว๑η³⁴ k^huj³⁴ - n๑²¹ ว๑η³⁴ k^huj³⁴ c^he²¹ du²¹
 ฉั้น ต้ม ผัก

ว๑η³⁴ k^huj³⁴ หมายถึง “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก” ใช้สำหรับการนำวัตุที่ต้องการให้สุก เช่น ผัก ไข่ ข้าวโพด ใสลงไปลงในน้ำเดือดเพื่อให้วัตุสุก และนำวัตุนั้นออกจากน้ำ

วเฑ³⁴ ปหฺวเฑ⁵¹ - กอ²¹ วเฑ³⁴ ปหฺวเฑ⁵¹ มิ²¹
 ฉั้น ต้ม ข้าว

วเฑ³⁴ ปหฺวเฑ⁵¹ หมายถึง “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก”
 ใช้สำหรับการนำวัตถุที่ต้องการให้สุกใส่ลงไปใ้ในน้ำเดือดจนสุก และรับประทานทั้งวัตถุและน้ำ เช่น
 ข้าวต้ม ต้มจืด

ดง²¹ - กอ²¹ ดง²¹ ทั้จ⁴⁵
 ฉั้น ต้ม น้ำ

ดง²¹ หมายถึง “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก” ใช้สำหรับ
 การทำน้ำให้เดือด เพื่อนำน้ำเดือดไปต้มหรือเพื่อนำไปใช้สำหรับวัตถุประสงค์อื่น ๆ

จากมิติต่างต่างทางความหมาย และองค์ประกอบทางความหมาย ของ คำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้ขาด” “เอาไปหรือเอามาจากที่” และ “ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ ในของเหลวเดือดหรือสุก” ที่กล่าวมา จะเห็นว่าปัจจัยหนึ่งที่คนกะเหรี่ยงไปใช้จำแนกคำกริยาแสดง อาการ คือ วัตถุประสงค์ และเครื่องมือที่ใช้ ทำให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงไปมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน กิจกรรมที่อยู่ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการเกษตร หรือการประกอบอาหารมักจะใช้ มือในการกระทำกริยา ไม่ใช่อุปกรณ์หรือเครื่องอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มาก เกินความจำเป็นในชีวิตประจำวัน เช่น การเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรก็เก็บเกี่ยวให้เพียงพอ เพื่อการบริโภคภายในครอบครัว ไม่ให้เหลือกินเหลือใช้

นอกจากนี้ความเรียบง่ายยังสะท้อนได้จากจำนวนคำ กล่าวคือ ในภาษากะเหรี่ยงไป มีคำกริยาที่มีความหมายทำให้ขาดเพื่อการทำอาหารมี 4 คำ ได้แก่ “bu³⁴ khe³⁴” “den⁴⁵” “xhen⁴⁵” และ “jir⁴⁵” จะเห็นได้ว่าคนกะเหรี่ยงไปมีคำสำหรับใช้เรียกวิธีการทำให้ขาดเพื่อการทำอาหารไม่มากนัก ซึ่งหากเปรียบเทียบกับภาษาไทยจะเห็นว่าคนไทยมีความละเอียดอ่อนในการทำอาหารที่สะท้อนผ่านทางการใช้ภาษา กล่าวคือ ในภาษาไทยก็มีคำที่ใช้สำหรับการทำให้ขาดที่ใช้ในการทำอาหารที่หลากหลาย เช่น หั่น สับ ซอย ฉีก แล่ เด็ด ผาน เจียน ตัด

4.2.3 การรู้จักประมาณตน

จากการศึกษามิติต่างต่างทางความหมายของคำกริยาแสดงอาการภาษา กะเหรี่ยงไป พบว่าการทำกริยาต่าง ๆ จะมีมิติที่บ่งชี้ว่ากริยาหนึ่งต่างจากคำกริยาหนึ่งด้วยมิติการ ลงน้ำหนัก และมิติเครื่องมือที่ใช้ ซึ่งมีมิติความต่างที่สะท้อนให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงไปรู้จัก ประมาณตน หรือการประมาณความสามารถของตนในการทำกริยานั้น ๆ

มิติการลงน้ำหนัก และมิติเครื่องมือที่ใช้พบในคำกริยากลุ่มความหมาย 3 กลุ่ม ได้แก่ “ทำให้ขาด” “เอาไปหรือเอามาจากที่” และ “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเช่นลงไป ดังตาราง

ตาราง 39 กลุ่มความหมายและมิติต่างต่างทางความหมายที่สะท้อนมโนทัศน์การรู้จัก ประมาณตน

กลุ่มความหมาย	มิติการลงน้ำหนัก	มิติเครื่องมือที่ใช้
ทำให้ขาด	✓	
เอาไปหรือเอามาจากที่		✓
เอามือหรือไม้ฟาดหรือเช่นลงไป	✓	

(1) กลุ่มความหมายทำให้ขาด สามารถสะท้อนให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงไปให้ความสำคัญกับการลงน้ำหนักในการกระทำกริยา ผลการวิเคราะห์หรือรรถลักษณะของชุดคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปทำให้เห็นว่าน้ำหนักมีผลต่อการใช้คำกริยา คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปในมีการแยกความแตกต่างตามการลงน้ำหนัก 3 ระดับ ได้แก่ ลงน้ำหนักมาก ลงน้ำหนักปานกลาง และลงน้ำหนักน้อย ระดับการลงน้ำหนักที่แตกต่างกันทำให้มีการใช้คำที่แตกต่างกัน เห็นได้จากตัวอย่างจากการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายดังนี้

องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้ขาด”

[t ^h ej ⁴⁵ ลงน้ำหนัก ปานกลาง]	[bu ³⁴ k ^h e ³⁴ ลงน้ำหนักน้อย]	[k ^h ok ⁵¹ ลงน้ำหนักมาก]
[p ^h iɿ ²¹ ลงน้ำหนักมาก]	[kɔɿ ²¹ ลงน้ำหนัก ปานกลาง]	[deŋ ⁴⁵ ลงน้ำหนัก ปานกลาง]
[jiɿ ⁴⁵ ลงน้ำหนัก ปานกลาง]	[x ^h eŋ ⁴⁵ ลงน้ำหนัก ปานกลาง]	

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายกลุ่มความหมายทำให้ขาด จะเห็นได้ว่ามิติทางความหมายที่ทำให้คนกะเหรี่ยงไปใช้คำกริยาแสดงอาการแตกต่างกัน คือ มิติการลงน้ำหนัก โดยมีระดับการลงน้ำหนักตั้งแต่ลงน้ำหนักน้อยไปจนถึงลงน้ำหนักมาก ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการกระทำว่าต้องการให้ผลของการกระทำเป็นอย่างไร เช่น คำว่า k^hok⁵¹ ใช้กับการทำให้ต้นไม้ใหญ่ขาดออกจากกัน จึงต้องใช้การลงน้ำหนักมาก ตัวอย่างเช่น

khɔk⁵¹ - nə²¹ khɔk⁵¹ səj⁵¹
 ฉั้น ตัด ต้นไม้

ในขณะที่คำว่า “den⁴⁵” ใช้กับการทำให้ต้นไม้ขนาดไม่ใหญ่ และเนื้อไม้แข็งขาดออกจากกัน จึงต้องใช้การลงน้ำหนักปานกลาง ตัวอย่างเช่น

den⁴⁵ - nə²¹ den⁴⁵ te²¹ kuj³⁴
 ฉั้น ตัด ต้นกล้วย

(2) กลุ่มความหมายเอาไปหรือเอามาจากที่ มีมิติเครื่องมือที่ใช้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นมุมมองนี้ กล่าวคือ คนกะเหรี่ยงไปค้ำหนึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการกระทำกริยาว่าใช้เครื่องมือใดในการกระทำกริยา โดยจำแนกคำกริยาที่มีความหมายว่า “เอาไปหรือเอามาจากที่” จากเครื่องมือที่ใช้ได้แก่ ใช้มือ และใช้อุปกรณ์ ดังองค์ประกอบทางความหมายคำกริยากลุ่มความหมาย “เอาไปหรือเอามาจากที่” ต่อไปนี้

องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “เอาไปหรือเอามาจากที่”

วเญ ⁵¹ tɕ ^h u ²¹	วเญ ⁵¹ t ^h əŋ ⁵¹	k ^h əj ⁵¹
[ใช้มือ]	[ใช้มือ]	[ใช้มือ]
tɔŋ ²¹	วเญ ⁵¹ loŋ ⁵¹	วเญ ⁵¹ ma ³⁴
[ใช้อุปกรณ์]	[ใช้มือ]	[ใช้มือ]
	วเญ ⁵¹ ki ⁵¹	
	[ใช้มือ]	

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “เอาไปหรือเอามาจากที่” สะท้อนให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงไปรู้จักประมาณตน กล่าวคือ คนกะเหรี่ยงไปจำแนกคำกริยาจากอุปกรณ์ที่ใช้เอาไปหรือเอามาจากที่ โดยพบว่าจากคำกริยากลุ่มความหมายเอาไปหรือเอามาจากที่มีทั้งสิ้น 7 คำ เป็นคำกริยาที่ใช้มือในการกระทำกริยาถึง 6 คำ แสดงให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงมักใช้มือในการทำกริยา การเก็บเกี่ยวพืชผลทางการเกษตรส่วนมากเก็บเกี่ยวโดยการใช้มือ ไม่ต้องใช้อุปกรณ์ทุ่นแรงเพื่อให้เก็บเกี่ยวได้จำนวนมาก เก็บแค่พอใช้สำหรับการดำรงชีวิตในครอบครัว และแลกเปลี่ยนกับเพื่อนบ้านเท่านั้น ไม่เก็บเกี่ยวผลิตผลจำนวนมากให้เหลือกินเหลือใช้ กินเท่าไรเก็บเกี่ยวเท่านั้น คำกริยาส่วนใหญ่จึงเป็นคำกริยาที่ใช้มือในการกระทำกริยา

(3) กลุ่มความหมาย เอมือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป มีมิติการลงน้ำหนัก ซึ่งสะท้อนให้เห็นมุมมองนี้ กล่าวคือ คนกะเหรี่ยงไปคำนึงการลงน้ำหนักในการกระทำกริยาว่าลงน้ำหนักระดับใด โดยแยกความแตกต่างตามการลงน้ำหนัก 3 ระดับ ได้แก่ ลงน้ำหนักมาก ลงน้ำหนักปานกลาง และลงน้ำหนักน้อย ดังองค์ประกอบทางความหมายคำกริยากลุ่มความหมาย “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป” ต่อไปนี้

องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป”

du⁴⁵	de²¹	naj⁴⁵
[ลงน้ำหนัก ปานกลาง]	[ลงน้ำหนัก ปานกลาง]	[ลงน้ำหนักมาก]

คำกริยากลุ่มความหมาย “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป” คำว่า **naj⁴⁵** หมายถึง เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไปโดยใช้น้ำหนักมาก เพื่อต้องการให้วัตถุที่ถูกกระทำมีลักษณะแบน เช่น การตีมีด ซึ่งหากเปรียบเทียบกับภาษาไทย การตีเหล็กหรือการตีมีด ก็จะใช้คำว่า “ตี” เช่นเดียวกับการตีอื่น ๆ เช่น ตีเด็ก ตีกลอง ไม่ได้ใช้มิติการลงน้ำหนักในการแบ่งแยกการใช้คำกริยาที่มีความหมายว่า “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป” เหมือนในภาษากะเหรี่ยงไป

จากมิติความแตกต่างทางความหมาย และองค์ประกอบทางความหมาย ของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้ขาด” “เอาไปหรือเอามาจากที่” และ “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป” ที่กล่าวมา จะเห็นว่าปัจจัยหนึ่งที่คนกะเหรี่ยงไปใช้จำแนกคำกริยาแสดงอาการ คือ การลงน้ำหนักและเครื่องมือที่ใช้ ทำให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงไปรู้จักประมาณตน กล่าวคือ ในการกระทำกริยาต่าง ๆ คนกะเหรี่ยงไปจะคำนึงถึงกำลังความสามารถของตนเองเสมอ รู้ว่าต้องทำอะไรจึงจะทำให้สิ่งที่ทำสำเร็จตามเป้าหมาย

4.2.4 ความสำคัญเรื่องลำดับชั้น

จากการศึกษามิติความแตกต่างทางความหมายของคำกริยาแสดงอาการภาษา
กะเหรี่ยงไป พบว่าการทำกริยาต่าง ๆ จะมีมิติที่บ่งชี้ว่ากริยาหนึ่งต่างจากคำกริยาหนึ่งด้วยมิติวัตถุ
ที่ถูกกระทำ และมิติตำแหน่งของวัตถุ ซึ่งมีมิติความแตกต่างนี้สะท้อนให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงไปให้
ความสำคัญเรื่องลำดับชั้น

มิติวัตถุที่ถูกกระทำ และมิติตำแหน่งของวัตถุ พบในคำกริยากลุ่มความหมาย 2 กลุ่ม
ได้แก่ “เอาไปหรือเอามาจากที่” และ “ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ” สะท้อนให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงไป
ให้ความสำคัญเรื่องลำดับชั้น ดังตาราง

ตาราง 40 กลุ่มความหมายและมิติความแตกต่างทางความหมายที่สะท้อนทัศนคติความสำคัญ
เรื่องลำดับชั้น

กลุ่มความหมาย	มิติวัตถุที่ถูกกระทำ	มิติตำแหน่งของวัตถุ
เอาไปหรือเอามาจากที่		✓
ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ	✓	

(1) กลุ่มความหมายเอาไปหรือเอามาจากที่ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทาง
ความหมาย จะเห็นได้ว่ามิติหนึ่งที่ทำให้คำกริยาแสดงอาการมีความหมายว่า “เอาไปหรือเอามา
จากที่” ภาษากะเหรี่ยงไปแตกต่างกันคือตำแหน่งของวัตถุที่ถูก “เอาไปหรือเอามาจากที่” ว่าวัตถุ
นั้นอยู่ในตำแหน่งใด บนพื้นหรือบนที่สูง

องค์ประกอบทางความหมาย “เอาไปหรือเอามาจากที่”

วเη ⁵¹ c ^h u ²¹	วเη ⁵¹ t ^h əη ⁵¹	k ^h əj ⁵¹
[บนที่สูง]	[บนพื้น]	[บนที่สูง]
təη ²¹	วเη ⁵¹ loη ⁵¹	วเη ⁵¹ ma ³⁴ ni ³⁴
[บนที่สูง]	[บนที่สูง]	[บนพื้น]
	วเη ⁵¹ ki ⁵¹	
	[บนที่สูง]	

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยาแสดงอาการกลุ่มความหมาย “เอาไปหรือเอามาจากที่” จะเห็นได้ว่ากลุ่มความหมาย “เอาไปหรือเอามาจากที่” เป็นกลุ่มความหมายหนึ่งที่สามารถสะท้อนให้เห็นได้ว่าการที่คนกะเหรี่ยงไปจะคำนึงถึงตำแหน่งของวัตถุที่ถูกกระทำ ตัวอย่างเช่น

เวง⁵¹ ʰəŋ⁵¹ - nə²¹ เวง⁵¹ ʰəŋ⁵¹ ke²¹ pew³⁴
 ฉั้น เก็บ กระเป๋ (ที่ตกอยู่บนพื้น)

khəj⁵¹ - nə²¹ khəj⁵¹ me³⁴ nəŋ⁴⁵ kle²¹ se⁴⁵
 ฉั้น เก็บ มะนาว (บนต้น)

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าหากวัตถุที่ถูก “เอาไปหรือเอามาจากที่” อยู่ในตำแหน่งที่ต่างกันคำกริยาที่ใช้ก็แตกต่างกันด้วย กล่าวคือ “ke²¹ pew³⁴” (กระเป๋) ตำแหน่งของวัตถุอยู่บนพื้นหรือที่ต่ำ จะใช้คำว่า “เวญ⁵¹ t^həŋ⁵¹” ในขณะที่ “me³⁴ nɔŋ⁴⁵ kle²¹ se⁴⁵” (มะนาว) อยู่ในตำแหน่งที่สูงกว่าจะใช้คำว่า “k^həj⁵¹” ซึ่งหากเปรียบเทียบกับภาษาไทย ไม่ว่าจะวัตถุที่ถูก “เอาไปหรือเอามาจากที่” จะอยู่ในตำแหน่งใดก็จะใช้คำว่า “เก็บ” เหมือนกัน เช่น เก็บพื้(บนพื้) เก็บมะนาว(บนต้น)

(2) กลุ่มความหมายทำให้สะอาดโดยใช้น้ำอีกชุดคำหนึ่งที่ทำให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงไปคำนึงถึงตำแหน่งของวัตถุ คือ ชุดคำกริยาที่มีความหมายว่า “ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ” กล่าวคือ คนกะเหรี่ยงเลือกใช้คำกริยาที่หมายถึง “การทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ” แตกต่างกัน โดยคำนึงถึงวัตถุที่ถูกทำให้สะอาดโดยใช้น้ำว่าอยู่ตำแหน่งใด เห็นได้ชัดในคำว่า “p^hle⁴⁵ mi²¹” หมายถึง ล้างหน้า ใช้กับอวัยวะส่วนใบหน้าเท่านั้น แต่การล้างเท้าภาษากะเหรี่ยงไปจะใช้คำว่า “si⁷ je⁷” แตกต่างจากภาษาไทยที่ไม่ว่าจะ “ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ” กับอวัยวะส่วนใบหน้าหรือเท้าจะใช้คำว่า “ล้าง” เหมือนกัน ตัวอย่างเช่น

p^hle⁴⁵ mi²¹ - nə²¹ p^hle⁴⁵ mi²¹ se⁴⁵
 คุณ ล้าง หน้า

$\text{si}^45 \text{je}^45$ - $\text{no}^{21} \text{si}^45 \text{je}^45 \text{k}^h\text{e}^45$
 คุณ ล้างเท้า

องค์ประกอบทางความหมาย “ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ”

$\text{วอ}^34 \text{si}^45 \text{je}^45$	$\text{p}^h\text{le}^45 \text{mi}^{21}$	$\text{วอ}^34 \text{lun}^34 \text{tij}^{51}$
+สิ่งของ +อวัยวะ +เท้า	+สิ่งของ +อวัยวะ +ใบหน้า	+สิ่งของ +อวัยวะ +ลำตัว

$\text{วอ}^34 \text{p}^h\text{li}^45$	$\text{te}^h\text{o}^{51} \text{te}^h\text{u}^{45}$
-สิ่งของ +อวัยวะ +ศีรษะ	-สิ่งของ +อวัยวะ +ปาก

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของชุดคำ “เอาไปหรือเอามาจากที่”
 และ “ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ” ทำให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงไปมีมโนทัศน์เรื่องตำแหน่ง ความสูงต่ำ
 ทั้งนี้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเชื่อของคนกะเหรี่ยงไป เช่น จากการสอบถามผู้บอกภาษาชาว

กะเหรี่ยงโป คนกะเหรี่ยงโปถือว่าหมอนเป็นของสูง ใช้สำหรับหนุนนอน ห้ามใช้เท้าข้ามเด็ดขาด หรือในด้านการปกครอง ชุมชนกะเหรี่ยงทั้ง 3 พื้นที่ มีการปกครองตามระบบการปกครองของไทย คือ มีผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในการปกครองและดูแลชุมชน แต่ทุกหมู่บ้านจะมีผู้อาวุโส ซึ่งมักเป็นผู้ชาย ที่คนในชุมชนให้ความเคารพนับถือ ต่างยอมรับและประพฤติปฏิบัติตาม มีลักษณะเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ หน้าที่ดำเนินพิธีการเมื่อมีพิธีกรรมสำคัญของชุมชน

การให้ความสำคัญกับตำแหน่งของวัตถุที่ถูกกระทำของคนกะเหรี่ยงโปสะท้อนถึง มโนทัศน์ที่เน้นการตระหนัก และคำนึงถึงการเรียงลำดับและการวางตำแหน่งในทุก ๆ ด้านของชีวิต อาจแสดงถึงความตั้งใจในการจัดหาสิ่งที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุดในการใช้ชีวิต หรือการทำงาน และให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรที่มีในชุมชนให้เป็นไปตามความเหมาะสม นอกจากนี้มโนทัศน์นี้ยังสะท้อนถึงการคำนึงถึงความเป็นอยู่ที่มีระเบียบและมีการจัดการที่ดี

4.2.5 ความเป็นเราและความเป็นเขา

จากการศึกษามิติความแตกต่างทางความหมายของคำกริยาแสดงอาการภาษา กะเหรี่ยงโป พบว่าการทำกริยาต่าง ๆ จะมีมิติที่บ่งชี้ว่ากริยาหนึ่งต่างจากคำกริยาหนึ่งด้วย “มิติ เครื่องมือที่ใช้” ซึ่งมิติความแตกต่างนี้ต่างสะท้อนให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงโปมีความเป็นเราและความเป็นเขา มิติเครื่องมือที่ใช้พบในคำกริยากลุ่มความหมาย 1 กลุ่ม ได้แก่ “ทำให้ขาด” สะท้อนให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงโปมีความเป็นเราและความเป็นเขา ดังตาราง

ตาราง 41 กลุ่มความหมายและมิติความแตกต่างทางความหมายที่สะท้อนมโนทัศน์ความเป็นเรา และความเป็นเขา

กลุ่มความหมาย	มิติเครื่องมือที่ใช้
ทำให้ขาด	✓

องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้ขาด”

t ^h ej ⁴⁵	bur ³⁴ kh ^e 34	kh ^o k ⁵¹
[เครื่องมือทันสมัย]	[มือ]	[เครื่องมือดั้งเดิม]
p ^h iɿ ²¹	kwɿ ²¹	den ⁴⁵
[เครื่องมือดั้งเดิม]	[เครื่องมือดั้งเดิม]	[เครื่องมือดั้งเดิม]
jiɿ ⁴⁵	x ^h en ⁴⁵	
[เครื่องมือดั้งเดิม]	[เครื่องมือดั้งเดิม]	

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของชุดคำ “ทำให้ขาด” จะเห็นได้ว่าในมิติ “เครื่องมือที่ใช้” ทำให้การใช้คำกริยาต่างกัน จำแนกโดยเครื่องมือที่ใช้กระทำกริยาว่าเป็นเครื่องมือดั้งเดิมซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินชีวิตและการทำเกษตรกรรม เช่น มีด ขวาน หรือเครื่องมือทันสมัย ซึ่งเป็นเครื่องมือที่เป็นอุปกรณ์ที่เป็นของใหม่อาศัยกลไก และเทคโนโลยีนั้นสะท้อนให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงไปแบ่งแยกความเป็นเราและเป็นเขาอย่างชัดเจน กล่าวคือความเป็นเรา หมายถึง ความเป็นกะเหรี่ยงไปที่ดำเนินชีวิตตามวิถีดั้งเดิม ส่วนความเป็นเขา หมายถึง วิถีชีวิตที่รับเอาความทันสมัย หรือความเจริญจากสังคมภายนอก คนกะเหรี่ยงไปจึงรักษาตัวตนของตนเองไว้ จึงใช้คำสำหรับเครื่องมือที่ใช้กระทำกริยาที่เป็นเครื่องมือทันสมัย ออกจากเครื่องมือที่เป็นเครื่องมือดั้งเดิมในการกระทำกริยา

4.2.6 ความพอยู่พอกิน

จากการศึกษามิติความแตกต่างทางความหมายของคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไป พบว่าการทำกริยาต่าง ๆ จะมีมิติที่บ่งชี้ว่ากริยาหนึ่งต่างจากคำกริยาหนึ่งด้วย “มิติเครื่องมือที่ใช้” ซึ่งมีมิติความแตกต่างนี้ต่างสะท้อนให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงไปมีความพอยู่พอกิน มิติเครื่องมือที่ใช้พบในคำกริยากลุ่มความหมาย 1 กลุ่ม ได้แก่ “เอาไปหรือเอามาจากที่” สะท้อนให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงไปมีความพอยู่พอกิน ดังตาราง

ตาราง 42 กลุ่มความหมายและมิติความแตกต่างทางความหมายที่สะท้อนในทัศนคติความพอลู่พอกิน

กลุ่มความหมาย	มิติเครื่องมือที่ใช้
เอาไปหรือเอามาจากที่	✓

ความเป็นอยู่ของคนกะเหรี่ยงโปที่มีความเป็นอยู่ที่พอลู่พอกินนั้นมักจะเป็นเรื่องของ การใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายและคุ้มค่า พวกเขามีรูปแบบการใช้ชีวิตที่เน้นการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ การตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะเรื่องอาหารการกินและที่อยู่อาศัยอย่างเพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

จากชุดคำกริยาแสดงอาการที่พบ พบว่าชุดคำกริยาแสดงอาการ “เอาไปหรือเอามาจากที่” สามารถสะท้อนให้เห็นได้ว่าคนกะเหรี่ยงโปมีความเป็นอยู่ที่พอลู่พอกิน ใช้ชีวิตแบบพอเพียง เห็นได้จากตัวอย่างจากการนำข้อมูลที่ได้มาหาคำประกอบทางความหมาย ดังนี้

องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “เอาไปหรือเอามาจากที่”

วเญ ⁵¹ ts ^h u ²¹	วเญ ⁵¹ t ^h əŋ ⁵¹	k ^h əj ⁵¹
[ใช้มือ]	[ใช้มือ]	[ใช้มือ]
təŋ ²¹	วเญ ⁵¹ loŋ ⁵¹	วเญ ⁵¹ ma ³⁴
[ใช้อุปกรณ์]	[ใช้มือ]	[ใช้มือ]
	วเญ ⁵¹ ki ⁵¹	
	[ใช้มือ]	

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยาแสดงอาการ “เอาไปหรือเอามาจากที่” พบว่าภาษากะเหรี่ยงมีคำกริยาแสดงอาการ “เอาไปหรือเอามาจากที่” ทั้งสิ้น 7 คำ แตกต่างกันตามมิติเครื่องมือที่ใช้ จะเห็นได้ว่าในมิติเครื่องมือที่ใช้ มีเพียงคำเดียวที่ใช้อุปกรณ์ในการ “เอาไปหรือเอามาจากที่” คือคำว่า “ton²¹” ส่วนคำที่เหลือเป็นการ “เอาไปหรือเอามาจากที่” โดยใช้มือทั้งสิ้น เช่น

ton²¹ - ne²¹ ton²¹ k^hu²¹ se⁴⁵
 คุณ เก็บ มะม่วง

k^həj⁵¹ - jə²¹ k^həj⁵¹ ke³⁴ t^hin⁴⁵
 ดัน เก็บ กระถิน

ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการใช้คำในภาษากะเหรี่ยงไปสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของชาว
กะเหรี่ยงไป ว่ามีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย การเก็บเกี่ยวพืชผลทางการเกษตรส่วนมากเก็บโดยการ
ใช้มือ ไม่ต้องใช้อุปกรณ์ทุ่นแรงเพื่อให้เก็บเกี่ยวได้จำนวนมาก เก็บแค่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิต
และแลกเปลี่ยนกับเพื่อนบ้านเท่านั้น ส่วนการ “เอาไปหรือเอามาจากที่” ที่ใช้คำว่า “ton²¹” ใช้ใน
การเก็บวัตถุที่อยู่สูงไม่สามารถใช้มือได้

นอกจากนี้คำกริยาแสดงการกระทำซึ่งมีความแตกต่างกันด้วยมิติวัตถุประสงค์ของ
การเก็บสะท้อนให้เห็นว่า การกระทำของชาวกะเหรี่ยงจะต้องมีเหตุผลว่าทำไปเพื่ออะไร เช่น เก็บ
พืชผักเพื่อเป็นอาหาร เพื่อแลกเปลี่ยน ก็จะเก็บเกี่ยวมาแต่พอดี ไม่เก็บมากเกินไปจนเกิดความจำเป็นเหลือกิน
เหลือใช้ สอดคล้องกับบุหลัน รัตน์ (2553) ที่ได้กล่าวไว้ว่าวิถีชีวิตของชาวโพล่ง (โป) มักดำเนินไป
แบบพอเพียง ชาวกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ล้วนดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท แม้บางครั้งจะถูกมองว่า
ซื่อๆ แต่แท้จริงแล้วพวกเขาถูกเลี้ยงสอนและสั่งเสียมาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษว่า ถ้าจะกินก็ให้กิน
แต่พออิ่ม และถ้าจะนุ่ง ก็นุ่งแต่พออุ่น หรือคำบอกเล่าของชาวกะเหรี่ยงว่าชาวกะเหรี่ยงมีความเชื่อ
หลายประการเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตแบบพอมีพอกินและรักษารัชมชาติไว้ เพื่อเป็นแหล่งทำกิน
อย่างยั่งยืน เช่น ไม้ไผ่ตัดได้ไม่เกินกอละ 2 ต้น หน่อไม้เก็บได้ไม่เกินกอละ 2 หน่อ ถ้าเก็บเกิน
จะเป็นบาปและเป็นผลร้ายต่อผู้เก็บ (ชูสิทธิ์ ชูชาติ, 2543)

ความพอเพียงหรือการพออยู่พอกิน คือ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีเหตุผลและ
มีความสุขอยู่เสมอ สะท้อนให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท กล่าวคือ การใช้
ทรัพยากรธรรมชาติรอบตัวอย่างระมัดระวัง ไม่สร้างความเสียหาย เพื่อให้มีทรัพยากรใช้ได้
อย่างไม่หมดไม่สิ้น การมีความพอเพียงช่วยให้เราเข้าใจและประเมินค่าของสิ่งที่เรามีอยู่อย่างถูกต้อง
การมีความพอเพียงช่วยให้เราเข้าใจถึงความสุขและความพอใจที่มาจากสิ่งที่เรามี และทำให้เรา
มีสภาวะจิตที่มั่นคงและมีความสุขในชีวิตทุกวันโดยไม่ต้องพึ่งพาต่อสิ่งของเพิ่มเติมในการรับรู้
ความสุขของเราเอง

4.2.7 ความผูกพันกับธรรมชาติ

จากการศึกษามิติความแตกต่างทางความหมายของคำกริยาแสดงอาการภาษา
กะเหรี่ยงไป พบว่าการทำกริยาต่าง ๆ จะมีมิติที่บ่งชี้ว่ากริยาหนึ่งต่างจากคำกริยาหนึ่งด้วย
“มิติลักษณะของแสง” ซึ่งมีมิติความแตกต่างนี้ต่างสะท้อนให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงไปมีความผูกพัน
กับธรรมชาติ มิติลักษณะของแสงพบในคำกริยากลุ่มความหมาย 1 กลุ่ม ได้แก่ “ทำให้สิ้นแสง”
ดังตาราง

ตาราง 43 กลุ่มความหมายและมิติความแตกต่างทางความหมายที่สะท้อนทัศนคติความพอใจ
พอกิน

กลุ่มความหมาย	มิติลักษณะของแสง
ทำให้ลึนแสง	✓

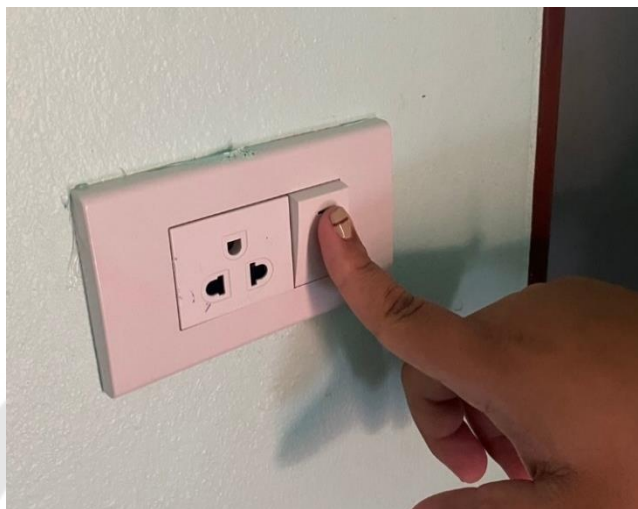
จากการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบทางความหมายของคำกริยาแสดงอาการ “ทำให้ลึนแสง” จะเห็นได้ว่าภาษากะเหรี่ยงมีคำกริยาแสดงอาการ “ทำให้ลึนแสง” ทั้งหมด 3 คำ ซึ่งแต่ละคำแตกต่างกันด้วยมิติลักษณะของแสง คำกริยาของภาษากะเหรี่ยงไปแยกแสงที่เป็นธรรมชาติ ในที่นี้หมายถึงแสงที่เป็นเปลวเพลิง ออกจากสิ่งที่ไม่ใช่ธรรมชาติ ได้แก่ แสงที่เกิดจากไฟฟ้า

องค์ประกอบทางความหมายของคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้ลึนแสง”

$me^{21} p^{həj^{51}}$	$k^{hə}^{45} b əj^{21}$	$tə^{hʉn}^{51} p^{həj^{51}}$
[ธรรมชาติ]	[ไฟฟ้า]	[ธรรมชาติ]

จะเห็นได้ว่าคนกะเหรี่ยงไปแยกแสงที่เป็นธรรมชาติ กับการทำให้แสงที่เป็นไฟฟ้าดับออกจากกัน โดยใช้คำกริยาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การทำให้แสงที่เป็นธรรมชาติดับจะใช้คำว่า $me^{21} p^{həj^{51}}$ หรือ $tə^{hʉn}^{51} p^{həj^{51}}$ ขึ้นอยู่กับว่าดับด้วยวิธีใด ในขณะที่การทำให้แสงที่เป็นไฟฟ้าดับจะใช้คำว่า $k^{hə}^{45} bəj^{21} mi^{34}$ ตัวอย่างเช่น

k^he⁴⁵ bəj²¹ - nə²¹ k^he⁴⁵ bəj²¹ mi³⁴
 คุณ ดับ ไฟ (ไฟฟ้า)

tɕ^hun⁵¹ p^həj⁵¹ - nə²¹ tɕ^hun⁵¹ p^həj⁵¹ mi³⁴
 คุณ ดับ ไฟ (ไฟธรรมชาติ)

นอกจากนี้ความผูกพันกับธรรมชาติยังอยู่ในคำสอน ดังที่วิศิญา ธนศิริกุล (สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2566) เด็กหญิงชาวกะเหรี่ยงโป ที่ตำบลไลโว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ได้ให้ข้อมูลว่า ผู้เฒ่าผู้แก่จะมีข้อห้ามที่คอยเตือนลูกหลาน เช่น ไม้ตะเคียนไม่ควรนำมาทำพื้นบ้าน จะทำให้อยู่ไม่ร่มเย็นเป็นสุข หรือ คนที่เกิดในแต่ละปีนักษัตรจะมีขวัญประจำต้นไม้ เช่น คนที่เกิดปี

มะโรงจะมีขวัญอยู่ที่ต้นจ๊วและต้นไผ่ ดังนั้นคนที่เกิดในปีนักษัตรนั้น ๆ จะต้องปกป้องรักษาต้นไผ่ เหล่านั้นไว้ ห้ามตัดหรือทำลาย ในขณะที่ชาวกะเหรี่ยงในจังหวัดเพชรบุรี ให้ข้อมูลว่าในอดีตเมื่อมี เด็กเกิดใหม่ พ่อแม่จะนำรากของเด็กผูกไว้กับต้นไผ่ เด็กคนนั้นจะต้องดูแลรักษาต้นไผ่ต้นนั้นไว้ ห้ามตัดหรือทำลาย ซึ่งคำสอน และวิถีปฏิบัติเหล่านี้ถือเป็นกุศโลบายให้ลูกหลานชาวกะเหรี่ยงไป รักและหวงแหนต้นไผ่ มองต้นไผ่และธรรมชาติรอบ ๆ ตัวเปรียบเสมือนชีวิตของตนเอง

คนกะเหรี่ยงไปที่มีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติมักมีลักษณะที่เน้นการใช้ชีวิตใกล้ชิด กับธรรมชาติและการเชื่อมต่อกับสิ่งแวดล้อมโดยตรง และใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย โดยการให้ทรัพยากร ธรรมชาติอย่างระมัดระวัง และคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ พวกเขายังมีแบบ แผนการใช้ชีวิตชีวิตที่เน้นการเลือกใช้วิธีการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างคนกะเหรี่ยงไปกับธรรมชาติถูกประกาศโดย ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี (2539) กล่าวถึงการมองข้ามของชนกะเหรี่ยงไปเกี่ยวกับบทบาทของมนุษย์ใน จักรวาล ซึ่งมนุษย์ถูกมองเป็นส่วนหนึ่งของระบบธรรมชาติใหญ่เท่านั้น ธรรมชาติเป็นผู้คุ้มครอง สิ่งมีชีวิตทุกชนิด ทำให้มนุษย์ไม่สามารถครอบครองหรือเป็นเจ้าของธรรมชาติได้ แต่สามารถขอใช้ ทรัพยากรได้เพียงอย่างเดียว โดยต้องปฏิบัติตามวิถีการเคารพธรรมชาติ นอกจากนี้ มนุษย์จะต้อง ดำรงชีวิตในรูปแบบของวัฒนธรรมมีศีลธรรม เพื่อรักษาสสมดุลภาพของความสัมพันธ์ระหว่าง มนุษย์และธรรมชาติไว้ การมีความรู้และมโนทัศน์เหล่านี้จึงมีผลให้การใช้ทรัพยากรของคน กะเหรี่ยงเป็นไปอย่างยั่งยืน

จากการวิเคราะห์มโนทัศน์ของคนกะเหรี่ยงไปโดยใช้แนวทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ โดยศึกษาผ่านคำกริยาแสดงอาการ 7 กลุ่มความหมาย ได้แก่ ทำให้ขาด เอาไปหรือเอามาจากที่ ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ เอามือหรือไม้ฟาดหรือเขนลงไป ทำให้ของเหลว หรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก และทำให้สั่นแสง ผลการศึกษาทำให้เห็นมโนทัศน์ของคน กะเหรี่ยงไป 7 ประการ ได้แก่ (1) ความมีเหตุผล และคำนึงถึงผู้อื่น (2) ความเป็นอยู่เรียบง่าย (3) การรู้จักประมาณตน (4) ความสำคัญเรื่องลำดับชั้น (5) ความเป็นเราและความเป็นเขา (6) ความพออยู่พอกิน และ (7) ความผูกพันกับธรรมชาติ

ผู้วิจัยได้สรุปความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ของคนกะเหรี่ยงไปกับชุดคำกริยาแสดง อาการภาษากะเหรี่ยงไป ดังตารางนี้

ตาราง 44 ความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ของคนกะเหรี่ยงไปกับชุดคำกริยาแสดงอาการภาษา
กะเหรี่ยงไป

ชุดคำ มโนทัศน์	ทำให้ขาด	เอาไปหรือเอามาจากที่	ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ	ทำให้สุกหรือใหม่ด้วยไฟ	เอามือหรือไม้พาดหรือเขนลงไป	ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลว เดือดหรือสุก	ทำให้สิ้นแสง
5.1 ความมีเหตุผล และ คำนึงถึงผู้อื่น	✓	✓		✓	✓	✓	
5.2 ความเป็นอยู่เรียบง่าย	✓	✓				✓	
5.3 การรู้จักประมาณตน	✓	✓			✓		
5.4 ความสำคัญ เรื่องลำดับชั้น		✓	✓				
5.5 ความเป็นเจ้าและ ความเป็นเขา	✓						
5.6 ความพอกอยู่พอกิน		✓					
5.7 ความผูกพันกับ ธรรมชาติ							✓

จากตารางข้างต้น ชุดคำกริยาแสดงอาการที่สะท้อนมโนทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปมากที่สุด คือ ชุดคำ “เอาไปหรือเอามาจากที่” พบว่าสะท้อนมโนทัศน์ 5 ประการ คือ คนกะเหรี่ยงให้ความสำคัญเรื่องผลของการกระทำกริยาเสมอ คนกะเหรี่ยงให้ความสำคัญกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกริยา คนกะเหรี่ยงให้ความสำคัญเรื่องตำแหน่งของวัตถุที่ถูกกระทำ คนกะเหรี่ยงไปไม่มีความเป็นอยู่เรียบง่าย และคนกะเหรี่ยงไปไม่มีความเป็นอยู่ที่พออยู่พอกิน รองลงมาคือชุดคำ “ทำให้ขาด” สะท้อนมโนทัศน์ 4 ประการ คือ คนกะเหรี่ยงให้ความสำคัญเรื่องผลของการกระทำกริยาเสมอ คนกะเหรี่ยงให้ความสำคัญกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกริยา คนกะเหรี่ยงให้ความสำคัญกับการลงน้ำหนักในการกระทำกริยา และคนกะเหรี่ยงไปไม่มีความเป็นอยู่เรียบง่าย ทั้งนี้เนื่องจากชุดคำกริยาแสดงอาการทั้ง 2 ชุดดังกล่าวเป็นคำที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับชีวิตประจำวันของคนกะเหรี่ยงไป เพราะคนกะเหรี่ยงไปส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงทำให้มีคำศัพท์ในหมวดที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรเป็นจำนวนมาก ชุดคำกลุ่มนี้จึงสามารถสะท้อนมโนทัศน์ของคนกะเหรี่ยงไปได้เป็นอย่างดี

จากผลการวิเคราะห์มโนทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปภูมิภาคตะวันตกในตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ตำบลห้วยควม อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี และ ตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี โดยศึกษาผ่านคำกริยาแสดงอาการ ทำให้เห็นวิถีความเป็นกะเหรี่ยงไปที่ชัดเจน ทำให้เห็นได้ว่าการศึกษาภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ใดชาติพันธุ์หนึ่งทำให้เรามองเห็นมโนทัศน์ ความคิด วิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ ได้ ซึ่งจากผลการศึกษาคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไป ตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ทำให้มองเห็นความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปที่สอดคล้องกับมุมมองของนักวิชาการ และนักมานุษยวิทยาที่ได้กล่าวไว้ว่ากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปไว้ว่ามีความผูกพันกับธรรมชาติและมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย การใช้วิธีการทางภาษาทำให้ช่วยยืนยันตัวตนของคนกะเหรี่ยงไปได้ดี และยังทำให้เห็นมโนทัศน์อื่น ๆ ของคนกะเหรี่ยงไปทำให้เข้าใจคนกะเหรี่ยงไปมากยิ่งขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาคำกริยาแสดงอาการในภาษากะเหรี่ยงโปภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย ตามแนววรรณศาสตร์ชาติพันธุ์มีวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ประการ คือ เพื่อวิเคราะห์คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโปภูมิภาคตะวันตก และเพื่อวิเคราะห์หมโนทัศน์ที่สะท้อนจากคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโปภูมิภาคตะวันตก การศึกษาคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโป ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาจำนวน 30 คน ในตำบลไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ตำบลห้วยคลุ่ม อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี และ ตำบลสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี พบคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโปที่ปรากฏร่วมกันทั้ง 3 พื้นที่ 7 กลุ่มความหมาย ได้แก่ กลุ่มความหมายที่ 1 ทำให้ขาด กลุ่มความหมายที่ 2 เอาไปหรือเอามาจากที่ กลุ่มความหมายที่ 3 เอามือหรือไม้ฟาดหรือเขนลงไป กลุ่มความหมายที่ 4 ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ กลุ่มความหมายที่ 5 ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ กลุ่มความหมายที่ 6 ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก และกลุ่มความหมายที่ 7 ทำให้สิ้นแสง

จากการวิเคราะห์คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโปที่ปรากฏร่วมกันทั้ง 3 พื้นที่ ในประเด็นระบบเสียง พบว่า ระบบเสียงภาษากะเหรี่ยงโปภูมิภาคตะวันตกทั้ง 3 พื้นที่ที่ผู้วิจัยศึกษามีระบบเสียงที่เหมือนกันทั้งระบบเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ และสอดคล้องกับระบบเสียงภาษากะเหรี่ยงโปภูมิภาคตะวันตกที่ Audra Phillips (2018) ได้ศึกษาไว้ กล่าวคือ ระบบเสียงภาษากะเหรี่ยงโปว่ามีพยัญชนะต้นเดี่ยวจำนวน 23 หน่วยเสียง ระบบเสียงสระพบ 6 หน่วยเสียง และระบบเสียงวรรณยุกต์พบ 4 หน่วยเสียง อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าระบบเสียงภาษากะเหรี่ยงโปทั้ง 3 พื้นที่จะเหมือนกัน แต่การนำเสียงที่มีมาใช้ในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน

ในด้านมิติความแตกต่างพบว่าคำกริยาแสดงอาการแต่ละชุดคำแตกต่างกันโดยมิติความแตกต่างทางความหมาย ดังนี้ กลุ่มความหมายที่ 1 ทำให้ขาด มีจำนวน 8 คำ แตกต่างกันด้วยมิติความแตกต่างทางความหมาย ได้แก่ มิติเครื่องมือที่ใช้ มิติการลงน้ำหนัก มิติผลของการกระทำ และมิติวัตถุประสงค์ กลุ่มความหมายที่ 2 เอาไปหรือเอามาจากที่ มีจำนวน 7 คำ แตกต่างกันด้วยมิติความแตกต่างทางความหมาย ได้แก่ มิติเครื่องมือที่ใช้ มิติตำแหน่งของวัตถุ และมิติวัตถุประสงค์ กลุ่มความหมายที่ 3 ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ มีจำนวน 5 คำ แตกต่างกันด้วยมิติความแตกต่างทางความหมาย ได้แก่ มิติวัตถุประสงค์ที่ถูกระทำ กลุ่มความหมายที่ 4 ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ มีจำนวน 4 คำ แตกต่างกันด้วยมิติความแตกต่างทางความหมาย ได้แก่ มิติวัตถุประสงค์ กลุ่มความหมายที่ 5

เอามือหรือไม้ฟาดหรือเข่นลงไป มีจำนวน 3 คำ แตกต่างกันด้วยมิติความแตกต่างทางความหมาย ได้แก่ มิติอุปกรณ์ที่ใช้ มิติการลงน้ำหนัก และมิติวัตถุประสงค์ กลุ่มความหมายที่ 6 ทำให้ของเหลวหรือสิ่งที่อยู่ในของเหลวเดือดหรือสุก มีจำนวน 3 คำ แตกต่างกันด้วยมิติความแตกต่างทางความหมาย ได้แก่ มิติวัตถุประสงค์ กลุ่มความหมายที่ 7 ทำให้สีน้แสง มีจำนวน 3 คำ แตกต่างกันด้วยมิติความแตกต่างทางความหมาย ได้แก่ มิติลักษณะของของแสง และมิติวิธีดับไฟ

จากมิติความแตกต่างทางความหมายดังกล่าวนำมาศึกษาวิเคราะห์หาคำศัพท์ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปภูมิภาคตะวันตก โดยใช้แนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ พบว่าการใช้คำกริยาแสดงอาการทั้ง 7 กลุ่มความหมาย สะท้อนมโนทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปภูมิภาคตะวันตก 7 ประการ ดังนี้ (1) ความมีเหตุผล และคำนึงถึงผู้อื่น (2) ความเป็นอยู่เรียบง่าย (3) การรู้จักประมาณตน (4) ความสำคัญเรื่องลำดับชั้น (5) ความเป็นเราและความเป็นเขา (6) ความพออยู่พอกิน และ (7) ความผูกพันกับธรรมชาติ

อภิปรายผล

1. คำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโปในภูมิภาคตะวันตก ที่ปรากฏทั้ง 3 พื้นที่ ได้แก่ จังหวัด เพชรบุรี จังหวัดราชบุรี และจังหวัดกาญจนบุรี พบว่าในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างของคำกริยาแสดงอาการ ทั้งนี้อาจเกิดจากการแปรของภาษาตามปัจจัยทางสังคม เช่น ปัจจัยเรื่องอายุของผู้บอกภาษา กล่าวคือ จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาชาวกะเหรี่ยงโป กลุ่มอายุ 45 ปีขึ้นไป พบว่าผู้บอกภาษาที่มีอายุมากจะความหลากหลายของคำกริยาแสดงอาการมากกว่ากลุ่มผู้บอกภาษาที่มีอายุน้อยกว่า เช่น ในกลุ่มความหมาย “ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ” กลุ่มผู้บอกภาษาอายุมากกว่าจะมีคำกริยามากกว่า เช่น “เวญ³² k^he³⁴” ใช้ใบตองรอง หรือใช้ใบตองห่อ “เวญ⁵¹ bəŋ²¹” แต่ในกลุ่มผู้บอกภาษาอายุน้อยใช้ว่า “เวญ⁵¹ bəŋ²¹” ทั้งการ “ทำให้สุกหรือไหม้ด้วยไฟ” โดยใช้ใบตองห่อ หรือใช้ใบตองรอง สอดคล้องกับแนวคิดภาษาศาสตร์สังคมที่ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า ภาษาศาสตร์สังคมศึกษาภาษาในแง่ที่สัมพันธ์กับสังคม โดยเอาบริบททางสังคม เช่น อายุ เพศ ถิ่นที่อยู่อาศัย เข้ามาพิจารณาในการอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในภาษา ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาจำนวน 30 คน ทั้งเพศชายและเพศหญิง พบว่าปัจจัยเรื่องเพศไม่ได้ทำให้การใช้คำกริยาแสดงอาการของคนกะเหรี่ยงโปแตกต่างกัน

2. ชุดคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงโปทั้ง 7 กลุ่มความหมาย แต่ละกลุ่มความหมายมีจำนวนคำมากน้อยแตกต่างกันไป แต่สังเกตได้ว่าคำกริยากลุ่มความหมาย “ทำให้ขาด” พบคำกริยาแสดงอาการมากกว่ากลุ่มความหมายอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคำกริยากลุ่ม

ความหมาย “ทำให้ขาด” เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนกะเหรี่ยงไปมากที่สุด เพราะคนกะเหรี่ยงไปส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม จึงทำให้มีคำที่ใช้ในชุดนี้มากที่สุด

3. จากการศึกษาคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไป พบว่ามีกริยาคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไป 2 ลักษณะ คือ คำกริยาที่มีความหมายสมบูรณ์ในตัวเองไม่ต้องอาศัยคำประกอบหรือบริบทเพื่อให้คำกริยานั้นชัดเจน เช่น กลุ่มความหมาย “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเช่นลงไป” คำว่า “*duʔ⁴⁵*” และ “*de²¹*” คำกริยา 2 คำนี้มีความหมายชัดเจนในตัว กล่าวคือ “*duʔ⁴⁵*” หมายถึง การ “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเช่นลงไป” โดยใช้มือในการ ในขณะที่ “*de²¹*” หมายถึง การ “เอามือหรือไม้ฟาดหรือเช่นลงไป” โดยใช้อุปกรณ์ คำกริยาแสดงอาการอีกลักษณะหนึ่งก็คือ คำกริยาที่ต้องมีการขยายความเพื่อให้เข้าใจความหมายของประโยคอย่างชัดเจน เช่น ในกลุ่มความหมาย “ทำให้สิ้นแสง” คำว่า “*chʉŋ⁵¹ pʰəj⁵¹ mi³⁴*” ซึ่งหมายถึง การดับไฟ ผู้บอภาษาชาวกะเหรี่ยงไปจะมีคำประกอบเสมอเพื่อบอกว่าดับไฟด้วยวิธีใด ตัวอย่างในประโยค

nə²¹ chʉŋ⁵¹ pʰəj⁵¹ mi³⁴ de²¹ tɿj⁵¹
 ฉั้น ดับไฟ ด้วย น้ำ

คำว่า “*ʋeŋ⁵¹ loŋ⁵¹*” ซึ่งหมายถึง เก็บผ้า จะใช้ในความหมาย เก็บผ้า เท่านั้น หากนำวัตถุอื่น เช่น ข้าวโพด ไปตากไว้บนราวตากผ้า ก็จะใช้คำว่า “*ʋeŋ⁵¹ ki⁵¹*” ที่หมายถึงการเก็บเพื่อนำไปเข้าที่แทน

4. การใช้แนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ทำให้เห็นมโนทัศน์ และวิถีชีวิตที่แสดงความเป็นกะเหรี่ยงไปภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทยสะท้อนผ่านการใช้ภาษา สอดคล้องกับงานวิจัยที่ใช้แนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์เพื่อศึกษามโนทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ศตวรรษต์ เข็มมหาวัน (2541) ศึกษาคำเรียกชื่อและการรับรู้ชื่อของผู้พูดภาษาไทยลื้อ ลัวะ ม้ง และ กะเหรี่ยง ในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและพะเยา นฤมล ศิริพันธุ์ (2554) ศึกษาคำเรียกชื่อและทัศนคติที่มีต่อชื่อของผู้พูดชาวไทยกะเหรี่ยงไปว้ มอญ และขมุ ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ฉัตรชนก จันทร์แย้ม (2560) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระบบความหมายของกลุ่มคำกริยา “ตัด” กับระบบปริธานของผู้พูดภาษาไทยและผู้พูดภาษากะเหรี่ยงสะกอเหนือ : การทดสอบสมมติฐานภาษาสัมผัส ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์โดยศึกษาผ่านการใช้ภาษา

5. ผลการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาคำกริยาแสดงอาการในภาษากะเหรี่ยงไปภูมิภาคตะวันตก ตามแนวคิดอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ พบว่าคำกริยาแสดงอาการกลุ่มความหมาย “ทำให้ขาด” มีผลการศึกษาที่สอดคล้องกับ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระบบความหมายของกลุ่มคำกริยา

“ตัด” กับระบบปริชานของผู้พูดภาษาอังกฤษและผู้พูดภาษากะเหรี่ยงสะกอเหนือ: การทดสอบสมมติฐานภาษาสัมผัสของฉัตรชนก จันทร์แย้ม (2560) ซึ่งผลการวิจัยพบว่าผู้พูดภาษากะเหรี่ยงสะกอเหนือจำแนกประเภทคำตามเครื่องมือที่ใช้ และการลงน้ำหนักในการ“ตัด” เช่นเดียวกับภาษากะเหรี่ยงไป ทำให้เห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไป และกะเหรี่ยงสะกอเหนือมีมโนทัศน์ที่สะท้อนผ่านคำชุดนี้เหมือนกัน

6. ผลการวิจัยทำให้เห็นความแตกต่างของคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปกับคำกริยาแสดงอาการในภาษาไทย ตัวอย่างเช่น คำกริยาที่มีความหมายว่า “ทำให้ขาด” ในภาษากะเหรี่ยงไปมีจำนวน 8 คำ แตกต่างกันตามมิติความแตกต่างทางความหมายต่าง ๆ เช่น มิติเครื่องมือที่ใช้ ในขณะที่คำที่มีความหมายว่า “ทำให้ขาด” ในภาษาไทย ผู้ใช้ภาษาไทย ไม่ได้ใช้มิติความแตกต่างด้านเครื่องมือในการจำแนกคำกริยา โดยในภาษาไทยจะใช้คำว่า “ตัด” เหมือนกัน เช่น ฉันทัดผม ฉันทัดผัก ไม่ว่าจะใช้เครื่องมือใดในการตัด คำที่มีความหมายว่า “เอาไปหรือเอามาจากที่” ภาษากะเหรี่ยงไปมีจำนวน 8 คำ แตกต่างกันตามมิติความแตกต่างทางความหมายต่าง ๆ ในขณะที่คำที่มีความหมายว่า “เอาไปหรือเอามาจากที่” ภาษาไทยคือ คำว่า “เก็บ” ผู้ใช้ภาษาไทย ไม่ได้ใช้มิติความแตกต่างด้านเครื่องมือ ตำแหน่งของวัตถุ และวัตถุประสงค์ ในการจำแนกคำกริยา โดยในภาษาไทยจะใช้คำว่า “เก็บ” เหมือนกัน เช่น ฉันทเก็บมะม่วง ฉันทเก็บพิน ฉันทเก็บกระเป๋ ฉันทเก็บขยะ หรือ ฉันทเก็บพิน และคำที่มีความหมายว่า “ทำให้สะอาดโดยใช้น้ำ” ภาษากะเหรี่ยงไปมีจำนวน 5 คำ แตกต่างกันด้วยมิติวัตถุที่ถูกทำให้สะอาด ซึ่งต่างจากภาษาไทยที่ไม่ว่าสิ่งที่ถูกทำให้สะอาดโดยใช้น้ำจะเป็นวัตถุใดก็จะใช้คำว่า “ล้าง” เหมือนกัน กล่าวคือ คำว่า “ล้าง” ใช้ได้กับทั้งอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ล้างมือ ล้างหน้า วัตถุและสิ่งของเครื่องใช้ เช่น ล้างรถ ล้างจาน รวมถึงสิ่งไม่ใช่สิ่งของเครื่องใช้ เช่น ล้างผัก ล้างผลไม้ ความแตกต่างดังกล่าว ในมุมมองด้านภาษาแสดงให้เห็นว่าภาษากะเหรี่ยงไปและภาษาไทย ซึ่งอยู่ในตระกูลภาษาที่แตกต่างกัน ย่อมมีมโนทัศน์ หรือระบบความคิดในการจำแนกคำกริยาแตกต่างกันด้วย

7. ด้วยความแตกต่างด้านพื้นที่ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสันนิษฐานก่อนลงพื้นที่เก็บข้อมูลว่าคนกะเหรี่ยงไปบ้านไล่โว่ จังหวัดกาญจนบุรีน่าจะมีคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงมากกว่าอีก 2 พื้นที่ เนื่องจากพื้นที่ห่างไกลจึงไม่ได้สัมผัสกับภาษาไทยมาตรฐานมากนัก แต่เมื่อเก็บข้อมูลครบทั้ง 3 พื้นที่แล้ว พบว่าทั้ง 3 พื้นที่มีคำกริยาแสดงอาการใกล้เคียงกันมาก ทำให้เห็นว่าคนกะเหรี่ยงไปยังคงรักษาภาษาของตนเองไว้เป็นอย่างดี แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากผู้บอกภาษาที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลมีอายุ 45 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่คนกลุ่มอายุนี้อย่างนี้ยังใช้ภาษากะเหรี่ยง

สื่อสารในชีวิตประจำวัน หากสัมภาษณ์ผู้บอกภาษากลุ่มอายุน้อยกว่านี้ อาจ会有ความแตกต่างในการใช้คำกริยาแสดงอาการในแต่ละพื้นที่ก็เป็นได้

8. ผู้วิจัยพบว่าถึงแม้สภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่จะมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง ไม่ว่าจะเป็นความใกล้เคียงกับชุมชนเมือง ความสะดวกในการคมนาคมขนส่ง หรือการมีปฏิสัมพันธ์กับคนนอกกลุ่มชาติพันธุ์ แต่สิ่งที่กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปทุกพื้นที่ยังคงเหมือนกัน คือ ความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย และวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ นั้นแสดงว่าถึงแม้เวลาจะผ่านไป วิถีชีวิตของคนกะเหรี่ยงไปอาจจะเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามกาลเวลาแต่ความเป็นชาวกะเหรี่ยงไปยังคงชัดเจนเสมอ

9. ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปครั้งนี้ผู้วิจัยพบอุปสรรคในการเก็บข้อมูล คือ

9.1 ในพื้นที่บ้านสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ผู้บอกภาษาหลายคนถึงแม้จะมีคุณสมบัติของผู้บอกภาษาตามที่ผู้วิจัยกำหนด ไม่ว่าจะเป็นผู้บอกภาษาต้องมีอายุไม่น้อยกว่า 45 ปี ไม่เคยย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย และใช้ภาษากะเหรี่ยงไปสื่อสารในชีวิตประจำวัน แต่เนื่องจากพื้นที่นี้อยู่ไม่ไกลจากชุมชนเมืองมากนัก ทำให้มีการสัมผัสภาษากับภาษาไทยมาตรฐาน ผู้บอกภาษาหลายคนสื่อสารภาษาไทยได้ ดังนั้นหลายครั้งเมื่อผู้วิจัยให้ผู้บอกภาษาดูภาพเพื่อให้ผู้บอกภาษาบอกคำกริยาแสดงอาการ ผู้บอกภาษาจะบอกเป็นภาษาไทย ทำให้ไม่ได้ข้อมูลภาษากะเหรี่ยงไปที่เป็นธรรมชาติ ผู้วิจัยจึงต้องพยายามถามย้ำให้ผู้บอกภาษาพูดเป็นภาษากะเหรี่ยงไป และบางกรณีต้องมีการเปลี่ยนตัวผู้บอกภาษาถ้าผู้บอกภาษาคนนั้นไม่สามารถให้ข้อมูลภาษากะเหรี่ยงได้ เนื่องจากใช้ภาษาไทยจนเคยชิน

9.2 ในพื้นที่บ้านห้วยคลุ่ม อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี และบ้านไล่โว่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผู้บอกภาษาไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้หรือสื่อสารได้น้อย ผู้วิจัยจึงต้องมีล่ามเพื่อช่วยสื่อสารทำความเข้าใจกับผู้บอกภาษา รวมถึงเป็นผู้คัดเลือกผู้บอกภาษาตามคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยกำหนด และพาผู้วิจัยไปพบผู้บอกภาษา แต่ปัญหาที่พบคือล่ามจะชี้นำคำตอบให้แก่ผู้บอกภาษา ทั้งนี้เป็นเพราะล่ามไม่เข้าใจวิธีการทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ที่วิธีการได้คำตอบต้องได้มาด้วยความเป็นธรรมชาติมากที่สุด ผู้วิจัยจึงต้องพยายามทำความเข้าใจกับล่ามให้เข้าใจได้มากที่สุด

9.3 ด้วยความแตกต่างด้านพื้นที่ กล่าวคือ พื้นที่บ้านสองพี่น้อง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี และ บ้านห้วยคลุ่ม อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มีระยะทางไม่ไกลมากนัก และการเดินทางสะดวก ทำให้ผู้วิจัยสามารถลงพื้นที่เก็บข้อมูลได้บ่อย จึงเกิดความคุ้นเคยกับผู้บอกภาษา เมื่อเกิดความคุ้นเคย ผู้บอกภาษาก็จะยินดีพูดคุยและให้ข้อมูลอย่างเต็มที่ ในขณะที่พื้นที่

บ้านไร่ อำเภอสงขลาบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ระยะทางค่อนข้างไกล และมีข้อจำกัดในการเดินทางเข้าไปในหมู่บ้านหลายประการ ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถไปเก็บข้อมูลได้บ่อยครั้ง ส่งผลให้ผู้บอกภาษาจะระมัดระวังในการพูดคุยให้ข้อมูลภาษากะเหรี่ยง ผู้วิจัยจึงต้องพยายามสร้างความคุ้นเคย เพื่อให้ผู้บอกภาษาสบายใจที่จะพูดคุยและให้ข้อมูลภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

สถานการณ์การใช้ภาษากะเหรี่ยงไปในปัจจุบันเริ่มมีการใช้น้อยลง ด้วยปัจจัยทางสังคมต่าง ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นสำนึกอัตลักษณ์ทางภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไป ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาครัฐ เอกชน ชุมชนผู้เป็นเจ้าของภาษา กระตุ้นการสร้างความร่วมมือในการอนุรักษ์ภาษากะเหรี่ยงไป ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายภาษาแห่งชาติที่ให้ความสำคัญกับภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาคำกริยาแสดงอาการภาษากะเหรี่ยงไปทางด้านภาษากับสังคม เช่น เพศ อายุ การศึกษา ว่าปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อทัศนคติหรือไม่อย่างไร

2.2 ควรทำวิจัยชุดคำอื่น ๆ ในภาษากะเหรี่ยงไป นอกเหนือจากคำกริยาแสดงอาการ เพื่อให้เข้าใจมโนทัศน์ ความคิด และวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงไปมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

Audra, P. (1996). *Dialect Comparison Among The Pwo Karen of Central Thailand*. Salaya, Thailand: Institute of Language and Culture for Rural Development Mahidol University.

Ethnologue Retrieved from <https://www.ethnologue.com/country/TH/>

Payne, T. E. (1997). *Describing morphosyntax: A guide for field linguists*. New York: Cambridge University Press.

Pongprapunt Rattanaporn. (2555). *Phonetics of Sgaw Karen in Thailand: An Acoustic Description*. (Master of Arts (English)). Chiang Mai University, Chiang Mai.

กานต์ธิดา เกิดผล. (2558). *คุณสมบัตินาสิกในภาษากลุ่มกะเหรี่ยง: การศึกษาทางกลศาสตร์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

กิตติศักดิ์ ใจอารีย์. (2543). *การวิเคราะห์อรรถลักษณะของคำกริยาบอกการเคลื่อนที่ของวัตถุในภาษาไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.

เกิดศิริ นาคกร. (2564). *รำตงกะเหรี่ยงโปว์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 15(1), 93-127.

โกศล มีคุณ. (2535). *สภาพสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปของชาวกะเหรี่ยง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี*. (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

โกสินทร์ ปัญญาธิสิน. (2552). *การศึกษาคำเรียกการทำอาหารในภาษาถิ่นเหนือตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

จตุพร โคมไพโรวัลย์. (2555). *การเปรียบเทียบระบบคำเรียกญาติในภาษาไทยและภาษาเมียน(เย้า)*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

เจษฎา เนตะวงศ์. (2564). *พลวัตการสร้างความเป็นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง. ในประเทศไทยศึกษาผ่านแนวคิดฟิลด์ ของบูดีเยอร์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทร์วิโรฒ, กรุงเทพฯ.

- ฉัตรชนก จันท์แย้ม, และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2561). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระบบความหมายของ กลุ่มคำกริยา “ตัด” กับระบบปริชานของผู้พูดภาษาไทยและผู้พูดภาษากะเหรี่ยงสะกอเหนือ : การ ทดสอบสมมติฐานภาษาสัมผัส. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระ บรมราชูปถัมภ์, 12(2).
- ฉัตรชนก จันท์แย้ม. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างระบบความหมายของกลุ่มคำกริยา “ตัด” กับระบบปริชาน ของผู้พูดภาษาอังกฤษและผู้พูดภาษากะเหรี่ยงสะกอเหนือ: การทดสอบสมมติฐานภาษาสัมผัส. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ชมพูนุท โพธิ์ทองคำ. (2541). การตั้งชื่อของชาวกะเหรี่ยงไป ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- ชุตินชล เอมดิษฐ์. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยา ‘ตี’กับระบบปริชานของผู้พูดภาษาไทยและผู้พูดภาษา ขมุ: การทดสอบสมมติฐานวอร์ฟ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ชุตินชล เอมดิษฐ์. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการบ่งชี้กาลในไวยากรณ์กับระบบปริชาน: การทดสอบ สมมติฐานภาษาสัมผัสในภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน และ ภาษาไทย. (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ชูสิทธิ์ ชูชาติ. (2541). การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการอนุรักษ์ป่าและระบบนิเวศเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้ง ของประเทศไทย. (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ทัศนีย์ เมฆถาวรวัฒนา. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างภาษา ปริชาน และวัฒนธรรม. ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, 2(2),151- 171.
- ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ. (2556). ภาษาศาสตร์ภาษากะเหรี่ยง. (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ. (2558). วิจัยและพัฒนาแบบฝึกอิเล็กทรอนิกส์เพื่อแก้ไขปัญหาการอ่านออกเสียงและการพูดภาษาไทยไม่ชัด. (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

- นพรัตน์ ไชยชนะ. (2557). การสืบสานวัฒนธรรมการกินกะเหรี่ยงไป๋บ้านทิพเย. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*, 3(2), 79 – 88.
- นฤมล ศิริพันธุ์. (2554). ศึกษาคำเรียกสี่และทัศนคติที่มีต่อสี่ของผู้พูดชาวไทย กะเหรี่ยงไป๋ มอญ และ ขมุ ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย ศิลปากร, นครปฐม.
- นworรณ พันธุมเมธา. (2555). *คลังคำ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- นworรณ พันธุมเมธา. (2558). *ไวยากรณ์ไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทนา วงษ์ไทย. (2562). *อรรถศาสตร์ปริธานเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: เวิร์ค ออล พรินท์.
- นันทนา วงษ์ไทย. (2563). *ภาษาและความหมาย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ เค.ซี.อินเตอร์เพรส.
- บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. (2545). *ชาวเขาในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- บุหลัน รัตน์ดี. (2552). *กะเหรี่ยงผู้พิทักษ์หัวเมืองตะวันตก*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บ้านหนังสือ.
- ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี. (2539). *ภูมิปัญญาวิเวศวิทยาชนพื้นเมือง: ศึกษากรณี ชุมชนกะเหรี่ยงในป่าทุ่งใหญ่นเรศวร*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์โลกดุดยภาพ.
- ผะอบ นมะมาตร และคณะ. (2536). *ศึกษาเรื่องผ้าและการสืบทอดความรู้เรื่องผ้า : กรณีศึกษา กะเหรี่ยง ไป๋ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี และสุพรรณบุรี*. (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ฝ่ายอุทยานการศึกษา สำนักการศึกษาต่อเนื่องมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2563). *กะเหรี่ยงไป๋ : ชนชาติ ต่างถิ่นในแดนไทย*. สืบค้นจาก <http://web2.stou.ac.th/oce/edupark/?p=1245>
- พระมหาณัฐ สติเวปุลโลการ. (2562). *ศึกษาวิเคราะห์สันติวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงไป๋: กรณีศึกษา หมู่บ้านสะเน่ฟอง ตำบลไผ่ไร่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี*. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*.
- พิพัฒน์ เรืองงาม. (2533). *ชาวกะเหรี่ยงและวัฒนธรรมของชาวกะเหรี่ยงตำบลไผ่ไร่ อำเภอสังขละบุรี จังหวัด กาญจนบุรี ใน สังคมและวัฒนธรรมกะเหรี่ยง กาญจนบุรี*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เพ็ญศรี วงศ์วิภาณนท์. (2526). ความหมายของคำประกอบ เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3 :
หน่วยที่ 7-15. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พ็อน เปรมพันธุ์, จักกฤช โพธิ์แพ่งพุ่ม, สุพรรณณี โพธิ์แพ่งพุ่ม, และ จุไรรัตน์ เพียงโงก. (2560).
ภูมิปัญญา กะเหรี่ยงกาญจนบุรี. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

มณฑล คงแถวทอง. (2538). ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรี. กาญจนบุรี:
สถาบันราชภัฏ กาญจนบุรี.

มนสิการ เสงสุวรรณ. (2557). ศึกษากระบวนการคำเรียกผีและมโนทัศน์เรื่องผีในภาษาเอเชียตะวันออกเฉียง
เฉียงใต้ตาม แนววรรณคดีชาติพันธุ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. (2562). สองพี่น้อง หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง – วัฒนธรรมนาสุข.
เพชรบุรี: เพชร ภูมิการพิมพ์.

ราชบัณฑิตยสภา. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ:
นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชันส์.

ราชบัณฑิตยสภา. (2560). พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ทั่วไป). กรุงเทพฯ:
ราชบัณฑิตยสภา.

ราชบัณฑิตยสภา. (2561). (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์ตามนโยบาย ภาษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561–2564.
กรุงเทพฯ: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

วารสาร มนต์ไทรเวศย์, และ นัญฉุฉิม สิงห์กุล. (2564). ทำความเข้าใจกะเหรี่ยงโปว์ด้าน ช่างผ่านการ
ท่องเที่ยววัฒนธรรมและชาติพันธุ์. *ดำรงวิชาการ*, 20(2), 207-230.

วาทิต พุ่มอยู่. (2560). คำเรียกข้าวและโลกทัศน์เกี่ยวกับข้าวในภาษาเวียดนาม. *วารสาร ศิลปศาสตร์*
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 13(1).

ศตวรรษต์ เชื้อมหาวัน. (2541). คำเรียกผีและการรับรู้ของผู้พูดภาษาไทย ลัวะ ม้ง และกะเหรี่ยงใน
พื้นที่ จังหวัดเชียงรายและพะเยา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

ศศิธร นวลเลิศวิชา. (2552). ระบบคำเรียกญาติภาษาส่วย (กวย-กวย) ของผู้พูดที่มีอายุต่างกัน
ในจังหวัดศรีสะเกษ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

กรุงเทพฯ.

ศิริพร ปัญญาเมธิกุล. (2550). *การศึกษาคความหมาย : เอกสารประกอบการสอน ภาษ 314.*

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศุณย์มานุษยวิทยาสิรินธร. (2566). *กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย: โพล่ง สืบค้นจาก*

<https://ethnicity.sac.or.th/database-ethnic/192/>.

สมทรง บุรุษพัฒน์. (2554). *การใช้ภาษาและทัศนคติต่อภาษาและการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล.*

สมทรง บุรุษพัฒน์. (2554). *แผนที่กลุ่มชาติพันธุ์และภาษาในภูมิภาคตะวันตกของ ประเทศไทย. วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 30(2), 83-114.*

สุจิตต์ลักษณ์ ดีมดุง, และ สรินยา คาเมือง. (2540). *สารานุกรมชาติพันธุ์ในประเทศไทย: กะเหรี่ยงไป. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.*

สุนี คำนวลศิลป์. (2562). *ภูมิรู้และวัฒนธรรมการทำตาลโตนดของคนเพชรบุรีที่สะท้อนผ่านภาษา. วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 38(1).*

สุพรรณณี เรืองสงค์, และ อรพัช บวรรักษา. (2563). *คำศัพท์เกี่ยวกับการปรุงอาหารในภาษาไทยใหญ่: ตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์. วารสารศิลปศาสตร์, 20(2).*

สุรียา รัตนกุล. (2560). *อรรถศาสตร์เบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 3). นครปฐม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.*

สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ. (2547). *ชุมชนภาษาในจังหวัดราชบุรี. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 24(3), 187-221.*

สุวิไล เปรมศรีรัตน์. (2549). *สถานการณ์ทางภาษาในสังคมไทยกับความหลากหลายทางชาติพันธุ์. ภาษาและ วัฒนธรรม, 25(2), 5-17.*

เสาวลักษณ์ กาญจนอนันติน. (2559). *ประเพณีการแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงไป: กรณีศึกษาบ้านขุนอมแฮดใน หมู่ที่ 5 ตำบลสบโขง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*

อภิญา จงพัฒน์นกร. (2560). *รูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์ข้าวไร่ของ กลุ่มชาติพันธุ์*

กะเหรียง. วารสารวิชาการ *Veridian E-Journal*), 10(3), 2107-2120.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2549). *กว่าจะเป็นนักภาษาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2555). *บุคคลสำคัญ และความคิดหลักในวรรณคดีชาติพันธุ์ : การเข้าถึง วัฒนธรรมโดยผ่านภาษา*. กรุงเทพฯ: เอเอสพี.

อาภรณ์ สุนทรวาท. (2551). *รำกะเหรียงอำเภอสวนผึ้ง*. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ราชบุรี.

อุมาภรณ์ สังขมาน. (2562). การจำแนกทางความหมายของชื่อผักพื้นบ้านในภาษาไทย. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 12(1).

ภาคผนวก

ประวัติผู้เขียน

